Statist. 0.
997/88

STATISZTIKAI KÖZLEMÉNYEK

SZERKESZTI: Dr ILLYEFALVI I. LAJOS

MUNKANÉLKÜLISÉG A SZELLEMI PÁLYÁKON ALKALMAZOTT NŐK KÖRÉBEN

ÍRTA

Dr MOLNÁR OLGA

88. KÖTET 4. SZÁM

KIADJA: BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS STATISZTIKAI HIVATALA

Ára 5 pengő

Stat. O. 997/88.

STATISZTIKAI KÖZLEMÉNYEK

SZERKESZTI: Dr ILLYEFALVI I. LAJOS

MUNKANÉLKÜLISÉG A SZELLEMI PÁLYÁKON ALKALMAZOTT NŐK KÖRÉBEN

ÍRTA

Dr MOLNÁR OLGA

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS HÁZINYOMDÁJA

M. T. AKAD. KÖNYVTÁRA
Nyomtatványok
1939. D 30.

Budapest székesfőváros házinyomdája 1938 — 4321 — Felelős nyomdavezető: Kurfürst István vezérigazgató.

Bevezető.

A háborút kísérő szociális és gazdasági bajok sorozatának egyik legszomorúbb eredménye volt a munkanélküliségnek nagy mértékben való jelentkezése. A termelés és fogyasztás egyensúlyának megbomlása a rendellenességek hosszú sorozatával kapcsolatban azt eredményezte, hogy ép és egészséges, produktív korban lévő emberek tízezreinek, akik részint szellemi, részint fizikai felkészültséggel és adottsággal rendelkeztek, nem jutott munkaalkalom. Világjelenség volt ez, mely nemcsak a háború által érintett országokban ütötte fel a fejét, hanem, mert a világgazdaság egyetlen óriási egészet alkot, valamennyi országban éreztette súlyos következményeit. A világforgalom érrendszerében itt is, ott is megakadt a vérkeringés. Éhező tömegek állottak az egyik oldalon, míg a másik oldalon rosszul értelmezett gazdasági szempontból elpusztították a föld és a természet áldott adományait Milliók rongyolódtak le és a ruházatot előállító kis- és nagyüzemek ezrei csukták be kapuikat. Ezrével pusztultak el a gyengék és a betegek, míg az orvosok százai állottak kenyér nélkül és így tovább-tovább az élet minden terén. Bomlott agyvelő félelmetes lázálmainak képét tükrözi ma az egész világgazdaság. A munkanélküli seregek millióinak hátamögött pedig, mint borzalmas árnyék egyre sötétebben emeli fel fejét a Bűn. Megtévedt emberek tömegei nyúlnak idegen javakhoz és az emberi gonoszság százával sodorja rettenetes testi és lelki fertőbe a gyenge és kifáradt embereket. Hiábavaló tudás, felkészültség, adottság, ügyesség. Hiányzik az emberek embervoltának értékmérője: a *munka*. Mint megbolygatott hangyabolyban, mint a zűrzavaros Bábelben, úgy kavarognak út és cél nélkül az emberek és a népek.

A fizikai munkások között állandóan volt bizonyosfokú munkanélküliség. A gyári munka, az iparosodás, a többtermelés korlátozott határai és a szezoniparok többé-kevésbbé mindig kivetettek bizonyos munkáscsoportokat. Ezek, ha gyengébb fajsúlyú egyedekből állottak, alantasabb munkakörökben találtak bizonyos idő mulva elhelyezkedést, míg a jobb anyagot más, nagyobb erővel fellendülő termelési ágak, esetleg idegen országok vagy a kevésbbé kultúrált gyarmatok szívták fel. Ma az egyes országok többnyire légmentesen zárják el határaikat az újabb munkás-

AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

rajok betódulása elől, mert részint nekik is megvannak a szociális bajaik, munkanélküli tömegeik, részint a féltékenység és irígység agyrémei nem engedik, hogy idegen nép boldoguljon határaikon belül.

A fizikai munkások munkanélkülisége így az újkorban minden magasan fejlett kultúrának ismert jelensége volt. Teljesen újszerű azonban a munkanélküliségnek az a faja, mely a szellemi munkások között ütötte fel fejét a háború után, csaknem minden országban. A megzavart társadalmi rend következtében az alsóbb néprétegek leszármazottjai néha egyenlő, néha kisebb szellemi felkészültség fegyvereivel, erősen ostromolják a régi értelmiségi osztály elfoglalt helyét. Ehhez járul, hogy az anyagilag erősen leromlott közületek, a racionalizálás következtében leépített vállalkozások keretei nem tudják felszívni a bőven jelentkező utánpótlást. A merev régies felfogás, hogy a középiskolai műveltséggel rendelkező egyéneknek szellemi munkával kell kenyerüket megkeresniök, a minősítés alacsony színvonala és a rostáló vagy versenyvizsgálatok teljes hiánya — épen Magyarországon — hatalmas tömeget termelt ki a szellemi munkanélküliekből. Hogy az értelmiségi osztály lesüllyedése milyen bajokat rejt magában, arra nézve elég Oroszország példájára hivatkozni, ahol a tanult elemek voltak azok, akik a tömegek előtt rossz példával járva, az ország összeomlását okozták. A szellemi munkanélküliség elhatalmasodása egyenes útja a vezető társadalmi osztály elproletarizálódásának.

A szellemi munkanélküliség nemre és korra való tekintet nélkül szedi áldozatait hazánkban, de különösen a fővárosban. A Székesfővárosi Statisztikai Hivatal igazgatója, dr. *Illyefalvi I. Lajos* vezetésével háromszor kísérelte meg, hogy szociális felvétel keretében felmérje a szellemi munkanélküliek tömegét és megvilágítsa gazdasági viszonyaikat. E felvételek, melyeknek felvételi mintáját alant közöljük — mint általában minden szociális és gazdasági természetű felvétel — nem kötelező erejűek, hanem önkéntes bevalláson alapulók. Így nem is tarthatnak igényt a teljességre, hanem inkább a kérdések mélyebben szántó tömegével a keresztmetszet szempontjából kívánnak, mint reprezentatív felvételek tökéleteset nyujtani.

Munkanélküliségi statisztika.

Elrendelte a székesfőváros polgármestere 24.680/1935—I. számú rendeletével.

Számlálójárás száma: ..... Kerület: ..... Utca (út, tér): .....

Házszám: ..... Emelet: ..... Ajtó: .....

Szellemi pályák körében munka nélkül álló egyének

KÉRDŐÍVE.

Kitöltendő a szellemi (magántisztviselői, köztisztviselői vagy egyéb értelmiségi) **pályák körében állást alkalmazást kereső, 18 éves vagy annál idősebb** és 1935 december 20-án munka nélkül levő egyének által, nemre való tekintet nélkül.

Ahol a feleletben *dőlt* szedésű szavak vannak előnyomtatva, ott a megfelelő szó aláhúzásával kell válaszolni.

A Kérdőívbe a feleletek tintával irandók be.

Kérdés	Felelet
1. A munkanélküli vezeték- és keresztneve:	
2. Neme:	*férfi — nő*
3. Mi címen lakik a lakásban?	*főbérlő* vagy annak *családtagja* — *albérlő* vagy annak *családtagja* — *ágyrajáró* vagy annak *családtagja* — *szállóvendég*
4. Mióta lakik Budapesten megszakítás nélkül?	..... év ..... hó óta
5. Hol lakott, mielőtt Budapestre jött?	..... város ..... megye ..... község ..... ország
6. Születési helye:	..... város ..... megye ..... község ..... ország
7. Születési ideje:	..... év ..... hó ..... nap
8. Vallása:	*róm. kat. — gör. kat. — gör. kel. — ág. ev. — ref. — unit. — izraelita* egyéb és pedig: .....
9. Anyanyelve:	*magyar — német — tót* — egyéb és pedig: .....
10. Ha nem magyar anyanyelvű, beszél-e magyarul?	*igen — nem*
11. Anyanyelvén kívül mely más nyelveken beszél még?	
12. Honossága:	
13. Mióta tartózkodik Magyarországon?	..... év ..... hó óta
14. Iskolai végzettsége:	*a)* középiskola ..... osztálya *b)* felső kereskedelmi iskola ..... osztálya *c)* egyéb szakiskola és pedig: .... osztálya *d)* szaktanfolyam és pedig: .... osztálya *e)* főiskola ..... kara (fakultása)
15. Családi állapota:	*nőtlen — hajadon — nős — férjes — özvegy — törvényesen elvált*
16. Eltartott családtagok száma:	Feleség (eltartja-e, vagy nem?) ..... Hány 14 éven aluli gyermek? ..... Hány 14 éven felüli gyermek? ..... Hány egyéb hozzátartozó (szülő, testvér, rokon)? .....
17. Gyermekei közül hány jár iskolába?	..... fiú ..... leány ..... összesen
18. A Kérdőív kitöltőjével közös háztartásban élő **családtagok közül jelenleg hány családtagnak van keresete, jövedelme?**	
a) Ez a kereset vagy jövedelem állandó vagy időleges?	*állandó — időleges*
b) Mennyi ez a kereset vagy jövedelem hetenkint vagy havonkint összesen?	Hetenkint ..... pengő ..... fillér Havonkint ..... pengő ..... fillér

Ahol a feleletben *dőlt* szedésű szavak vannak előnyomtatva, ott a megfelelő szó aláhúzásával kell válaszolni.

A Kérdőívbe a feleletek tintával irandók be.

Kérdés	Felelet
19. Ha nős (férjezett), van-e önálló háztartása?	*van — nincs*
20. Ha nős (férjezett), volt-e önálló háztartása?	*volt — nem volt*
21. Ha nős (férjezett), együtt él jelenleg családjával?	*igen — nem*
22. Van-e háza, földje vagy földbérlete?	*háza van — házrésze van — háza nincs — földje nincs* földtulajdona ..... kat. hold földbérlete ..... kat. hold
23. Lakása hány szobából áll?	
24. Hány szobás volt a lakása, mig alkalmazásban állott?	
25. Mennyi volt az **egyhavi** lakbére 1935. évi november havában?	..... pengő
26. Tart-e háztartási alkalmazottat?	*igen — nem*
27. Tart-e albérlőt vagy ágyrajárót?	*a)* albérlőt: *igen — nem* *b)* ágyrajárót: *igen — nem*
28. Mióta tart albérlőt vagy ágyrajárót?	
29. Lakásából hány szoba van albérletbe adva és hány személynek?	..... szoba ..... személynek
30. Mit fizetnek az albérlők és ágyrajárók együttvéve egy hónapra?	..... pengőt
31. Ha jelenleg főiskolai tanulmányokat folytat, melyik fakultásra (karra) vagy szakosztályra iratkozott be?	
32. Melyik évben fejezte be iskolai tanulmányait?	
33. Résztvett-e átképző tanfolyamon és melyiken?	*nem — igen* és pedig: .....
34. Ha még nem volt állása: mivel foglalkozott, mióta iskolai tanulm. befejezte?	
35. Milyen pályákon működött eddig?	
36. Van-e jelenleg állandó vagy időszakos mellékfoglalkozása?	*van — nincs* *állandó — időszakos*
37. Tud-e gyorsírni?	*igen — nem*
38. Tud-e írógépen írni?	*igen — nem*
39. Mérlegképes könyvelő-e?	*igen — nem*
40. Kereskedelmi levelezéshez ért-e?	magyar nyelven: *igen — nem* német nyelven: *igen — nem* francia nyelven: *igen — nem* egyéb nyelven és pedig: .....
41. Tanult-e valamilyen ipari mesterséget?	*nem — igen* és pedig: .....
42. Ha volt már rendes állása (foglalkozása), hol volt utoljára állandóan (nem átmenetileg) alkalmazva, mégpedig: *a)* kinél?	a munkaadó neve, cége: ..... a munkaadó vállalata (iparága, üzeme, vagy üzlete): .....
b) milyen minőségben volt ott alkalmazva? (tüzetesen megjelölendő)	
c) mennyi volt ott a keresete vagy fizetése egy hónapra?	..... pengő
43. Mikor szűnt meg ennél a munkaadójánál az alkalmazása?	..... év ..... hó ..... nap
44. Hány évi szolgálat után szűnt meg legutóbbi alkalmazása?	
45. Hány havi felmondással bocsátották el állásából?	
46. Mi a mostani munkanélküliségének oka:	*önként lépett ki — betegség vagy baleset miatt — létszámcsökkentés miatt — a vállalat vagy hivatal megszünése miatt —* egyéb okból és pedig: .....
47. Ha betegség miatt lett munkanélküli, betegségéből mikor gyógyult fel és lett újra munkaképes?	..... év ..... hó ..... nap

Ahol a feleletben *dőlt* szedésű szavak vannak előnyomtatva, ott a megfelelő szó aláhúzásával kell válaszolni.

Kérdés	Felelet
48. Teljes mértékben munkaképes-e?	*igen — nem*
49. Ha részleges munkaképességű: *a)* hadirokkant-e?	*igen — nem*
b) hivatási (üzemi) baleset folytán állandóan rokkant-e?	*igen — nem*
c) veleszületett gyengeség vagy tartós betegség (szervi baj, pl. tüdőbaj) miatt csökkent munkaképességű-e?	*igen — nem*
d) elaggott-e?	*igen — nem*
e) ha részleges munkaképességű, munkaképességének csökkenése milyen fokú?	*76% — 50% — 25%*, egyéb fokú és pedig: .....
f) érte már üzemi baleset?	*igen — nem*
50. Csökkent látóképességű?	*igen — nem*
51. Keres-e jelenleg alkalmazást?	*igen — nem*
52. Milyen életpályán szeretne elhelyezkedni?	
53. Hová fordult munkáért?	*munkaközvetítőhöz — munkaadószervezethez — egyes munkaadókhoz — ujságban hirdetett — egyéb helyre* és pedig: .....
54. Tagja-e érdekképviseletnek vagy tisztviselőegyesületnek s ha igen, melyiknek?	*nem — igen* és pedig: .....
55. Munkanélküliségének tartama alatt kapott-e pénzsegélyt érdekképviselettől (tisztviselőegyesülettől)?	*igen — nem* Ha *igen*: összesen ..... pengő ..... fillért
56. Míg alkalmazva volt, fizetett-e nyugdíjjárulékot?	*igen — nem*
57. Van-e nyugdíja vagy kegydíja s ha igen, milyen összegű?	*nincs — van* és pedig havi ..... pengő ..... fillér
58. Kapott-e végkielégítést?	*igen — nem*
59. Milyen összegű volt a végkielégítése?	..... P
60. Melyik évben kapta végkielégítését?	
61. Miből élt, illetve él munkanélküliségének tartama alatt?	
62. Ki tartotta el munkanélküliségének tartama alatt családját?	
63. Ha a Kérdőívet nem a munkanélküli töltötte ki, az adatokat ő, vagy valamelyik hozzátartozója mondotta-e be?	*a munkanélküli — a hozzátartozója* és pedig: .....

A Kérdőívbe a feleletek tintával irandók be.

(aláírás)

a felülvizsgáló aláírása

a számlálóbiztos aláírása

Utasítás a „Kérdőív“ kitöltésére.

A) Kik számlálandók meg?

Kérdőívet kell kitölteni mindazokról a 18. életévüket betöltött egyénekről (akár férfiak, akár nők), akiknek a szellemi (magántisztviselői, köztisztviselői vagy egyéb értelmiségi) pályák körében **1935. december 20-án** alkalmazásuk nem volt, de természetesen csak akkor, ha egészségesek (munkaképesek) voltak és munkát kerestek, vagyis szándékuk volt minden nekik felajánlott megfelelő munkát, alkalmazást elvállalni. Fel kell tehát venni:

1. a jelenleg munkanélküli volt köztisztviselőket és magántisztviselőket (ipari, kereskedelmi, hitelügyi, biztosítási, közlekedési és gazdasági tisztviselők, pl. könyvelők, levelezők, pénztárosok, gépírónők stb.) amennyiben munkanélküliségüket szolgálati bizonyítvánnyal vagy munkakönyvvel igazolni tudják;
2. azok a 18 éves vagy annál idősebb egyének, akik középiskolai, kereskedelmi iskolai vagy főiskolai tanulmányaikat befejezték és munkát keresnek, de eddig még munkaalkalomhoz nem jutottak;
3. azok a volt szabadfoglalkozású egyének (orvosok, ügyvédek, magánmérnökök, ujságírók, művészek), akik szabadfoglalkozásukkal, vagyis irodájukkal, rendelőjükkel, műtermükkel stb. felhagytak és most alkalmazást keresnek.

B) Nem szabad felvenni.

1. Akik állandóan (aggság, rokkantság, baleset folytán), vagy csak **jelenleg betegség folytán** teljesen munkaképtelenek (ellenben meg kell számlálni azokat, akik nem egészen munkaképesek ugyan, de munkát keresnek);
2. akik december hó 20-án még alkalmazásban állottak;
3. akik nem is akarnak alkalmazást vállalni;
4. a nyugdíjas köztisztviselőket, nyugdíjas magántisztviselőket és nyugdíjas közlekedési tisztviselőket, úgyszintén mindezek nyugdíjat élvező özvegyeit;
5. az önálló szabadfoglalkozásúakat (ügyvédeket, orvosokat, mérnököket, művészeket), ha irodájuk, rendelőjük, vállalati irodájuk, műtermük stb. még van;
6. akik iskolai tanulmányaikat folytatják;
7. olyan személyeket, akik különböző okokból nem keresnek új alkalmazást, pl. mivel a legközelebbi időben önállóak akarnak lenni, más foglalkozásra kívánnak áttérni, vagy mivel legközelebb katonai szolgálatukat kezdik meg, el akarnak költözni, vagy — ha nőkről van szó —, akik legközelebb férjhez mennek, lebetegedés előtt állanak stb.;
8. olyan személyeket, akik hozzátartozójuk irodájában, vállalatában segítenek és más munkát nem keresnek;
9. a látogatóban vagy átutazóban itt tartózkodó személyeket, akik munkát itt nem keresnek.

A szellemi pályákon alkalmazott dolgozó és munka nélkül lévő nők egybevetése.

A szellemi pályákon dolgozó nők munkanélküliségének részletes taglalása előtt néhány pillantást kell vetni az ezen pályákon alkalmazott dolgozó nők tömegeire és megvizsgálni, hogy az itt szereplők képességeik és végzettségük alapján, vagy csak az elfoglalt munkakör szerint számíthatók-e a szellemi foglalkozásúak közé. A kérdés helyes feltevése alapfeltétele a feletet helyes megadásának. El kell dönteni, hogy mennyiben szellemi munkanélküli az a hivatali munkát kereső egyén, akinek a képzettsége nem éri el az alapul elfogadott legalacsonyabb végzettség színvonalát. Itt van ugyanis elrejtve a munkanélküliség kulcsa, mely a szellemi pályákon dolgozó nőket sujtja.

Budapesten, mint az az 1935. év végén végrehajtott népszámlálás eredményeiből kitűnik, 234.121 kereső nő él. Ezeknek 1·8 százaléka iskolát nem végzett. A dolgozó nőknek több mint a fele, 55·8 százalék, csak elemit, 27·5 százalék pedig legfeljebb négy középiskolát végzett. A dolgozó nőnépességnek 85·1 százaléka tehát már elvileg sem tekinthető szellemi munkásnak, miután a képesítése alatta marad annak a minimumnak, melyet a szellemi munkásoktól ma, joggal meg *kell* követelni. Ez a tömeg nem kevesebb, mint 199.295 nőt foglal magában. Marad tehát a dolgozó nőknek mindössze — az ismeretlen végzettségűek levonása után 13·3 — 14·9 százaléka, akik legalább is a középiskola öt vagy ennél több osztályát végezték el s közülük ismét csak 8·0 százalék az, amelyik nyolc középiskolai végzettséggel, tanítónői, óvónői oklevéllel, egyetemi vagy főiskolai diplomával rendelkezik. Ez utóbbi csoport a kereső nők számából csak 18.705 egyént foglal magában. A főváros kereső nőinek csaknem negyedmilliós tömegéből tehát ez a 18.705 nő tarthatna joggal igényt a szellemi pályákon dolgozó nők címére. Ezzel szemben mit mutat a gyakorlati élet, mit mutatnak a számok?

A fővárosban alkalmazásban lévő 36.607 nőtisztviselő (beleértve a tanszemélyzetet is) közül csak 13.705 rendelkezik a középiskola 8, illetőleg a felső kereskedelmi iskola 4 (régi rendszerű 3) osztályának végbizonyít-

ványával, tanítónői, óvónői oklevéllel, egyetemi vagy főiskolai diplomával. Ez az egész tömeg a szellemi pályákon dolgozó nők 37 százalékának felel meg. A szellemi foglalkozást folytató nőknek 63 százaléka tehát nem rendelkezik arravaló képesítéssel. Műveltsége csak annyi, mint amennyit az új iparoktatási törvény a tanoncszerződések megkötésénél az ipari pályára készülő tanonctól megkíván, hogy annak alapján lehetővé tegye számára az iparostanonciskolákba való felvételt.

A fent elmondottakat szem előtt tartva, nem lesznek feltűnően magasak azok a számok, amelyek a szellemi pályákon munka nélkül lévő nők felvétele kapcsán jutottak a hivatal birtokába.

Ma, amikor jelentékeny túltermelés mutatkozik a szellemi pályákra törekvő mindkétnemű fiatalságból, itt az ideje, hogy törvényhozási úton változtassák meg azokat a feltételeket, melyek ezen pályák elérésére módot nyujtanak. *Az 1881. évi kvalifikációs törvény megváltoztatása ma már szükségszerű*, hogy a tisztviselő- és hivatalnokosztály szellemi színvonalát megőrizze attól a lesüllyedéstől, melyet az oda nem való, képzettséget nélkülöző elemek beözönlésével ellenesetben minden körülmények között el fog érni.

A hivatalnoki pályákon az alkalmazottak képzettségét illetőleg az igények nagyon alászálltak. Ennek oka elsősorban a háború volt, amikor a hadbavonultak pótlására válogatás nélkül alkalmazták a jelentkezőket. Ma azonban, mikor kellő számú és megfelelő képzettségű fiatalság áll rendelkezésre, ezeknek az igényeknek ismét fel kell emelkedniök a régi színvonalra. Ez az érdeke az egész hivatalnokosztálynak, de elsősorban a nőtisztviselők és a tisztviselői pályákra törekvő nők ma már jól képzett táborának és nem utolsósorban maguknak a munkaadóknak is.

A kultúra mai állása mellett hazánkban annak, hogy valaki hivatali íróasztal mellett helyet foglalhasson, sine qua non feltétele az érettségi vagy az ezzel egyenrangú képesítés kell, hogy legyen. Ezt az alapfeltételt csak fokozni szabad, csökkenteni nem, mert ha ettől, rosszul értelmezett takarékosságból vagy egyéb nyomásra, eltekintenek, elsősorban a hivatalos munka, másodsorban a hivatalnokosztály összessége vallja kárát.

Kétségtelen, hogy a munkanélküliség a szellemi pályákon napjainkban megvan, sőt bizonyos mértékben növekedik is s jelentékenyen lenyomja a polgári társadalom életszínvonalát. Helyesen talán úgy lehetne meghatározni a női munkanélküliség terjedelmét, hogy a munkanélküliség áldozatai nem annyira a szellemi pályákra alkalmas és odavaló egyének alkalmazásnélkülieiből, mint inkább abból a nagy tömegű középosztálybeli nőből kerül ki, akik kereseti lehetőséggel nem rendelkezvén, okvetlenül hivatalnoki pályákon kívánnak elhelyezkedni. Körülményeik kétségkívül nehezek, mert szociális és gazdasági helyzetük a mai mélyen sujtott középosztály helyzetének képét tükrözi kicsinyben vissza.

Munkanélküliség a szellemi pályákon általában.

A főváros népességének abban a részében, mely a szellemi pályákon helyezkedik el, a munkanélküliek száma az utolsó tíz év alatt megkétszerezödött: 6509-ről 13.198-ra emelkedett. Csaknem egyformán oszlik meg a szaporulat a két nem között és csupán 1·9 százalékkal erősebben részesednek benne a férfiak, mint a nők.

A szellemi pályákon jelentkező munkanélküli tömegeket a háború és az ezt követő gazdasági válság, mely világszerte jelentkezett, termelte ki. Miután gazdasági válságok korábban is voltak, anélkül, hogy a munkanélküliségnek ez a faja feltűnt volna, kézenfekvő az a feltevés, hogy a gazdasági válságon kívül kellett még olyan okoknak is közreműködnie, mely eddig nem éreztette hatását és melyet eddig kevésbbé vagy egyáltalán nem vehettek számításba, ha a munkanélküliség kérdését tárgyalták. Munkánk során igyekezni fogunk, hogy ezt, az eddig figyelmen kívül hagyott, de jelenleg minden kétséget kizáróan, szükségszerűen fennálló okot a statisztikai vizsgálódás reflektorának fénykörébe vonjuk. A szellemi pályákon jelentkező munkanélküliségnek ugyanis a gazdasági eredőkön kívül van még egy társadalmi eltolódásból származó eredője is, melyet, ha a maga teljes mivoltában ki tudunk fejteni a tényekből, — hisszük — hogy talán egy lépéssel közelebb jutunk a kérdésnek, ha nem is gyakorlati, de mindenesetre elméleti ismeretéhez. Az elméleti ismeret alapján azután sikerülhet idővel a megoldási lehetőségeket olyan irányba terelni, mely esetleg kimenti ezt, a népességnek kétségtelenül igen értékes elemét, a pusztulás fojtogató kezéből.

Munkánk célja elsősorban a munkanélküliség azon előidéző okaival foglalkozni, melyek a szellemi pályákon dolgozó nők tömegét érintik. Ezen okoknak jórésze természetesen áll a férfi munkanélküliek csoportjára is. Vannak ezen kívül azonban olyan különleges okok, melyek kizárólag vagy főleg a szellemi pályákon foglalkozó nőknél éreztetik hatásukat.

Az általános munkanélküliségnek első és legfőbb oka: a gazdasági válság, mely talán még fokozottabb mértékben érintette a nőket, mint a férfiakat.

A kultúra fejlődésével, az iskolázottság általánosabbá válásával egyre szélesebb rétegek tódultak a szellemi pályák felé. Néhány évtizeddel ezelőtt a férfi tisztviselők között még elégséges, sőt megfelelő képesítés volt a középiskola négy osztálya. A nyolc középiskola elvégzése pedig a szakhivatalok kivételével csaknem minden állást megnyitott előttük. A nők műveltsége, a világháborút megelőző két évtizedben, szintén befejeződött a négy középiskolával és csak a módosabb családok végeztették el leánygyermekeikkel a magasabb osztályokat. Aránylag kevés úri család akadt, amely hivatásra nevelte leányait. Egyedül a tanítónői pálya volt az, mely

némi jelentőségnek örvendett. A postai és vasúti szolgálatok ellátásához teljesen elégséges volt négy középiskolai osztály elvégzése.

Félszázaddal ezelőtt a középosztályú családok leányait majdnem kizárólag a családi élet számára nevelték. Ha azután esetleg pártában maradtak, eltartásuk nem okozott nagyobb gondot az eltartó családtagoknak. Alkalmazásba rendszerint csak azok a leányok mentek, akiknek családja valamely anyagi természetű csapás folytán elszegényedett vagy a gyermekek igen nagy számára való tekintettel, tanácsosnak látszott a leánygyermekek jövőjét is valami módon biztosítani. Mindkét csoportba tartozó nők azonban inkább a magasabb életkorban szánták rá magukat a kenyérkereső munkára.

A háború előtt magasabb középiskolát, egyetemet rendszerint csak azok a középosztályú leányok végeztek, akik tehetségüknél vagy hajlamuknál fogva erre kiváltképen alkalmasak voltak, akiket az érdeklődés, a tudás vágya kiemelt leánytársaik közül. Ebben az időben kezdték elözönleni az alsóbb néposztály leánygyermekei a polgári iskolákat, melyeknek befejezéseként elvégezték az egyéves kereskedelmi szaktanfolyamot. A hetvenes években a székesfővárosi leánypolgári iskolák tanulóinak száma alig érte el az ezret. A század elején létszámuk már ötezer volt és ez a szám a háborút közvetlenül megelőző időben tízezerre, sőt még magasabbra szökött fel. Ugyanebben az időben az egyéves kereskedelmi szaktanfolyam növendékeinek a száma szintén elérte az ezret, majd a világháború alatt másfélezer fölé emelkedett. Természetes volt, hogy az a szélesebb népességi réteg, mely ilyenformán megszerezte azt a képesítést, mellyel a hivatalok íróasztalai mellett elhelyezkedhetett, már nem vágyott vissza a, sokszor nagyon egyszerű, háztartások tűzhelyei mellé, hanem iparkodott elhelyezkedni abban a magasabb társadalmi rétegben, melyet a hivatalnokosztály képviselt. Célja volt : az irodai elhelyezkedés, ami nem is jelentett túl nehezen elérhető ábrándot az újonnan feltörő réteg számára. A leánygimnáziumok növendékei még közvetlenül a háborút megelőző években sem igen haladták meg a félezret, jórészük a tanári és nem hivatalnoki pályákra készült s nem volt számottevő ellenfele a fentebb említett csoportnak az érvényesülési törekvések terén. Magasabb képzettségű nőtisztviselő-anyag hiányában szinte akadálytalanul foglalhatták tehát el a hivatalok íróasztalait.

A háború okozta férfihiány tág kaput nyitott a nőtisztviselők minden rétege számára, tekintet nélkül a képesítésre. A háború befejeztével azonban, mikor részint a férfi munkaerők visszatértek, részint már egy jóval magasabb képzettségű — egyetemet, főiskolát végzett és érettségit tett — nőtisztviselő-tömeg állott rendelkezésre, a régebbi, kevesebb iskolázottsággal bíró réteg kezdett mindinkább kiszorulni a hivatalokból. Ezek, akiknek a csoportjához egyre újabb hasonlóan alacsony képzettségű fiatalabb korosztályok járultak, nemcsak nagyon megnehezítették a képzettebb

réteg érvényesülését, hanem jelentékenyen megnövelték a szellemi pályákon a nők munkanélküliségének arányát is.

A huszas évek derekán végrehajtott leépítések — a B) listák — következtében sok nő távozott végkielégítéssel állásából. Ezeknek egy része, mert másutt elhelyezkedni a nehéz gazdasági viszonyok miatt nem tudott és mert végkielégítése elfogyott, újból, mint munkát kereső, a munkanélküliek táborát növelte. Ide tartoztak azok az asszonyok is, akik férjhezmenvén, később elváltak vagy fiatalon özvegyi sorsra jutottak és újból elhelyezkedésre törekedtek.

A megnehezült gazdasági viszonyok a férfiaknak csak bizonyos koron túl tették lehetővé a nősülést. A leányok is csak később mehettek férjhez. Természetes, hogy a tanulmányaik elvégzése utáni időben elhelyezkedést kerestek. Részben azért, mert nem tudhatták, hogy a megnehezült családalapítási lehetőségek következtében férjhez tudnak-e menni, részben, mert arra gondoltak, hogy a kisfizetésű hivatalnok-férj mellett semmiesetre sem megvetendő az asszony keresete.

A mai megnövekedett életigényeknek a kisfizetésű többgyermekes családapák nem tudtak megfelelni és így a családok mindenkor nagy könnyebbségnek tekintették, ha az iskoláit befejezett leány állásba jutott. Ez a körülmény, mely teljesen ismeretlen volt még a háború előtti időkben, jelentékenyen megnövelte azoknak az állást kereső nőknek a számát, akik ugyan még a családban éltek, de máris igényt tartottak az életben való elhelyezkedésre.

Hasonlóan növelte a munkát keresők számát a háború és a gazdasági összeomlás által anyagilag tönkrement vagy a családfenntartót elvesztett családok leánygyermekeinek tömege is, akiknek, tekintet nélkül előképzettségükre, kenyeret kellett keresniök a család részére.

Még nehezebbé tette a munka nélkül lévő nők helyzetét és jelentősen gyarapította számukat az a körülmény, hogy a háborús emberhiány pótlására válogatás nélkül alkalmazott, ma már magasabb korban lévő nőtisztviselők, miután megfelelőbb utánpótlás már nagy számmal állott rendelkezésre, mindinkább kiszorultak állasaikból. A hivatalok összevonása, az irodai munkák racionalizálása a nőtisztviselők bizonyos rétegeit szintén munkanélkülivé tették. Ehhez járult az irodai gépek bevonásával teremtett átmeneti állapot, mely ma még — lévén a kezdet kezdetén — szintén nagyobb számú nőtisztviselő kezéből vette ki a kenyeret.

Végül, de nem mint utolsó szempontot kell megemlíteni az ország megcsonkításával járó mindazokat a hátrányokat, melyeknek súlyát talán elsősorban épen a szellemi pályákon dolgozó nők érezték meg legerősebben. A nagy városoknak s különösen a fővárosnak, mint kormányzati és gazdasági centrumnak, ezenkívül még a vidék elhelyezkedni nem tudó értelmiségét is fel kellett részben szívniok, ami nem csekély súllyal esett a szellemi pályákon munkát kereső nőtársadalom ellátatlanjainak mérlegserpenyőjébe.

*

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nőknek, a fent elmondottakat figyelembe véve, tulajdonképen két csoportja van. Az elsőbe kell sorozni azokat a nőket, akik hivatásszerűen készültek szellemi pályákra, vagy már mint ilyenek voltak alkalmazásban és valamely oknál fogva elvesztették állásaikat. Tulajdonképen csak ezeket volna szabad a szellemi munkanélküliek osztályába sorozni. Van azonban ezenkívül egy másik réteg is. Azon nőknek nagy tömege, akik minden felkészültség nélkül, a gazdasági vagy a családi körülmények kényszerítő nyomása alatt sodródtak ebbe a csoportba és tömegük helyzeti energiájánál fogva nyomják az előbb említettek rétegét.

A minősítési igények leszállása, melyet a háború alatt a szükség szült meg, állandósult. Akkor ez a folyamat természetes következménye volt az emberhiánynak és az adott körülmények között helytálló is volt. A rendes viszonyok helyreállása után azonban tíz-húsz évvel, végtelen nehézségek sorozatának vált kiinduló pontjává.

Az alsó, kezdő állásokat még ma is — a szokásjog alapján — olyan tömegek tartják megszállva, melyek kedvező körülmények által adott esetekben sem emelkedhetnek feljebb és amelyeknek igényeit teljesen ki is elégítik az itt nyujtott csaknem minimális ellenszolgáltatások. Ezek a tömegek zárják el az útját a későbbi, sokkal jobban felkészült fiatalabb nemzedéknek, mely így a kezdő lépéseket sem tudja megtenni a neki megfelelő életpályákon. Köztudomású volt ugyanis a huszas évek második felében, hogy akkor, mikor érettségi vizsgával, néha főiskolai oklevéllel rendelkező fiatalok teljesítettek szolgálatot mint villamos kalauzok, gyári munkások és háztartási alkalmazottak, az alacsonyabb köz- és magánhivatalnoki állásokat a háború alatt bekerült olyan egyének tartották megszállva, akik a *minimális négy középiskolai végzettséggel sem rendelkeztek.* Ez a visszásság bizonyos fokig még ma is fennáll. Érthetetlen ugyanis, hogy akkor, mikor az 1923-as népoktatási törvény hat elemi iskolai osztály elvégzését kívánja meg még a falu napszámosától is, mikor az új iparoktatási törvény a tanoncviszonyba kerülő fiatalságtól négy középiskola elvégzését követeli meg, találunk még jelentékeny számmal olyan egyéneket, akik ezzel a ma már hivatalnoki szempontból minimálisnak sem mondható képesítéssel tisztviselői állásokra pályáznak. Amilyen helyesen és a felvilágosodás szellemében látta meg a kormányzat, hogy az országnak értelmes és képzett iparos- és kereskedőosztályra van szüksége és ehhez képest emelte itt az iskolázottsági kívánalmakat, olyan érthetetlen az az engedékenység, melyet a köz- és magánhivatali alkalmazásban lévő hivatalnokgárdával szemben tanusít.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő egyének most lefolytatott összeírása megdöbbentő adatok birtokába juttatta mindazokat, akik ezzel a kérdéssel hivatásosan vagy tudományosan foglalkoznak.

Az első ilyen összeírás alkalmával 1926-ban összeírott férfiak 9·5, a nőknek 16·9 százaléka még nem volt állásban. Ma, 1935. év december 20-án

megejtett felvétel eredményeképen ez az arány a férfiaknál 31·4 a nőknél 46·9 százalékra emelkedett. Nem meglepő, hogy az itt talált tömegnek 50·9 (férfi), illetőleg 49·4 (nő) százaléka 20—25 éves egyénekből toborozódik, akik tanulmányaik befejezése után még semmiféle állást sem tudtak elnyerni, holott a férfiak 83·4 és a nők 32·1 százaléka középiskolai érettségi bizonyítvánnyal vagy főiskolai végzettséggel rendelkezik. Megdöbbentő számadatok ezek, melyek a kérdés teljes kifejtése után fognak csak jelentőségük egész nagyságában az olvasó előtt állani.

Megemlítettem egyik korábbi munkámban, hogy a kereső népesség és természetesen a szellemi pályákon fellépő munkanélküliség mérlegének serpenyőjét a fővárosban meglehetősen nagy arányban terhelik a vidékről felszivárgó tömegek is. A legutóbbi összeírás eredményeképen azon munkanélküliek közül, akik eddig még nem voltak alkalmazásban, a férfiaknak 6·3, a nőknek 3·8 százaléka egy évnél rövidebb ideje tartózkodik a főváros területén. Egy évnél több, de öt évnél kevesebb idő óta lakik Budapesten ugyanezen csoportból 9·9 százalék férfi és 8·6 százalék nő. Ez azt bizonyítja, hogy a szellemi pályákon munka nélkül lévő, alkalmazásban még nem volt férfiaknak 16·2 százaléka és a nőknek a 12·4 százaléka öt évnél rövidebb ideje tartózkodik a fővárosban, s elhelyezkedést nem találván, a főváros állandó népességének munka nélkül lévő rétegét terheli.

Ezek az egyes adatok, melyek itt példaképen vannak felemlítve, kiragadva a rendelkezésre álló együttesből, még sokkal nagyobb jelentőséget fognak nyerni, ha a munka későbbi folyamán teljes összefüggésüket kibogozva kerülnek bemutatásra.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása főbb csoportok szerint.

A szellemi pályákon munka nélkül lévőket a Székesfővárosi Statisztikai Hivatal az 1935. évi népszámlálás kapcsán immár harmadszor mérte fel szociális és gazdasági viszonyaik szerint. A felvételi nyomtatványok és a feldolgozás menete, mely mind a három alkalommal teljesen azonos volt, tág teret enged az összehasonlításra. Lehetővé teszi ez a módszer, hogy a kérdést egy évtizedre visszamenően tanulmányozni lehessen. Eltekintve attól, hogy ez a felvétel, mint minden szociális felvétel, talán nem öleli fel a munkanélküliek teljes számát, mert az adatszolgáltatás kényszer nélkül, önkéntes bevalláson alapult, mégis egyenlő hibaforrást tételezve fel a tíz év előtt végrehajtott két felvétellel, az egész munkálat, ha horizontálisan talán nem is, vertikálisan azonban mindenesetre teljességre tarthat számot.

A feldolgozásban a statisztikai hivatal az anyagot nemek szerint különtartva, három főcsoportra osztotta. Elsősorban különválasztotta

azokat, akik még nem voltak alkalmazásban, tehát először keresnek munkát a szellemi pályákon. Második csoportba sorozta az állástalanná vált köztisztviselőket, harmadik csoportba a munka nélkül lévő magántisztviselők kerültek. Az első csoporton belül ismét megkülönböztette a feldolgozás azokat, akik még folytatják a tanulmányaikat és azokat, akik már befejezett képzettséggel rendelkeznek. A köztisztviselők közül külön tüntette fel a nyugdíjjal bírókat. Ezt a megkülönböztetést végrehajtotta a magántisztviselőknél is, akiket azonban tovább részletezett: ipari, kereskedelmi, biztosítási, közlekedési, hitelügyi, gazdasági és egyéb tisztviselőkre a munkanélküliség beállta előtt elfoglalt alkalmazásuk szerint.

A munkanélküliek összes száma, mint az már a korábban elmondottakból kitűnt, az elmult tíz esztendő alatt megkétszereződött: 6509-ről 13.198-ra emelkedett. A nem szerinti megoszlás csaknem azonos, 54·6, illetőleg 56·5 százalék a férfi és 45·4, illetőleg 43·5 százalék a nők aránya.

A munkanélküliek megoszlása.

Megnevezés	1926		1928		1935	
	é v b e n					
	absz.	%	absz.	%	absz.	%
1. Férfiak:						
Alkalmazásban még nem volt	336	9·5	608	13·5	2.345	31·5
Köztisztviselő	442	12·4	652	14·5	554	7·4
Magántisztviselő	2.779	78·1	3.249	72·0	4.561	61·1
Együtt	**3.557**	**100·0**	**4.509**	**100·0**	**7.460**	**100·0**
2. Nők:						
Alkalmazásban még nem volt	498	16·9	631	21·2	2.693	46·9
Köztisztviselő	559	18·9	672	22·6	388	6·8
Magántisztviselő	1.895	64·2	1.675	56·2	2.657	46·3
Együtt	**2.952**	**100·0**	**2.978**	**100·0**	**5.738**	**100·0**

Az a szabályszerűség, mely a fenti adatokból az első pillanatra kitűnik, talán a legbiztosabb záloga a felvételek helyes és összehasonlító voltának, mely a munka alapszempontjából tekintve elsőrangúan fontos kérdés.

Az alkalmazásban még nem volt és most elsőízben munkát keresők száma abszolút tömegével és arányaiban is jelentékenyen van képviselve az utolsó számlálás eredményeiben. A férfi-tisztviselőknek — vagy legalább is a tisztviselői pályákra készülőknek — 31·4 százaléka elsőízben keres alkalmazást, a nőknél az ez arány megközelíti a munkanélküliek felét és 46·9 százalékkal jelentkezik. Nyilvánvaló tehát, hogy 100 férfi közül több, mint 31, száz nő közül pedig közel 47 sokszor évekig tartó várakozás,

reménykedés és bizakodás után sem jutott el az íróasztalhoz. Kétségtelen, hogy ebben a csoportban kell keresni azokat a munkanélkülieket is, akiket a korábbi megállapítások értelmében *nem száz százalékig idevalóknak* kellett tekinteni. Tisztviselői pályákra sohasem készült tönkrement kereskedőket, iparosokat, szabad pályákon működő intellektuelleket, a nők között pedig a kenyérkeresetre kényszerült férjes asszonyokat, esetleg megözvegyülteket vagy elváltakat, akik a magasabb életkorban szánták csak rá magukat, hogy hivatali pályákon keressenek elhelyezkedést. Igen világosan és kézzelfoghatóan ki fog ez majd alább derülni, ha a munkanélküliek korviszonyai kerülnek vizsgálat alá. Az alkalmazást elsőízben keresők között találhatók fel azok a munkanélküliek is, akik *kellő felkészültséggel nem rendelkezvén*, mindhiába keresnek elhelyezkedést, mert a kiválasztódás nem engedi ma már érvényesülni őket. És itt kell végül feltalálni azoknak a csoportját is, akik *vidékről jöttek fel a fővárosba*, összeköttetéseik azonban nem lévén, hasztalanul zörgetnek a hivatalok ajtóin.

A köztisztviselők számában és arányaiban igen világosan jelentkezik — különösen az 1928. évi felvétel adataiban — a B) listák eredménye. Természetesen az idetartozó hivatalnokréteg nem olyan mozgékony tömeg, mint a magántisztviselő-társadalom. Hiszen normális körülmények között — a törvény által szükségszerűen előírt létszámcsökkentést és a korhatár beállítával kötelező nyugdíjazást leszámítva — csak fegyelmi úton mozdítható el állásából az egyszer már megerősített köztisztviselő. Így el lehet mondani, hogy az 1935-ben megejtett felvétel alkalmával talált hat-hét százalék köztisztviselő legnagyobb részben azok közül került ki, akik tíz év előtt végkielégítést véve fel, elhagyták a közszolgálatot. Közben valószínűleg egyéb életpályákon próbálkoztak elhelyezkedni, mikor azonban ez talán nem vagy csak részben sikerült nekik, újból a tisztviselői pályán kerestek elhelyezkedést. Különösen jellemző, hogy a B) listák, melyek elsősorban a rövidebb ideje szolgálatot teljesítő, esetleg a hadbavonultak pótlására alkalmazott nőtisztviselőket érintették, milyen feltűnően szöktették fel 1928-ban az állás nélkül maradt köztisztviselőnők számarányát 22·6 százalékra. Itt kell keresni azoknak a nőknek nem is egészen jelentéktelen csoportját, akik az első B) listák alkalmával önként távoztak el a közszolgálatból, felvéve a meglehetősen rövid szolgálatukhoz arányított, kis összegű végkielégítést, valószínűleg azzal a szándékkal, hogy készpénz birtokában több esélyük lesz a férjhezmenésre, vagy pedig jövedelmezőbb foglalkozásra tudnak szert tenni. Két-három év alatt azonban ezek a kis tőkék részben a pénzfelhígítás folytán semmivé váltak és az állás nélkül maradt nőknek újból munkaalkalom után kellett nézniök.

A főcsoportok számadatainak ismerete után át kell térni az egyes csoportokban rendelkezésre álló részletezések tárgyalására. Azoknak a szellemi munkanélkülieknek a száma, akik még nem fejezték be a tanul-

mányaikat és máris a munkakeresők közé állottak, mind a három számlálásnál elenyészően csekély. Így az első felvétel alkalmával 1926-ban 58 férfi és 8 nő található ebben a kategóriában. Az egy évvel később megejtett számlálás 125 férfiről és 9 nőről, a legutóbbi pedig 1935 decemberében 63 férfiről és 16 nőről számol be. Olyan jelentéktelen ez a csoport úgy az abszolút számok, mint a százalékszerű arányok szempontjából, hogy a későbbiekben nem is kell velük részletesen foglalkozni.

Hasonlóan nagyon alacsony azoknak a száma is, akik akár a köztisztviselői, akár a magántisztviselői pályákról távoztak el nyugdíjjal és most újból az állást keresők között jelentkeznek.

	Köztisztviselő		Magántisztviselő	
	férfi	nő	férfi	nő
1926	66	28	60	20
1928	195	59	96	10
1935	6	2	71	35

Itt is kitűnik az 1928-as év jelentősége, a nyugdíjazott tisztviselők szempontjából. A kis nyugdíjakkal B) listára került köztisztviselőket és családos magántisztviselőket a nyugdíjból való megélhetés lehetetlensége új állás keresésére serkentette. A köztisztviselők szempontjából teljesen normális viszonyokat az 1935-ös év tár elénk, mert az a nyolc nyugdíjas köztisztviselő, aki mégis alkalmazást keres, valószínűleg inkább elszigetelt — egyéni tragédiákról beszélő — jelenség, mint általánosításra alapot szolgáltató csoport. A táblázatból egyedül a nyugdíjas állást kereső magántisztviselőnők nagyobb száma tűnik fel, akik magasabb korcsoportokból kerültek ki és a későbben reájuk szakadt családfenntartói gondok megsokszorozódása által jutottak újból a kenyérkeresők táborába.

Sokkal nagyobb érdeklődésre tarthat számot a magántisztviselőknek szakmák szerint való tagozódása, — melyet a tárgyalás folyamán mindvégig a legrészletesebben közöl a feldolgozás — a legutolsó számlálás adatai alapján.

Az ipar és kereskedelem, mely a magántisztviselők legnagyobb számának ad kenyeret, természetesen a legjelentősebb számmal van képviselve a munkanélküliek tömegében. Úgy az ipar, mint a kereskedelem erősen megérezte a gazdasági válság hullámait. Nagy vállalatok, régi, tisztes kereskedőházak roppantak össze rövid hónapok alatt és tették az alkalmazásukban állott tisztviselők százait munkanélküliekké. Igaz ezzel szemben, hogy az újonnan éledő ipar és a védővámok által hirtelen felduzzadó kereslet nem egy nagyipari vállalatot emel hetek alatt a tömegtermelők sorába. Nagy áruházak keletkeztek épen az utolsó években és ezek az állástalanná vált tömegek jelentős részét felszívták alkalmazottaik közé. Hogy mégis az utolsó számlálás jelentékenyen nagyobb tömeget talált ezeken a pályákon a munkanélküliek

között, azt — mint később a kormegoszlás tárgyalásánál ki fog tűnni — elsősorban az utánpótlás előnyomulása okozta. Különösen érvényesül ez a férfiaknál, ahol ma a vállalatok a magasabb képzettségű fiatalok nagy tömegéből válogathatnak és természetes, hogy ezeknek biztosítják az előnyt a nagyobb gyakorlatuk jogán, talán magasabb fizetésekre igényt tartó, de esetleg kisebb képzettségű idősebb tisztviselőkkel szemben. Hasonlóan áll ez a jelenség a nőtisztviselőkre is, akik között *elsősorban a háború alatt válogatás nélkül alkalmazott kisképzettségű tömeget kell a munkanélküliek között keresni.* Tudvalevően ezen kívül az is, hogy a nő rövidebb ideig bírja a megfeszített gépies munkát, mint a férfi és így fizikailag is előbb törik le, válik kevésbbé használhatóvá. Ez azt jelenti, hogy — miután alkalmazásából könnyebben mozdítható el, mint családos kollégája vagy közalkalmazásban lévő társa, gyorsabban lesz munkanélkülivé, mint amazok.

Magántisztviselők részletezése.

Megnevezés	Ipari	Kereskedelmi	Biztosítási	Közlekedési	Hitelügyi	Gazdasági	Egyéb
	foglalkozási ágakban alkalmazott magántisztviselők						
Férfiak:	a) *Abszolút számban.*						
1926	893	1.151	86	72	407	59	111
1928	1.120	1.100	123	75	443	116	272
1935	1.916	1.305	141	146	309	210	534
	b) *Százalékban.*						
1926	32·1	41·4	3·1	2·6	14·7	2·1	4·0
1928	34·5	33·8	3·8	2·3	13·6	3·6	8·4
1935	42·0	28·6	3·1	3·2	6·8	4·6	11·7
Nők:	a) *Abszolút számban.*						
1926	363	864	73	37	311	3	244
1928	389	651	65	15	202	6	347
1935	888	926	73	48	126	50	546
	b) *Százalékban.*						
1926	19·2	45·6	3·8	1·9	16·4	0·2	12·9
1928	23·2	38·9	3·9	0·9	12·1	0·3	20·7
1935	33·4	34·9	2·7	1·8	4·7	1·9	20·6

A hitel körében alkalmazott tisztviselők soraiban erős ritkulást okozott a huszas évek derekán megszűnt hitelkonjunktúra, mely a kisebb magánpénzintézetek egész sorát szüntette meg, sőt a legnagyobbakat is fuzionálásra, a keretek megszűkítésére kényszerítette. Ezen években tehát erősebben jelentkezik a munkanélküliség a hitelintézeti tisztviselők soraiban. Tíz esztendővel később, tehát a legújabban megejtett munkanélküli számlálás, már jelentékeny javulásról tesz tanuságot ezen szakmában.

A közlekedési tisztviselők körében jelentkező és a legutolsó számlálás alkalmával talált nagyobbarányú munkanélküliséget talán az önálló vagyonkezeléssel bíró közúti vállalatok üzletmenetében létesített üzemösszevonások, vállalati fuziók okozták.

A gazdasági tisztviselők munkanélkülieinek emelkedő számát pedig a nagybirtokok alászálló teherbírása folytán megszüntetett központi irodák teremtették meg.

A biztosítási tisztviselők között munka nélkül lévők számszerű és aránylagos mennyisége csupán a takarékosabb üzletvezetésre és az irodai munkák racionalizálására enged következtetni. Itt ugyanis a munkanélküliek száma nem emelkedett olyan jelentékenyen, hogy egyéb kívül fekvő okok jelenlétére kellene gondolni.

Nagyobb emelkedés található az »egyéb« szakmákban alkalmazott magántisztviselők munkanélküliei között. Ezen csoport legnagyobb tömegét az állástalanná vált színészek és színésznők, zenészek — a hangos film következtében — és ügyvédi irodák gép- és gyorsírónői szolgáltatják, akiket a leromlott gazdasági viszonyok tettek kenyérnélkülivé.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása kor szerint.

A statisztikai vizsgálódás 15—60 évig jelöli meg azt a kort, melyen belül a szellemi és fizikai pályákon dolgozókat teljesértékű munkaerőknek kell tekinteni. A gyermek és ifjúmunkások védelméről szóló törvény egyenesen eltiltja a 16. életévét be nem töltött mindkét nembeli fiatalságot a rendes kenyérkereseti pályákon való jelentkezéstől és a törvény teljes szigorával törekszik a serdületlen fiatalságot távoltartani a nagyon megterhelő munkák végzésétől. A szellemi pályákon munka nélkül lévők között a régebbi felvételek alkalmából csak elvétve, a legújabb felvételnél pedig egyáltalán nem is találunk 15 éven aluli munkakeresőt. Úgyszintén nem tekinthető teljes értékű munkaerőnek a 60. életévét betöltött férfi sem. A nőtisztviselőknél mondhatjuk, ez a korhatár még lejjebb száll. A nő gyengébb fizikuma ellenére, a megerőltető szellemi munka mellett sem tudja magát a házi és családi élettel járó kötelességek alól mentesíteni. A kettős, sőt sokszor három-négyszeres megterhelés pedig idő előtt rokkanttá, rendszeres szellemi munkára képtelenné teszi, úgyhogy a nőknél jóval a 60. életév beállta előtt kellene a teljes munkaképesség határát megvonni. Az utolsó munkanélküli felvétel már kiselejtezett anyagából legalább is azokat a munkanélkülieket, akik a 60. életévüket betöltötték és munkát keresőknek tüntették fel magukat.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők kor szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			E b b ő l								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
—15 éves	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
15—20 «	148	190	278	111	144	253	2	2	2	35	44	23
20—25 «	738	698	1.583	166	263	1.194	58	51	44	514	384	345
25—30 «	768	864	1.311	41	131	622	85	103	80	642	630	609
30—35 «	426	664	1.070	14	36	137	55	92	93	357	536	840
35—40 «	316	476	1.025	—	9	63	58	76	121	258	391	841
40—50 «	524	739	1.245	2	9	45	91	166	133	431	564	1.067
50—60 «	393	513	921	1	10	26	67	106	74	325	397	821
60—70 «	214	310	—	—	1	—	21	45	—	193	264	—
70— «	27	50	—	—	—	—	4	11	—	23	39	—
Ismeretlen	2	4	27	—	4	5	1	—	7	1	—	15
Összesen ...	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
						2. Nő.						
—15 éves	6	1	—	2	1	—	1	—	—	3	—	—
15—20 «	387	318	334	202	194	283	10	7	1	175	117	50
20—25 «	866	762	1.782	148	243	1.330	115	76	21	603	443	431
25—30 «	744	830	1.181	67	115	649	162	185	50	515	530	482
30—35 «	394	418	840	22	27	185	123	159	68	249	232	587
35—40 «	212	267	725	12	15	126	59	102	99	141	150	500
40—50 «	259	261	679	32	21	90	68	100	121	159	140	468
50—60 «	65	102	172	9	13	17	18	34	26	38	55	129
60—70 «	15	17	—	3	1	—	2	9	—	10	7	—
70— «	4	2	—	1	1	—	1	—	—	2	1	—
Ismeretlen	—	—	25	—	—	13	—	—	2	—	—	10
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

Ezen munka során, amely a szellemi pályákon munka nélkül lévő nők szociális és gazdasági viszonyait van hivatva feltárni és amely terjedelmének korlátozottsága miatt nem teszi lehetővé az anyag teljes kimerítését, csak az egyes jelentősebb szempontoknál lehet kitérni a megfelelő csoportokban és szempontok szerint jelentkező férfi-munkanélküliekre. A teljesség kedvéért azonban mindenütt megtalálható a vonatkozó anyag a férfi-munkanélküliekről is, hogy tágabb lehetősége nyíljék a kérdéssel foglalkozó kutatónak az összehasonlításra.

A három számlálás anyagát egymásmellé állítva, a legelső érdekes megfigyelés a korcsoportok megoszlásánál abból adódik, hogy úgy a férfi-, mint a nőmunkanélkülieknél a kormegoszlás szerint való maximális értékek számlálásonkint más-más korcsoportban jelentkeznek, ami azt jelenti, hogy tíz év előtt a legtöbb munkanélküli a 20—25, ma a 25—30 és 30—35

évesek között található. De még az egyes számlálásokon belül is, ha az összeség a már fent jelzett három főosztályra (alkalmazásban még nem volt, köztisztviselő volt, magántisztviselő volt) bomlik szét, megtalálható a különböző korcsoportokban jelentkező magasabb érték.

Az alkalmazásban még nem volt szellemi munkanélküliek legnagyobb tömege természetesen az alacsonyabb korosztályokban található. Ez a megállapítás áll valamennyi felvételre. Ugyanis akár a férfi, akár a női munkakeresőket vizsgáljuk azoknak a soraiban, *akik először keresnek munkát*, a 20—25 évesek tömege jelentkezik döntő súllyal. Egyedül eltérést ettől a szabályszerűségtől az 1926-ban megszámolt nők jelentenek az alkalmazásban még nem voltak csoportjában, ahol a 15—20 évesek vannak túlsúlyban. A volt *köztisztviselő* munkanélküliek már egészen más tömegösszetételt és arányszerű megoszlást mutatnak, sőt az egyes számlálások között is itt feltűnő eltérések jelentkeznek. Az első számlálás, mely nagyon is élénken tükrözi vissza a B) listák hatását, mindkét nemnél két emelkedést mutat. Az egyik magaspont úgy a férfiaknál, mint a nőknél a 25—30 évesek korcsoportjára esik. E helyen találhatók meg azok a közalkalmazottak, akik jobb elhelyezkedés (a nőknél esetleg a férjhezmenés) reményében önként váltak meg állásaiktól. A sikertelen próbálkozás azonban rövidesen újból a munkátkeresők közé terelte őket. A nők között elsősorban itt találhatók fel a háború alatt ideiglenesen alkalmazott kisegítő munkaerők, akik a férfimunkaerők visszatérése után feleslegesekké váltak és állásaikból elbocsáttattak. A másik magaspont, mely szembetűnően a következő évi számlálás adataiban jelentkezik, a 40 éven felüli munkátkereső volt köztisztviselők korosztályában jut kifejezésre. Az utolsó számlálás, melyet 1935. decemberében hajtott végre a Fővárosi Statisztikai Hivatal, az állás nélkül lévő volt közalkalmazottaknak több, mint a felét a 35 éven felüli korcsoportokban találta, jeléül annak a sikertelen próbálkozásnak, mely, a közhivatalokból való kiválás után esztendőkkel sem tudta őket megfelelő elhelyezkedéshez juttatni.

Közel hasonlók az eredmények, ha a munka nélkül lévő *magántisztviselők* női tábora kerül vizsgálat alá. A tíz év előtti idők gazdasági válságainak ide-oda hullámzása, korra való tekintet nélkül vetette ki munkahelyeikről a magántisztviselőket. A megszűnt vállalatok nem lehettek tekintettel alkalmazottaik életkorára és így egyes csoportok személyválogatás nélkül, a legkülönbözőbb életkorban egyszerre váltak munkanélküliekké. Az utolsó számlálás adataiban itt is a fiatal munkaerők javára történő tudatos szelekció jelentkezik. Abszolút számokban és viszonylag is erősebb a munkanélküliség a magasabb korcsoportokban. Különösen érvényesül a nők körében ez a szelekciós elv. A rendelkezésre álló nagy tömeg fiatal és képzett munkaerő erős nyomást gyakorol a régebbi képzettségű generációra, melynek, ha egyszer munkanélkülivé vált, az erős verseny mellett csak nehezen sikerül újból elhelyezkednie. Nem utolsó sorban szerepel ezek mellett a szempontok

mellett az az anyagi természetű meggondolás sem, hogy a fiatal és képzett munkaerő, nemcsak viszonylag, de összegszerűen is olcsóbb munkásanyag — kezdő fizetése miatt is — a vállalatok számára.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők kor szerint.

B) *Százalékokban.*

Megnevezés	Munkanélküllek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
—15 éves ..	0·0	0·0	—	0·3	0·2	—	—	—	—	—	—	—
15—20 « ..	4·2	4·2	3·7	33·0	23·7	10·8	0·4	0·3	0·4	1·2	1·4	0·5
20—25 « ..	20·7	1·55	21·2	49·4	43·3	50·9	13·1	7·8	7·9	18·5	11·8	7·6
25—30 « ..	21·6	19·1	17·6	12·2	21·5	26·5	19·2	15·8	14·4	23·1	19·4	13·4
30—35 « ..	12·0	14·7	14·4	4·2	5·9	5·9	12·4	14·1	16·8	12·8	16·5	18·4
35—40 « ..	9·0	10·6	13·7	—	1·5	2·7	13·1	11·6	21·8	9·3	12·0	18·4
40—50 « ..	14·7	16·4	16·7	0·6	1·5	1·9	20·6	25·5	24·0	15·5	17·4	23·4
50—60 « ..	11·0	11·4	12·3	0·3	1·6	1·1	15·6	16·3	13·4	11·7	12·2	18·0
60—70 « ..	6·0	6·9	—	—	0·2	—	4·7	6·9	—	7·0	8·1	—
70— « ..	0·8	1·1	—	—	—	—	0·9	1·7	—	0·9	1·2	—
Ismeretlen	0·0	0·1	0·4	—	0·6	0·2	0·2	—	1·3	0·0	—	0·3
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
						2. Nő.						
—15 éves ..	0·2	0·0	—	0·4	0·2	—	0·2	—	—	0·2	—	—
15—20 « ..	13·1	10·7	5·8	40·6	30·7	10·5	1·8	1·0	0·3	9·2	7·0	1·9
20—25 « ..	29·4	25·6	31·1	29·7	38·5	49·4	20·6	11·3	5·4	31·8	26·4	16·2
25—30 « ..	25·2	27·9	20·6	13·5	18·2	24·1	29·0	27·5	12·9	27·2	31·6	18·1
30—35 « ..	13·3	14·0	14·7	4·4	4·2	6·9	22·0	23·7	17·5	13·1	13·8	22·1
35—40 « ..	7·2	9·0	12·6	2·4	2·4	4·7	10·5	15·2	25·5	7·5	9·0	18·8
40—50 « ..	8·8	8·8	11·8	6·4	3·3	3·3	12·2	14·9	31·2	8·4	8·4	17·6
50—60 « ..	2·2	3·4	3·0	1·8	2·1	0·6	3·2	5·1	6·7	2·0	3·3	4·9
60—70 « ..	0·5	0·6	—	0·6	0·2	—	0·3	1·3	—	0·5	0·4	—
70— « ..	0·1	0·0	—	0·2	0·2	—	0·2	—	—	0·1	0·1	—
Ismeretlen	—	—	0·4	—	—	0·5	—	—	0·5	—	—	0·4
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Százalék szerint vizsgálva a fenti számadatok alakulását, még élesebben rajzolódik ki az az eltolódás, amely a szellemi pályákon munka nélkül lévő nők korcsoportjaiban az utolsó tíz esztendőben jelentkezett. Az alkalmazásban még nem volt nők csoportjának 1926-ban maximális értéke 40·6 százalék volt, amely a 15—20 évesek korcsoportjára esett, ezzel szemben ma a 20—25 évesek korcsoportjában jelentkezik a 49·4 százalékot kitevő maximális telítettség. Ez utóbbi eredmény kialakulásában az elhelyezkedési nehézségeken kívül minden bizonnyal közrejátszott az a körülmény is, hogy az iskolai tanulmányok befejezésének ideje kitolódott. Az

erőteljes verseny következtében természetesen igyekszik a fiatalság, ha csak módját tudja ejteni, magasabb képesítésre szert tenni, hogy ezáltal könnyebben tudjon elhelyezkedni. Ezzel szemben a *már alkalmazásban volt* női munkaerők tömegei, akik a tíz esztendővel ezelőtti B) listák alkalmával vagy egyéb körülmények folytán ma munka nélkül állanak, százalékszerűen is a magasabb korcsoportokban jelentkeznek erősebben. A volt köztisztviselőnők körében tíz év előtt a 25—30, ma a 35—40 évesek között a legerősebb a munkanélküliség százalékos aránya. Nem egészen valószínűtlen az a feltevés, hogy egy részük még a tíz év előtt megejtett B) listák áldozata, ha közben talán nem is volt állandóan munkakereső. A magántisztviselőnők csoportjában 1926-ban a 20—25 évesek, ma a 30—35 évesek vezetnek maximális százalékos arányukkal.

Érdekes azonban megfigyelni, hogyan alakul a volt magántisztviselőnők között, — akik a munka nélkül lévő szellemi nőmunkásoknak még ma is csaknem felét alkotják, — a *szakmák* szerinti megoszlás.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők kor szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Közlekedésben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyébben
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
—15 éves	—	—	—	—	—	—	—
15—20 «	11	11	—	—	—	1	—
20—25 «	171	97	12	6	9	14	36
25—30 «	256	199	20	15	32	16	71
30—35 «	370	224	19	28	61	46	92
35—40 «	343	229	20	42	72	38	97
40—50 «	428	302	31	33	79	50	144
50—60 «	336	235	39	22	56	41	92
60—70 «	—	—	—	—	—	—	—
70— «	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	1	8	—	—	—	4	2
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
—15 éves	—	—	—	—	—	—	—
15—20 «	19	19	1	2	1	1	7
20—25 «	137	167	10	4	12	5	96
25—30 «	148	180	8	4	19	10	113
30—35 «	200	193	22	17	32	12	111
35—40 «	170	160	12	6	30	12	110
40—50 «	173	153	16	14	26	6	80
50—60 «	36	53	4	1	6	3	26
60—70 «	—	—	—	—	—	—	—
70— «	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	5	1	—	—	—	1	3
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

A számok első pillantásra elárulják, hogy a két legnépesebb csoportban, az ipari és kereskedelmi tisztviselők körében, másképen alakul a női és a férfimunkanélküliek korszerinti elhelyezkedése. A munka nélkül lévő nők száma az egyes korcsoportokban fokozatosan emelkedik a 30—35 éves korig, ezt követőleg számszerűen gyorsan csökkenve száll alá tömegük. Ezzel szemben a férfiaknál, bár a maximális teltség a 35—40 éves korcsoportra esik, a munkanélküliek nagyobb tömege a magasabb korcsoportokban jelentkezik.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők kor szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
—15 éves	—	—	—	—	—	—	—
15—20 «	0·6	+ 0·8	—	—	—	0·5	—
20—25 «	8·9	7·4	8·5	4·1	2·9	6·7	+ 6·8
25—30 «	13·4	+ 15·3	14·2	10·3	10·4	7·6	13·3
30—35 «	19·3	17·2	13·5	19·2	+19·7	21·9	17·2
35—40 «	17·9	+ 17·5	14·2	28·8	23·3	18·1	18·2
40—50 «	22·3	+ 23·2	22·0	22·6	25·6	23·8	27·0
50—60 «	17·5	18·0	27·6	15·0	18·1	19·5	17·2
60—70 «	—	—	—	—	—	—	—
70— «	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	0·1	0·6	—	—	—	1·9	0·3
Összesen ...	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
—15 éves	—	—	—	—	—	—	—
15—20 «	2·1	2·1	1·4	4·2	0·8	2·0	1·3
20—25 «	15·4	18·0	13·7	8·3	9·5	10·0	17·6
25—30 «	16·7	19·4	11·0	8·3	15·1	20·0	20·7
30—35 «	22·5	20·9	30·1	35·4	25·4	24·0	20·3
35—40 «	19·1	17·3	16·4	12·5	23·8	24·0	20·1
40—50 «	19·5	16·5	21·9	29·2	20·6	12·0	14·7
50—60 «	4·1	5·7	5·5	2·1	4·8	6·0	4·8
60—70 «	—	—	—	—	—	—	—
70— «	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	0·6	0·1	—	—	—	2·0	0·5
Összesen ...	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Ha elfogadjuk vizsgálódásaink tengelyéül a 30—35 éves korcsoportokat, — ide esik ugyanis a munka nélkül lévő nőknek legnagyobb abszolút száma és a legmagasabb százalékos aránya, — akkor csaknem minden csoportnál azt látjuk, hogy lényegesen nagyobb a 35 évnél idősebb nők aránya, mint a 30 éven alul lévőké. Kivételt egyedül a kereskedelmi és az »egyéb« pályákon lévő tisztviselőnők csoportjai alkotnak, ahol ezen korcsoport alatt és felett teljesen azonos százalékban jelentkeznek a munka nélkül lévő nők tömegei.

Az iparban 34·2 százalékkal szemben 42·7 százalék, a biztosítási tisztviselőnők között 26·1 százalékkal szemben 43·8, a közlekedésben alkalmazásban voltak között 20·8 százalékkal szemben 43·8 jelentkezik a 35 évnél magasabb korcsoportoknál a 30 éven aluliakkal szemben. Legerősebben van képviselve az idősebb nők korosztálya, a hitelügyletben alkalmazott tisztviselőnők körében. Itt ugyanis csak 25·4 százalék a 30 éven aluli munkát keresők száma, míg azok, akik 35 évesek már elmultak és ugyancsak munka nélkül vannak, 49·2 százalékkal szerepelnek. Ebből az aránymegoszlásból arra lehet következtetni, hogy az egyes munkáltatók közül a hitelintézetek csökkentették legerősebben a nőtisztviselők számát. Ezen eredmény létrehozásához hozzájárult még az a körülmény is, hogy a kisebb, a konjunktúra alatt alakult, hitelintézetek nagy száma ment tönkre és sok rövidebb szolgálattal rendelkező nőtisztviselő került így a munkanélküliek sorába. A tönkrement vállalatok alkalmazottaik részére többnyire nemcsak nyugdíjról, de még végkielégítésről sem tudtak gondoskodni és kedvező eset volt, ha alkalmazottaik felmondási igényeit ki tudták elégíteni. A nagy hitelintézetek pedig, amelyeknek amúgy is magasabb volt a személyzeti létszáma, inkább leépítettek, semmint alkalmaztak munkaerőket. Ha történt is itt-ott alkalmazás az utóbbi időben, akkor is inkább férfitisztviselőket és egészen fiatal munkaerőket alkalmaztak. Az az előny ugyanis, mely a háború előtt a nőtisztviselők alkalmazását előttük kívánatossá tette — tudniillik, hogy azoknak nem volt nyugdíjigényük — ma már megszűnt.

Természetszerű jelenség, hogy — mint az már korábban kitűnt — a felmerülő kevésszámú munkaalkalom inkább a fiatalabb és jobban képzett generációnak jut, mint az alacsonyabb képzettségű, fizikailag is erősebben kifáradt, idősebb női korosztályoknak.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása családi állapot szerint.

A munka nélkül lévő nőknek családi állapot szerint való megoszlása ugyanolyan mélyenszántó és átfogó szempont, mint a kor szerinti megoszlás. Szociális problémájuk megvilágításához vezető egyik legtágasabb rés, mely sok, kívülről nézve érthetetlen körülményre vet világot a bepillantó szem előtt.

A szellemi pályákon ma munka nélkül lévő 5738 nő közül 4418 hajadon, akik ha családi kötelékben élnek is, mindenképen ellátatlanok. Annak okát, hogy ez a szám ilyen feltűnően magas, elsősorban az *alkalmazásban még nem volt* nők nagy tömegében kell keresni. Ezen csoport 2693 tagjából 2427 a hajadon. A korábbi vizsgálódásokból, melyek ezen csoport kor szerint való megoszlását tárgyalták, kitűnt, hogy ezeknek a hajadonoknak egész tömege már nem a legfiatalabb leánygenerációból kerül ki, mert csak 10

százalék közöttük a 20 évet még be nem töltött korúak aránya. A többi a magasabb korcsoportokra, 15·5 százalék pedig a 30 évnél is idősebbekre esik, akik között már nehezen lehet feltalálni azokat, akik még mindig reménykedve gondolnak a férjhezmenésre. Kenyér után kell tehát nézniök! Van azonban ebben a csoportban, — akik először keresnek munkát, — 128 férjes asszony is, akiknek eltartásáról nem tud gondoskodni élettársuk. Azért-e, mert túl kevés a fizetése és a jövedelem nem tudja fedezni a család életfenntartási költségeit, vagy talán azért, mert a férj maga is munka nélkül van és az asszony kísérli meg a mindennapi kenyér megszerzését? Ezekre a kérdésekre nem adnak választ adataink. Ha az alkalmazásban lévő férjes asszonyok egynémelyikéről el is mondható, hogy nincsen rászorulva a kenyérkeresetre, mert a család szükségleteit fedezné a férj jövedelme is, azokról az asszonyokról, akik a munkakeresés kálváriáját vállalják, ez aligha tételezhető fel. Helyet foglal azonban soraikban 40 özvegy és 98 elvált nő is. Özvegyek, akik kihullva a családi élet kereteiből, nyugdíj és anyagi támasz nélkül, vállukon esetleg egy-két gyermek nevelésének és taníttatásának kötelezettségével indulnak el magasabb korban először a munkakeresők rögös útján. Hasonló a helyzetük az elvált asszonyoknak is. Mellékes, hogy kinek a hibájából bomlott fel a családi kötelék. Talán épen a gazdasági viszonyok sodorták őket el élettársuktól. Tény azonban az, hogy csakúgy, mint a másik két csoportba tartozó munka nélkül levő nők, ők sem készültek szellemi pályákra. Még jó, ha némelyiknek előrelátó szülője alaposabb iskoláztatásban részesítette leánygyermekét.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők családi állapot szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
	1. Férfi.											
Nőtlen	1.708	2.210	4.384	326	554	2.188	180	212	217	1.202	1.444	1.979
Nős	1.698	2.056	2.664	8	39	136	238	390	281	1.452	1.627	2.247
Özvegy	47	77	75	—	1	3	6	17	13	41	59	59
Törvényesen elvált	96	139	311	2	5	16	18	30	31	76	104	264
Ismeretlen	8	27	26	—	9	2	—	3	12	8	15	12
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
	2. Nő.											
Hajadon	2.189	2.049	4.418	406	551	2.427	359	360	226	1.424	1.138	1.765
Férjezett	333	476	648	27	41	128	96	173	81	210	262	439
Özvegy	176	195	221	34	17	40	40	52	30	102	126	151
Törvényesen elvált	242	239	451	28	22	98	62	81	51	152	136	302
Ismeretlen	12	19	—	3	—	—	2	6	—	7	13	—
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

A volt *köztisztviselőnők* közül állás nélkül lévőknek több, mint a fele hajadon, itt azonban, csakúgy, mint az alkalmazásukat vesztett magántisztviselők között, már jelentékenyebb számmal szerepelnek azok a nők, akik családi kötelékben éltek vagy élnek még ma is.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők családi állapot szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
	1. Férfi.											
Nőtlen	48·0	49·0	58·8	97·0	91·1	93·3	40·7	32·5	39·2	43·3	44·4	43·4
Nős	47·7	45·6	35·7	2·4	6·4	5·8	53·8	59·8	50·7	52·3	50·1	49·2
Özvegy	1·3	1·7	1·0	—	0·2	0·1	1·4	2·6	2·3	1·4	1·8	1·3
Törvényesen elvált	2·7	3·1	4·2	0·6	0·8	0·7	4·1	4·6	5·6	2·7	3·2	5·8
Ismeretlen	0·3	0·6	0·3	—	1·5	0·1	—	0·5	2·2	0·3	0·5	0·3
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
	2. Nő.											
Hajadon	74·1	68·8	77·0	81·5	87·3	90·1	64·2	53·6	58·2	75·1	68·0	66·4
Férjezett	11·3	16·0	11·3	5·5	6·5	4·8	17·2	25·7	20·9	11·1	15·6	16·5
Özvegy	6·0	6·6	3·8	6·8	2·7	1·5	7·2	7·7	7·7	5·4	7·5	5·7
Törvényesen elvált	8·2	8·0	7·9	5·6	3·5	3·6	11·1	12·1	13·2	8·0	8·1	11·4
Ismeretlen	0·4	0·6	—	0·6	—	—	0·3	0·9	—	0·4	0·8	—
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

A családi állapot szerint való *százalékszerű* megoszlás a munkakereső nők összeségére nézve, — ha a tíz év előtti arányokhoz viszonyítjuk, — közel azonos eredményeket mutat. Csupán az özvegyek számában található erősebb, az elvált nők számában kisebb csökkenés, ezzel szemben a hajadonok aránya jelentékenyen emelkedett. Az előbbi két csoport csökkenésének oka valószínűleg az lehet, hogy a tíz év előtti számokban még erősebben jelentkeztek a hadiözvegyek és a háborús, gyorsan felbomlott házasságok magukra maradt asszonyai. A házas nők számarányában csupán az 1927. évi számlálás mutat erősebb emelkedést, jeléül annak, hogy a *B)* listák a férjezett nőalkalmazottakat érintették erősebben. Jelenleg a férjezett nőknek az összességben elfoglalt aránya pontosan megegyezik a tíz év előttivel.

Az *alkalmazásban még nem volt* nőknek, — mint ez a fentebbiekből már kitűnt, — legnagyobb tömege (90·1 százaléka) hajadon. Tíz év előtt csak 81·5 százalék tartozott ebbe a csoportba. Az először alkalmazást keresők arányában a korábbi számlálásokhoz viszonyítva jelentékenyen alacsonyabb százalékkal jelentkeznek a férjezett, özvegy és elvált nők. Érdekes, hogy a férfi munkanélküliek ezen csoportjában százalékszerűen jelentékenyen

csökkent a nőtlen és emelkedett a házasok aránya. Talán azért, mert a szabad pályákon boldoguln inem tudó, tönkrement egzisztenciák, ha képzettségük megengedi, a biztos jövedelem ábrándjától csalogatva hivatalnoki pályákon keresnek elhelyezkedést.

A volt *köztisztviselőnők* között erősen csökkent a hajadonok aránya a korábbi számlálásokhoz képest, ami arra enged következtetni, hogy a többi csoport jelentősége növekedett meg. Úgy látszik ugyanis, a szükség visszakergeti ezeket a nőket a hivatalnoki pályákra, melyeket férjhezmenetelük alkalmával önként vagy kénytelenségből elhagytak. Igen szomorú ezzel szemben, hogy a köztisztviselői pályákon munka nélkül lévő férfiak között még ma is meghaladja az 50 százalékot a nős, családos emberek aránya.

Teljesen hasonlóan alakulnak a százalékszerű arányok a munka nélkül lévő *magántisztviselőnők* körében. Itt a hajadonok aránya 75·1 százalékról 66·4 százalékra esett le. Ezzel szemben emelkedett az alkalmazást kereső férjes nők aránya 5·4, az özvegyeké 0·3, az elváltaké pedig 3·4 százalékkal. Az okok, melyek az arányok ilyetén való alakulását előidézték, kétségtelenül azonosak a fenti csoportnál vázoltakkal.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők családi állapot szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Nőtlen	828	569	58	68	143	92	221
Nős	972	636	76	60	142	96	265
Özvegy	22	18	1	4	7	4	3
Törvényesen elvált	94	82	5	14	17	15	37
Ismeretlen	—	—	1	—	—	3	8
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
Hajadon	577	638	49	29	77	34	361
Férjezett	157	133	13	7	23	4	102
Özvegy	57	50	4	3	10	4	23
Törvényesen elvált	97	105	7	9	16	8	60
Ismeretlen	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Az alkalmazás nélkül lévő magántisztviselőnők között — az *egyes szakokat* véve figyelembe — abszolút számban a legnagyobb tömeggel jelentkeznek a hajadon nők a kereskedelmi és ipari foglalkozásokban, s ide csik

az összeségnek is a legnagyobb tömege. Érdekes azonban, hogy míg az ipari tisztviselőnők között a férjezettek száma 157 és az elváltaké 97, addig a kereskedelemben a férjezettek száma csak 133, ezzel szemben az elváltaké 105 fő. Jelentékeny az egyéb magánalkalmazásban lévő nők között is a házas nők csoportja, majdnem egyötöd része az összes ebbe a csoportba tartozó munkát keresőknek. A magánalkalmazásban volt férfitisztviselők között minden foglalkozási szakmában nagyobb a nős munkanélküliek száma, csak a közlekedésben és a hitelben alkalmazottaknál marad alatta, utóbbinál egyetlen ponttal, a nőtlenek abszolút számának.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők családi állapot szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Nőtlen	43·2	43·6	41·1	46·6	46·3	43·8	41·4
Nős	50·7	48·7	53·9	41·1	45·9	45·7	49·6
Özvegy	1·2	1·4	0·7	2·7	2·3	1·9	0·6
Törvényesen elvált	4·9	6·3	3·6	9·6	5·5	7·2	6·9
Ismeretlen	—	—	0·7	—	—	1·4	1·5
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Hajadon	65·0	68·9	67·1	60·4	61·1	68·0	66·1
Férjezett	17·7	14·4	17·8	14·6	18·3	8·0	18·7
Özvegy	6·4	5·4	5·5	6·2	7·9	8·0	4·2
Törvényesen elvált	10·9	11·3	9·6	18·8	12·7	16·0	11·0
Ismeretlen	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Százalékszerűen vizsgálva az egyes szakmákat, a hajadon nők száma mindenütt meghaladja a 60 százalékot, de sehol sem emelkedik fel 70 százalékig. A férjezett nők aránya a legkedvezőbb a gazdasági tisztviselőknél, 8·0 százalék, ezzel szemben itt jelentkezik az elvált nőknek csaknem a legmagasabb aránya (16·0%). Ennél magasabb arány az elvált nőkre nézve csak a közlekedésnél alkalmazásban volt tisztviselőnőknél található (18·8%-os). A többi szakmánál a férjezett nők aránya mindenütt meghaladja a 14 százalékot, de sehol sem emelkedik a 19 százalékig. Az özvegyek 4—8 százalékkal vannak átlag képviselve, míg az elvált nők aránya, az említett két maximális értéktől eltekintve, 9·6—12·7 százalék között mozog. Érdekes megfigyelni, hogy az elvált férfiak és nők maximális és minimális

arányértékei mindenkor ugyanabban a szakmában találhatók meg. Így a közlekedési és gazdasági tisztviselők között a férfiaknál és a nőknél is a maximális arány jelentkezett, ezzel szemben a biztosításban és az iparban mindkét nemnek a legalacsonyabb százalékos értéke található az elváltaknál.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása hitfelekezet szerint.

A Székesfővárosi Statisztikai Hivatal felvételei módot adnak arra, hogy a munka nélkül lévő tisztviselők sokat vitatott és gyakran célzatosan beállított vallási megoszlása is vizsgálat tárgyává tétessék. Számszerű tömegükkel természetesen a római katolikus vallást követő munkanélküliek emelkednek ki a legerősebben, ezeket követik az izraeliták, a reformátusok és végül az ágostai hitvallású evangélikusok. A sorrend tehát általánosságban csaknem megfelel a fővárosi népesség vallás szerinti megoszlásának.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők hitfelekezet szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Római katolikus .	1.594	1.910	3.857	204	396	1.548	289	430	358	1.101	1.084	1.951
Görög katolikus ..	30	28	65	3	5	25	7	7	9	20	16	31
Görög keleti	9	18	20	3	3	8	2	5	4	4	10	8
Ágostai hitvallású evangélikus	199	210	405	26	33	151	30	37	38	143	140	216
Református	366	503	822	44	76	314	67	108	92	255	319	416
Unitárius	11	20	40	1	2	14	6	3	4	4	15	22
Izraelita	1.335	1.671	2.214	53	90	281	40	62	42	1.242	1.519	1.891
Egyéb	3	133	11	—	—	1	1	—	2	2	133	8
Felekezetenkívüli .	8	4	11	1	—	3	—	—	—	7	4	8
Ismeretlen	2	12	15	1	3	—	—	—	5	1	9	10
Összesen ...	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
						2. Nő.						
Római katolikus .	1.681	1.706	3.412	320	383	1.847	392	461	283	969	862	1.282
Görög katolikus ..	16	10	49	4	2	26	2	2	3	10	6	20
Görög keleti	7	4	15	1	1	6	1	2	4	5	1	5
Ágostai hitvallású evangélikus	134	181	300	40	44	169	29	41	17	65	96	114
Református	264	282	504	56	75	279	74	88	38	134	119	187
Unitárius	6	6	14	1	1	10	2	1	—	3	4	4
Izraelita	836	783	1.409	75	124	347	58	74	40	703	585	1.022
Egyéb	2	—	2	—	—	1	—	—	1	2	—	—
Felekezetenkívüli .	2	1	1	1	—	1	1	1	—	—	—	—
Ismeretlen	4	5	32	—	1	7	—	2	2	4	2	23
Összesen ...	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

A tíz év előtti számokhoz viszonyítva legerősebben növekedett a munkanélküliség az ágostai hitvallású evangélikus nők között, ahol 134-ről 300-ra szökött fel számuk, legkisebb viszonylag az abszolút számbeli növekedés az izraelita tisztviselőknél, ahol 836-ról 1409-re növekedett fel tömegük.

Azok közül, *akik még nem voltak alkalmazásban*, a római katolikusok száma emelkedett a legerősebben, utánuk csaknem hasonló arányban a reformátusok következnek.

A volt köztisztviselőnők csoportjában ezzel szemben legerősebben csökkent a református vallású munkanélküliek száma, csak valamivel több a tíz év előtti szám felénél. Azután az ágostai hitvallású evangélikusok számának csökkenése következik 41·4 százalékos aránnyal a tíz év előtti állaghoz képest. Az izraeliták aránya ma 1936-hoz képest 31·0 százalékkal kisebb, míg a római katolikusok még ma is 72·2 százalékát teszik ki az egy évtized előtti tömegnek. Közöttük tehát kevéssé csökkent a munkanélküliség.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők hitfelekezet szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
	1. Férfi.											
Római katolikus .	44·8	42·3	51·7	60·7	65·2	66·0	65·4	65·9	64·6	39·6	33·3	42·8
Görög katolikus...	0·8	0·6	0·9	0·9	0·8	1·1	1·6	1·1	1·6	0·7	0·5	0·7
Görög keleti.....	0·3	0·4	0·3	0·9	0·5	0·4	0·5	0·8	0·7	0·1	0·3	0·2
Ágostai hitvallású evangélikus	5·6	4·6	5·4	7·7	5·4	6·4	6·8	5·7	6·9	5·2	4·3	4·7
Református	10·3	11·2	11·0	13·1	12·5	13·4	15·1	16·5	16·6	9·2	9·8	9·1
Unitárius	0·3	0·4	0·5	0·3	0·3	0·6	1·4	0·5	0·7	0·1	0·5	0·5
Izraelita	37·5	37·1	29·6	15·8	14·8	12·0	9·0	9·5	7·6	44·7	46·8	41·4
Egyéb	0·1	3·0	0·2	—	—	0·0	0·2	—	0·4	0·1	4·1	0·2
Felekezetenkívüli .	0·3	0·1	0·2	0·3	—	0·1	—	—	—	0·3	0·1	0·2
Ismeretlen	0·0	0·3	0·2	0·3	0·5	—	—	—	0·9	0·0	0·3	0·2
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
	2. Nő.											
Római katolikus .	57·0	57·3	59·5	64·1	60·7	68·6	70·1	68·7	72·9	51·1	51·5	48·2
Görög katolikus...	0·5	0·3	0·9	0·8	0·2	1·0	0·3	0·3	0·8	0·5	0·4	0·7
Görög keleti.....	0·2	0·1	0·3	0·2	0·2	0·2	0·2	0·3	1·0	0·3	0·1	0·2
Ágostai hitvallású evangélikus	4·6	6·1	5·2	8·3	6·9	6·3	5·2	6·1	4·4	3·4	5·7	4·3
Református	8·9	9·5	8·8	11·2	11·9	10·4	13·3	13·1	9·8	7·1	7·1	7·0
Unitárius	0·2	0·2	0·2	0·2	0·2	0·4	0·3	0·1	—	0·2	0·2	0·2
Izraelita	28·3	26·3	24·5	15·0	19·7	12·9	10·4	11·0	10·3	37·1	34·9	38·5
Egyéb	0·1	—	0·0	—	—	0·0	—	—	0·3	0·1	—	—
Felekezetenkívüli .	0·1	0·0	0·0	0·2	—	0·0	0·2	0·1	—	—	—	—
Ismeretlen	0·1	0·2	0·6	—	0·2	0·2	—	0·3	0·5	0·2	0·1	0·9
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

A *magántisztviselőnők* számában legerősebb az emelkedés az ágostai hitvallású evangélikusok között, akiknek abszolút száma csaknem megkétszereződött tíz esztendő alatt, azután következik az állás nélkül lévő izraelita vallású magántisztviselőnők szaporodása az 1926-ban megszámlált tömegeknek csaknem a felével, majd a reformátusok és végül a római katolikusok abszolút számbeli gyarapodása a korábbi mennyiség csaknem egyharmad részével. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy a magántisztviselőnők között még ma is alig 50 százalék a római katolikus vallású. Így tehát a munkanélküliek számának alakulása a tényleges alkalmazásban lévőkhöz viszonyítva nem is olyan kedvező, mint az első pillanatra látszik.

A munka nélkül lévő összes nők számának *százalékszerű* megoszlását vizsgálva hitfelekezet szerint, a fentiektől némileg eltérő eredményekre jutunk. A római katolikusok aránya a korábbi számlálásokhoz képest emelkedett, mégpedig 57·0 százalékról 59·5 százalékra, hasonlóan emelkedett az ágostai hitvallású evangélikus nőtisztviselők munkanélkülieinek aránya 4·6 százalékról 5·2 százalékra. Ezzel szemben csökkent egytized százalékkal a református és 3·8 százalékkal az izraeliták aránya.

Az *egyes alcsoportokat* véve tekintetbe, legerősebb a százalékszerű növekedés azok között a *római katolikus* állásnélküli tisztviselőnők között, akik *még eddig nem voltak alkalmazásban.* Az emelkedés 1926-hoz viszonyítva 4·5 százalékos, 1928-hoz képest 7·9 százalékos. Gyarapodott a munkanélküli *köztisztviselőnők* között is a római katolikusok aránya 2·8 százalékkal, ezzel szemben csökkent azoknak a római katolikus tisztviselőnőknek az aránya, akik a *magántisztviselői* pályákon maradtak állás nélkül 2·9 százalékkal. Az *ágostai hitvallású evangélikus* nők között az emelkedés egyedül a magántisztviselők csoportjánál jelentkezik, míg a másik két csoportban csökkenés észlelhető viszonylagos arányukban. A *református* vallásúak aránya, mint az már fentebb kitűnt, javult. A javulás mindegyik csoportban jelentkezik, de legerősebben a volt köztisztviselőnők részesülnek benne (3·3 százalékkal) régebbi arányukhoz viszonyítva. Az *izraeliták* csökkenése nem ilyen egyöntetű. Legerősebben csökkent arányuk a szellemi pályákon munka nélkül lévő nők azon csoportjában, akik még nem voltak alkalmazásban, jeléül annak, hogy az izraelita családok leányai vagy kevésbbé vannak a keresetre utalva vagy könnyebben találnak elhelyezkedést, mint társaik. Ebben a csoportban az 1926-ban megejtett számláláshoz viszonyítva 2·1, az 1928. évivel egybevetve 6·8 százalékos a csökkenésük. A köztisztviselők között elfoglalt arányuk csupán egytized százalékkal javult, ezzel szemben a magántisztviselői pályákon állás nélkül lévő nőtisztviselők között elfoglalt arányuk a tíz év előtti aránnyal szemben 1·4 százalékkal rosszabbodott.

A munka nélkül lévő magántisztviselőnők megoszlását vizsgálva az tűnik ki, hogy a két legnagyobb foglalkozási ágban, az iparban és a kereskedelemben munka nélkül lévő római katolikus nőtisztviselők száma meg-

egyezik és 410-et tesz ki. Csaknem ilyen nagy a kereskedelemben a munka nélkül lévő izraelita nőtisztviselők tömege is, míg az iparban alatta marad mintegy félszázzal a római katolikusok száma alatt. Hasonlóan igen jelentékeny az »egyéb ágazatban« magánalkalmazásban volt munkanélküli nőtisztviselők között az izraeliták száma, több, mint harmadrésze a csoport legnagyobb tömegét képező római katolikus tisztviselőnőknek. Kitűnt korábban, hogy itt igen nagy számmal szerepelnek az ügyvédi irodák állás nélkül maradt gépírónői és a szerződésnélküli színésznők.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők hitfelekezet szerint. — 1935.

B) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Római katolikus	829	468	60	91	123	95	285
Görög katolikus	6	6	2	3	5	2	7
Görög keleti	2	3	1	—	2	—	—
Ágostai evangélikus	94	53	4	11	12	10	32
Református	175	103	9	—	35	37	57
Unitárius	7	8	3	—	—	2	2
Izraelita	789	658	62	41	130	63	148
Egyéb	4	3	—	—	—	—	1
Felekezetnélküli	3	3	—	—	1	1	—
Ismeretlen	7	—	—	—	1	—	2
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
Római katolikus	410	410	36	34	64	24	304
Görög katolikus	5	6	1	—	—	2	6
Görög keleti	3	1	—	—	—	—	1
Ágostai evangélikus	36	39	3	1	6	2	27
Református	59	60	2	3	7	—	56
Unitárius	2	1	—	—	—	—	1
Izraelita	365	401	31	10	48	18	149
Egyéb	—	—	—	—	—	—	—
Felekezetenkívüli	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	8	8	—	—	1	4	2
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

A *százalékszerű arányok azt mutatják*, hogy vannak a magánalkalmazásnak olyan ágai is, amelyekben az alkalmazás nélkül lévő római katolikus nőtisztviselők aránya 50, 55, sőt 70 százalékra emelkedik a csoportok összeségében átlag gyanánt jelentkező 48 százalékkal szemben. Ezek a foglalkozási ágak elsősorban a közlekedés, a hitel és az egyéb alkalmazások alcsoportjából kerülnek ki. Ezekben az alcsoportokban természetesen az izraelita vallású

tisztviselőnők száma marad az átlagos százalékszerű megállapítás alatt. A többi felekezet százalékos aránya, a munkát kereső magántisztviselőnők között, az egyes szakmákat tekintve sehol sem haladja meg a 10 százalékot és a másik két csoport kimagasló arányaival szemben elenyésző a jelentősége.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők hitfelekezet szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Római katolikus	43·2	35·9	42·6	62·3	39·8	45·3	53·4
Görög katolikus	0·3	0·5	1·4	2·1	1·6	0·9	1·3
Görög keleti	0·1	0·2	0·7	—	0·7	—	—
Ágostai evangélikus	4·9	4·0	2·8	7·5	3·9	4·8	6·0
Református	9·1	8·0	6·4	—	11·3	17·6	10·6
Unitárius	0·4	0·6	2·1	—	—	0·9	0·4
Izraelita	41·2	50·4	44·0	28·1	42·1	30·0	27·7
Egyéb	0·2	0·2	—	—	—	—	0·2
Felekezetenkívüli	0·2	0·2	—	—	0·3	0·5	—
Ismeretlen	0·4	—	—	—	0·3	—	0·4
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Római katolikus	46·2	44·3	49·3	70·8	50·8	48·0	55·7
Görög katolikus	0·6	0·6	1·4	—	—	4·0	1·1
Görög keleti	0·3	0·1	—	—	—	—	0·2
Ágostai evangélikus	4·1	4·2	4·1	2·1	4·8	4·0	4·9
Református	6·6	6·5	2·7	6·2	5·5	—	10·2
Unitárius	0·2	0·1	—	—	—	—	0·2
Izraelita	41·1	43·3	42·5	20·9	38·1	36·0	27·3
Egyéb	—	—	—	—	—	—	—
Felekezetenkívüli	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	0·9	0·9	—	—	0·8	8·0	0·4
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők anyanyelv szerint.

A munkanélküli nők csoportjában, csakúgy, mint a főváros népességének összeségében ma már általános a magyar anyanyelv. Ennek a ténynek okát elsősorban abban kell keresni, hogy az elszakított nemzetiségi részekről megszűnt az idegen anyanyelvűek beözönlése az ország fővárosába. Másrészt az idegen anyanyelvűek lassan kivonultak és az elszakított országrészekben kerestek elhelyezkedést. Az alkalmazást kereső nők 5738-as számából 5670 vallotta magát az utolsó számláláskor magyar anyanyelvűnek.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők anyanyelv szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Magyar	3.467	4.071	7.355	331	600	2.328	427	629	548	2.709	2.842	4.479
Német	75	256	79	4	2	13	12	14	3	59	240	63
Tót	2	66	3	—	—	—	1	—	2	1	66	1
Horvát	2	11	3	1	—	—	—	2	1	1	9	2
Egyéb	11	56	12	—	—	3	2	1	—	9	55	9
Ismeretlen	—	49	8	—	6	1	—	6	—	—	37	7
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
						2. Nő.						
Magyar	2.903	2.583	5.670	495	615	2.678	550	663	382	1.858	1.305	2.610
Német	43	41	50	1	10	6	8	8	4	34	23	40
Tót	1	2	2	—	—	—	—	—	—	1	2	2
Horvát	—	4	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—
Egyéb	5	2	16	2	1	9	1	1	2	2	—	5
Ismeretlen	—	346	—	—	2	—	—	—	—	—	344	—
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők anyanyelv szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Magyar	97·4	90·3	98·6	98·5	98·7	99·3	96·6	96·5	98·9	97·5	87·5	98·2
Német	2·1	5·7	1·1	1·2	0·3	0·6	2·7	2·1	0·5	2·1	7·4	1·4
Tót	0·1	1·5	0·0	—	—	—	0·2	—	0·4	0·0	2·0	0·0
Horvát	0·1	0·2	0·0	0·3	—	—	—	0·3	0·2	0·0	0·3	0·0
Egyéb	0·3	1·2	0·2	—	—	0·1	0·5	0·2	—	0·4	1·7	0·2
Ismeretlen	—	1·1	0·1	—	1·0	0·0	—	0·9	—	—	1·1	0·2
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
						2. Nő.						
Magyar	98·3	86·8	98·8	99·4	97·5	99·5	98·4	98·7	98·5	98·0	77·9	98·2
Német	1·5	1·4	0·9	0·2	1·6	0·2	1·4	1·2	1·0	1·8	1·4	1·5
Tót	0·0	0·0	0·0	—	—	—	—	—	—	0·1	0·1	0·1
Horvát	—	0·1	—	—	0·5	—	—	—	—	—	0·1	—
Egyéb	0·2	0·0	0·3	0·4	0·2	0·3	0·2	0·1	0·5	0·1	—	0·2
Ismeretlen	—	11·7	—	—	0·2	—	—	—	—	—	20·5	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Százalékszerűen kifejezve ezt a tömeget, 98·8-et mutat az arányuk. Tehát még erősebb, mint a főváros össznépességének magyar anyanyelvű csoportja, mert ott az arány csak 95·0 százalékos. Német anyanyelvű munkanélkülit a számlálás 50-et, tótot 2-t, egyéb idegen anyanyelvűt 16-ot talált 1935-ben. Legkisebb az idegen anyanyelvűek aránya az alkalmazást elsőízben keresők között, ahol számuk összesen 15, ami 0·5 százaléknak felel meg, legnagyobb az alkalmazás nélkül lévő magántisztviselőnőknél: 47, ami az összes e csoportba tartozók 1·8 százalékát jelenti. Ez utóbbi csoportba található meg ugyanis, mint az később ki fog tűnni, az idegen honosok és külföldön született egyének nagyobb tömege. Ezenkívül a magántisztviselőnők között több a magasabb életkorú és az izraelita is, akik között a német anyanyelv sokkal gyakoribb, mint a fiatalabb korú és keresztény vallású lakosság tömegeiben. Van ezenkívül egyéb oka is annak, hogy a munkanélküliek között olyan kis számban és aránnyal szerepelnek az idegen anyanyelvű nők. Az idegen nyelv tökéletes bírása még a mai nehéz viszonyok között is olyan előnyt jelent az elhelyezkedés szempontjából, hogy az alkalmazás elvesztése után rövidesen újból kenyérhez juttatja az idegen anyanyelvűt. Ezenkívül, mint nyelvtanítók is megkereshetik mindennapi kenyerüket. Ezek a körülmények mindenesetre hozzájárulnak ahhoz, hogy közöttük csak elvétve akad munkanélküli.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők anyanyelv szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	1. Férfi.						
Magyar	1.877	1.285	139	143	302	208	525
Német	33	18	1	3	6	—	2
Tót	1	—	—	—	—	—	—
Horvát	—	1	—	—	—	—	1
Egyéb	5	1	1	—	1	1	—
Ismeretlen	—	—	—	—	—	1	6
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő:						
Magyar	875	908	73	46	122	50	536
Német	11	16	—	2	4	—	7
Tót	—	1	—	—	—	—	1
Horvát	—	—	—	—	—	—	—
Egyéb	2	1	—	—	—	—	2
Ismeretlen	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők anyanyelv szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Magyar	97·9	98·4	98·6	97·9	97·7	99·0	98·3
Német	1·7	1·4	0·7	2·1	2·0	—	0·4
Tót	0·1	—	—	—	—	—	—
Horvát	—	0·1	—	—	—	—	0·2
Egyéb	0·3	0·1	0·7	—	0·3	0·5	—
Ismeretlen	—	—	—	—	—	0·5	1·1
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Magyar	98·6	98·1	100·0	95·8	96·8	100·0	98·1
Német	1·2	1·7	—	4·2	3·2	—	1·3
Tót	—	0·1	—	—	—	—	0·2
Horvát	—	—	—	—	—	—	—
Egyéb	0·2	0·1	—	—	—	—	0·4
Imeretlen	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Melyek mégis azok a *magánalkalmazási* alcsoportok, ahol számuk erősebben jelentkezik? Számszerűen az ipari, kereskedelmi és az egyéb magánalkalmazásokban állás nélkül maradt nők között található fel a legtöbb idegen anyanyelvű, míg viszonylag a közlekedés és hitelügyi csoportokban legnagyobb a százalékos arányuk.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők születési helyük és Magyarországon való tartózkodásuk tartama szerint.

Többszörösen rámutattak már arra a tényre, hogy a főváros népessége nem természetes szaporodás útján gyarapodik, hanem a vidékről felözönlő, ott elhelyezkedni nem tudó tömegek növelik évtizedről-évtizedre. A vidék népességének a kulturális és gazdasági központokba való áramlása nem volna helytelen, ha tömegük nem jelentené a gazdasági élet egyensúlyának megingását. Köztudomású ugyanis, hogy a beáramlók tömege nem a tehetős polgárok vagy azok gyermekeiből sorozódik. Kevesen vannak azok is, akiket kiválóságuk tudata hajt az ország szíve felé, hogy itt tehetségüknek megfelelőbb kibontakozási teret találjanak. A be-

áramlók zöme a vidék nincstelenjeiből és azokból kerül ki, akik alacsonyabbrendűségüknél fogva elhelyezkedni és életlehetőséget teremteni maguknak nem tudnak szülőföldjükön. Feljönnek abban a reményben, hogy itt szerény képesítésük és csekély képzettségük dacára kenyérkeresethez juthatnak, pedig csak a főváros fizikai és szellemi proletariátusát növelik tömegükkel. Természetszerű tehát, hogy a szellemi pályákon munka nélkül lévő nőknek csupán bizonyos hányada kerül ki a Budapesten születettek közül.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők születési hely szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből: alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
Budapest	1.523	1.885	3.701	217	320	1.377	131	203	183	1.175	1.362	2.141
Magyarország tj. városai	157	277	417	5	18	78	18	31	23	134	228	316
Magyarország vármegyéi	1.094	1.189	1.859	84	129	517	159	217	179	851	843	1.163
Magyarország Ausztriához	31	13	14	—	1	1	6	1	3	25	11	10
Magyarország Jugoszláviához (csatolt rész)	68	138	234	7	24	58	10	25	36	51	89	140
Magyarország Romániához (csatolt rész)	344	506	582	19	54	161	81	118	70	244	334	351
Magyarország Cseh-Szlovákiához (csatolt rész)	257	393	500	4	50	133	26	44	54	227	299	313
Európa egyéb országa	73	97	139	—	7	19	11	10	4	62	80	116
Más világrész	9	4	7	—	—	—	—	2	—	9	2	7
Ismeretlen	1	7	7	—	5	1	—	1	2	1	1	4
Összesen	3.557	4.509	7.460	336	608	2.345	442	652	554	2.779	3.249	4.561
2. Nő.												
Budapest	1.660	1.685	3.407	262	347	1.777	278	330	179	1.120	1.008	1.451
Magyarország tj. városai	113	138	320	15	28	144	27	39	22	71	71	154
Magyarország vármegyéi	591	553	1.004	111	129	336	115	144	82	365	280	586
Magyarország Ausztriához	—	10	7	—	—	4	—	3	—	—	7	3
Magyarország Jugoszláviához (csatolt rész)	65	78	127	18	26	45	17	20	15	30	32	67
Magyarország Romániához (csatolt rész)	262	269	418	45	51	190	64	76	45	153	142	183
Magyarország Cseh-Szlovákiához (csatolt rész)	210	193	336	39	34	155	56	56	35	115	103	146
Európa egyéb országa	42	46	100	5	14	39	2	4	8	35	28	53
Más világrész	3	4	6	1	1	—	—	—	1	2	3	5
Ismeretlen	6	2	13	2	1	3	—	—	1	4	1	9
Összesen	2.952	2.978	5.738	498	631	2.693	559	672	388	1.895	1.675	2.657

Az alkalmazást keresők közel hatezres tömegéből alig három és félezer a helybeli születésű nő (59·4 százalék). Ez az arány nem sokkal változik, ha a tíz év előtti eredményeket vesszük szemügyre. A két korábbi számlálás adataiban viszonylag még kevesebb (56·2 és 56·6 százalék) volt a budapesti születésűek aránya.

A magyar városok szülötteinek százalékszerű tömege a korábbi számlálásokhoz képest növekedett, mert míg 1926-ban csak 3·8 százalék származott a törvényhatósági joggal felruházott magyar városokból, az

utolsó számlálás már 5·6 százalékot talált ebből a rétegből közöttük. Lecsökkent azonban a korábbi számlálások adataihoz képest a mai Magyarország vármegyéiből feláramlott népesség aránya 20 százalékról 17·5 százalékra, bár abszolút számban tömegük csaknem megduplázódott. Az elcsatolt részek szülöttei, bár abszolút számuk a korábbi számlálás adataival szemben jelentékeny emelkedést mutat, viszonylag szintén kisebb arányban részesednek a ma munka nélkül lévők összeségének tömegében. Abszolút számban és viszonylagosan is emelkedett azonban az egyéb európai államok szülötteinek mennyisége az alkalmazás nélkül lévő szellemi munkásnők tömegében. Igen ki számmal szerepelnek és arányaiban alig változtak azonban azok a munka nélkül lévő nők, akiknek születési helye Európán kívül esett vagy ismeretlen volt.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők születési hely szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Budapest	42·8	41·8	49·6	64·6	52·6	58·7	29·6	31·1	33·0	42·2	41·9	46·9
Magyarország tj. városai	4·4	6·1	5·6	1·5	3·0	3·3	4·1	4·8	4·2	4·9	7·0	6·9
Magyarország vármegyéi	30·8	26·4	24·9	25·0	21·2	22·0	36·0	33·3	32·3	30·6	26·0	25·5
Magyarország												
Ausztriához	0·9	0·3	0·2	—	0·2	0·0	1·4	0·2	0·5	0·9	0·3	0·2
Jugoszláviához	1·9	3·1	3·1	2·1	4·0	2·5	2·2	3·8	6·5	2·0	2·7	3·1
Romániához	9·7	11·2	7·8	5·6	8·9	6·9	18·3	18·1	12·6	8·7	10·3	7·7
Cseh-Szlovákiához	7·2	8·7	6·7	1·2	8·2	5·7	5·9	6·7	9·8	8·1	9·2	6·9
Európa egyéb országa	2·0	2·1	1·9	—	1·1	0·9	2·5	1·5	0·7	2·2	2·5	2·5
Más világrész	0·3	0·1	0·1	—	—	—	—	0·3	—	0·4	0·1	0·2
Ismeretelen	0·0	0·2	0·1	—	0·8	0·0	—	0·2	0·4	0·0	0·0	0·1
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
						2. Nő.						
Budapest	56·2	56·6	59·4	52·6	55·0	66·0	49·8	49·1	46·1	59·1	60·0	54·6
Magyarország tj. városai	3·8	4·6	5·6	3·0	4·5	5·3	4·8	5·8	5·7	3·7	4·2	5·8
Magyarország vármegyéi	20·0	18·6	17·5	22·3	20·4	12·5	20·6	21·5	21·1	19·3	16·8	22·1
Magyarország												
Ausztriához	—	0·3	0·1	—	—	0·2	—	0·4	—	—	0·4	0·1
Jugoszláviához	2·2	2·6	2·2	3·6	4·1	1·7	3·0	3·0	3·8	1·6	1·9	2·5
Romániához	9·0	9·1	7·3	9·1	8·0	7·0	11·5	11·3	11·6	8·1	8·5	6·9
Cseh-Szlovákiához	7·1	6·5	5·9	7·8	5·4	5·8	10·0	8·3	9·0	6·1	6·2	5·5
Európa egyéb országa	1·4	1·6	1·7	1·0	2·2	1·4	0·3	0·6	2·1	1·8	1·7	2·0
Más világrész	0·1	0·1	0·1	0·2	0·2	—	—	—	0·3	0·1	0·2	0·2
Ismeretlen	0·2	0·0	0·2	0·4	0·2	0·1	—	—	0·3	0·2	0·1	0·3
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

A budapesti születésűek között abszolút számmal és arányaikkal is legerősebben vannak képviselve azok az alkalmazást kereső nők, akik *elsőízben keresnek* elhelyezkedést. Számuk 1777, arányuk pedig az ezen csoport-

ban található munkakereső nőknek 66 százalékát teszi ki. Jóval alacsonyabb az arányszám a volt *köztisztviselőnők* között: 46·1 százalékos. Még a *magánalkalmazásban* munkanélkülivé vált nőtisztviselők között — akiknek abszolút száma közel jár a másfélezerhez (1451) — sem található meg az a viszonylag magas arányszám, amit a budapesti születésűek a munkanélküliek összeségében képviselnek. A volt magántisztviselők teljes számához viszonyítva a Budapesten született magántisztviselőnőket, csak 54·6 százalékos arányt találunk.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők születési hely szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Budapest	971	631	55	76	125	55	228
Magyarország tj. városai	142	75	13	9	27	14	36
Magyarország vármegyéi	426	324	38	38	87	101	149
Magyarország:							
Ausztriához (csatolt rész)	8	—	—	—	—	—	2
Jugoszláviához (csatolt rész)	52	41	4	7	5	12	19
Romániához (csatolt rész)	138	95	5	4	33	16	60
Cseh-Szlovákiához (csatolt rész)	127	109	10	9	22	9	27
Európa egyéb országai	47	30	15	3	8	2	11
Más világrész	5	—	—	—	—	—	2
Ismeretlen	—	—	1	—	2	1	—
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
Budapest	506	535	42	18	65	20	265
Magyarország tj. városai	57	54	4	3	4	1	31
Magyarország vármegyéi	161	212	14	14	33	17	135
Magyarország:							
Ausztriához (csatolt rész)	3	—	—	—	—	—	—
Jugoszláviához (csatolt rész)	18	18	1	3	2	3	22
Romániához (csatolt rész)	63	39	6	5	12	5	53
Cseh-Szlovákiához (csatolt rész)	55	49	5	3	4	4	26
Európa egyéb országai	22	11	1	2	5	—	12
Más világrész	2	1	—	—	—	—	2
Ismeretlen	1	7	—	—	1	—	—
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

A magánalkalmazásból munkanélkülivé vált tisztviselőnők között jelentékeny számban találhatók fel az ország törvényhatósági joggal felruházott városaiban és a csonka ország vármegyéiben született nők. Az alkalmazást elsőízben kereső nők között az elszakított területek szülöttei

megdöbbentően nagy abszolút számmal szerepelnek. Viszonyszámokban, százalékszerűen az elszakított területek szülöttei a volt köztisztviselőnők között állanak az első helyen. Az országcsonkítás kézzelfogható eredménye nyilvánul meg ezekben a számokban. Az otthonukból kiüldözött családok nagy részében a fiatalabb leánygeneráció vállaira nehezedett a családfenntartás teljes súlya és természetesen azok a szülők, akik esetleg minden javukat elvesztették az idegenné vált területeken, iparkodnak elsősorban leánygyermekeik kezébe kenyeret adni. Ennek a csoportnak a köztisztviselőnők között jelentkező magas arányszáma is azt bizonyítja, hogy az elcsatolt területeken munkanélkülivé vált — ott közalkalmazásban állott nők — nehezebben tudnak a csonka ország fővárosában új életlehetőséget teremteni maguknak. Még jelentékenyebb az elszakított területen született nők aránya a tíz év előtti adatok között, mert ebben az időben jóval erősebb volt a beáramlás az anyaország területére, mint ma.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők születési hely szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	munkanélkülivé vált magántisztviselők: Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	1. Férfi.						
Budapest	50·7	48·4	39·0	52·0	40·5	26·2	42·7
Magyarország tj. városai	7·4	5·7	9·2	6·2	8·7	6·7	6·7
Magyarország vármegyéi	22·2	24·8	27·0	26·0	28·2	48·1	27·9
Magyarország:							
Ausztriához (csatolt rész)	0·4	—	—	—	—	—	0·4
Jugoszláviához (csatolt rész)	2·7	3·1	2·8	4·8	1·6	5·7	3·6
Romániához (csatolt rész)	7·2	7·3	3·6	2·7	10·7	7·6	11·2
Cseh-Szlovákiához (csatolt rész)	6·6	8·4	7·1	6·2	7·1	4·3	5·0
Európa egyéb országai	2·5	2·3	10·6	2·1	2·6	0·9	2·1
Más világrész	0·3	—	—	—	—	—	0·4
Ismeretlen	—	—	0·7	—	0·6	0·5	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Budapest	57·0	57·8	57·5	37·5	51·6	40·0	48·5
Magyarország tj. városai	6·4	5·8	5·5	6·3	3·2	2·0	5·7
Magyarország vármegyéi	18·2	22·9	19·2	29·2	26·2	34·0	24·7
Magyarország:							
Ausztriához (csatolt rész)	0·3	—	—	—	—	—	—
Jugoszláviához (csatolt rész)	2·0	1·9	1·4	6·2	1·6	6·0	4·0
Romániához (csatolt rész)	7·1	4·2	8·2	10·4	9·5	10·0	9·7
Cseh-Szlovákiához (csatolt rész)	6·2	5·3	6·8	6·2	3·2	8·0	4·8
Európa egyéb országai	2·5	1·2	1·4	4·2	3·9	—	2·2
Más világrész	0·2	0·1	—	—	—	—	0·4
Ismeretlen	0·1	0·8	—	—	0·8	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők Magyarországon való tartózkodásuk tartama szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
	1. Férfi.											
— 1 hó	—	5	5	—	—	—	—	1	1	—	4	4
1— 3 «	6	9	18	—	2	4	—	1	—	6	6	14
3— 6 «	6	16	14	—	6	4	2	—	—	4	10	10
6— 9 «	5	4	14	1	1	1	—	—	2	4	3	11
9—12 «	5	17	8	—	—	2	—	—	—	5	17	6
1— 2 év	13	33	56	1	4	7	2	6	2	10	23	47
2— 3 «	10	13	29	2	1	2	—	4	2	8	8	25
3— 4 «	15	13	38	4	2	5	1	3	2	10	8	31
4— 5 «	24	22	17	2	6	1	8	1	2	14	15	14
5—10 «	146	205	412	10	47	290	38	56	13	98	102	109
10—20 «	259	263	734	124	137	342	15	15	72	120	111	320
20—30 «	1.395	1.405	2.409	182	329	1.483	133	135	102	1.080	941	824
30—40 «	794	928	1.829	7	37	139	196	140	163	591	751	1.527
40— «	878	1.319	1.631	3	15	53	47	242	168	828	1.062	1.410
Ismeretlen	1	257	246	—	21	12	—	48	25	1	188	209
Összesen ..	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
	2. Nő.											
— 1 hó	—	2	1	—	1	—	—	1	—	—	—	1
1— 3 «	3	3	5	—	1	2	—	1	—	3	1	3
3— 6 «	3	6	6	—	2	2	—	1	—	3	3	4
6— 9 «	3	3	4	2	1	—	—	1	2	1	1	2
9—12 «	1	3	5	—	—	—	—	—	1	1	3	4
1— 2 év	2	6	12	—	1	4	1	1	1	1	4	7
2— 3 «	5	4	14	—	2	6	1	1	—	4	1	8
3— 4 «	7	6	6	2	—	3	1	1	—	4	5	3
4— 5 «	11	10	9	4	4	3	3	—	1	4	6	5
5—10 «	91	87	83	20	26	45	36	27	8	35	34	30
10—20 «	465	398	600	202	210	402	28	28	31	235	160	167
20—30 «	1.518	1.440	2.559	199	306	1.653	248	247	68	1.071	887	838
30—40 «	561	606	1.317	32	36	206	162	245	156	367	325	955
40— «	282	318	630	37	33	82	79	118	98	166	167	450
Ismeretlen	—	86	487	—	8	285	—	—	22	—	78	180
Összesen ..	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők Magyarországon való tartózkodásuk tartama szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
	1. Férfi.											
— 1 hó	—	0·1	0·1	—	—	—	—	0·2	0·2	—	0·1	0·1
1— 3 «	0·2	0·2	0·2	—	0·3	0·2	—	0·2	—	0·2	0·2	0·3
3— 6 «	0·2	0·4	0·2	—	1·0	0·2	0·5	—	—	0·1	0·3	0·2
6— 9 «	0·1	0·1	0·2	0·3	0·2	0·0	—	—	0·3	0·1	0·1	0·2
9—12 «	0·1	0·4	0·1	—	—	0·1	—	—	—	0·2	0·5	0·1
1— 2 év	0·4	0·7	0·8	0·3	0·6	0·3	0·5	0·9	0·4	0·4	0·8	1·0
2— 3 «	0·3	0·3	0·4	0·6	0·2	0·1	—	0·6	0·4	0·3	0·3	0·6
3— 4 «	0·4	0·3	0·5	1·2	0·3	0·2	0·2	0·5	0·4	0·4	0·3	0·7
4— 5 «	0·7	0·5	0·2	0·6	1·0	0·0	1·8	0·2	0·4	0·5	0·5	0·3
5—10 «	4·1	4·5	5·5	3·0	7·7	12·4	8·6	8·6	2·3	3·5	3·1	2·4
10—20 «	7·3	5·8	9·8	36·9	22·5	14·6	3·4	2·3	13·0	4·3	3·4	7·0
20—30 «	39·2	31·2	32·3	54·1	54·1	63·2	30·1	20·7	18·4	38·9	28·9	18·1
30—40 «	22·3	20·6	24·5	2·1	6·1	5·9	44·3	21·4	29·4	21·3	23·1	33·5
40— «	24·7	29·2	21·9	0·9	2·5	2·3	10·6	37·1	30·3	29·8	32·7	30·9
Ismeretlen	0·0	5·7	3·3	—	3·5	0·5	—	7·3	4·5	0·0	5·7	4·6
Összesen ..	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.											
— 1 hó	—	0·0	0·0	—	0·2	—	—	0·1	—	—	—	0·0
1— 3 «	0·1	0·1	0·1	—	0·2	0·1	—	0·1	—	0·2	0·1	0·1
3— 6 «	0·1	0·2	0·1	—	0·2	0·1	—	0·1	—	0·2	0·2	0·2
6— 9 «	0·1	0·1	0·1	0·4	0·2	—	—	0·1	0·5	0·1	0·1	0·1
9—12 «	0·0	0·1	0·1	—	—	—	—	—	0·3	0·1	0·2	0·2
1— 2 év	0·1	0·2	0·2	—	0·2	0·2	0·2	0·1	0·3	0·1	0·2	0·3
2— 3 «	0·2	0·1	0·2	—	0·2	0·2	0·2	0·1	—	0·2	0·1	0·3
3— 4 «	0·2	0·2	0·1	0·4	—	0·1	0·2	0·1	—	0·2	0·3	0·1
4— 5 «	0·4	0·3	0·2	0·8	0·6	0·1	0·5	—	0·3	0·2	0·4	0·2
5—10 «	3·1	2·9	1·4	4·0	4·2	1·7	6·4	4·1	2·1	1·8	2·0	1·1
10—20 «	15·7	13·4	10·5	40·6	33·3	14·9	5·0	4·2	8·0	12·4	9·5	6·3
20—30 «	51·4	48·4	44·6	40·0	48·5	61·4	44·4	36·8	17·5	56·5	52·9	31·5
30—40 «	19·0	20·4	22·9	6·4	5·7	7·6	29·0	36·5	40·1	19·3	19·4	35·9
40— «	9·6	10·7	11·0	7·4	5·2	3·0	14·1	17·7	25·2	8·7	9·9	16·9
Ismeretlen	—	2·9	8·5	—	1·3	10·6	—	—	5·7	—	4·7	6·8
Összesen ..	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők Magyarországon való tartózkodásuk tartama szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
— 1 hó	2	2	—	—	—	—	—
1— 3 «	5	5	—	—	2	—	2
3— 6 «	1	4	—	1	1	—	3
6— 9 «	4	1	1	—	—	—	5
9—12 «	—	1	—	—	1	3	1
1— 2 év	22	8	1	—	6	1	9
2— 3 «	8	4	—	3	1	3	6
3— 4 «	19	3	—	1	1	—	7
4— 5 «	6	5	—	1	—	1	1
5—10 «	51	22	1	4	12	4	15
10—20 «	149	84	7	9	15	18	38
20—30 «	317	307	30	19	37	26	88
30—40 «	708	417	34	61	105	73	129
40— «	552	442	56	42	95	58	165
Ismeretlen	72	—	11	5	33	23	65
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
— 1 hó	1	—	—	—	—	—	—
1— 3 «	—	—	—	—	—	—	3
3— 6 «	3	—	—	—	—	—	1
6— 9 «	—	—	—	—	—	—	2
9—12 «	—	3	—	—	—	—	1
1— 2 év	4	2	—	—	—	—	1
2— 3 «	1	—	—	1	1	—	5
3— 4 «	1	—	—	—	2	—	—
4— 5 «	4	—	—	—	—	—	1
5—10 «	8	5	—	1	1	—	15
10—20 «	61	54	4	5	7	3	33
20—30 «	232	356	19	5	22	16	188
30—40 «	314	338	28	20	52	21	182
40— «	155	165	16	8	26	9	71
Ismeretlen	104	3	6	8	15	1	43
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők Magyarországon való tartózkodásuk tartama szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántiszviselők						
	1. Férfi.						
— 1 hó	0·1	0·2	—	—	—	—	—
1— 3 «	0·3	0·4	—	—	0·6	—	0·4
3— 6 «	0·0	0·3	—	0·7	0·3	—	0·6
6— 9 «	0·2	0·1	0·7	—	—	—	0·9
9—12 «	—	0·1	—	—	0·3	1·4	0·2
1— 2 év	1·2	0·6	0·7	—	2·0	0·5	1·7
2— 3 «	0·4	0·3	—	2·0	0·3	1·4	1·1
3— 4 «	1·0	0·2	—	0·7	0·3	—	1·3
4— 5 «	0·3	0·4	—	0·7	—	0·5	0·2
5—10 «	2·7	1·7	0·7	2·7	3·9	1·9	2·8
10—20 «	7·8	6·4	5·0	6·2	4·9	8·6	7·1
20—30 «	16·5	23·5	21·3	13·0	12·0	12·4	16·5
30—40 «	37·0	31·9	24·1	41·8	34·0	34·8	24·1
40— «	28·8	33·9	39·7	28·8	30·7	27·6	30·9
Ismeretlen	3·7	—	7·8	3·4	10·7	10·9	12·2
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
— 1 hó	0·1	—	—	—	—	—	—
1— 3 «	—	—	—	—	—	—	0·5
3— 6 «	0·3	—	—	—	—	—	0·2
6— 9 «	—	—	—	—	—	—	0·4
9—12 «	—	0·3	—	—	—	—	0·2
1— 2 év	0·5	0·2	—	—	—	—	0·2
2— 3 «	0·1	—	—	2·1	0·8	—	0·9
3— 4 «	0·1	—	—	—	1·6	—	—
4— 5 «	0·5	—	—	—	—	—	0·2
5—10 «	0·9	0·6	—	2·1	0·8	—	2·7
10—20 «	6·9	5·8	5·5	10·4	5·5	6·0	6·1
20—30 «	26·1	38·5	26·0	10·4	17·5	32·0	34·4
30—40 «	35·4	36·5	38·4	41·6	41·3	42·0	33·3
40— «	17·4	17·8	21·9	16·7	20·6	18·0	13·0
Ismeretlen	11·7	0·3	8·2	16·7	11·9	2·0	7·9
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Az ipari, kereskedelmi és biztosítási tisztviselőnők között 57 százalék körül mozog a budapesti születésűek aránya. Jelentékenyen kisebb százalékkal szerepel a helybeli születésűek csoportja a közlekedésben munkanélkülivé vált magántisztviselőnők között, mert ebben a csoportban csak a 37·5 százalékot éri el. Ezzel szemben a három további csoportnál a hitelben, gazdaságban és az egyéb magánalkalmazásban foglalkoztatott nőtisztviselők között a budapesti születésűek aránya 40—51·6 százalék között mozog.

A magyar városokból származott volt magántisztviselőnők 2—6·4 százalékát teszik a megfelelő csoport összeségének. Az ország egyéb vidékein született magántisztviselőnők legnagyobb százalékkal a gazdasági hivatalnoknők között (34 százalékkal), a legkisebb aránnyal az ipari alkalmazásban volt nőtisztviselők között szerepelnek (18·2 százalékkal).

Az elcsatolt területeken — jelentősen a Romániához csatolt területeken — született a közlekedési és a gazdasági tisztviselőnőknek 10·4, illetőleg 10 százaléka. Ezzel szemben az elcsatolt területeken született nőtisztviselők a legkisebb arányban vannak képviselve a kereskedelmi tisztviselőnők között, ahol arányuk összesen 11·4 százalékos.

Az idegen ország szülöttei között a közlekedési tisztviselőnők arányszáma a legerősebb, vagyis 4·2 százalék.

*

Magyarországi tartózkodásuk szempontjából a szellemi pályákon munka nélkül lévő nőtisztviselők csaknem valamennyien a hosszabb ideje itt-tartózkodók csoportjába tartoznak. Csupán 145 olyan alkalmazást kereső szellemi munkanélküli nőt talált az utolsó összeírás, akik tíz évnél rövidebb ideje tartózkodnak az ország területén.

Ezeknek legnagyobb tömege az alkalmazásban még nem volt és a magánalkalmazásban állott nőtisztviselők közül került ki. Az első csoportban számuk 65-öt, a másodiknak jelzett csoportban 67-et tesz ki, ami arányszámokban kifejezve az illető csoport összeségének 2·5, illetőleg 2·6 százalékát jelenti. Itt Magyarország területe alatt a válaszokat megadó munkanélküli nők kétségtelenül Nagy-Magyarország területét vették számításba és így csaknem a munkakeresők teljes egésze magyarországi tartózkodásúnak vallotta magát. Ennek a szempontnak a további tárgyalása nem is jelent újabb megfigyelési eredményeket.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása Budapesten való tartózkodásuk tartama és korábbi lakóhelyük szerint.

Amikor a statisztikai felvétel a szellemi pályákon munka nélkül lévő nők budapesti tartózkodásának tartamát kutatja, eljutott a munkanélküliség egyik bővízű forrásához, alapokainak egyikéhez. A főváros népessége már

évtizedek óta kizárólag a bevándorlásnak köszönheti szaporodását. Amilyen áldásos a bevándorlás az egyik szempontból, épen olyan káros más szempontból. A főváros, mint gazdasági és kulturális központ felszívja a vidék és az ország népességének javát, de felszívja és felszívta ugyanekkor a népfeleslegnek, az ellátatlanoknak is olyan tömegét, amely már jelentékeny súllyal esik és esett a munkanélküliség mérlegének serpenyőjébe.

Ha a betelepülő elemeknek meg volt a megfelelő összeköttetésük, rövidesen el is helyezkedtek a fővárosban, mint azt a fenti táblázat igazolja, nem csekély nyomást gyakorolva a benszülöttek, az őslakók munkalehetőségére és az amúgy is erősen megterhelt munkapiacra.

A fővárosban való tartózkodás tartamát az 1935. évi népszámlálás részletesen tudakolta. Az adatok feldolgozása után kitűnt, hogy a Budapesten alkalmazásban álló szellemi foglalkozást folytató nők közül 1807 egy évnél rövidebb, 3692 egy-öt éve és 2380 öt-tíz éve tartózkodik a fővárosban. A háború után betelepedett azon nők száma, akik a szellemi pályákon vannak alkalmazásban, 10.336.

A munka nélkül lévő nőtisztviselők tömegét vizsgálva hasonló adatokat tüntet fel a tartózkodási idő tartama. A legutóbb megszámolt 5738 állást kereső nő között majdnem egyötödrész, 1155 tíz esztendőnél rövidebb idő óta tartózkodik csupán a fővárosban, 232 pedig még egy éve sem.

Korábban, amikor az előző munkámban a fővárosban lakó kenyérkereső nők számának alakulását ismertettem, rámutattam arra, hogy a fővárosnak saját ellátatlanjain kívül a vidék nőfeleslegének jelentékeny részét is viselnie kell. Ennek az állításnak a helyességét legélénkebben bizonyítják a most megejtett munkanélküli számlálás eredményei. Az alkalmazásban még nem volt nőtisztviselők és az állás nélkül lévő magántisztviselőnőknek egy-egyötödrésze tíz évnél rövidebb idő óta él csak a főváros területén, tehát 1925 után költözött fel a fővárosba. Ugyanennyi idő óta él itt az állástalan köztisztviselőnők egynegyedrésze is. Hozzászámítva az 533 először alkalmazást kereső és tíz évnél rövidebb ideje ittartózkodók számához azt a 600 nőt, aki — vagy akinek családja 1915—1925 között költözött fel a fővárosba, a csoportnak csaknem 50 százaléka áll a vizsgálódó előtt. Ezerszáznál több tehát azoknak az állást kereső nőknek a száma, akik jövevények a fővárosban, nem tudnak itt elhelyezkedni, s nyomják a fővárosi munkapiacot. Nem szabad itt a legfiatalabb nemzedékre gondolni, hisz a húsz évnél fiatalabb munkakereső nők csupán tíz százalékát teszik azoknak, akik még nem voltak alkalmazásban. Kétségtelen, hogy ez a tömeg, melyről fentebb volt szó, ha nem is egészen a magasabb életkorban, minden esetre legalább is serdülő, de nagyobbára munkaképes korban költözött a fővárosba elhelyezkedni, kenyeret keresni.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők Budapesten való tartózkodásuk tartama szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
— 1 hónap	10	50	44	—	5	5	—	18	9	10	27	30
1— 2 «	22	23	48	5	3	8	4	4	6	13	16	34
2— 3 «	22	44	46	1	4	12	1	8	5	20	32	29
3— 4 «	16	37	69	1	6	16	4	8	6	11	23	47
4— 5 «	19	43	32	2	11	11	—	6	6	17	26	15
5— 6 «	10	22	36	—	6	8	3	2	2	7	14	26
6— 7 «	7	16	24	—	2	12	1	5	2	6	9	10
7— 8 «	7	14	39	—	3	16	—	2	1	7	9	22
8— 9 «	12	20	48	2	—	22	2	5	2	8	15	24
9—10 «	12	17	23	—	3	12	3	2	—	9	12	11
10—11 «	5	13	33	1	—	15	1	2	4	3	11	14
11—12 «	13	20	22	—	—	10	—	3	5	13	17	7
1— 2 év	102	145	271	5	22	70	22	30	35	75	93	166
2— 3 «	67	93	241	2	13	63	19	18	23	46	62	155
3— 4 «	70	95	222	5	10	62	10	23	20	55	62	140
4— 5 «	92	58	183	9	11	37	19	10	25	64	37	121
5—10 «	462	587	783	52	95	260	90	124	72	320	368	451
10—20 «	755	860	1.405	128	174	652	71	101	117	556	585	636
20—30 «	1.143	1.300	1.991	119	209	960	124	142	95	900	949	936
30—40 «	430	624	1.233	3	21	76	44	90	70	383	513	1.087
40 éven felül .	279	422	637	1	6	14	24	49	46	254	367	577
Ismeretlen	2	6	30	—	4	4	—	—	3	2	2	23
Összesen ..	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
						2. Nő.						
— 1 hónap .	2	21	17	—	4	5	—	5	4	2	12	8
1— 2 «	8	13	34	2	—	24	2	3	2	4	10	8
2— 3 «	10	21	22	3	3	8	—	5	1	7	13	13
3— 4 «	10	8	33	1	1	11	3	1	4	6	6	18
4— 5 «	4	12	34	1	5	17	—	5	3	3	2	14
5— 6 «	3	7	16	3	3	8	—	2	1	—	2	7
6— 7 «	5	9	14	2	2	8	—	2	2	3	5	4
7— 8 «	5	6	31	3	—	12	2	2	3	—	4	16
8— 9 «	2	8	6	—	1	1	1	—	1	1	7	4
9—10 «	6	4	12	3	1	3	1	1	—	2	2	9
10—11 «	5	3	8	2	—	3	—	2	2	3	1	3
11—12 «	2	6	5	1	2	2	1	1	—	—	3	3
1— 2 év	40	43	120	9	11	59	5	9	10	26	23	51
2— 3 «	45	42	124	10	14	62	11	9	10	24	19	52
3— 4 «	36	47	108	5	9	52	7	15	5	24	23	51
4— 5 «	51	32	115	10	7	58	12	12	7	29	13	50
5—10 «	267	298	456	61	87	200	78	73	35	128	138	221
10—20 «	845	705	1.007	232	249	602	111	149	72	502	307	333
20—30 «	1.151	1.040	2.273	116	191	1.330	201	198	82	834	651	861
30—40 «	344	458	877	17	19	114	97	138	88	230	301	675
40 éven felül .	106	128	385	14	18	90	27	39	52	65	71	243
Ismeretlen	5	67	41	3	4	24	—	1	4	2	62	13
Összesen ..	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők Budapesten való tartózkodásuk tartama szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
— 1 hónap	0·3	1·1	0·6	—	0·8	0·2	—	2·8	1·6	0·4	0·8	0·7
1— 2 «	0·6	0·5	0·6	1·5	0·5	0·3	0·9	0·6	1·1	0·5	0·5	0·8
2— 3 «	0·6	1·0	0·6	0·3	0·7	0·5	0·2	1·2	0·9	0·7	1·0	0·6
3— 4 «	0·4	0·8	0·9	0·3	1·0	0·7	0·9	1·2	1·1	0·4	0·7	1·0
4— 5 «	0·5	1·0	0·4	0·6	1·8	0·5	—	0·9	1·1	0·6	0·8	0·3
5— 6 «	0·3	0·5	0·5	—	1·0	0·3	0·7	0·3	0·4	0·2	0·4	0·6
6— 7 «	0·2	0·4	0·3	—	0·3	0·5	0·2	0·8	0·4	0·2	0·3	0·2
7— 8 «	0·2	0·3	0·5	—	0·5	0·7	—	0·3	0·2	0·2	0·3	0·5
8— 9 «	0·3	0·4	0·6	0·6	—	0·9	0·4	0·8	0·4	0·3	0·5	0·5
9—10 «	0·3	0·4	0·3	—	0·5	0·5	0·7	0·3	—	0·3	0·4	0·2
10—11 «	0·1	0·3	0·4	0·3	—	0·6	0·2	0·3	0·7	0·1	0·3	0·3
11—12 «	0·4	0·4	0·3	—	—	0·4	—	0·5	0·9	0·5	0·5	0·1
1— 2 év	2·9	3·2	3·6	1·5	3·6	3·0	5·0	4·6	6·3	2·7	2·9	3·6
2— 3 «	1·9	2·1	3·2	0·6	2·1	2·7	4·3	2·8	4·2	1·7	1·9	3·4
3— 4 «	2·0	2·1	3·0	1·5	1·6	2·7	2·3	3·5	3·6	2·0	1·9	3·1
4— 5 «	2·6	1·3	2·5	2·6	1·8	1·6	4·3	1·5	4·5	2·3	1·1	2·7
5—10 «	13·0	13·0	10·5	15·5	15·6	11·1	20·4	19·0	13·0	11·5	11·3	9·9
10—20 «	21·2	19·1	18·9	38·1	28·6	27·8	16·1	15·5	21·1	20·0	18·0	14·0
20—30 «	32·1	28·8	26·7	35·4	34·4	40·9	28·0	21·8	17·1	32·4	29·2	20·5
30—40 «	12·1	13·8	16·6	0·9	3·5	3·3	10·0	13·8	12·6	13·8	15·8	23·8
40 éven felül .	7·9	9·4	8·6	0·3	1·0	0·6	5·4	7·5	8·3	9·1	11·3	12·7
Ismeretlen	0·1	0·1	0·4	—	0·7	0·2	—	—	0·5	0·1	0·1	0·5
Összesen ..	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
						2. Nő.						
— 1 hónap .	0·1	0·7	0·3	—	0·6	0·2	—	0·8	1·0	0·1	0·7	0·3
1— 2 «	0·3	0·4	0·6	0·4	—	0·9	0·4	0·5	0·5	0·2	0·6	0·3
2— 3 «	0·3	0·7	0·4	0·6	0·5	0·3	—	0·8	0·3	0·4	0·8	0·5
3— 4 «	0·3	0·3	0·6	0·2	0·2	0·4	0·5	0·1	1·0	0·3	0·4	0·7
4— 5 «	0·1	0·4	0·6	0·2	0·8	0·6	—	0·8	0·8	0·2	0·1	0·5
5— 6 «	0·1	0·2	0·3	0·6	0·5	0·3	—	0·3	0·3	—	0·1	0·3
6— 7 «	0·2	0·3	0·3	0·4	0·3	0·3	—	0·3	0·5	0·2	0·3	0·2
7— 8 «	0·2	0·2	0·5	0·6	—	0·4	0·4	0·3	0·8	—	0·2	0·6
8— 9 «	0·1	0·3	0·1	—	0·2	0·0	0·2	—	0·3	0·1	0·4	0·2
9—10 «	0·2	0·1	0·2	0·6	0·2	0·1	0·2	0·1	—	0·1	0·1	0·3
10—11 «	0·2	0·1	0·1	0·4	—	0·1	—	0·3	0·5	0·2	0·1	0·1
11—12 «	0·1	0·2	0·1	0·2	0·3	0·1	0·2	0·1	—	—	0·2	0·1
1— 2 év	1·4	1·4	2·1	1·8	1·7	2·2	0·9	1·3	2·6	1·3	1·4	1·9
2— 3 «	1·5	1·4	2·2	2·0	2·2	2·3	2·0	1·3	2·6	1·3	1·1	2·0
3— 4 «	1·2	1·6	1·9	1·0	1·4	1·9	1·3	2·2	1·3	1·3	1·4	1·9
4— 5 «	1·7	1·1	2·0	2·0	1·1	2·2	2·1	1·8	1·8	1·5	0·8	1·9
5—10 «	9·0	10·0	7·9	12·3	13·8	7·4	13·9	10·9	9·0	6·7	8·2	8·3
10—20 «	28·6	23·7	17·5	46·6	39·4	22·4	19·8	22·2	18·5	26·5	18·3	12·5
20—30 «	39·0	34·9	39·6	23·3	30·3	49·4	35·9	29·5	21·1	44·0	38·9	32·4
30—40 «	11·6	15·4	15·3	3·4	3·0	4·2	17·4	20·5	22·7	12·1	18·0	25·4
40 éven felül .	3·6	4·3	6·7	2·8	2·9	3·4	4·8	5·8	13·4	3·4	4·2	9·1
Ismeretlen	0·2	2·3	0·7	0·6	0·6	0·9	—	0·1	1·0	0·1	3·7	0·5
Összesen ..	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Világosan kitűnik ez a fenti táblázatból, ahol látható, hogy az összes munkanélküli tisztviselőnő között csak 2909 tartózkodott állandóan Budapesten, ezzel szemben 2829 a fővároson kívül jelölte meg régebbi lakóhelyét. Ezek közül 404 a törvényhatósági városokban, 1378 Csonka-Magyarország egyéb helyén, 831 az elcsatolt területeken, 144 pedig külföldön lakott a fővárosba való költözése előtt.

Százalékszerűen azt lehet mondani, hogy a szellemi pályákon munka nélkül lévő nőknek csaknem az ötödrésze — 19·5 százaléka — még nem tartózkodik tíz esztendeje a fővárosban. Ez az arány az első ízben munkát keresők között, tehát azok között, akik még nem voltak alkalmazásban, 19·7 százalék, az alkalmazás nélküli köztisztviselőnők között 23·3 százalék és a munka nélkül lévő magántisztviselőnők között 20·1 százalékot tesz ki. Tekintetbe véve, hogy 1925-ben már jelentékeny volt a munkanélküliség a szellemi pályákon, — hisz 1926-ban a Székesfővárosi Statisztikai Hivatal igazgatója, dr. *Illyefalvi* I. Lajos már fel is mérte tömegüket — érthető, hogy mit jelentett az itt elhelyezkedni amúgy sem tudók szempontjából az ideözönlő vidékiek tömege.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a budapesti tartózkodást megelőző lakóhely szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből: alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
Állandóan Budapesten lakott ..	1.352	1.450	2.837	196	283	1.191	112	173	137	1.044	994	1.509
Magyarország:												
törvényhatósági városai	266	494	795	21	35	151	33	65	77	212	394	567
vármegyéi	1.112	1.191	2.124	83	163	710	164	217	214	865	811	1.200
Ausztriához ..... (csatolt)	18	12	202	1	1	—	4	1	2	13	10	200
Jugoszláviához ..... (csatolt)	73	122	178	—	14	35	16	25	23	57	83	120
Romániához ..... (része)	359	460	508	28	42	109	79	107	56	252	311	343
Cseh-Szlovákiához .. (része)	241	336	345	1	44	86	24	37	28	216	255	231
Európa egyéb állama	122	245	381	6	15	47	10	20	14	106	210	320
Más világrész	5	23	41	—	1	4	—	2	2	5	20	35
Ismeretlen	9	176	49	—	10	12	—	5	1	9	161	36
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
2. Nő.												
Állandóan Budapesten lakott ..	1.512	1.161	2.909	233	332	1.506	256	285	149	1.023	544	1.254
Magyarország:												
törvényhatósági városai	145	167	504	15	35	256	29	39	31	101	93	217
vármegyéi	651	781	1.378	129	132	546	127	193	123	395	456	709
Ausztriához ..... (csatolt)	2	287	11	—	1	10	—	1	—	2	285	1
Jugoszláviához ..... (csatolt)	58	73	99	12	24	42	23	15	8	23	34	49
Romániához ..... (része)	263	249	380	44	52	154	62	80	45	157	117	181
Cseh-Szlovákiához .. (része)	203	176	241	33	36	99	50	48	21	120	92	121
Európa egyéb állama	57	73	136	7	17	48	2	9	7	48	47	81
Más világrész	4	6	8	—	2	—	—	1	1	4	3	7
Ismeretlen	57	5	72	25	—	32	10	1	3	22	4	37
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.788**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

A tíz év előtti felmérés még világosan mutatja a háborús férfihiány okozta feláramlást, mert az 1920—1925 évek között mindössze 8·0 százalék volt olyan munkanélküli tisztviselőnő, aki a fővárosban ezen idő alatt telepedett le. Ezzel szemben az 1915—1920-as évötödben egyedül 9·0 százalékot tett ki a férfihiány pótlására ide szivárgott és 1926-ra itt munkanélkülivé vált nőtisztviselők aránya. Ezek között legjelentékenyebb százalékos arány esett az alkalmazás nélkül maradt *köztisztviselőnőkre*, akik a maguk csoportjában 13·9 százalékot képviseltek, szemben az 1920—1925 között betelepültek összeségének 8·2 százalékos arányával. Az 1926-ban *alkalmazásban még nem állott* nők közül 11·0 százalék öt évnél rövidebb idő és 12·3 százalék 5—10 év előtt költözött a fővárosba. Legkisebb volt a *magántisztviselőnők* áramlása a tíz esztendő előtti számlálás adatai szerint, mert itt 7·2 százalékot öt évnél rövidebb, míg 5—10 éves tartózkodási tartammal csak 6·7 százalékot talált a felvétel. Ezt leginkább abból lehet megmagyarázni, hogy míg a köztisztviselőnők szükségszerűen hagyták el az ország megcsonkítása után az elcsatolt területeket, addig a magánalkalmazásban lévő nők jó része megtarthatta, legalább egy ideig alkalmazását.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a budapesti tartózkodást megelőző lakóhely szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből: alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Állandóan Budapesten lakott ..	38·0	32·1	38·0	58·3	46·5	50·8	25·3	26·5	24·7	37·6	30·6	33·1
Magarország:												
törvényhatósági városai	7·5	11·0	10·7	6·3	5·8	6·4	7·5	10·0	13·9	7·6	12·1	12·4
vármegyéi	31·3	26·4	28·5	24·7	26·8	30·3	37·1	33·3	38·6	31·1	25·0	26·3
Ausztriához	0·5	0·3	2·7	0·3	0·2	—	0·9	0·1	0·4	0·5	0·3	4·4
Jugoszláviához ..... csatolt	2·1	2·7	2·4	—	2·3	1·5	3·6	3·8	4·2	2·0	2·6	2·6
Romániához ..... rész	10·1	10·2	6·8	8·3	6·9	4·6	17·9	16·4	10·1	9·1	9·6	7·5
Cseh-Szlovákiához ...	6·8	7·5	4·6	0·3	7·2	3·7	5·4	5·7	5·0	7·8	7·8	5·1
Európa egyéb állama	3·4	5·4	5·1	1·8	2·5	2·0	2·3	3·1	2·5	3·8	6·5	7·0
Más világrész	0·1	0·5	0·5	—	0·2	0·2	—	0·3	0·4	0·2	0·6	0·8
Ismeretlen	0·2	3·9	0·7	—	1·6	0·5	—	0·8	0·2	0·3	4·9	0·8
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
						2. Nő.						
Állandóan Budapesten lakott ..	51·2	39·0	50·7	46·8	52·6	55·9	45·8	42·5	38·4	54·0	32·5	47·2
Magarország:												
törvényhatósági városai	4·9	5·6	8·8	3·0	5·5	9·5	5·2	5·8	8·0	5·3	5·6	8·2
vármegyéi	22·1	26·2	24·0	25·9	20·9	20·3	22·7	28·8	31·7	20·9	27·2	26·7
Ausztriához	0·1	9·6	0·2	—	0·2	0·4	—	0·1	—	0·1	17·0	0·0
Jugoszláviához ..... csatolt	2·0	2·5	1·7	2·4	3·8	1·5	4·1	2·2	2·0	1·2	2·0	1·8
Romániához ..... rész	8·9	8·3	6·6	8·9	8·3	5·7	11·1	11·9	11·6	8·3	7·0	6·8
Cseh-Szlovákiához ...	6·9	5·9	4·2	6·6	5·7	3·7	8·9	7·2	5·4	6·3	5·5	4·6
Európa egyéb állama	1·9	2·5	2·4	1·4	2·7	1·8	0·4	1·3	1·8	2·5	2·8	3·0
Más világrész	0·1	0·2	0·1	—	0·3	—	—	0·1	0·3	0·2	0·2	0·3
Ismeretlen	1·9	0·2	1·3	5·0	—	1·2	1·8	0·1	0·8	1·2	0·2	1·4
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Munkanélkülivé vált magántisztviselők Budapesten való tartózkodásuk tartama szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
— 1 hó	12	5	—	—	1	2	10
1— 2 «	13	8	—	—	2	5	6
2— 3 «	2	9	—	1	2	8	7
3— 4 «	19	11	—	2	1	6	8
4— 5 «	5	1	1	—	—	3	5
5— 6 «	5	7	2	—	1	4	7
6— 7 «	4	2	—	—	—	—	4
7— 8 «	10	7	—	—	—	3	2
8— 9 «	16	5	—	—	2	1	—
9—10 «	5	3	—	—	2	1	—
10—11 «	6	4	—	—	—	2	2
11—12 «	1	1	—	1	2	2	—
1— 2 év	60	31	5	3	16	15	36
2— 3 «	63	32	7	6	10	18	19
3— 4 «	79	25	2	1	6	6	21
4— 5 «	49	38	3	6	4	8	13
5—10 «	169	122	11	18	26	34	71
10—20 «	260	187	18	18	48	29	76
20—30 «	360	341	33	27	65	21	89
30—40 «	526	303	28	43	77	23	87
40— «	243	158	31	20	42	17	66
Ismeretlen	9	5	—	—	2	2	5
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
— 1 hó	3	1	1	—	2	—	1
1— 2 «	2	2	—	—	—	1	3
2— 3 «	3	6	—	—	1	—	3
3— 4 «	5	5	1	—	1	—	6
4— 5 «	7	—	—	—	2	—	5
5— 6 «	1	2	—	—	—	1	3
6— 7 «	1	1	—	—	—	—	2
7— 8 «	3	5	—	—	3	1	4
8— 9 «	—	3	—	—	—	—	1
9—10 «	2	5	—	—	—	—	2
10—11 «	1	2	—	—	—	—	—
11—12 «	1	1	—	—	—	—	1
1— 2 év	12	16	2	1	2	—	18
2— 3 «	11	8	2	1	1	3	26
3— 4 «	15	11	—	—	8	4	13
4— 5 «	12	14	1	—	6	1	16
5—10 «	75	71	6	8	5	4	52
10—20 «	125	102	3	9	11	9	74
20—30 «	283	333	18	14	30	10	173
30—40 «	230	242	29	10	40	12	112
40— «	87	96	10	5	13	4	28
Ismeretlen	9	—	—	—	1	—	3
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők Budapesten való tartózkodásuk tartama szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
— 1 hó	0·6	0·4	—	—	0·3	1·0	1·9
1— 2 «	0·7	0·6	—	—	0·7	2·4	1·1
2— 3 «	0·1	0·7	—	0·7	0·7	3·8	1·3
3— 4 «	1·0	0·9	—	1·4	0·3	2·8	1·5
4— 5 «	0·3	0·1	0·7	—	—	1·4	0·9
5— 6 «	0·3	0·5	1·4	—	0·3	1·9	1·3
6— 7 «	0·2	0·2	—	—	—	—	0·7
7— 8 «	0·5	0·5	—	—	—	1·4	0·4
8— 9 «	0·8	0·4	—	—	0·7	0·5	—
9—10 «	0·3	0·2	—	—	0·7	0·5	—
10—11 «	0·3	0·3	—	—	—	1·0	0·4
11—12 «	0·1	0·1	—	0·7	0·7	1·0	—
1— 2 év	3·1	2·4	3·5	2·1	5·1	7·1	6·8
2— 3 «	3·3	2·5	5·0	4·1	3·2	8·6	3·6
3— 4 «	4·1	1·9	1·4	0·7	1·9	2·8	3·9
4— 5 «	2·5	2·9	2·1	4·1	1·3	3·8	2·4
5—10 «	8·8	9·3	7·8	12·3	8·4	16·2	13·3
10—20 «	13·6	14·3	12·8	12·3	15·5	13·8	14·2
20—30 «	18·8	26·1	23·4	18·5	21·0	10·0	16·7
30—40 «	27·4	23·2	19·9	29·4	24·9	10·9	16·3
40— «	12·7	12·1	22·0	13·7	13·6	8·1	12·4
Ismeretlen	0·5	0·4	—	—	0·7	1·0	0·9
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
— 1 hó	0·3	0·1	1·4	—	1·6	—	0·2
1— 2 «	0·2	0·2	—	—	—	2·0	0·5
2— 3 «	0·3	0·7	—	—	0·8	—	0·5
3— 4 «	0·6	0·5	1·4	—	0·8	—	1·1
4— 5 «	0·8	—	—	—	1·6	—	0·9
5— 6 «	0·1	0·2	—	—	—	2·0	0·5
6— 7 «	0·1	0·1	—	—	—	—	0·4
7— 8 «	0·3	0·5	—	—	2·4	2·0	0·7
8— 9 «	—	0·3	—	—	—	—	0·2
9—10 «	0·2	0·5	—	—	—	—	0·4
10—11 «	0·1	0·2	—	—	—	—	—
11—12 «	0·1	0·1	—	—	—	—	0·2
1— 2 év	1·4	1·7	2·7	2·1	1·6	—	3·3
2— 3 «	1·2	0·9	2·7	2·1	0·8	6·0	4·8
3— 4 «	1·7	1·2	—	—	6·3	8·0	2·4
4— 5 «	1·4	1·5	1·4	—	4·8	2·0	3·0
5—10 «	8·5	7·7	8·2	16·7	4·0	8·0	9·5
10—20 «	14·1	11·0	4·1	18·6	8·7	18·0	13·6
20—30 «	31·9	36·0	24·7	29·2	23·8	20·0	31·7
30—40 «	25·9	26·2	39·7	20·9	31·7	24·0	20·5
40— «	9·8	10·4	13·7	10·4	10·3	8·0	5·1
Ismeretlen	1·0	—	—	—	0·8	—	0·5
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Feltűnő, hogy az elcsatolt területekről származó azon munkanélküli tisztviselőnők, *akik még nem voltak alkalmazásban*, mennyivel erősebb százalékos arányban vannak képviselve az 1926. és 1927. évi számlálások adataiban, mint a jelenleg felvett tömegben. Az elcsatolt területekről tehát elmondható, hogy ma már szünőben van az anyaországba való betelepülés folyamata. Ezt bizonyítják az utóbbi népszámlálások eredményei is. Ezzel szemben még a most megejtett számlálás adatai között is jelentékeny arányszámmal szerepelnek az állás nélkül lévő *köztisztviselőnők* azon kategóriái, akik az elcsatolt területeken laktak a budapesti tartózkodásukat megelőző időben.

A *magántisztviselőnőkről* az utolsó számlálás alapján az is kimutatható, hogy az egyes foglalkozási ágak közül hol volt erősebb az újonnan betelepülők száma és aránya.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a budapesti tartózkodást megelőző lakóhely szerint

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Állandóan Budapesten lakott ..	782	329	43	60	106	35	154
Magyarország:							
törvényhatósági jogú városai	148	110	29	19	59	130	72
vármegyéi	494	374	46	32	72	19	163
Ausztriához	13	186	—	1	—	—	—
Jugoszláviához .... csatolt	57	30	4	7	2	4	16
Romániához ..... része	155	83	7	13	28	6	51
Cseh-Szlovákiához..	94	91	3	5	17	7	14
Európa egyéb állama	151	85	8	9	20	5	42
Más világrész	4	15	—	—	3	2	11
Ismeretlen	18	2	1	—	2	2	11
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
Állandóan Budapesten lakott ..	452	485	35	15	54	15	198
Magyarország:							
törvényhatósági jogú városai	73	66	9	1	9	6	53
vármegyéi	213	244	15	20	37	18	162
Ausztriához	1	—	—	—	—	—	—
Jugoszláviához .... csatolt	15	11	1	2	1	2	17
Romániához ..... része	61	42	4	6	13	5	50
Cseh-Szlovákiához..	44	48	5	3	3	3	15
Európa egyéb állama	25	25	2	—	7	—	22
Más világrész	—	1	—	—	—	—	6
Ismeretlen	4	4	2	1	2	1	23
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Az iparban, kereskedelemben és az egyéb foglalkozási ágakban kevéssel 150 felett (154, 153, 156) jár azoknak a száma, akik tíz évnél rövidebb ideje tartózkodnak a fővárosban. Ami százalékszerűen kifejezve az ezen szakmák összes munkanélkülieihez viszonyítva az iparban 17·3, a kereskedelemben 16·4, az egyéb szakmáknál 28·6 százalékot tesz ki. Viszonylag legnagyobb az újonnan betelepülteknek a százalékos aránya a munka nélkül lévő gazdasági tisztviselőnők között, ahol 30 százalék még nem tartózkodik tíz éve a fővárosban. A nagybirtokok nehéz gazdasági viszonyai következtében a vidéki gazdaságokban nagyszámú nőtisztviselő vált állásnélkülivé.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a budapesti tartózkodást megelőző lakóhely szerint. 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Állandóan Budapesten lakott ..	40·8	25·2	30·5	41·1	34·3	16·7	28·8
Magyarország:							
törvényhatósági jogú városai	7·7	8·4	20·6	13·0	19·1	61·9	13·5
vármegyéi	25·8	28·6	32·6	21·9	23·3	9·0	30·5
Ausztriához	0·7	14·3	—	0·7	—	—	—
Jugoszláviához .... csatolt	3·0	2·3	2·8	4·8	0·6	1·9	3·0
Romániához ..... része	8·1	6·4	5·0	8·9	9·1	2·8	9·5
Cseh-Szlovákiához..	4·9	7·0	2·1	3·4	5·5	3·3	2·6
Európa egyéb állama	7·9	6·5	5·7	6·2	6·5	2·4	7·9
Más világrész	0·2	1·1	—	—	1·0	1·0	2·1
Ismeretlen	0·9	0·2	0·7	—	0·6	1·0	2·1
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Állandóan Budapesten lakott ..	50·9	52·4	47·9	31·2	42·9	30·0	36·3
Magyarország:							
törvényhatósági jogú városai	8·2	7·1	12·3	2·1	7·1	12·0	9·7
vármegyéi	24·0	26·4	20·6	41·7	29·4	36·0	29·7
Ausztriához	0·1	—	—	—	—	—	—
Jugoszláviához .... csatolt	1·7	1·2	1·4	4·2	0·8	4·0	3·1
Romániához ..... része	6·9	4·5	5·5	12·5	10·3	10·0	9·2
Cseh-Szlovákiához..	4·9	5·2	6·9	6·2	2·4	6·0	2·7
Európa egyéb állama	2·8	2·7	2·7	—	5·5	—	4·0
Más világrész	—	0·1	—	—	—	—	1·1
Ismeretlen	0·5	0·4	2·7	2·1	1·6	2·0	4·2
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Természetes, hogy ezeknek bizonyos hányada a fővárosba jött fel, abban bizakodva, hogy itt több elhelyezkedési lehetőség kínálkozik s könnyebben talál majd alkalmazást. Az »egyéb« szakmákban jelentkező erősebb fel-

áramlást elsősorban az alkalmazásban volt, de ma szerződés nélkül álló színésznők és artistanők jelentékeny száma befolyásolja. Ebben az alcsoportban az összeségnek 5·6 százaléka egy évnél rövidebb ideje tartózkodik a fővárosban. Még ennél is meglepőbb, hogy a hitelügyben munka nélkül lévő nőtisztviselőknek 7·2 százaléka esik az egy évnél rövidebb idő óta itt-tartózkodók csoportjára, míg az iparban és a kereskedelemben 3·1, ill. 3·4 százalékos a hasonló időtartam óta itt-tartózkodók aránya.

Az iparban és kereskedelemben munkanélküliekké vált magántisztviselőnőknek valamivel több, mint a fele, 50·9, illetőleg 52·4 százaléka állandó budapesti lakos volt. A biztosítási és hitelügyi tisztviselőnőknek már csak a 47·9, illetőleg 42·9 százaléka lakott állandóan Budapesten. Ezzel szemben a közlekedési, gazdasági és egyéb szakmákban munkanélkülivé vált nőtisztviselőknek csak a 31·2, 30·0, illetőleg 36·3 százaléka tartozott ebbe a kategóriába. A feláramlás legerősebb volt a vármegyékből.

Az alkalmazást kereső magántisztviselőnői társadalomnak az iparban 24·0, a kereskedelemben 26·4, a biztosításügyben 20·6, a közlekedésben 41·7, a hitelügyben 29·4, a gazdasági szakmában 36·0 és az egyéb szakmákban 29·7 százalékát szolgáltatta a vármegyék népessége. Abszolút számokban nem túlságosan jelentékeny, de arányaiban szembetűnő a román területről bevándorolt közlekedési, hitelügyi, gazdasági és »egyéb« szakmák tíz százalék körül mozgó aránya. Ennek oka nagyrészt az a körülmény, hogy a pénzintézetek az elcsatolt részen lévő fiókjaikat felszámolták, a nagybirtokok egy jelentékeny részét is elidegenítették és a vidéki színtársulatok közül sok feloszlott.

Találunk ezeken kívül azonban 2·7—5·5 százalékig olyan alkalmazást kereső magántisztviselőnőket is, akik a fővárosba való betelepedésük előtt külföldön laktak. Lehetséges, hogy ezek kint élő magyarok voltak, de miután a munkanélküliek között találhatók idegen állampolgárok is, ez utóbbi arányszámok inkább ezeket jelentik.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása iskolai végzettség szerint.

Az iskolai végzettségről szóló megállapítások egyik legfontosabb fejezetét adják a munkanélküliségről beszámoló vizsgálódásoknak. Itt kell ugyanis eldőlnie annak a kérdésnek, — amelyre a bevezető szakaszok fejtegetései már rámutattak, — jogosan sorolhatók-e szellemi munkanélküliek közé azok az egyének, akiknek végzettsége befejeződött a négy középiskolával, az egyéves kereskedelmi tanfolyammal vagy a középiskola 5—7. osztályával, esetleg szakiskolákkal, mint amilyenek az ipariskolák, színészképző tanfolyamok, zenetanfolyamok? Mielőtt erre a kérdésre igennel

vagy nemmel felelni lehetne, ismételten hivatkozni kell arra a megállapításra, hogy számos külföldi államban a legalsó néposztály kulturális igényének kielégítésére 8 osztályú elemi iskola szolgál s hogy hazánkban is 6 elemi elvégzése kötelező a népoktatási törvény értelmében és hogy napjainkban az ipari vagy a kereskedelmi tanoncszerződés megköthetőségének alapfeltétele a négy középiskola elvégzése. Joggal felmerülhet tehát ezek után a kérdés, hogy az 1883 : I. t.-c. ama rendelkezése, mely a kezelési szakon csak a középiskola alsó négy osztályának elvégzését írja elő, fenntartható-e továbbra is s adhat-e jogot íróasztalok elfoglalására a közhivatalokban. A válasz csak tagadó lehet.

Nem szabad a szerzett jogokat megsemmisíteni, nem szabad a négy középiskolai végzettséggel rendelkezőket a hivatalokból kiemelni, de a kihalási rendszer alapján el kell ennek a rétegnek tűnnie a hivatali íróasztalok mellől. Követelni kell minden vonalon, a kvalifikáció felemelését! *Úgy a férfi, mint a női* hivatalnokoknál a képzettségi igények minimumának a nyolc középiskolánál kell kezdődnie. Ma, amikor az érettségivel és főiskolai diplomával rendelkező fiatalság ezerszámra vergődik munka nélkül, semmivel sem okadatolható az alacsony képzettséggel rendelkező tömegeknek szellemi pályákra való bocsátása.

A hivatalokban alkalmazott tömegek közül csak kevés egyén emelkedhetik az átlag fölé és tölthet be fontosabb, felelősségteljesebb munkakört. Ha most tekintetbe vesszük, hogy e tömegnek legnagyobb része, alacsony képzettségi színvonala miatt már ab ovo ki van zárva az egyéni kiemelkedésből, megértjük a nagy tömegek és ezek nyomására az egész hivatalnoki osztály ellaposodását, elsekélyesedését és teljesítőképességének a felpanaszolt minimálisra való redukálódását.

A hivatalnokosztály presztizsének okából a munkavállalók oldaláról és a jól felfogott nagyobb teljesítményű, értelmileg magasabb színvonalú munka szempontjából a munkaadók részéről, egyaránt kívánatos, sőt egyenesen követelendő az említett nívóemelés és az új kvalifikációs törvény megalkotása.

Kereső nők iskolai végzettsége. — 1935.

	absz.	%
Iskolát nem végzett	**4.230**	**1·8**
Elemi iskola :		
1. osztályát végezte	1.666	0·7
2. « «	4.222	1·8
3. « «	7.683	3·3
4. « «	31.485	13·4
5. « «	12.133	5·2
6. « «	71.838	30·7
7. « «	476	0·2
8. « «	1.149	0·5
Összesen	**130.652**	**55·8**

Polgári iskola:		
1. osztályát végezte	1.623	0·7
2. « «	7.476	3·2
3. « «	3.570	1·5
4. « «	44.515	19·0
Összesen	**57.184**	**24·4**
Középiskola:		
1. osztályát végezte	149	0·1
2. « «	896	0·4
3. « «	492	0·2
4. « «	5.692	2·4
Együtt	**7.229**	**3·1**
5. osztályát végezte	794	0·3
6. « «	3.867	1·7
7. « «	400	0·2
8. « «	3.296	1·4
Együtt	**8.357**	**3·6**
Összesen	**15.586**	**6·7**
Felsőkereskedelmi iskola:		
1. osztályát végezte	5.273	2·3
2. « «	1.476	0·6
3. « «	1.842	0·8
4. « «	2.926	1·2
Összesen	**11.517**	**4·9**
Tanítónőképzőt végzett	**5.631**	**2·4**
Óvónőképzőt végzett	**981**	**0·4**
Egyetemet végzett	**2.386**	**1·0**
Egyéb főiskolát végzett	**2.184**	**1·0**
Ismeretlen	**3.770**	**1·6**
Mindössze	**234.121**	**100·0**

A kereső nőnépesség iskolai végzettsége túl alacsony fokú. Az adatoknak birtokában világossá válik, miért nincs megfelelően iskolázott iparos- és kereskedőosztályunk, miért szorul oly mélyre az egész dolgozó nőtársadalom értelmiségének színvonala.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők iskolai végzettség szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből: alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
a) Középiskola:												
1. osztályát végezte .	35	8	1	—	—	—	—	1	—	35	7	1
2. « «	41	37	2	—	—	—	6	—	1	35	37	1
3. « «	33	27	2	2	1	—	3	1	—	28	25	2
4. « «	448	319	640	14	14	56	19	43	60	415	262	524
5. « «	114	100	42	5	4	11	87	14	6	22	82	25
6. « «	144	178	161	3	8	12	32	44	19	109	126	130
7. « «	32	50	32	5	4	8	7	9	5	20	37	19
8. « «	665	867	1.720	168	323	727	86	96	134	411	448	859
Együtt	**1.512**	**1.586**	**2.600**	**197**	**354**	**814**	**240**	**208**	**225**	**1.075**	**1.024**	**1.561**
b) Felsőkereskedelmi isk.:												
1. osztályát végezte .	73	53	87	8	3	13	11	5	8	54	45	66
2. « «	110	130	158	6	9	17	18	13	9	86	108	132
3. « «	293	436	534	3	10	27	4	32	27	286	394	480
4. « «	669	751	1.500	90	146	549	26	38	56	553	567	895
Együtt	**1.145**	**1.370**	**2.279**	**107**	**168**	**606**	**59**	**88**	**100**	**979**	**1.114**	**1.573**
c) Szakiskolát végzett ..	**316**	**536**	**929**	**19**	**25**	**237**	**43**	**94**	**75**	**254**	**417**	**617**
d) Szaktanf. végzett	**226**	**350**	**253**	**3**	**10**	**7**	**61**	**124**	**41**	**162**	**216**	**205**
e) Főiskolát végzett	**358**	**667**	**1.399**	**10**	**51**	**681**	**39**	**138**	**113**	**309**	**478**	**605**
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
2. Nő.												
a) Középiskola:												
1. osztályát végezte .	19	30	—	3	28	—	2	—	—	14	2	—
2. « «	45	20	1	6	2	—	1	1	—	38	17	1
3. « «	28	12	—	6	1	—	—	1	—	22	10	—
4. « «	668	512	761	108	65	185	162	150	84	398	297	492
5. « «	13	23	26	1	14	8	1	2	4	11	7	14
6. « «	57	82	94	10	16	35	6	15	5	41	51	54
7. « «	4	14	18	3	3	9	1	5	1	—	6	8
8. « «	40	163	275	16	39	184	4	74	13	20	50	78
Együtt	**874**	**856**	**1.175**	**153**	**168**	**421**	**177**	**248**	**107**	**544**	**440**	**647**
b) Felsőkereskedelmi isk.:												
1. osztályát végezte .	274	430	346	21	6	78	37	34	22	216	390	246
2. « «	54	53	139	16	—	58	9	10	8	29	43	73
3. « «	31	59	76	1	3	16	10	3	9	20	53	51
4. « «	88	125	425	29	62	280	1	11	10	58	52	135
Együtt	**447**	**667**	**986**	**67**	**71**	**432**	**57**	**58**	**49**	**323**	**538**	**505**
c) Szakiskolát végzett ..	**268**	**322**	**1.175**	**76**	**152**	**871**	**72**	**60**	**59**	**120**	**110**	**245**
d) Szaktanf. végzett	**1.238**	**1.000**	**1.926**	**152**	**199**	**567**	**219**	**245**	**158**	**867**	**556**	**1.201**
e) Főiskolát végzett	**125**	**133**	**476**	**50**	**41**	**402**	**34**	**61**	**15**	**41**	**31**	**59**
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők iskolai végzettség szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
a) Középiskola :												
1. osztályát végezte .	1·0	0·2	0·0	—	—	—	—	0·2	—	1·3	0·2	0·0
2. « «	1·2	0·8	0·0	—	—	—	1·4	—	0·2	1·3	1·1	0·0
3. « «	0·9	0·6	0·0	0·6	0·2	—	0·7	0·2	—	1·0	0·8	0·1
4. « «	12·6	7·1	8·6	4·1	2·3	2·4	4·3	6·6	10·8	14·9	8·1	11·5
5. « «	3·2	2·2	0·6	1·5	0·7	0·5	19·7	2·1	1·1	0·8	2·5	0·5
6. « «	4·0	4·0	2·2	0·9	1·3	0·5	7·2	6·7	3·4	3·9	3·9	2·9
7. « «	0·9	1·1	0·4	1·5	0·7	0·3	1·6	1·4	0·9	0·7	1·1	0·4
8. « «	18·7	19·2	23·1	50·0	53·1	31·0	19·4	14·7	24·2	14·8	13·8	18·8
Együtt	**42·5**	**35·2**	**34·9**	**58·6**	**58·3**	**34·7**	**54·3**	**31·9**	**40·6**	**38·7**	**31·5**	**34·2**
b) Felsőkereskedelmi isk. :												
1. osztályát végezte .	2·1	1·2	1·2	2·4	0·5	0·6	2·5	0·8	1·5	1·9	1·4	1·5
2. « «	3·1	2·9	2·1	1·8	1·5	0·7	4·1	2·0	1·6	3·1	3·3	2·9
3. « «	8·2	9·7	7·1	0·9	1·6	1·2	0·9	4·9	4·9	10·3	12·1	10·5
4. « «	18·8	16·6	20·1	26·7	24·0	23·4	5·9	5·8	10·1	19·9	17·5	19·6
Együtt	**32·2**	**30·4**	**30·5**	**31·8**	**27·6**	**25·9**	**13·4**	**13·5**	**18·1**	**35·2**	**34·3**	**34·5**
e) Szakiskolát végzett ..	**8·9**	**11·9**	**12·4**	**5·7**	**4·1**	**10·1**	**9·7**	**14·4**	**13·5**	**9·2**	**12·8**	**13·5**
d) Szaktanf. végzett	**6·3**	**7·7**	**3·4**	**0·9**	**1·6**	**0·3**	**13·8**	**19·0**	**7·4**	**5·8**	**6·7**	**4·5**
c) Főiskolát végzett	**10·1**	**14·8**	**18·8**	**3·0**	**8·4**	**29·0**	**8·8**	**21·2**	**20·4**	**11·1**	**14·7**	**13·3**
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
						2. Nő.						
a) Középiskola :												
1. osztályát végezte .	0·7	1·0	—	0·6	4·4	—	0·3	—	—	0·7	0·1	—
2. « «	1·5	0·7	0·0	1·2	0·3	—	0·2	0·1	—	2·0	1·0	0·0
3. « «	1·0	0·4	—	1·2	0·2	—	—	0·1	—	1·2	0·6	—
4. « «	22·6	17·2	13·3	21·7	10·3	6·9	28·9	22·4	21·6	21·0	17·7	18·5
5. « «	0·4	0·8	0·5	0·2	2·2	0·3	0·2	0·3	1·0	0·6	0·4	0·5
6. « «	1·9	2·7	1·6	2·0	2·5	1·3	1·1	2·2	1·3	2·2	3·1	2·1
7. « «	0·1	0·5	0·3	0·6	0·5	0·3	0·2	0·8	0·3	—	0·4	0·3
8. « «	1·4	5·4	4·8	3·2	6·2	6·8	0·7	11·0	3·4	1·0	3·0	3·0
Együtt	**29·6**	**28·7**	**20·5**	**30·7**	**26·6**	**15·6**	**31·6**	**36·9**	**27·6**	**28·7**	**26·3**	**24·4**
b) Felsőkereskedelmi isk. :												
1. osztályát végezte .	9·3	14·4	6·0	4·2	1·0	2·9	6·6	5·1	5·7	11·4	23·3	9·3
2. « «	1·8	1·8	2·4	3·2	—	2·2	1·6	1·5	2·0	1·5	2·5	2·7
3. « «	1·1	2·0	1·3	0·2	0·5	0·6	1·8	0·4	2·3	1·0	3·2	1·9
4. « «	3·0	4·2	7·4	5·8	9·8	10·4	0·2	1·6	2·6	3·1	3·1	5·1
Együtt	**15·2**	**22·4**	**17·1**	**13·4**	**11·3**	**16·1**	**10·2**	**8·6**	**12·6**	**17·0**	**32·1**	**19·0**
e) Szakiskolát végzett ..	**9·1**	**10·8**	**20·5**	**15·3**	**24·1**	**32·3**	**12·9**	**8·9**	**15·2**	**6·3**	**6·6**	**9·2**
d) Szaktanf. végzett	**41·9**	**33·6**	**33·6**	**30·5**	**31·5**	**21·1**	**39·2**	**36·5**	**40·7**	**45·8**	**33·2**	**45·2**
c) Főiskolát végzett	**4·2**	**4·5**	**8·3**	**10·1**	**6·5**	**14·9**	**6·1**	**9·1**	**3·9**	**2·2**	**1·8**	**2·2**
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők iskolai végzettség szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	1. Férfi.						
a) Középiskola: ..							
1. osztályát végezte	1	—	—	—	—	—	—
2. « «	1	—	—	—	—	—	—
3. « «	2	—	—	—	—	—	—
4. « «	201	177	14	31	25	18	58
5. « «	9	6	—	—	2	1	7
6. « «	48	48	6	7	5	2	14
7. « «	8	3	3	—	—	—	5
8. « «	293	304	29	20	50	42	121
Összesen	**563**	**538**	**52**	**58**	**82**	**63**	**205**
b) Felsőkereskedelmi iskola:							
1. osztályát végezte	23	29	5	4	3	—	2
2. « «	45	57	8	7	8	—	7
3. « «	182	159	23	15	58	19	24
4. « «	337	336	30	18	82	33	59
Összesen	**587**	**581**	**66**	**44**	**151**	**52**	**92**
c) Szakiskolát végzett	**388**	**79**	**7**	**18**	**6**	**24**	**95**
d) Szaktanfolyamot végzett ...	**107**	**44**	**5**	**15**	**17**	**10**	**7**
e) Főiskolát végzett	**271**	**63**	**11**	**11**	**53**	**61**	**135**
Mindössze	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
a) Középiskola:							
1. osztályát végezte	—	—	—	—	—	—	—
2. « «	—	—	—	—	—	—	1
3. « «	—	—	—	—	—	—	—
4. « «	159	168	15	13	28	12	97
5. « «	4	5	1	—	1	—	3
6. « «	15	25	1	—	1	1	11
7. « «	1	—	1	—	1	—	5
8. « «	33	26	—	3	5	—	11
Összesen	**212**	**224**	**18**	**16**	**36**	**13**	**128**
b) Felsőkereskedelmi iskola:							
1. osztályát végezte	95	86	13	4	13	—	35
2. « «	27	28	2	4	5	2	5
3. « «	17	17	—	1	4	2	10
4. « «	53	46	3	1	15	1	16
Összesen	**192**	**177**	**18**	**10**	**37**	**5**	**66**
c) Szakiskolát végzett	**20**	**73**	**6**	**2**	**4**	**5**	**135**
d) Szaktanfolyamot végzett ...	**459**	**441**	**30**	**20**	**48**	**26**	**177**
e) Főiskolát végzett	**5**	**11**	**1**	—	**1**	**1**	**40**
Mindössze	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők iskolai végzettség szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
a) Középiskola: ..							
1. osztályát végezte	0·1	—	—	—	—	—	—
2. « «	0·1	—	—	—	—	—	—
3. « «	0·1	—	—	—	—	—	—
4. « «	10·5	13·6	9·9	21·2	8·1	8·6	10·9
5. « «	0·4	0·4	—	—	0·6	0·5	1·3
6. « «	2·5	3·7	4·3	4·8	1·6	0·9	2·6
7. « «	0·4	0·2	2·1	—	—	—	0·9
8. « «	15·3	23·3	20·6	13·7	16·2	20·0	22·7
Összesen	**29·4**	**41·2**	**36·9**	**39·7**	**26·5**	**30·0**	**38·4**
b) Felsőkereskedelmi iskola:							
1. osztályát végezte	1·2	2·2	3·5	2·7	1·0	—	0·4
2. « «	2·3	4·4	5·7	4·8	2·6	—	1·3
3. « «	9·5	12·2	16·3	10·3	18·8	9·1	4·5
4. « «	17·6	25·7	21·3	12·3	26·5	15·7	11·0
Összesen	**30·6**	**44·5**	**46·8**	**30·1**	**48·9**	**24·8**	**17·2**
c) Szakiskolát végzett	**20·3**	**6·1**	**5·0**	**12·3**	**1·9**	**11·4**	**17·8**
d) Szaktanfolyamot végzett ...	**5·6**	**3·4**	**3·5**	**10·3**	**5·5**	**4·8**	**1·3**
e) Főiskolát végzett	**14·1**	**4·8**	**7·8**	**7·6**	**17·2**	**29·0**	**25·3**
Mindössze	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
a) Középiskola:							
1. osztályát végezte	—	—	—	—	—	—	—
2. « «	—	—	—	—	—	—	0·2
3. « «	—	—	—	—	—	—	—
4. « «	17·9	18·2	20·5	27·1	22·2	24·0	17·8
5. « «	0·5	0·5	1·4	—	0·8	—	0·6
6. « «	1·7	2·7	1·4	—	0·8	2·0	2·0
7. « «	0·1	—	1·4	—	0·8	—	0·9
8. « «	3·7	2·8	—	6·3	4·0	—	2·0
Összesen	**23·9**	**24·2**	**24·7**	**33·4**	**28·6**	**26·0**	**23·5**
b) Felsőkereskedelmi iskola:							
1. osztályát végezte	10·7	9·3	17·8	8·3	10·3	—	6·4
2. « «	3·0	3·0	2·8	8·3	4·0	4·0	0·9
3. « «	1·9	1·8	—	2·1	3·2	4·0	1·9
4. « «	6·0	5·0	4·1	2·1	11·9	2·0	2·9
Összesen	**21·6**	**19·1**	**24·7**	**20·8**	**29·4**	**10·0**	**12·1**
c) Szakiskolát végzett	**2·2**	**7·9**	**8·2**	**4·2**	**3·2**	**10·0**	**24·7**
d) Szaktanfolyamot végzett ...	**51·7**	**47·6**	**41·1**	**41·6**	**38·0**	**52·0**	**32·4**
e) Főiskolát végzett	**0·6**	**1·2**	**1·3**	—	**0·8**	**2·0**	**7·3**
Mindössze	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A női munkanélküliekre vonatkozó számokból az első pillanatra kitűnik, hogy milyen nagyok még ma is azok a tömegek, amelyek kellő felkészültség nélkül döngetik a kapukat és keresnek nehéz helyzetükben elhelyezkedést a hivatalokban. A táblázatból a nagyobb szemléletesség kedvéért néhány számot csoportosítva a következő igen érdekes eredmény adódik :

Megnevezés	1926		1928		1935	
	évben					
	absz.	%	absz.	%	absz.	%
Férfiak :						
8 középiskolával és érettségivel	665	18·7	867	19·2	1.720	23·1
4 felsőkereskedelmi iskolával és érettségivel	669	18·8	751	16·6	1.500	20·1
Főiskolával	358	10·1	667	14·8	1.399	18·8
Együtt	**1.692**	**47·6**	**2.285**	**50·6**	**4.619**	**62·0**
Nők :						
8 középiskolával és érettségivel	40	1·4	163	5·4	275	4·8
4 felsőkereskedelmi iskolával és érettségivel	88	3·0	125	4·2	425	7·4
Főiskolával	125	4·2	133	4·5	476	8·3
Együtt	**253**	**8·6**	**421**	**14·1**	**1.176**	**20·5**

A munka nélkül lévő férfiaknak már tíz év előtt is a 47·6 százaléka teljes felkészültséggel rendelkezett, ma pedig ez az arány 62·0 százalékra emelkedett. A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők közül ezzel szemben tíz év előtt csak 8·6 százaléknak és még ma is csak 20·5 százaléknak van a hivatalnoki pályákra jogosító teljes felkészültsége. Nyolcvan százaléka az itt jelentkező női munkaerőknek tehát már elvben — ha a magasabb képesítés alapján történik a vizsgálat — sem sorolható jogosan ide. Ez a tömeg számszerűleg 4562 nőből áll. Marad tehát érdemben 1176 nő, akiket tulajdonképen szellemi munkanélkülieknek lehet nevezni.

Az előbbi csoportba sorolt nők közül 13·3 százalék csupán négy középiskolával, 33·6 százalék egyéves kereskedelmi szaktanfolyammal, 20·5 százalék különböző szakiskolával és 12·1 százalék pedig 5—7 középiskolai osztállyal rendelkezik csupán. Még súlyosabb volt ebből a szempontból a tíz év előtti eredmény, melyhez képest, a mai már jelentékeny javulást mutat. Akkor ugyanis a szellemi pályákon munka nélkül lévő nőknek 22·6 százaléka végzett négy középiskolát, 41·9 százaléka egyéves kereskedelmi szaktanfolyamot, 9·1 százaléka szakiskolát és 14·6 százalék pedig 5—7 középiskolai osztályt. Volt ezenkívül 1926-ban még 3·2 százalék olyan alkalmazást kereső

»tisztviselőnő« is, aki a középiskola alsó négy osztályát is csak részben végezte el.

Kérdés, hogy ezek a csekély képesítéssel rendelkező nőtisztviselők a szellemi munkanélküliség melyik csoportjában jelentkeznek a legszembetűnőbben? Azok között, akik *még nem voltak alkalmazásban* és most elsőízben keresnek állást, lényegesen jobb a teljes képesítésűek aránya, mint az összeségben. Itt ugyanis 32·1 százalék érettségi vizsgával vagy főiskolai végzettséggel rendelkezik. Lényegesen gyengébb az arány az állásukat vesztett *magántisztviselőnők* között (csak 10·3 százalék) és még ennél is sokkal rosszabb a munka nélkül lévő *köztisztviselőnőknél*, ahol csak 9·9 százalék rendelkezik teljes képesítéssel.

Tíz esztendővel ezelőtt is, a magasabb képzettségűek voltak általában azok, akik elsőízben kerestek alkalmazást. Arányuk akkor 19·1 százalék volt. Ezzel szemben az állásukat vesztett köztisztviselőnők között csak 7·0 és a munka nélkül lévő magántisztviselőnők soraiban csupán 6·3 százalék volt a teljes minősítésű munkakereső.

A legutolsó számlálás adatai még egy nagyon érdekes szempont vizsgálatára terjeszkednek ki. Azt kutatják ugyanis, hogy a különböző életkorokban hogyan oszlik meg a szellemi pályákon munka nélkül lévők tömege iskolai végzettség szerint.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása életkor és iskolai végzettség szerint. 1935.

A) *Abszolút számban.*

Iskolai végzettség szerint	15—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40—50	50—60	Ismeretlen	Összesen
	éves								
a) Középiskola:									
1. osztályát végezte .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. « «	—	—	—	1	—	—	—	—	1
3. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. « «	18	106	122	156	131	187	34	7	761
5. « «	1	2	8	5	4	5	1	—	26
6. « «	10	11	26	12	10	19	6	—	94
7. « «	—	—	6	2	5	3	2	—	18
8. « «	40	123	53	21	13	15	10	—	275
Összesen	**69**	**242**	**215**	**197**	**163**	**229**	**53**	**7**	**1.175**
b) Felsőkeresk. iskola:									346
1. osztályát végezte .	13	92	51	57	60	57	14	2	139
2. « «	11	38	31	29	22	7	1	—	76
3. « «	1	16	8	22	17	10	2	—	425
4. « «	67	208	74	51	12	10	1	2	986
Összesen	**92**	**354**	**164**	**159**	**111**	**84**	**18**	**4**	
c) Szakiskolát végzett ...	**75**	**419**	**288**	**120**	**127**	**94**	**41**	**11**	**1.175**
d) Szaktanfolyamot végz.	**98**	**610**	**299**	**307**	**299**	**256**	**55**	**2**	**1.926**
e) Főiskolát végzett	—	**157**	**215**	**57**	**25**	**16**	**5**	**1**	**476**
Összesen	**334**	**1.782**	**1.181**	**840**	**725**	**679**	**172**	**25**	**5.738**

Általában az alkalmazást kereső nők csoportjában azok, akik csupán négy középiskolát végeztek, abszolút számban és százalékszerűen is a 30—35 évesek között vannak legerősebben képviselve. A 30—35 évesek korcsoportjának 840-et kitevő számából 156-nak vagyis 18·6 százaléknak van hasonló végzettsége. Ez a maximális arány akkor is ebben a korcsoportban jelentkezik, ha más oldalról az összes négy középiskolát végzett nők 761-et kitevő számához történik a százalékos viszonyítás, mert akkor az tűnik ki, hogy a csoport egyötödrésze, 20·5 százalék 30—35 éves nőkből áll.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása életkor és iskolai végzettség szerint. 1935.

B) *Százalékban.*

Iskolai végzettség szerint	15—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40—50	50—60	Ismeretlen	Összesen
	éves								
a) Középiskola:									
1. osztályát végezte .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. « «	—	—	—	100·0	—	—	—	—	100·0
3. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. « «	2·4	13·9	16·0	20·5	17·2	24·6	4·5	0·9	100·0
5. « «	3·9	7·7	30·7	19·2	15·4	19·2	3·9	—	100·0
6. « «	10·6	11·7	27·7	12·8	10·6	20·2	6·4	—	100·0
7. « «	—	—	33·3	11·1	27·8	16·7	11·1	—	100·0
8. « «	14·6	44·7	19·3	7·6	4·7	5·5	3·6	—	100·0
Összesen	5·9	20·6	18·3	16·7	13·9	19·5	4·5	0·6	100·0
b) Felsőkeresk. iskola:									
1. osztályát végezte .	3·8	26·6	14·7	16·5	17·3	16·5	4·0	0·6	100·0
2. « «	7·9	27·4	22·3	20·9	15·8	5·0	0·7	—	100·0
3. « «	1·3	21·1	10·5	28·9	22·4	13·2	2·6	—	100·0
4. « «	15·8	48·9	17·4	12·0	2·8	2·4	0·2	0·5	100·0
Összesen	9·4	35·9	16·6	16·1	11·3	8·5	1·8	0·4	100·0
c) Szakiskolát végzett ...	6·4	35·7	24·5	10·2	10·8	8·0	3·5	0·9	100·0
d) Szaktanf. végzett	5·1	31·7	15·5	15·9	15·5	13·3	2·9	0·1	100·0
e) Főiskolát végzett	—	33·0	45·2	12·0	5·2	3·4	1·0	0·2	100·0
Összesen	5·8	31·1	20·6	14·7	12·6	11·8	3·0	0·4	100·0

Azoknak az aránya, akik szaktanfolyamot végeztek, a 20—25 éves korcsoportban van a legerősebben képviselve. Itt abszolút számuk 610-et tesz ki, ami az ezen korcsoportban munka nélkül lévő nőknek 34·2 százaléka. Másképen fogalmazva, az összes — 1926-ot kitevő — szaktanfolyamot végzett munkanélküli tisztviselőnők közül 31·7 százalék a 20—25 éves korcsoportba tartozik. Viszonylag igen erősen képviselt a szaktanfolyamot végzettek csoportja a 35—40 évesek között is, mert itt nem kevesebb, mint 41·2 százalék rendelkezik ilyen iskolai végzettséggel.

Az érettségivel rendelkező munkanélküli nőtisztviselők számszerűen legnagyobb tömeggel a 20—25 évesek közöttjele ntkeznek (331), ugyanis a

gimnáziumi érettségi vizsgálattal rendelkezőknek 44·7 százaléka, míg a kereskedelmi érettségit tett szellemi munkanélküli nők 48·9 százaléka esik ebbe a korcsoportba. Az egyes korcsoportokon belül ezzel szemben a 15—20 évesek között a legerősebb az érettségivel rendelkezők aránya (32 százalékos). Jeléül annak, hogy a legfiatalabb generációban viszonylag legtöbb a magasabb képzettségű nőtisztviselő, aki már teljes képesítéssel indult el pályáján, — egyelőre munkát keresni. Arra a kérdésre, hogy hol, — a munkát kereső nőknek melyik csoportjában, — jelentkezik az alacsonyabb és melyekben a magasabb képzettség korcsoportok szerinti megoszlásban, az alábbi táblázatok adatai adnak feleletet.

Alkalmazásban még nem volt munkanélküli nők megoszlása életkor és iskolai végzettség szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Iskolai végzettség szerint	15—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40—50	50—60	Ismeretlen	Összesen
	éves								
a) Középiskola:									
1. osztályát végezte .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. « «	12	59	42	24	17	25	4	2	185
5. « «	—	—	4	1	2	1	—	—	8
6. « «	8	4	9	4	5	4	1	—	35
7. « «	—	—	5	1	2	1	—	—	9
8. « «	38	98	28	10	2	3	5	—	184
Összesen	**58**	**161**	**88**	**40**	**28**	**34**	**10**	**2**	**421**
b) Felsőkeresk. iskola:									
1. osztályát végezte .	10	50	10	4	2	2	—	—	78
2. « «	9	25	17	4	2	—	1	—	58
3. « «	1	12	1	2	—	—	—	—	16
4. « «	64	171	35	8	—	1	—	1	280
Összesen	**84**	**258**	**63**	**18**	**4**	**3**	**1**	**1**	**432**
c) Szakiskolát végzett ...	**71**	**379**	**233**	**64**	**68**	**40**	**6**	**10**	**871**
d) Szaktanf. végzett	**70**	**384**	**71**	**24**	**10**	**8**	—	—	**567**
e) Főiskolát végzett	—	**148**	**194**	**39**	**16**	**5**	—	—	**402**
Összesen	**283**	**1.330**	**649**	**185**	**126**	**90**	**17**	**13**	**2.693**

Az *alkalmazásban még nem volt* és a szellemi pályákon elhelyezkedést kereső nők között, amint az korábban kitűnt, sokkal jobbak a képesítési viszonyok, mint akár az összességben, akár a többi csoportban. Itt ugyanis 185 négy középiskolát és 567 szaktanfolyamot végzett nővel szemben 464 érettségi vizsgálatot tett és 402 főiskolát végzett nő áll, azaz 32·1 százalék a teljes képesítésű s alkalmazást elsőízben keresők között. A képesítés azonban épen ennél a csoportnál nagyon egyenlőtlen. Minél magasabbak a korokat

összefoglaló csoportok, annál gyengébbé válik a teljes képesítésűek számaránya. Így sokkal rosszabb az arány a 35 éven felüli korcsoportokban, ahol a 35—40 évesek között 75·4 százaléknak csak négy középiskolája, illetőleg szakiskolája vagy kereskedelmi szaktanfolyama van és csupán 14·3 százalék rendelkezik érettségivel vagy főiskolai képesítéssel. Még ennél is szomorúbb az arány a 40—50 évesek között, ahol csak 10 százalék a teljes képesítésű munkakereső s 27·8 százalék négy középiskolával, 44·4 százalék szakiskolával és 8·9 százalék pedig kereskedelmi tanfolyammal kíván elhelyezkedni ilyen magas korban először a magántisztviselői életpályán.

Alkalmazásban még nem volt munkanélküli nők megoszlása életkor és iskolai végzettség szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Iskolai végzettség szerint	15—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40—50	50—60	Ismeretlen	Összesen
	éves								
a) Középiskola:									
1. osztályát végezte .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. « «	6·5	31·9	22·7	13·0	9·2	13·5	2·1	1·1	100·0
5. « «	—	—	50·0	12·5	25·0	12·5	—	—	100·0
6. « «	22·9	11·4	25·7	11·4	14·3	11·4	2·9	—	100·0
7. « «	—	—	55·6	11·1	22·2	11·1	—	—	100·0
8. « «	20·7	53·3	15·2	5·4	1·1	1·6	2·7	—	100·0
Összesen	**13·8**	**38·2**	**20·9**	**9·5**	**6·6**	**8·1**	**2·4**	**0·5**	**100·0**
b) Felsőkeresk. iskola:									
1. osztályát végezte .	12·8	64·1	12·8	5·1	2·6	2·6	—	—	100·0
2. « «	15·5	43·1	29·3	6·9	3·5	—	1·7	—	100·0
3. « «	6·3	75·0	6·2	12·5	—	—	—	—	100·0
4. « «	22·8	61·1	12·5	2·8	—	0·4	—	0·4	100·0
Összesen	**19·5**	**59·7**	**14·6**	**4·2**	**0·9**	**0·7**	**0·2**	**0·2**	**100·0**
c) Szakiskolát végzett ...	8·2	43·5	26·8	7·3	7·8	4·6	0·7	1·1	100·0
d) Szantanfolyamot végz.	12·4	67·7	12·5	4·2	1·8	1·4	—	—	100·0
e) Főiskolát végzett	—	36·8	48·3	9·7	4·0	1·2	—	—	100·0
Összesen	**10·5**	**49·4**	**24·1**	**6·9**	**4·7**	**3·3**	**0·6**	**0·5**	**100·0**

Ezzel szemben kedvező képet mutat a 20—25 évesek korcsoportja, melyben az érettségit tett nők legnagyobb tömege, és a 25—30 évesek évjárata, melyben az egyetemi végzettséggel rendelkező elsőízben munkát kereső nők legnagyobb száma foglal helyet.

A munka nélkül lévő volt *köztisztviselőnők* között ugyanilyen szembetűnően jelentkezik a kisebb végzettség a magasabb korosztályok felé.

A munkanélküli köztisztviselőnők megoszlása életkor és iskolai végzettség szerint. 1935.

A) *Abszolút számban.*

Iskolai végzettség szerint	15—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40—50	50—60	Ismeretlen	Összesen
	é v e s								
a) Középiskola:									
1. osztályát végezte .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. « «	1	2	2	18	21	36	4	—	84
5. « «	—	—	1	1	1	1	—	—	4
6. « «	—	1	—	1	1	1	1	—	5
7. « «	—	—	—	—	1	—	—	—	1
8. « «	—	—	4	4	1	3	1	—	13
Összesen	**1**	**3**	**7**	**24**	**25**	**41**	**6**	—	**107**
b) Felsőkeresk. iskola:									
1. osztályát végezte .	—	1	4	2	10	3	2	—	22
2. « «	—	1	1	2	3	1	—	—	8
3. « «	—	—	1	2	4	2	—	—	9
4. « «	—	3	1	3	1	2	—	—	10
Összesen	—	**5**	**7**	**9**	**18**	**8**	**2**	—	**49**
c) Szakiskolát végzett ...	—	**6**	**11**	**9**	**16**	**8**	**9**	—	**59**
d) Szaktanf. végzett	—	**7**	**20**	**23**	**38**	**62**	**7**	**1**	**158**
e) Főiskolát végzett	—	—	**5**	**3**	**2**	**2**	**2**	**1**	**15**
Összesen	**1**	**21**	**50**	**68**	**99**	**121**	**26**	**2**	**388**

A munkanélküli köztisztviselőnők megoszlása életkor és iskolai végzettség szerint. 1935.

B) *Százalékban.*

Iskolai végzettség szerint	15—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40—50	50—60	Ismeretlen	Összesen
	é v e s								
a) Középiskola:									
1. osztályát végezte .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. « «	1·2	2·4	2·4	21·4	25·0	42·8	4·8	—	100·0
5. « «	—	—	25·0	25·0	25·0	25·0	—	—	100·0
6. « «	—	20·0	—	20·0	20·0	20·0	20·0	—	100·0
7. « «	—	—	—	—	100·0	—	—	—	100·0
8. « «	—	—	30·8	30·8	7·7	23·0	7·7	—	100·0
Összesen	**0·9**	**2·8**	**6·6**	**22·4**	**23·4**	**38·3**	**5·6**	—	**100·0**
b) Felsőkeresk. iskola:									
1. osztályát végezte .	—	4·5	18·2	9·1	45·5	13·6	9·1	—	100·0
2. « «	—	12·5	12·5	25·0	37·5	12·5	—	—	100·0
3. « «	—	—	11·1	22·2	44·5	22·2	—	—	100·0
4. « «	—	30·0	10·0	30·0	10·0	20·0	—	—	100·0
Összesen	—	**10·2**	**14·3**	**18·4**	**36·7**	**16·3**	**4·1**	—	**100·0**
c) Szakiskolát végzett ...	—	**10·2**	**18·6**	**15·3**	**27·1**	**13·5**	**15·3**	—	**100·0**
d) Szaktanf. végzett	—	**4·4**	**12·7**	**14·6**	**24·1**	**39·2**	**4·4**	**0·6**	**100·0**
e) Főiskolát végzett	—	—	**33·4**	**20·0**	**13·3**	**13·3**	**13·3**	**6·7**	**100·0**
Összesen	**0·3**	**5·4**	**12·9**	**17·5**	**25·5**	**31·2**	**6·7**	**0·5**	**100·0**

A négy középiskolát végzett és jelenleg állás nélkül lévő köztisztviselőnőknek 67·8 százaléka 35—50 év között mozog. Ugyanitt található a szaktanfolyamot végzettek 63·3 százaléka is. Mint korábban kitűnt, a köztisztviselői pályán munka nélkül maradt nőknek csak 10 százaléka rendelkezik teljes képesítéssel, számszerint 38-an, akikről talán nem minden alap nélkül mondható el, hogy valószínűleg önként váltak meg alkalmazásuktól és ma talán korai megözvegyülés, elválás vagy a család tönkremenése kényszerítette őket, hogy újból elhelyezkedést keressenek. A másik tábor azonban, az a 90 százalék, amely nem rendelkezik a teljes képesítéssel, minden valószínűség szerint a *B)* listák áldozata, akiknek egy része még ma is hiába keres elhelyezkedést, mert ebben hiányos képesítése és magasabb életkora erősen hátráltatja.

Másképen áll a helyzet a *magántisztviselői* pályákon munkanélkülivé vált nőknél. Itt a vállalatok tönkremenése, összeomlása nemre, korra és képzettségre való tekintet nélkül tette munkanélküliekké a tisztviselők nagy tömegeit. Ennél a tömegnél legfeljebb arról lehet beszélni, hogy a fiatalabb és jobban képzett elem talán könnyebben és gyorsabban talál elhelyezkedést, mint az idősebb korban lévő és hiányosabb képzettséggel rendelkező réteg.

A munkanélküli magántisztviselőnők megoszlása életkor és iskolai végzettségszer int. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Iskolai végzettség szerint	15—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40—50	50—60	Ismeretlen	Összesen
	é v e s								
a) Középiskola:									
1. osztályát végezte .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. « «	—	—	—	1	—	—	—	—	1
3. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. « «	5	45	78	114	93	126	26	5	492
5. « «	1	2	3	3	1	3	1	—	14
6. « «	2	6	17	7	4	14	4	—	54
7. « «	—	—	1	1	2	2	2	—	8
8. « «	2	25	21	7	10	9	4	—	78
Összesen	**10**	**78**	**120**	**133**	**110**	**154**	**37**	**5**	**647**
b) Felsőkeresk. iskola:									
1. osztályát végezte .	3	41	37	51	48	52	12	2	246
2. « «	2	12	13	23	17	6	—	—	73
3. « «	—	4	6	18	13	8	2	—	51
4. « «	3	34	38	40	11	7	1	1	135
Összesen	**8**	**91**	**94**	**132**	**89**	**73**	**15**	**3**	**505**
c) Szakiskolát végzett ...	**4**	**34**	**44**	**47**	**43**	**46**	**26**	**1**	**245**
d) Szaktanfolyamot végz.	**28**	**219**	**208**	**260**	**251**	**186**	**48**	**1**	**1.201**
e) Főiskolát végzett	—	**9**	**16**	**15**	**7**	**9**	**3**	—	**59**
Összesen	**50**	**431**	**482**	**587**	**500**	**468**	**129**	**10**	**2.657**

Némi szabályszerűség azonban itt is leolvasható. A teljes képesítésű nőtisztviselők zöme a 30 év alatti korcsoportokban jelentkezik, ezzel szemben a csekélyebb vagy hiányos képesítéssel rendelkezők nagyobb száma és aránya a 30 évnél magasabb évjáratokban található fel. A négy középiskolát végzett, állást kereső magántisztviselőnőknek 73·0 százaléka 30 évnél idősebb. Ugyancsak a 30 éven felüliek csoportjában foglal helyet a szaktanfolyamot végzettek 62·1 százaléka is. Ezzel szemben a gimnáziumi érettségivel rendelkező magántisztviselőnők 61·6 százaléka, a kereskedelmi érettségit tett és alkalmazást keresőknek 55·6 százaléka 30 évnél fiatalabb korcsoportokra esik. Hasonlóképen a fiatalabb korcsoportokra esik a főiskolai képesítésű magántisztviselőnőknek 42·4 százaléka is.

A munkanélküli magántisztviselőnők megoszlása életkor és iskolai végzettség szerint. 1935.

B) *Százalékban.*

Iskolai végzettség szerint	15—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40—50	50—60	Ismeretlen	Összesen
	é v e s								
a) Középiskola:									
1. osztályát végezte .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. « «	—	—	—	100·0	—	—	—	—	100·0
3. « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. « «	1·0	9·1	15·9	23·2	18·9	25·6	5·3	1·0	100·0
5. « «	7·2	14·2	21·4	21·4	7·2	21·4	7·2	—	100·0
6. « «	3·7	11·1	31·5	13·0	7·4	25·9	7·4	—	100·0
7. « «	—	—	12·5	12·5	25·0	25·0	25·0	—	100·0
8. « «	2·6	32·1	26·9	9·0	12·8	11·5	5·1	—	100·0
Összesen	**1·5**	**12·1**	**18·5**	**20·6**	**17·0**	**23·8**	**5·7**	**0·8**	**100·0**
b) Felsőkeresk. iskola:									
1. osztályát végezte .	1·2	16·7	15·1	20·7	19·5	21·1	4·9	0·8	100·0
2. « «	2·8	16·4	17·8	31·5	23·3	8·2	—	—	100·0
3. « «	—	7·8	11·8	35·3	25·5	15·7	3·9	—	100·0
4. « «	2·2	25·2	28·2	29·6	8·2	5·2	0·7	0·7	100·0
Összesen	**1·6**	**18·0**	**18·6**	**26·1**	**17·6**	**14·5**	**3·0**	**0·6**	**100·0**
c) Szakiskolát végzett ...	**1·6**	**13·9**	**18·0**	**19·2**	**17·5**	**18·8**	**10·6**	**0·4**	**100·0**
d) Szaktanfolyamot végz.	**2·3**	**18·2**	**17·3**	**21·7**	**20·9**	**15·5**	**4·0**	**0·1**	**100·0**
e) Főiskolát végzett	—	**15·3**	**27·1**	**25·4**	**11·8**	**15·3**	**5·1**	—	**100·0**
Összesen	**1·9**	**16·2**	**18·1**	**22·1**	**18·8**	**17·6**	**4·9**	**0·4**	**100·0**

Általában szinte szabályként mondható ki, hogy a magasabb képzettséggel rendelkező fiatalabb korosztályok még ma, a nehéz viszonyok között is, gyorsabban találnak elhelyezkedésre, mint azok a szellemi munkanélküli nők, akik hiányos előképzettségük mellett magasabb korban vannak.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő férfiak megoszlása életkor és iskolai végzettség szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Iskolai végzettség szerint	15—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40—50	50—60	Ismeretlen	Összesen
	éves								
a) Középiskola:									
1. osztályát végezte .	—	1	—	—	—	—	—	—	1
2. « «	1	—	—	—	1	—	—	—	2
3. « «	2	—	—	—	—	—	—	—	2
4. « «	10	51	81	89	110	155	143	1	640
5. « «	—	9	11	7	1	7	7	—	42
6. « «	2	17	27	28	16	30	41	—	161
7. « «	1	6	2	8	6	6	3	—	32
8. « «	156	519	264	233	205	208	128	7	1.720
Összesen	**172**	**603**	**385**	**365**	**339**	**406**	**322**	**8**	**2.600**
b) Felsőkeresk. iskola:									
1. osztályát végezte .	1	15	11	22	11	14	13	—	87
2. « «	5	18	18	26	28	27	36	—	158
3. « «	1	17	15	64	121	166	145	5	534
4. « «	77	489	258	206	175	188	104	3	1.500
Összesen	**84**	**539**	**302**	**318**	**335**	**395**	**298**	**8**	**2.279**
c) Szakiskolát végzett ...	**22**	**157**	**189**	**127**	**140**	**164**	**126**	**4**	**929**
d) Szantanfolyamot végz.	—	**34**	**47**	**44**	**29**	**48**	**50**	**1**	**253**
e) Főiskolát végzett	—	**250**	**388**	**216**	**182**	**232**	**125**	**6**	**1.399**
Összesen	**278**	**1.583**	**1.311**	**1.070**	**1.025**	**1.245**	**921**	**27**	**7.460**

A fenti szempontok hasonlóan jelentkeznek a szellemi munkanélküliek másik csoportjában, a férfiak között is. Az ide vonatkozó adatokat összehasonlítás céljából szintén közöljük.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő férfiak megoszlása életkor és iskolai végzettség szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Iskolai végzettség szerint	15—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40—50	50—60	Ismeretlen	Összesen
	éves								
a) Középiskola:									
1. osztályát végezte .	—	100·0	—	—	—	—	—	—	100·0
2. « «	50·0	—	—	—	50·0	—	—	—	100·0
3. « «	100·0	—	—	—	—	—	—	—	100·0
4. « «	1·6	8·0	12·6	13·9	17·2	24·2	22·3	0·2	100·0
5. « «	—	21·4	26·2	16·7	2·3	16·7	16·7	—	100·0
6. « «	1·2	10·6	16·8	17·4	9·9	18·6	25·5	—	100·0
7. « «	3·1	18·8	6·2	25·0	18·8	18·8	9·3	—	100·0
8. « «	9·1	30·1	15·3	13·6	11·9	12·1	7·5	0·4	100·0
Összesen	**6·7**	**23·1**	**14·8**	**14·1**	**13·0**	**15·6**	**12·4**	**0·3**	**100·0**
b) Felsőkeresk. iskola:									
1. osztályát végezte .	1·1	17·2	12·7	25·3	12·6	16·1	15·0	—	100·0
2. « «	3·2	11·4	11·4	16·4	17·7	17·1	22·8	—	100·0
3. « «	0·2	3·2	2·8	12·0	22·6	31·1	27·2	0·9	100·0
4. « «	5·2	32·6	17·2	13·7	11·7	12·5	6·9	0·2	100·0
Összesen	**3·7**	**23·6**	**13·3**	**13·9**	**14·7**	**17·3**	**13·1**	**0·4**	**100·0**
c) Szakiskolát végzett ...	**2·4**	**16·9**	**20·3**	**13·7**	**15·1**	**17·6**	**13·6**	**0·4**	**100·0**
d) Szaktanf. végzett	—	**13·4**	**18·6**	**17·4**	**11·5**	**19·0**	**19·7**	**0·4**	**100·0**
e) Főiskolát végzett	—	**17·9**	**27·7**	**15·4**	**13·0**	**16·6**	**9·0**	**0·4**	**100·0**
Összesen	**3·7**	**21·2**	**17·6**	**14·4**	**13·7**	**16·7**	**12·3**	**0·4**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők a tanulmányok befejezésének ideje szerint.

A tanulmányok befejezésének időpontja szintén egyik igen érdekes és sokatmondó szempont a szellemi pályákon munka nélkül lévő nőtisztviselők helyzetének vizsgálatánál.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az iskolai tanulmányok befejezési ideje szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
Iskolai tanulmányait befejezte:												
— 1 év előtt ...	160	246	570	127	203	518	6	8	8	27	35	44
1— 2 « « ...	113	154	443	65	87	362	7	9	6	41	58	75
2— 3 « « ...	92	110	380	31	42	274	4	8	9	57	60	97
3— 4 « « ...	132	135	341	4	33	253	8	—	10	120	102	78
4— 5 « « ...	127	104	274	12	15	189	12	3	16	103	86	69
5—10 « « ...	631	691	1.051	14	42	362	71	75	85	546	574	604
10—15 « « ...	501	591	1.663	5	17	88	79	121	182	417	453	1.393
15—20 « « ...	314	474		—	10		40	98		274	366	
20—30 « « ...	441	595	1.279	1	9	32	86	100	138	354	486	1.109
Több, mint 30 év előtt	528	791	842	1	7	11	67	130	88	460	654	743
Ismeretlen időben ...	375	379	456	18	18	193	49	74	6	308	287	257
Összesen	**3.414**	**4.270**	**7.299**	**278**	**483**	**2.282**	**429**	**626**	**548**	**2.707**	**3.161**	**4.469**
2. Nő.												
Iskolai tanulmányait befejezte:												
— 1 év előtt ...	93	31	397	82	14	386	2	—	1	9	17	10
1— 2 « « ...	96	144	342	67	116	313	3	5	5	26	23	24
2— 3 « « ...	115	154	378	65	101	339	4	5	3	46	48	36
3— 4 « « ...	131	134	395	35	78	331	10	7	7	86	49	57
4— 5 « « ...	156	142	326	40	61	258	10	6	3	106	75	65
5—10 « « ...	880	679	1.014	87	133	554	185	102	35	608	444	425
10—15 « « ...	523	707	1.084	22	39	243	107	178	143	394	490	698
15—20 « « ...	259	349		19	17		70	149		170	183	
20—30 « « ...	239	267	728	15	18	65	65	122	121	159	127	542
Több, mint 30 év előtt	116	144	555	16	15	33	27	54	35	73	75	487
Ismeretlen időben ...	334	213	500	42	30	155	75	44	35	217	139	310
Összesen	**2.942**	**2.964**	**5.719**	**490**	**622**	**2.677**	**558**	**672**	**388**	**1.894**	**1.670**	**2.654**

Általában tekintve a számokat, a két korábbi felvétellel való összehasonlításban, különösen három csoport emelkedik ki számszerű túlsúlyával. Az egyik csoportba azok tartoznak, akik 1—2 év vagy még ennél is rövidebb idő előtt fejezték be a tanulmányaikat. Ismeretes a korábbi vizsgálatokból, hogy az utolsó számlálás jelentékenyen nagyobb tömeget talált, különösen az alkalmazást első ízben keresők csoportjában a fiatalabb generációból. Ezeknek nagy része, mert hosszabb ideig tartó magasabb kiképzésben

részesült, 20—25 éves életkorban fejezte csak be tanulmányait. Ma tehát nem annyira a teljes képesítés megszerzésének régmult ideje, mint inkább a teljes munkaképességet jelentő életkora sürgeti az elhelyezkedését az életpályákon. A másik csoportban azok foglalnak helyet s telítik erősen a csoportot, akik tanulmányaikat 5—10 év előtt fejezték be. Ezeknek tömege alig marad valamivel alatta az utána következő és tíz évi időtartamot magában foglaló csoport nagyságának. Duzzadtságát elsősorban az alkalmazásban még nem volt nőtisztviselők nagy száma okozza. Mert míg az összeségben a csoport jelentősége alig száznál többel múlja felül a tíz év előtti létszámot, az elsőízben munkát keresőknél a tíz év előtti mennyiségnek több mint hatszorosa szorult ide. Végül jelentékeny azoknak a csoportja is, akik 20, sőt 30 év előtt fejezték be a tanulmányaikat. Ebben a csoportban viszont az alkalmazás nélkül lévő magántisztviselőnők nagy száma jelentkezik átütő erővel.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az iskolai tanulmányok befejezési ideje szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
Iskolai tanulmányait befejezte:												
— 1 év előtt ...	4·7	5·8	7·8	45·7	42·0	22·7	1·4	1·3	1·5	1·0	1·1	1·0
1— 2 « « ...	3·3	3·6	6·1	23·4	18·0	15·9	1·6	1·4	1·1	1·5	1·8	1·7
2— 3 « « ...	2·7	2·6	5·2	11·1	8·7	12·0	0·9	1·3	1·6	2·1	1·9	2·2
3— 4 « « ...	3·9	3·2	4·7	1·4	6·8	11·1	1·9	—	1·8	4·4	3·2	1·7
4— 5 « « ...	3·7	2·4	3·8	4·3	3·1	8·3	2·8	0·5	2·9	3·8	2·7	1·5
5—10 « « ...	18·5	16·2	14·4	5·0	8·7	15·9	16·6	12·0	15·5	20·2	18·2	13·5
10—15 « « ...	14·6	13·8	22·8	1·8	3·5	3·8	18·4	19·3	33·2	15·4	14·3	31·2
15—20 « « ...	9·2	11·1		—	2·1		9·3	15·6		10·1	11·6	
20—30 « « ...	12·9	13·9	17·5	0·4	1·9	1·4	20·1	16·0	25·2	13·1	15·4	24·8
Több, mint 30 év előtt	15·5	18·5	11·5	0·4	1·5	0·5	15·6	20·8	16·1	17·0	20·7	16·6
Ismeretlen időben ...	11·0	8·9	6·2	6·5	3·7	8·4	11·4	11·8	1·1	11·4	9·1	5·8
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
2. Nő.												
Iskolai tanulmányait befejezte:												
— 1 év előtt ...	3·2	1·0	7·0	16·7	2·3	14·4	0·4	—	0·3	0·5	1·0	0·4
1— 2 « « ...	3·3	4·9	6·0	13·7	18·7	11·7	0·5	0·8	1·3	1·4	1·4	0·9
2— 3 « « ...	3·9	5·2	6·6	13·2	16·2	12·7	0·7	0·8	0·8	2·4	2·9	1·4
3— 4 « « ...	4·5	4·5	7·0	7·1	12·5	12·3	1·8	1·0	1·9	4·5	2·9	2·2
4— 5 « « ...	5·3	4·8	5·7	8·2	9·8	9·7	1·8	0·9	0·8	5·6	4·5	2·5
5—10 « « ...	29·9	22·9	17·7	17·7	21·4	20·7	33·2	15·2	9·0	32·1	26·6	16·2
10—15 « « ...	17·8	23·8	18·9	4·5	6·3	9·1	19·2	26·5	36·8	20·8	29·3	26·2
15—20 « « ...	8·8	11·8		3·9	2·7		12·5	22·2		9·0	11·0	
20—30 « « ...	8·1	9·0	12·7	3·1	2·9	2·4	11·7	18·1	31·1	8·4	7·6	20·3
Több, mint 30 év előtt	3·9	4·9	9·7	3·3	2·4	1·2	4·8	8·0	9·0	3·9	4·5	18·3
Ismeretlen időben ...	11·3	7·2	8·7	8·6	4·8	5·8	13·4	6·5	9·0	11·4	8·3	11·6
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A *százalékszerű* maximum feltűnése úgy az egyes csoportok között, mint a tíz év előtti számláláshoz képest meglehetős eltolódásokról tesz tanuságot. Az alkalmazást keresők *összeségében* — ötéves átlagokba vonva össze az anyagot, — tíz év előtt azok voltak tulsúlyban, akik 5—10 év előtt fejezték be a tanulmányaikat, ezzel szemben ma legerősebb az arány azoknak a csoportjában, akik még öt évnél rövidebb idő előtt szerezték meg a végső képesítést. *Az alhalmazásban még nem volt* munkanélküli tisztviselőnők között kell természetesen ezeknek a legnagyobb tömegét keresni. Érdekesen tűnik ki ebben a csoportban, hogy az eltolódás korántsem olyan nagy a csoporton belül a korábbi számláláshoz viszonyítva, mint az az első pillanatra látszik. Tíz év előtt ugyanis, az alkalmazást először keresők összeségének 58·9 százaléka esett arra a csoportra, amely tanulmányait öt évnél rövidebb idő előtt fejezte be, ezzel szemben ma, ennek a csoportnak a jelentősége csak 1·9 százalékkal nőtt meg és 60·8 százalékot tesz ki. Jelentékenyen kisebb az elsőízben munkát keresők csoportjának aránya, azok között, akik 20 évnél régebben végezték be a tanulmányaikat, a korábbi számlálás adataihoz viszonyítva. Tíz év előtt ugyanis az a csoport, mely 20 évnél régebben fejezte be tanulmányait, 6·4 százalékát tette ki az alkalmazást elsőízben keresők összeségének, ma csupán 3·6 százalékos mennyiséggel jelentkezik ugyanez a tömeg. Jeléül annak, hogy tíz év előtt még inkább kényszerültek munkát keresni olyanok, akik soha sem készültek tisztviselőnői pályára, mint ma.

Az alkalmazás nélkül lévő volt *köztisztviselőnők* viszonylagos zöme a tíz év előtti számlálás szerint azokra esett, akik 5—10 év előtt fejezték be a tanulmányaikat (33·2 százalék), míg ma a tíz-húsz és a húsz-harminc év előtt végezettek 36·8, illetőleg 31·1 százalékos aránya vezet. Ez a tünet arra enged következtetni, hogy a korábbi számlálás alkalmával a rövidebb szolgálati idővel rendelkező *B)* listára került nőtisztviselők, míg ma a magasabb korban lévő (kisebb képesítéssel rendelkező) női közhivatalnokok váltak munkanélküliekké vagy maradtak meg munkanélkülieknek.

Az alkalmazás nélkül lévő *magántisztviselőnők* csaknem 53 százaléka a tíz év előtti számlálásban az 5—15 éve végzettek között található és ma is itt mutatkozik hasonló tendencia, csakúgy mint az alkalmazás nélkül lévő köztisztviselőnőknél: a magasabb korosztályok, vagyis a tíz évnél régebben végzettek évcsoportjainak a telitettsége. Az emelkedő korral és a kisebb képesítéssel száll diadalmasan szembe a nagyobb iskolázottságú fiatalabb generáció. Ez a törekvés, bármilyen sok egyéni tragédiát rejt is magában, elméletileg nem kárhoztatható. A munkaadó szempontjából sem közömbös, hogy ugyanazért, sőt leggyakrabban lényegesen alacsonyabb díjazásért, képzettebb és frissebb munkaerőt nyer vállalata részére az újabb generációban, tehát nem szívesen alkalmazza az idősebb tisztviselőnőket.

A munkanélkülivé vált magántisztviselők az iskolai tanulmányok befejezési ideje szerint. 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	munkanélkülivé vált magántisztviselők: Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatokban
	1. Férfi.						
Iskolai tanulmányait befejezte:							
— 1 év előtt	13	10	—	2	—	5	14
1— 2 « «	42	18	1	1	2	2	9
2— 3 « «	48	23	2	3	1	6	14
3— 4 « «	29	27	2	—	—	5	15
4— 5 « «	33	19	1	—	—	3	13
5—10 « «	247	187	18	24	28	27	73
10—20 « «	604	399	52	36	105	40	157
20—30 « «	427	343	33	30	78	79	119
30— « «	250	233	30	49	51	41	89
Ismeretlen	143	42	—	1	38	2	31
Összesen	**1.836**	**1.301**	**139**	**146**	**303**	**210**	**534**
	2. Nő.						
Iskolai tanulmányait befejezte:							
— 1 év előtt	1	5	—	—	—	—	4
1— 2 « «	5	8	—	—	2	—	9
2— 3 « «	12	10	—	2	—	1	11
3— 4 « «	22	16	2	—	1	1	15
4— 5 « «	10	25	2	—	3	1	24
5—10 « «	131	151	7	8	16	9	103
10—20 « «	73	324	28	19	45	19	190
20—30 « «	171	199	18	11	34	10	99
30— « «	355	72	10	3	11	4	32
Ismeretlen	105	116	6	5	14	5	59
Összesen	**885**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

A *magántisztviselőnőket* az *egyes szakmák szerint* vizsgálva azt találjuk, hogy az ipari, kereskedelmi és az egyéb szakmákon kívül elenyészően csekély az abszolút számbeli és százalékos aránya azoknak a nőtisztviselőknek, akik öt évnél rövidebb idő előtt fejezték be a tanulmányaikat. Ellenben tömegszerűleg és viszonylag is a korábban végzettek között van az alkalmazást keresők zöme. Így az ipari tisztviselőnők 40·1 százaléka több, mint 30, a kereskedelemben munkanélküliekké vált nőtisztviselők 56·4 százaléka 10—30 év előtt fejezte be tanulmányait. Minden egyéb szakmában csaknem eléri a 40 százalékot azoknak az aránya, akik 1915—1925 között (tehát 10—20 év előtt) végezték iskoláikat. Míg azoknak az aránya, akik 20—30 év előtt fejezték be a tanulmányaikat, az egyes magántisztviselői szakmáknak átlag egynegyed-egyötöd részét teszi ki.

A munkanélkülivé vált magántisztviselők az iskolai tanulmányok befejezési ideje szerint. 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	1. Férfi.						
Iskolai tanulmányait befejezte:							
— 1 év előtt	0·7	0·8	—	1·4	—	2·4	2·6
1— 2 « «	2·3	1·4	0·7	0·7	0·7	1·0	1·7
2— 3 « «	2·6	1·8	1·4	2·1	0·3	2·9	2·6
3— 4 « «	1·6	2·1	1·4	—	—	2·4	2·8
4— 5 « «	1·8	1·5	0·7	—	—	1·4	2·4
5—10 « «	13·4	14·4	13·0	16·4	9·2	12·8	13·7
10—20 « «	32·9	30·6	37·4	24·6	34·7	19·0	29·4
20—30 « «	23·3	26·3	23·8	20·5	25·8	37·6	22·3
30— « «	13·6	17·9	21·6	33·6	16·8	19·5	16·7
Ismeretlen	7·8	3·2	—	0·7	12·5	1·0	5·8
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Iskolai tanulmányait befejezte:							
— 1 év előtt	0·1	0·6	—	—	—	—	0·7
1— 2 « «	0·6	0·9	—	—	1·6	—	1·7
2— 3 « «	1·4	1·1	—	4·2	—	2·0	2·0
3— 4 « «	2·5	1·7	2·7	—	0·8	2·0	2·7
4— 5 « «	1·1	2·7	2·7	—	2·4	2·0	4·4
5—10 « «	14·8	16·3	9·6	16·7	12·7	18·0	18·9
10—20 « «	8·2	35·0	38·4	39·6	35·7	38·0	34·8
20—30 « «	19·3	21·4	24·7	22·9	27·0	20·0	18·1
30— « «	40·1	7·8	13·7	6·2	8·7	8·0	5·9
Ismeretlen	11·9	12·5	8·2	10·4	11·1	10·0	10·8
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők nyelvismeret szerint.

A magyar tisztviselő osztályról vagy a főiskolai hallgatóságról beszélve többször felpanaszolták már, hogy milyen gyenge képzettséget mutat az idegen nyelvek ismeretében. Természetes, hogy ez a panasz csak hatványozottabb mértékben jelentkezik, amikor a szellemi pályákon munka nélkül lévők nyelvtudása kerül vizsgálat alá. Azoknak a nőknek 5738-at kitevő csoportjában, akik a szellemi pályákon keresnek elhelyezkedést, 2756 nem beszél egyáltalán semmiféle idegen nyelvet, 1936 csak egy idegen nyelvet beszél, 1040 két-négy, és csupán 6 olyan nő van, aki négynél több idegen nyelvet beszél. A kérdés eléggé szerényen volt megfogalmazva, mert az a tény, hogy valaki beszél valamely idegen nyelvet, még nem jelenti annak a nyelvnek a tökéletes — hivatali szempontból használható —

teljes bírását. Miután a kérdés ilyen tágan volt feltéve, hihető, hogy azok egy részének nyelvtudása, akik azt vallották magukról, hogy beszélnek idegen nyelvet, nem több, mint amennyivel adott körülmények között szükségből megértethetik magukat.

Az arányok még így is igen gyengék. Feltűnő, hogy azok között a nők között, akik elsőízben keresnek elhelyezkedést, 1354, tehát a fele, nem beszél semmilyen idegen nyelvet. Hasonlóan nagy viszonylag a száma azoknak a köztisztviselőnőknek, akik semmiféle nyelvismerettel nem rendelkeznek. Még a magántisztviselőnők között található meg a legtöbb, idegen nyelvet beszélő nő.

A beszélt idegen nyelvek között első helyen áll a német nyelv, melyet az összeségből 2825-en beszélnek. A franciául beszélők száma már jelentékenyen kevesebb, 703 csupán, míg az angol nyelvet csak 392-en, az olaszt pedig 146-an beszélik. Az utódállamok nyelvei közül első helyen áll a tót, melyet 79 nőtisztviselő — valószínűleg felvidéki származású — beszél. Románul már csak 37-en, szerbül pedig összesen 26-an beszélnek. Ha tekintetbe vesszük, hogy az alkalmazást kereső nőtisztviselők közül nyolc és félszáz az elcsatolt területeken született, továbbá, hogy 68 nem magyar anyanyelvű, 32 pedig nem is magyar állampolgár, akkor nagyon kevésnek kell tartani azoknak a számát, akik az utódállamok nyelvét bírják.

Százalékszerűen vizsgálva a számokat, az tűnik ki, hogy az összeségnek 48·0 százaléka egyáltalán nem beszél idegen nyelvet. Ez az arány az először alkalmazást keresők között 50·3 százalékra emelkedik, jeléül annak, hogy az itt erősebben jelentkező fiatalabb generáció még rosszabbul áll nyelvismeret tekintetében, mint az idősebbek. Az elhelyezkedést kereső köztisztviselőnők között az arány valamivel jobb, de még mindig magasabb, mint az összeség átlagából adódó százalék. Egyedül a magánalkalmazásban munkanélküliekké vált nők között jobb az idegen nyelvet beszélők aránya, mert itt csak 45·6 százalék az, aki nem beszél semmiféle idegen nyelvet.

Egy idegen nyelvet beszél az *összeségből* 33·7 százalék, míg két idegen nyelv ismeretét vallotta magáénak 12·7 százalék. Érdekes megfigyelni, hogy az *alkalmazásban még nem volt* tisztviselőnők között az *egy* idegen nyelvet beszélők százalékos aránya jóval alacsonyabb, a két nyelvet beszélőké pedig magasabb az összeség százalékos arányánál. Ez utóbbi megfigyelés azt mutatja, a korábbi észleletekkel egybevetve, hogy az elhelyezkedésre váró és alkalmazásban még nem volt nők között meglehetős heterogénitás van. Csakúgy megtalálható itt a teljes képesítésű, magasabb, többoldalú műveltséggel rendelkező fiatal leánygeneráció, mint a szükségből ideszorult képzettség nélküli idősebb korosztály. Az alkalmazás nélkül lévő *köz- és magántisztviselők* között nagyobb százalékos arányban vannak képviselve az egy idegen nyelvet beszélő nők, mint az összeségben, de már a két nyelvet beszélők aránya alatta marad az átlagnak.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a beszélt idegen nyelvek szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
	1. Férfi.											
1 idegen nyelvet beszél .	1.593	2.062	2.728	86	200	620	164	249	178	1.343	1.613	1.930
2 « « «	607	761	1.185	43	96	290	80	126	90	484	539	805
3 « « «	192	294	430	7	22	86	24	45	38	161	227	306
4 « « «	36	71	148	2	2	20	8	15	12	26	54	116
5 « « «	16	33	32	—	—	1	7	6	3	9	27	28
6 « « «	9	10	14	1	—	3	—	3	1	8	7	10
7 « « «	2	1	8	1	—	1	—	—	1	1	1	6
8 « « «	1	2	1	—	—	1	—	1	—	1	1	—
Idegen nyelvet nem beszél	1.101	1.275	2.914	196	288	1.323	159	207	231	746	780	1.360
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
Ezek közül beszél:												
németül	2.290	2.987	4.312	125	299	928	252	397	310	1.913	2.291	3.074
franciául	335	403	933	32	70	232	23	41	56	280	292	645
angolul	199	206	653	18	30	197	9	33	28	172	143	428
olaszul	106	200	326	5	22	75	16	37	24	85	141	227
tótul	187	200	224	7	15	28	32	67	20	148	118	176
románul	143	157	202	3	9	30	41	36	27	99	112	145
szerbül	111	63	120	2	4	7	28	30	15	81	29	98
	2. Nő.											
1 idegen nyelvet beszél .	1.051	1.037	1.936	148	199	779	195	232	137	708	606	1.020
2 « « «	250	287	729	51	81	378	63	70	47	136	136	304
3 « « «	53	94	255	13	21	141	14	25	14	26	48	100
4 « « «	12	17	56	—	3	38	8	8	—	4	6	18
5 « « «	1	1	5	—	—	2	—	1	1	1	—	2
6 « « «	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
7 « « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 « « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Idegen nyelvet nem beszél	1.585	1.542	2.756	286	327	1.354	279	336	189	1.020	879	1.213
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**
Ezek közül beszél:												
németül	1.267	1.389	2.825	197	303	1.254	262	324	189	808	762	1.382
franciául	185	252	703	52	68	451	46	71	30	87	113	222
angolul	90	106	392	18	17	203	22	19	13	50	70	176
olaszul	18	34	146	—	9	86	8	9	6	10	16	54
tótul	68	47	79	4	6	20	22	19	18	42	22	41
románul	27	48	37	3	17	12	11	19	7	13	12	18
szerbül	14	18	26	2	1	10	5	10	8	7	7	8

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a beszélt idegen nyelvek szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
1 idegen nyelvet beszél .	44·8	45·7	36·6	25·6	32·9	26·4	37·1	38·2	32·1	48·3	49·7	42·3
2 « « «	17·1	16·9	15·9	12·8	15·8	12·3	18·1	19·3	16·2	17·4	16·6	17·7
3 « « «	5·4	6·5	5·8	2·1	3·6	3·7	5·4	6·9	6·9	5·8	7·0	6·7
4 « « «	1·0	1·6	2·0	0·6	0·3	0·8	1·8	2·3	2·2	1·0	1·7	2·6
5 « « «	0·4	0·7	0·4	—	—	0·1	1·6	0·9	0·5	0·3	0·8	0·6
6 « « «	0·3	0·2	0·2	0·3	—	0·1	—	0·5	0·2	0·3	0·2	0·2
7 « « «	0·1	—	0·1	0·3	—	0·1	—	—	0·2	—	—	0·1
8 « « «	0·0	0·1	0·0	—	—	0·1	—	0·2	—	—	—	—
Idegen nyelvet nem besz.	30·9	28·3	39·0	58·3	47·4	56·4	36·0	31·7	41·7	26·9	24·0	29·8
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
						2. Nő.						
1 idegen nyelvet beszél	35·6	34·8	33·7	29·7	31·5	28·9	34·9	34·6	35·3	37·4	36·2	38·4
2 « « «	8·5	9·6	12·7	10·3	12·9	14·1	11·3	10·4	12·1	7·2	8·1	11·4
3 « « «	1·8	3·2	4·5	2·6	3·3	5·2	2·5	3·7	3·6	1·4	2·9	3·8
4 « « «	0·4	0·6	1·0	—	0·5	1·4	1·4	1·2	—	0·2	0·4	0·7
5 « « «	—	—	0·1	—	—	0·1	—	0·1	0·3	—	—	0·1
6 « « «	—	—	0·0	—	—	0·0	—	—	—	—	—	—
7 « « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 « « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Idegen nyelvet nem besz.	53·7	51·8	48·0	57·4	51·8	50·3	49·9	50·0	48·7	53·8	52·4	45·6
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Az elhelyezkedést kereső magántisztviselőnők kategóriáit vizsgálva kitűnik, hogy a kereskedelemben alkalmazásban volt nőtisztviselők között 439, az ipari munkanélküliek között 397, az »egyéb« szakmákban alkalmazást keresők között pedig 239 idegen nyelvet egyáltalában nem beszél. Érdekes megfigyelni, hogy a munka nélkül lévő férfiak között a hasonló szakokon, ellentétben a nőkkel, az iparban van a legtöbb olyan férfi munkakereső, aki nem beszél idegen nyelvet. A kereskedelemben, magasabb tömegük mellett is, jóval alacsonyabb az arányuk, mint a nőké. Hasonlóan kisebb számmal szerepelnek idegen nyelvtudás szempontjából az egyéb foglalkozási szakmák is az abszolút tömegeket tekintve, mint a nők között.

A két idegen nyelvet beszélők is jelentékenyen erősebben vannak képviselve a volt kereskedelmi tisztviselőnők között, míg a három idegen nyelvet beszélőknek legnagyobb tömege az »egyéb« foglalkozási szakmákba sorolt magántisztviselőnők csoportjára esik.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a beszélt idegen nyelvek szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	1. Férfi.						
1 idegen nyelvet beszél	819	587	66	48	125	86	199
2 « « «	337	245	34	30	52	26	81
3 « « «	133	78	3	17	29	12	34
4 « « «	51	25	4	6	9	5	16
5 « « «	11	7	1	1	2	2	4
6 « « «	4	2	—	2	1	1	—
7 « « «	2	2	—	2	—	—	—
8 « « «	—	—	—	—	—	—	—
Idegen nyelvet nem beszél	559	359	33	40	91	78	200
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
Ezek közül beszél:							
németül	1.306	907	105	98	217	130	311
franciául	298	181	17	23	52	19	55
angolul	167	136	12	30	36	8	39
olaszul	88	46	5	18	19	13	38
tótul	69	53	4	3	9	14	24
románul	53	42	4	5	10	11	20
szerbül	47	22	2	9	4	2	12
	2. Nő.						
1 idegen nyelvet beszél	364	348	33	20	45	19	191
2 « « «	88	106	5	10	16	5	74
3 « « «	31	28	—	1	5	—	35
4 « « «	8	4	—	—	—	—	6
5 « « «	—	1	—	—	—	—	1
6 « « «	—	—	—	—	—	—	—
7 « « «	—	—	—	—	—	—	—
8 « « «	—	—	—	—	—	—	—
Idegen nyelvet nem beszél	397	439	35	17	60	26	239
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**
Ezek közül beszél:							
németül	476	466	38	30	65	23	284
franciául	65	80	1	6	3	2	65
angolul	59	48	—	3	5	2	59
olaszul	14	18	—	2	2	—	18
tótul	16	12	3	2	3	2	3
románul	8	3	—	—	1	—	6
szerbül	2	2	1	—	—	—	3

A német nyelv ismerete csaknem egyenlő tömeggel szerepel az ipari és a kereskedelmi pályákon munkanélkülivé lett nők között. A megfelelő szakmák munkanélkülieinek összeségéhez képest azonban, csaknem valamennyi csoportban igen jelentékeny a német nyelvet beszélők száma, ami természetes, mert a német nyelv volt békében az, amelyet a középosztály gyermekei rendszerint még otthon, a gyermekszobákban sajátítottak el.

Franciául legtöbben beszélnek a kereskedelemben munkanélküliekké váltak között, számszerint 80-an, míg az ipari és az egyéb szakmákban a franciául beszélő nőtisztviselők száma egyaránt 65.

Az angol nyelv egyenlően van képviselve az iparban és az egyéb szakmákban munkanélküliekké vált nőtisztviselők között 59-cel, míg a kereskedelmi pályák munkanélkülieinél csak 48 angolul beszélőt találunk. Olaszul viszont a kereskedelmi és az egyéb szakmákban alkalmazásukat vesztett tisztviselőnők beszélnek egyenlő számmal, 18-an. Tótul és románul pedig a volt ipari tisztviselőnők közül 16-an, illetőleg 8-an beszélnek.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a beszélt idegen nyelvek szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyébb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
1 idegen nyelvet beszél	42·7	45·0	46·8	32·9	40·5	40·9	37·3
2 « « «	17·6	18·7	24·1	20·5	16·8	12·4	15·2
3 « « «	6·9	6·0	2·1	11·6	9·4	5·7	6·4
4 « « «	2·7	1·9	2·9	4·1	2·9	2·4	3·0
5 « « «	0·6	0·5	0·7	0·7	0·6	1·0	0·7
6 « « «	0·2	0·2	—	1·4	0·3	0·5	—
7 « « «	0·1	0·2	—	1·4	—	—	—
8 « « «	—	—	—	—	—	—	—
Idegen nyelvet nem beszél	29·2	27·5	23·4	27·4	29·5	37·1	37·4
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
1 idegen nyelvet beszél	41·0	37·6	45·2	41·7	35·7	38·0	35·0
2 « « «	9·9	11·5	6·9	20·8	12·7	10·0	13·5
3 « « «	3·5	3·0	—	2·1	4·0	—	6·4
4 « « «	0·9	0·4	—	—	—	—	1·1
5 « « «	—	0·1	—	—	—	—	0·2
6 « « «	—	—	—	—	—	—	—
7 « « «	—	—	—	—	—	—	—
8 « « «	—	—	—	—	—	—	—
Idegen nyelvet nem beszél	44·7	47·4	47·9	35·4	47·6	52·0	43·8
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A magántisztviselői pályákon alkalmazást keresőket *százalékszerűen* vizsgálva, legjobbak a viszonylagos arányok a közlekedési alkalmazásban volt nők között, mert itt csak 35·4 százalék nem beszél idegen nyelvet, ezzel szemben leggyengébb az arány a volt gazdasági tisztviselőnők között, ahol 52·0 százalék nem rendelkezik semmiféle idegen nyelv ismeretével. Az egy idegen nyelvet beszélők százaléka a legalacsonyabb az »egyéb« szakmákban jelentkező munkanélküliek között, legmagasabb a közlekedésben alkalmazásban volt nőtisztviselők táborában. A két idegen nyelvet beszélők százalékszerint a leggyengébben vannak képviselve a biztosítási szakmákban, legjobb az arányuk a közlekedésben munkanélküliekké vált nők között. A három és annál több idegen nyelvet beszélők száma százalékszerűen leginkább az »egyéb« magánalkalmazási szakmák munkanélküliei között található meg. Lévén ez a szakma is meglehetősen heterogén elemek gyüjtőcsoportja.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők irodai ismeretek szerint.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők gyakorlati ismereteit vizsgálva elsősorban a gyors- és gépírás veendő tekintetbe, melynek tudása, ma már csaknem valamennyi hivatali alkalmazásban elengedhetetlen feltétel. Mégis mit mutatnak a számlálás adatai?

Általában az alkalmazást kereső nőknek csaknem a fele nem rendelkezik a gyorsírás ismeretével és közel harmadrésze még gépírni sem tud. Az *összességből* számszerint 2424 nő nem tud gyorsírni és 1683 pedig az írógéppel bánni sem tud. Az egyéb ismeretek közül megkérdezi a felvételi ív, hogy az alkalmazást kereső tisztviselőnő mérlegképes könyvelő-e, amely kérdésre több, mint ötezren nemmel feleltek. A kereskedelmi levelezéssel sem állanak valami túlságosan jól az alkalmazást kereső nőtisztviselők, mert 2499 egyáltalán nem ért a kereskedelmi levelezéshez. A 3239 nőtisztviselő közül, akik értenek a kereskedelmi levelezéshez, csupán 1027 van olyan, aki németül is levelez. Francia nyelvű levelezéshez már csak 290, angolhoz 76, olaszhoz 18 tisztviselőnő ért, ezenkívül van még 28 egyéb nyelven levelező munkaerő is. Miután az idegen nyelven levelezők közül valószínűleg vannak olyanok is, akik több nyelven leveleznek, így a fenti számadatok csak az eseteket, de nem az egyéneket jelentik, akiknek száma lényegesen kisebb a fent feltüntetett adatoknál.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők kereskedelmi ismereteit *százalékos* arányban vizsgálva, az eltérések az egyes csoportok és felvételek eredményeiben igen különbözőek. Így például a *gyorsírók* aránya az összeségben 57·8 százalékos, amely arány az alkalmazásban még nem voltak között52·0, a volt köztisztviselőnőknél pedig 39·4 százalékra zuhan alá. Csupán a magántisztviselőnők százalékos aránya magasabb, mint az összeségé, 66·2 százalék.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a gyors- és gépírás, könyvelés és kereskedelmi levelezés ismerete szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
	1. Férfi.											
a) Gyorsírni tud	851	1.014	2.203	109	214	1.004	48	85	119	694	715	1.080
« nem tud	2.706	3.495	5.257	227	394	1.341	394	567	435	2.085	2.534	3.481
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
b) Gépírni tud	1.500	2.169	4.345	128	312	1.319	153	250	322	1.219	1.607	2.704
« nem tud	2.057	2.340	3.115	208	296	1.026	289	402	232	1.560	1.642	1.857
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
c) Mérlegképes könyvelő												
igen	980	1.269	2.071	63	97	394	53	127	120	864	1.045	1.557
nem	2.577	3.240	5.389	273	511	1.951	389	525	434	1.915	2.204	3.004
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
d) Kereskedelmi levelezéshez ért	2.191	2.940	4.620	129	293	996	223	360	296	1.839	2.287	3.328
« « nem ért	1.366	1.569	2.840	207	315	1.349	219	292	258	940	962	1.233
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
Ebből kereskedelmileg levelez:												
magyar nyelven	2.159	2.939	4.560	129	293	988	223	359	296	1.807	2.287	3.276
német «	1.109	1.619	2.321	45	109	405	73	113	259	991	1.397	1.657
francia «	186	325	580	16	40	169	12	35	24	158	250	387
angol «	80	135	181	6	10	83	2	10	9	72	115	89
olasz «	34	50	56	1	7	13	4	7	5	29	36	38
szerb «	23	24	12	2	2	4	3	2	2	18	20	6
tót «	20	26	13	—	—	1	5	5	3	15	21	9
román «	23	24	15	2	2	2	7	8	3	14	14	10
egyéb «	38	41	48	2	1	4	3	10	4	33	30	40
	2. Nő.											
a) Gyorsírni tud	1.351	1.452	3.314	250	326	1.401	160	222	153	941	904	1.760
« nem tud	1.601	1.526	2.424	248	305	1.292	399	450	235	954	771	897
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**
b) Gépírni tud	2.078	2.052	4.055	306	376	1.640	342	367	255	1.430	1.309	2.160
« nem tud	874	926	1.683	192	255	1.053	217	305	133	465	366	497
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**
c) Mérlegképes könyvelő												
igen	265	346	737	42	83	297	30	54	26	193	209	414
nem	2.687	2.632	5.001	456	548	2.396	529	618	362	1.702	1.466	2.243
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**
d) Kereskedelmi levelezéshez ért	1.588	1.455	3.239	238	121	1.031	205	260	185	1.145	1.074	2.023
« « nem ért	1.364	1.523	2.499	260	510	1.662	354	412	203	750	601	634
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**
Ebből kereskedelmileg levelez:												
magyar nyelven	1.570	1.410	3.187	229	83	1.012	200	260	182	1.141	1.067	1.993
német «	439	441	1.027	67	47	353	52	77	54	320	317	620
francia «	87	65	290	29	15	190	12	16	5	46	34	95
angol «	17	22	76	1	8	33	3	7	3	13	7	40
olasz «	9	5	18	—	1	9	—	2	1	9	2	8
szerb «	2	3	1	—	—	—	—	2	1	2	1	—
tót «	7	2	8	—	—	3	2	1	1	5	1	4
román «	4	2	4	—	1	—	3	1	—	1	—	4
egyéb «	8	7	15	2	3	6	—	1	3	6	3	6

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a gyors- és gépírás, könyvelés és kereskedelmi levelezés ismerete szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
a) Gyorsírni tud	23·9	22·5	29·5	32·4	35·2	42·8	10·9	13·0	21·5	25·0	22·0	23·7
« nem tud	76·1	77·5	70·5	67·6	64·8	57·2	89·1	87·0	78·5	75·0	78·0	76·3
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) Gépírni tud	42·2	48·1	58·2	38·1	51·3	56·2	34·6	38·3	58·1	43·9	49·5	59·3
« nem tud	57·8	51·9	41·8	61·9	48·7	43·8	65·4	61·7	41·9	56·1	50·5	40·7
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
c) Mérlegképes könyvelő:												
igen	27·6	28·1	27·8	18·7	16·0	16·8	12·0	19·5	21·7	31·1	32·2	34·1
nem	72·4	71·9	72·2	81·3	84·0	83·2	88·0	80·5	78·3	68·9	67·8	65·9
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
d) Kereskedelmi levelezéshez ért	61·6	48·2	61·9	38·4	48·2	42·5	50·5	55·2	53·4	66·2	70·4	73·0
« « nem ért	38·4	51·8	38·1	61·6	51·8	57·5	49·5	44·8	46·6	33·8	29·6	27·0
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
						2. Nő.						
a) Gyorsírni tud	45·8	48·8	57·8	50·2	51·7	52·0	28·6	33·0	39·4	49·7	54·0	66·2
« nem tud	54·2	51·2	42·2	49·8	48·3	48·0	71·4	67·0	60·6	50·3	46·0	33·8
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) Gépírni tud	70·4	68·9	70·7	61·4	59·6	61·0	61·2	54·6	65·7	75·5	78·1	81·3
« nem tud	29·6	31·1	29·3	38·6	40·4	39·0	38·8	45·4	34·3	24·5	21·9	18·7
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
c) Mérlegképes könyvelő:												
igen	9·0	11·6	12·9	8·4	13·2	11·0	5·4	8·0	6·7	10·2	12·5	15·6
nem	91·0	88·4	87·1	91·6	86·8	89·0	94·6	92·0	93·3	89·8	87·5	84·4
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
d) Kereskedelmi levelezéshez ért	53·8	48·9	56·4	47·8	19·2	38·0	36·7	38·7	47·7	60·4	64·1	76·1
« « nem ért	46·2	51·1	43·6	52·2	80·8	62·0	63·3	61·3	52·3	39·6	35·9	23·9
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

A *gépírás ismerete* már általánosabb a munka nélkül lévő szellemi munkásnők között. Gépen írni ugyanis az összeségnek 70·7 százaléka tud. Itt a leggyengébb az arány az alkalmazásban még nem volt nőtisztviselők csoportjában, ahol csak 61·0 százalék ír gépen. Ebből az arányból arra lehet következtetni, hogy az alkalmazást elsőízben kereső gimnáziumi érettségivel és főiskolai végzettséggel rendelkező nagyobb tömeg, tudományos pályára készülvén, ezeket a gyakorlati ismereteket nem sajátította el idejében. Valamivel jobban állnak a volt köztisztviselőnők, mert ezek között a gépírás ismerete 65·7 százalékos. A gépírni tudók aránya legmagasabb a magánalkalmazásban volt elhelyezkedést kereső nők között, ahol elérte a 81·3 százalékot. Ezek az arányszámok nem mondhatók jóknak. Meggondolva,

hogy a szellemi pályákon munka nélkül lévő nőknek jelentékeny hányada évek óta kísérletezik az alkalmazás elnyerésével, szinte érthetetlen, hogy ezt a két annyira szükséges alapismeretet, mint a gyors- és gépírás tudása, még nem sajátították el. Hisz egyikhez sem kell különösebb tehetség, csak törekvés és szorgalom a megtanuláshoz, s kitartás a gyakorláshoz. Ezzel szemben mindenkinek, aki mint munkáltató vagy annak megbízottjaként érintkezett az alkalmazást keresők nagyobb tömegeivel, elszomorodva kellett tapasztalnia, hogy igen-igen ritka az olyan állást kereső nőtisztviselő, aki ezen két alapvető ismeretet kifogástalanul bírja. Az átlag 120—150 szótaggal ír, a 200 szótagos sebességgel írók száma már igen csekély, a 300 szótaggal író nőtisztviselő pedig igen ritka jelenség.

Az utolsó számlálás azonban mégis mutat némi javulást a tíz év előtti eredményekhez viszonyítva, legalább is az alkalmazást kereső köz- és magántisztviselőnőknél. Itt ugyanis 1926-ban az előbbiek között csak 28·6, az utóbbiak között 49·7 százalék volt a gyorsíró és 61·2, illetőleg 75·5 százalék a gépírásban jártas alkalmazást kereső nőtisztviselő. Ezzel szemben ma a gyorsírók aránya a köztisztviselőnőknél 39·4, a magántisztviselőnőknél 66·2, a gépírásban pedig az első csoport 65·7, a második csoport 81·3 százaléka jártas.

Mérlegképes könyvelőnőt csak 12·9 százalékot talált az összeírás az összeség arányában. Az alkalmazásban még nem volt tisztviselőnők csoportjában ez az arány már csak 11·0 százalékos, a volt köztisztviselőnők között pedig épen gyenge, 6·7 százalék. Valamivel nagyobb az átlagnál a magánszolgálatban munka nélkül lévő nők százalékos aránya: 15·6 százalék. Itt is el lehet mondani, hogy a tíz év előtti viszonyokhoz képest — minden csoportban — jelentékeny javulás mutatkozik, mert a százalékszerű arányok tíz év előtt még csak 8·4, 5·4 és 10·2 százalékot mutattak a munkakeresők egyes csoportjainál.

A *kereskedelmi levelezés* ismerete általánosabb a szellemi pályákon munka nélkül lévő nők között, mert az összeségnek 56·4 százaléka ért hozzá. Feltűnően gyenge azonban az arány az alkalmazásban még nem volt tisztviselő nők között (38·0 százalékos). Ennek a magyarázatát is, mint fent mondottuk, abban kell keresni, hogy a jelenleg elsőízben elhelyezkedést kereső nők között meglehetősen nagy a gimnáziumi végzettséggel rendelkező nők és az egyetemet végzettek aránya, akik előtt ezek az ismeretek idegenek. Elég nagy az arány a volt köztisztviselőnők között (47·7 százalékos), amiből arra lehet következtetni, hogy itt a munkanélküliek egy része a közüzemek leépítő törekvése következtében vált alkalmazás nélkülivé. Legmagasabb az arány a kereskedelmi levelezésben járatos munkanélküli tisztviselőnők között a magántisztviselőnőknél, 76·1 százalék. Ez az eredmény természetes, mert akár az ipari, akár a kereskedelmi vagy egyéb vállalatok kötelékében állottak, a legtöbben már a gyakorlat alapján sajátították el idevonatkozó ismereteiket.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a gyors- és gépírás, könyvelés és kereskedelmi levelezés ismerete szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
a) Gyorsírni tud	430	363	53	29	84	41	80
« nem tud	1.486	942	88	117	225	169	454
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
b) Gépírni tud	1.176	811	52	74	220	130	241
« nem tud	740	494	89	72	89	80	293
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
c) Mérlegképes könyvelő:							
igen	642	514	54	34	185	66	62
nem	1.274	791	87	112	124	144	472
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
d) Kereskedelmi levelezéshez ért	1.396	1.074	124	96	268	146	224
« « nem ért	520	231	17	50	41	64	310
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
Ebből kereskedelmileg levelez:							
magyar nyelven	1.363	1.062	124	95	267	144	221
német «	697	558	69	44	133	56	100
francia «	168	128	17	7	35	6	26
angol «	29	36	5	6	2	3	8
olasz «	17	9	1	2	2	3	4
szerb «	1	4	—	1	—	—	—
tót «	2	4	1	2	—	—	—
román «	1	2	2	2	—	1	2
egyéb «	14	14	1	3	—	3	5
	2. Nő.						
a) Gyorsírni tud	571	718	51	35	81	31	273
« nem tud	317	208	22	13	45	19	273
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**
b) Gépírni tud	751	795	62	43	107	37	365
« nem tud	137	131	11	5	19	13	181
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**
c) Mérlegképes könyvelő:							
igen	159	149	7	2	30	11	56
nem	729	777	66	46	96	39	490
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**
d) Kereskedelmi levelezéshez ért	749	770	53	44	95	35	277
« « nem ért	139	156	20	4	31	15	269
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**
Ebből kereskedelmileg levelez:							
magyar nyelven	748	767	52	36	91	33	266
német «	239	221	13	18	31	13	85
francia «	30	39	3	1	1	2	19
angol «	20	7	—	—	—	—	13
olasz «	—	3	—	—	—	—	5
szerb «	—	—	—	—	—	—	—
tót «	2	1	—	—	—	—	1
román «	3	1	—	—	—	—	—
egyéb «	2	—	—	—	1	—	3

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a gyors- és gépírás, a könyvelés és kereskedelmi levelezés ismerete szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
a) Gyorsírni tud	22·4	27·8	37·6	19·9	27·2	19·5	15·0
« nem tud	77·6	72·2	62·4	80·1	72·8	80·5	85·0
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
b) Gépírni tud	61·4	62·1	36·9	50·7	71·2	61·9	45·1
« nem tud	38·6	37·9	63·1	49·3	28·8	38·1	54·9
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
c) Mérlegképes könyvelő:							
igen	33·5	39·4	38·3	23·3	59·9	31·4	11·6
nem	66·5	60·6	61·7	76·7	40·1	68·6	88·4
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
d) Kereskedelmi levelezéshez:							
ért	72·9	82·3	87·9	65·8	86·7	69·5	41·9
nem ért	27·1	17·7	12·1	34·2	13·3	30·5	58·1
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
a) Gyorsírni tud	64·3	77·5	69·9	72·9	64·3	62·0	50·0
« nem tud	35·7	22·5	30·1	27·1	35·7	38·0	50·0
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
b) Gépírni tud —	84·6	85·9	84·9	89·6	84·9	74·0	66·8
« nem tud	15·4	14·1	15·1	10·4	15·1	26·0	33·2
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
c) Mérlegképes könyvelő:							
igen	18·0	16·1	9·6	4·2	23·8	22·0	10·3
nem	82·0	83·9	90·4	95·8	76·2	78·0	89·7
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
d) Kereskedelmi levelezéshez:							
ért	84·3	83·2	72·6	91·7	75·4	70·0	50·7
nem ért	15·7	16·8	27·4	8·3	24·6	30·0	49·3
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Az *egyes magántisztviselői szakcsoportok* szerint legáltalánosabb volt a gyorsírás ismerete a kereskedelemben és a közlekedésben: 77·5, illetőleg 72·9 százalék. Ugyanitt vannak a legerősebben képviselve a gépírásban járatos nőtisztviselők is, 85·9, illetőleg 89·6 százalékkal. A mérlegképes könyvelőnők aránya legnagyobb a hitelügyben és a gazdaságban munkanélkülivé lett nőtisztviselők között, 23·8, illetőleg 22·0 százalékos tömeggel. A kereskedelmi levelezéshez értők ezzel szemben az iparban és a közlekedésben vannak a legerősebben képviselve, 84·3, illetőleg 91·7 százalékkal.

Az idegen nyelven levelező nőtisztviselők nagyobb számát az iparban, a kereskedelemben és az »egyéb« magánalkalmazásban volt egyének között találta meg az összeírás, míg a többi csoportban számszerű tömegük elenyészően csekély volt.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők az átképzés szerint.

A munka nélkül lévő nők egy része nem várta meg tétlenül, amíg a tisztviselői pályákon sikerül elhelyezkedni, hanem iparkodott át-, illetőleg továbbképezni magát. Így próbálkoztak meg 604-en mesterségek kitanulásával, 189-en átképző tanfolyamok elvégzésével, sőt volt 8 olyan nő is, aki egyetemi tanulmányait folytatva állott a munkakeresők közé.

A mesterséget kitanult nők között első helyen állanak a szabóságot és varrást, azután a kalapkészítést és kézimunkázást kitanult nőtisztviselők. Találhatók ezeken kívül olyanok is, akik iparművészetet és szőnyegszövést tanultak, mert így gondolták könnyebben megszerezni a mindennapi megélhetésükre szükséges összeget. Az alkalmazásban még nem voltak között 263-an, az alkalmazás nélkül lévő magántisztviselőnők közül 292-en, míg a munkanélküli köztisztviselőnők közül csak 49-en szánták rá magukat valamely mesterség kitanulására. Számszerint a legkisebb, arányaiban azonban a legerősebb épen a munka nélkül lévő köztisztviselőnőknek mesterséget kitanult tömege. Közülök került ki az átképző tanfolyamokon résztvettek viszonylag legnagyobb százalékos aránya is. De sem az átképző tanfolyamok, sem az ipari mesterségek nem tudták őket munkához juttatni. Ez érthető, mert köztudomású az a nagy munkanélküliség, mely az ipari pályákon mutatkozik, ahol sok évi gyakorlattal rendelkező, szakszerűen kiképzett munkások állanak kenyér és elhelyezkedési lehetőség nélkül. A szellemi munkásból képzett iparos, aki bizonyos fokig még kezdő az iparban és talán igényei is nagyobbak, csak nehezebben fogja itt a mindennapi kenyerét megszerezni. A mesterséget kitanult nők aránya jelentékenyen kisebb is, mint például az ugyanezen kategóriába tartozó férfiaké. A munkanélküli férfiak közül ugyanis több, mint az egynegyed, a nők közül ezzel szemben alig valamivel több, mint

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az átképzés szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
a) Mesterséget tanult	366	690	1.948	16	74	1.096	43	68	48	307	548	804
« nem tanult	3.191	3.819	5.512	320	534	1.249	399	584	506	2.472	2.701	3.757
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
Ebből:												
asztalos	14	30	46	—	2	9	4	3	3	10	25	34
gépkocsivezető	27	64	106	4	15	19	—	6	7	23	43	80
géplakatos	33	66	52	5	3	4	—	9	3	28	54	45
iparművész	—	20	18	—	2	—	—	1	2	—	17	16
kalapkészítő	2	3	4	—	—	1	—	—	—	2	3	3
kereskedő	74	171	36	—	5	4	10	2	3	64	164	29
kézimunkázó	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
kőműves	17	32	92	2	—	12	1	3	5	14	29	75
lakatos	13	32	34	—	3	5	6	—	4	7	29	25
szabó	3	13	14	—	1	6	—	2	1	3	10	7
szőnyegszövő	—	8	16	—	1	5	—	1	1	—	6	10
fehérvarró	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
villanyszerelő	27	80	57	—	42	12	5	14	6	22	24	39
b) Átképző tanfolyamon részt vett	90	120	124	3	10	26	14	35	5	73	75	93
nem vett részt	3.467	4.389	7.336	333	598	2.319	428	617	549	2.706	3.174	4.468
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
c) Főiskolai tanulmányokat folytat	143	239	144	58	125	46	13	26	6	72	88	92
nem folytat	3.414	4.270	7.316	278	483	2.299	429	626	548	2.707	3.161	4.469
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
Ebből:												
jogtudományi karon	74	103	42	19	63	19	11	11	3	44	29	20
orvosi «	8	30	10	6	10	5	1	2	—	1	18	5
bölcsészeti «	8	12	12	7	8	5	—	2	1	1	2	6
közgazdasági «	26	32	25	8	16	8	—	4	1	18	12	16
mérnöki «	22	38	52	16	19	8	1	4	1	5	15	43
egyéb főiskolán	5	24	3	2	9	1	—	3	—	3	12	2
						2. Nő.						
a) Mesterséget tanult	302	328	604	55	101	263	71	64	49	176	163	292
« nem tanult	2.650	2.650	5.134	443	530	2.430	488	608	339	1.719	1.512	2.365
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**
Ebből:												
iparművész	23	47	26	3	10	9	4	18	1	16	19	16
kalapkészítő	41	48	53	5	6	7	13	9	4	23	33	42
kereskedő	—	8	2	—	—	2	—	—	—	—	8	—
kézimunkázó	17	31	51	2	10	25	3	5	5	12	16	21
szabó	79	11	122	20	3	46	37	6	14	22	2	62
szőnyegszövő	13	35	10	5	2	—	2	4	2	6	29	8
varrónő (fehérvarró)	87	132	325	13	57	174	4	23	23	70	52	128
b) Átképző tanfolyamon részt vett	87	126	189	20	27	66	36	59	37	31	40	86
nem vett részt	2.865	2.852	5.549	478	604	2.627	523	613	351	1.864	1.635	2.571
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**
c) Főiskolai tanulmányokat folytat	10	14	8	8	9	5	1	—	—	1	5	3
nem folytat	2.942	2.964	5.730	490	622	2.688	558	672	388	1.894	1.670	2.654
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**
Ebből:												
jogtudományi karon	1	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—
orvosi «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
bölcsészeti «	2	1	4	1	1	1	1	—	—	—	—	3
közgazdasági «	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
egyéb főiskolán	6	13	2	6	8	2	—	—	—	—	5	—

a tizedrésze szánta magát mesterség kitanulására. Nincsen rá adat, bár nem volna érdektelen, hogy mennyi volt ezeknek a mesterséget kitanult nőtisztviselőknek az előzetes iskolai végzettsége. Vajjon meg volt-e a szellemi pályákra jogosító teljes minősítésük vagy a félbenmaradtság érzete késztette őket arra, hogy ipari pályákon kíséreljék meg az elhelyezkedést?

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az átképzés szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
a) Mesterséget tanult	10·3	15·3	26·1	4·8	12·2	46·7	9·7	10·4	8·7	11·0	16·9	17·6
« nem tanult	89·7	84·7	73·9	95·2	87·8	53·3	90·3	89·6	91·3	89·0	83·1	82·4
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·00	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) Átképző tanfolyamon résztvett	2·5	2·7	1·7	0·9	1·6	1·1	3·2	5·4	0·9	2·6	2·3	2·0
nem vett részt	97·5	97·3	98·3	99·1	98·4	98·9	96·8	94·6	99·1	97·4	97·7	98·0
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
c) Főiskolai tanulmányokat folytat	4·0	5·3	1·9	17·3	20·6	2·0	2·9	4·0	1·1	2·6	2·7	2·0
nem folytat	96·0	94·7	98·1	82·7	79·4	98·0	97·1	96·0	98·9	97·4	97·3	98·0
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
						2. Nő.						
a) Mesterséget tanult	10·2	11·0	10·5	11·0	16·0	9·8	12·7	9·5	12·6	9·3	9·7	11·0
« nem tanult	89·8	89·0	89·5	89·0	84·0	90·2	87·3	90·5	87·4	90·7	90·3	89·0
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) Átképző tanfolyamon résztvett	2·9	4·2	3·3	4·0	4·3	2·4	6·4	8·8	9·6	1·6	2·4	3·2
nem vett részt	97·1	95·8	96·7	96·0	95·7	97·6	93·6	91·2	90·4	98·4	97·6	96·8
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
c) Főiskolai tanulmányokat folytat	0·3	0·5	0·1	1·6	1·4	0·2	0·2	—	—	—	0·3	0·1
nem folytat	99·7	99·5	99·9	98·4	98·6	99·8	99·8	100·0	100·0	100·0	99·7	99·9
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

A köztisztviselői pályákon alkalmazás nélkül lévő nőtisztviselők szánták rá magukat a legnagyobb arányban mesterségek kitanulására. Számszerűleg az ipari és kereskedelmi pályákon munkanélkülivé vált nők kísérelték meg elsősorban megélhetésüket megszerezni valamely mesterség kitanulása által. Az iparban alkalmazásban volt tisztviselőnők között 13-an kalapkészítést, 17-en szabóságot, 52-en varrást (fehérneműkészítést) tanultak ki. Iparművészettel, kézimunkázással és szőnyegszövéssel pedig heten-heten próbálkoztak meg. A kereskedelmi tisztviselőnők állástalanjai közül 20-an kalapkészítést, 10-en szabást és

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az átképzés szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
a) Mesterséget tanult	516	178	7	27	29	25	22
« nem tanult	1.400	1.127	134	119	280	185	512
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
Ebből:							
asztalos	27	4	1	1	—	1	—
gépkocsivezető	31	17	2	9	7	6	8
géplakatos	25	13	—	2	2	1	2
iparművész	3	3	1	4	1	—	4
kalapkészítő	2	—	—	—	1	—	—
kereskedő	10	15	—	2	—	1	1
kézimunkázó	—	—	—	—	—	—	1
kőműves	67	5	—	3	—	—	—
lakatos	14	5	2	—	1	3	—
szabó	3	2	1	—	—	—	1
szőnyegszövő	3	5	—	—	2	—	—
villanyszerelő	25	8	—	3	1	1	1
b) Átképző tanfolyam:							
részt vett	44	22	7	8	6	5	1
nem vett részt	1.872	1.283	134	138	303	205	533
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
c) Főiskolai tanulmányokat:							
folytat	80	4	2	—	6	—	—
nem folytat	1.836	1.301	139	146	303	210	534
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
Ebből:							
jogtudományi karon	14	2	—	—	4	—	—
orvosi «	4	—	1	—	—	—	—
bölcsészeti «	5	1	—	—	—	—	—
közgazdaságtudományi karon	14	1	1	—	—	—	—
mérnöki, építész- és gépész-, vegyészmérnöki karon	41	—	—	—	2	—	—
egyéb főiskolán	2	—	—	—	—	—	—
	2. Nő.						
a) Mesterséget tanult	103	106	8	5	12	3	55
« nem tanult	785	820	65	43	114	47	491
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**
Ebből:							
iparművész	7	4	1	—	1	—	3
kalapkészítő	13	20	1	1	4	1	2
kézimunkázó	7	7	2	1	1	—	3
szabó	17	10	—	2	2	—	31
szőnyegszövő	7	1	—	—	—	—	—
varrónő (fehérvarró)	52	64	4	—	4	2	2
b) Átképző tanfolyam:							
részt vett	35	25	5	3	4	1	13
nem vett részt	853	901	68	45	122	49	533
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**
c) Főiskolai tanulmányokat:							
folytat	3	—	—	—	—	—	—
nem folytat	885	926	73	48	126	50	546
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**
Ebből:							
jogtudományi karon	—	—	—	—	—	—	—
orvosi «	—	—	—	—	—	—	—
bölcsészeti «	3	—	—	—	—	—	—
közgazdaságtudományi karon	—	—	—	—	—	—	—
egyéb főiskolán	—	—	—	—	—	—	—

64-en egyéb varrást tanultak, hogy mindennapi kenyerüket megszerezzék. Az alkalmazás nélkül lévő magántisztviselőnők többi kategóriájából egyedül az »egyéb« magántisztviselőnők gyüjtőfogalma alá sorozottak között tűnnek ki a szabóságot kitanultak számszerint 31-et kitevő és így elég jelentékeny tömegükkel. Az átképzőtanfolyamok elvégzésében is számszerűen ez a három kategória jelentkezik erősebben. A megfelelő csoportok összeségéhez viszonyítva, a biztosítási és közlekedési tisztviselőnők is meglehetős aránnyal szerepelnek a mesterséget kitanult és az átképző tanfolyamon résztvettek arányaiban.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az átképzés szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
a) Mesterséget tanult	26·9	13·6	5·0	18·5	9·4	11·9	4·1
« nem tanult	73·1	86·4	95·0	81·5	90·6	88·1	95·9
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
b) Átképzőtanfolyamon:							
résztvett	2·3	1·7	5·0	5·5	1·9	2·4	0·2
nem vett részt	97·7	98·3	95·0	94·5	98·1	97·6	99·8
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
c) Főiskolai tanulmányokat:							
folytat	4·2	0·3	1·4	—	1·9	—	—
nem folytat	95·8	99·7	98·6	100·0	98·1	100·0	100·0
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
a) Mesterséget tanult	11·6	11·4	11·0	10·4	9·5	6·0	10·1
« nem tanult	88·4	88·6	89·0	89·6	90·5	94·0	89·9
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
b) Átképzőtanfolyamon:							
résztvett	4·0	2·7	6·8	6·2	3·2	2·0	2·4
nem vett részt	96·0	97·3	93·2	93·8	96·8	98·0	97·6
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
c) Főiskolai tanulmányokat:							
folytat	0·3	—	—	—	—	—	—
nem folytat	99·7	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők korábbi alkalmazásuk minősége szerint.

Az alkalmazás minőségének megállapításánál két hibaforrással kell számotvetni. Az egyik az adatszolgáltatóknak bizonyosfokú hanyagsága, mely megelégedett azzal, hogy egyszerűen tisztviselőnőnek nevezte magát és a feldolgozó közegnek kellett a többi kérdésre adott felelet alapján kibogozni, hogy köz- vagy magánszolgálatban állott-e az illető, továbbá, hogy a magánalkalmazás milyen ágában dolgozott előzőleg. Ez a hibaforrás utólag a feldolgozás folyamán javítható volt. A másik hibaforrás alapját a hiúság okozta. Azok a tisztviselők, akik ma a munkanélküliség nehéz útját járják, szívesebben vallották ugyanis bizonyos fokig, hogy fontosabb, jelentősebb munkakört töltöttek be alkalmaztatásuk idején. Így a főnökök mellé beosztott gépírónők egy része titkárnak, a nagyobb munkakörrel rendelkező tisztviselőnő főtisztviselőnőnek vallotta magát. Itt sajnos a feldolgozó közeg nem tudott utólagos helyesbítést alkalmazni és el kellett fogadnia az adatszolgáltató vallomását.

Állami és városi tisztviselőnő volt 306, napidíjas, gyors- és gépírónő a köz szolgálatában 5—5, míg a tanári és tanítói pályákon munkanélkülivé vált közszolgálatban álló nők száma 49 volt az utolsó számlálás adatai alapján. A korábbi számlálások adataival összehasonlítva igen élénken tűnik ki a leépítés, a B) listák eredménye. A tíz év előtti összeírás 163 tisztviselőt, 44 gyors- és gépírónőt, 166 napidíjast, 61 tanár-, tanítónőt és 101 egyéb, részletesen meg nem nevezett nőtisztviselőt talált a szellemi pályákon munka nélkül lévő nők között, akik korábban közszolgálatban állottak.

Sokkal változatosabb kép tárul a vizsgálódó elé, ha szemügyre veszi azokat a munka nélkül lévő tisztviselőnőket, akik magánszolgálatból elbocsátva váltak munkanélküliekké. Itt 53 banktisztviselőnő, 8 főtisztviselőnő, 495 gyors- és gépírónő, 296 kereskedelmi tisztviselőnő, 219 könyvelőnő, 142 levelezőnő, 246 pénztáros, 127 színésznő, 557 tisztviselőnő külön megnevezés nélkül, 55 titkárnő és 205 egyéb alkalmazásban lévő nő található a munka nélkül lévők soraiban. Világosan kitűnik, hogy ezen a téren nem tendenciózus leépítésről, hanem a vállalatok összeomlásából kifolyólag egész tisztviselői garniturák munka- és keresetnélkülivé válásáról van szó.

Százalékszerűen vizsgálva a mennyiségek alakulását, látható, hogy az összes alkalmazásban volt nők 10·1 százaléka a köztisztviselőnőkből, 2·4 százalék a magánalkalmazásban volt magasabb rangú főtisztviselőnőkből tevődött össze. A gyors- és gépírónők az összeségnek 16·4 százalékát képezték, míg a kereskedelmi tisztviselőnők, a könyvelők és levelezők egyenkint 9·7, 7·2, 4·7 százalékos aránnyal voltak képviselve az elbocsátottak tömegében. Az alkalmazásnélküliekké vált nőtisztviselők közül 8·1 százalék volt pénztárosi — tehát bizonyos fokig bizalmi-állásban alkalmazva, 4·2 százalékkal

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az utolsó alkalmazás minősége szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
Állami és városi tisztviselő	117	364	483	—	—	—	76	364	483	41	—	—
Banktisztviselő	95	222	162	—	—	—	—	—	—	95	222	162
Cégvezető, főnök	55	91	95	—	—	—	—	—	—	55	91	95
Főtisztviselő	62	102	121	—	—	—	3	—	12	59	102	109
Gazdasági intéző	34	99	27	—	—	—	1	—	—	33	99	27
Gyors- és gépíró	34	22	8	—	—	—	1	—	—	33	22	8
Igazgató	62	122	137	—	—	—	3	2	—	59	120	137
Kereskedelmi tisztviselő	86	88	394	—	—	—	—	—	—	86	88	394
Könyvelő	375	460	522	—	—	—	1	1	—	374	459	522
Levelező	120	56	104	—	—	—	—	2	—	120	54	104
Műszaki tisztviselő	37	260	145	—	—	—	7	19	18	30	241	127
Napidíjas	85	53	12	—	—	—	76	22	—	9	31	12
Osztályvezető	78	64	105	—	—	—	4	—	—	74	64	105
Pénztáros	142	48	95	—	—	—	4	1	—	138	47	95
Raktárnok	80	121	125	—	—	—	6	4	5	74	117	120
Segédkönyvelő	26	86	21	—	—	—	—	1	—	26	85	21
Színész	30	28	128	—	—	—	1	—	2	29	28	126
Tanár, tanító	32	35	40	—	—	—	25	20	14	7	15	26
Tisztviselő	180	645	895	—	—	—	—	88	—	180	557	895
Titkár	36	52	60	—	—	—	4	4	—	32	48	60
Ujságszerkesztő	32	47	44	—	—	—	—	—	—	32	47	44
Ügynök	90	73	86	—	—	—	—	—	—	90	73	86
Üzemi s. tiszt	44	11	8	—	—	—	2	—	—	42	11	8
Üzletvezető	67	65	131	—	—	—	—	—	—	67	65	131
Vámkezelő	35	35	10	—	—	—	—	4	—	35	31	10
Egyéb	1.143	589	1.056	—	—	—	221	110	17	922	479	1.039
Ismeretlen	44	63	101	—	—	—	7	10	3	37	53	98
Összesen	3.221	3.901	5.115	—	—	—	442	652	554	2.779	3.249	4.561
2. Nő.												
Állami és városi tisztviselő	167	662	306	—	—	—	163	662	306	4	—	—
Banktisztviselő	—	2	53	—	—	—	—	—	—	—	2	53
Cégvezető, főnök	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Főtisztviselő	—	12	8	—	—	—	—	—	—	—	12	8
Gazdasági intéző és tisztviselő .	—	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	24
Gyors- és gépíró	405	244	500	—	—	—	44	—	5	361	244	495
Igazgató	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Kereskedelmi tisztviselő	—	10	296	—	—	—	—	—	—	—	10	296
Könyvelő	201	183	220	—	—	—	4	—	1	197	183	219
Levelező	87	66	142	—	—	—	—	—	—	87	66	142
Műszaki tisztviselő	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Napidíjas	166	7	11	—	—	—	166	—	5	—	7	6
Osztályvezető	—	1	22	—	—	—	—	—	—	—	1	22
Pénztáros	212	150	246	—	—	—	7	—	—	205	150	246
Raktárnok	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	10	1
Segédkönyvelő	30	33	29	—	—	—	6	—	—	24	33	29
Színész	40	49	128	—	—	—	—	—	1	40	49	127
Tanár, tanító	65	45	109	—	—	—	61	10	49	4	35	60
Tisztviselő	590	643	557	—	—	—	—	—	—	590	643	557
Titkár	8	13	55	—	—	—	3	—	—	5	13	55
Ujságszerkesztő	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	1	4
Ügynök	—	3	7	—	—	—	—	—	—	—	3	7
Üzemi s. tiszt	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—
Üzletvezető	13	4	32	—	—	—	—	—	—	13	4	32
Vámkezelő	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Egyéb	433	173	213	—	—	—	101	—	8	332	173	205
Ismeretlen	37	18	70	—	—	—	4	—	13	33	18	57
Összesen	2.454	2.347	3.045	—	—	—	559	672	388	1.895	1.675	2.657

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az utolsó alkalmazás minősége szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Állami és városi tisztviselő	3·6	9·3	9·4	—	—	—	17·2	55·8	87·2	1·5	—	—
Banktisztviselő	3·0	5·7	3·1	—	—	—	—	—	—	3·4	6·8	3·6
Cégvezető, főnök	1·7	2·3	1·9	—	—	—	—	—	—	2·0	2·8	2·1
Főtisztviselő	1·8	2·6	2·4	—	—	—	0·7	—	2·2	2·1	3·1	2·4
Gazdasági intéző	1·1	2·5	0·5	—	—	—	0·2	—	—	1·2	3·0	0·6
Gyors- és gépíró	1·1	0·6	0·2	—	—	—	0·2	—	—	1·2	0·7	0·2
Igazgató	1·9	3·1	2·7	—	—	—	0·7	0·3	—	2·1	3·7	3·0
Kereskedelmi tisztviselő	2·7	2·3	7·7	—	—	—	—	—	—	3·1	2·7	8·6
Könyvelő	11·7	11·8	10·2	—	—	—	0·2	0·2	—	13·4	14·1	11·4
Levelező	3·7	1·4	2·0	—	—	—	—	0·3	—	4·3	1·7	2·3
Műszaki tisztviselő	1·2	6·7	2·8	—	—	—	1·6	2·9	3·2	1·1	7·4	2·8
Napidíjas	2·6	1·4	0·2	—	—	—	17·2	3·4	—	0·3	1·0	0·3
Osztályvezető	2·4	1·7	2·0	—	—	—	0·9	—	—	2·7	2·0	2·3
Pénztáros	4·4	1·2	1·9	—	—	—	0·9	0·2	—	5·0	1·4	2·1
Raktárnok	2·5	3·1	2·4	—	—	—	1·4	0·6	0·9	2·7	3·6	2·6
Segédkönyvelő	0·8	2·2	0·4	—	—	—	—	0·2	—	0·9	2·6	0·4
Színész	0·9	0·7	2·6	—	—	—	0·2	—	0·4	1·0	0·9	2·8
Tanár, tanító	1·0	0·9	0·8	—	—	—	5·6	3·0	2·5	0·2	0·5	0·6
Tisztviselő	5·6	16·5	17·4	—	—	—	—	13·5	—	6·5	17·2	19·6
Titkár	1·1	1·3	1·2	—	—	—	0·9	0·6	—	1·2	1·5	1·3
Újságszerkesztő	1·0	1·2	0·9	—	—	—	—	—	—	1·2	1·4	0·9
Ügynök	2·8	1·9	1·7	—	—	—	—	—	—	3·2	2·2	1·9
Üzemi s. tiszt	1·4	0·3	0·2	—	—	—	0·5	—	—	1·5	0·3	0·2
Üzletvezető	2·1	1·7	2·6	—	—	—	—	—	—	2·4	2·0	2·9
Vámkezelő	1·1	0·9	0·2	—	—	—	—	0·6	—	1·3	1·0	0·2
Egyéb	35·4	15·1	20·6	—	—	—	50·0	16·9	3·1	33·2	14·8	22·8
Ismeretlen	1·4	1·6	2·0	—	—	—	1·6	1·5	0·5	1·3	1·6	2·1
Összesen	100·0	100·0	100·0	—	—	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
						2. Nő.						
Állami és városi tisztviselő	6·8	28·2	10·0	—	—	—	29·1	98·5	78·8	0·2	—	—
Banktisztviselő	—	0·1	1·7	—	—	—	—	—	—	—	0·1	2·0
Cégvezető, főnök	—	—	0·1	—	—	—	—	—	—	—	—	0·1
Főtisztviselő	—	0·5	0·3	—	—	—	—	—	—	—	0·7	0·3
Gazdasági intéző és tisztviselő .	—	—	0·8	—	—	—	—	—	—	—	—	0·9
Gyors- és gépíró	16·5	10·4	16·4	—	—	—	7·9	—	1·3	19·1	14·6	18·6
Igazgató	—	—	0·1	—	—	—	—	—	—	—	—	0·1
Kereskedelmi tisztviselő	—	0·4	9·7	—	—	—	—	—	—	—	0·6	11·1
Könyvelő	8·2	7·8	7·2	—	—	—	0·7	—	0·3	10·4	10·9	8·2
Levelező	3·5	2·8	4·7	—	—	—	—	—	—	4·6	4·0	5·3
Műszaki tisztviselő	—	—	0·2	—	—	—	—	—	—	—	—	0·2
Napidíjas	6·8	0·3	0·4	—	—	—	29·7	—	1·3	—	0·4	0·2
Osztályvezető	—	0·0	0·7	—	—	—	—	—	—	—	0·1	0·8
Pénztáros	8·6	6·4	8·1	—	—	—	1·3	—	—	10·8	8·9	9·3
Raktárnok	—	0·4	0·0	—	—	—	—	—	—	—	0·6	0·0
Segédkönyvelő	1·2	1·4	0·9	—	—	—	1·1	—	—	1·3	1·9	1·1
Színész	1·6	2·1	4·2	—	—	—	—	—	0·3	2·1	2·9	4·8
Tanár, tanító	2·7	1·9	3·6	—	—	—	10·9	1·5	12·6	0·2	2·1	2·3
Tisztviselő	24·1	27·4	18·3	—	—	—	—	—	—	31·1	38·4	21·0
Titkár	0·3	0·6	1·8	—	—	—	0·5	—	—	0·3	0·8	2·0
Újságszerkesztő	—	0·0	0·1	—	—	—	—	—	—	—	0·1	0·2
Ügynök	—	0·1	0·2	—	—	—	—	—	—	—	0·2	0·3
Üzemi s. tiszt	—	0·8	—	—	—	—	—	—	—	—	1·1	—
Üzletvezető	0·5	0·2	1·1	—	—	—	—	—	—	0·7	0·2	1·2
Vámkezelő	—	—	0·1	—	—	—	—	—	—	—	—	0·1
Egyéb	17·7	7·4	7·0	—	—	—	18·1	—	2·1	17·5	10·3	7·7
Ismeretlen	1·5	0·8	2·3	—	—	—	0·7	—	3·3	1·7	1·1	2·2
Összesen	100·0	100·0	100·0	—	—	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az utolsó alkalmazás minősége szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Állami és városi tisztviselő	—	—	—	—	—	—	—
Banktisztviselő	—	—	—	—	162	—	—
Cégvezető, főnök	38	40	1	2	11	2	1
Főtisztviselő	19	31	7	4	32	10	6
Gazdasági intéző	—	—	—	—	—	27	—
Gyors- és gépíró	4	3	—	—	—	—	1
Igazgató	83	31	1	2	11	7	2
Kereskedelmi tisztviselő	22	372	—	—	—	—	—
Könyvelő	240	229	—	—	30	18	5
Levelező	36	50	—	—	13	3	2
Műszaki tisztviselő	102	8	1	10	3	1	2
Napidíjas	1	2	7	—	—	1	1
Osztályvezető	50	54	—	—	—	—	1
Pénztáros	43	34	—	—	8	2	8
Raktárnok	62	45	—	6	—	6	1
Segédkönyvelő	—	18	—	—	3	—	—
Színész	2	—	—	—	—	—	126
Tanár, tanító	—	—	—	—	—	—	26
Tisztviselő	494	—	122	92	—	88	99
Titkár	21	11	—	—	—	5	23
Újságszerkesztő	—	—	—	—	—	—	44
Ügynök	52	31	—	—	3	—	—
Üzemi s. tiszt	2	3	—	—	—	1	2
Üzletvezető	56	66	—	—	—	6	3
Vámkezelő	3	6	—	—	—	1	—
Egyéb	540	244	2	30	33	20	170
Ismeretlen	48	27	—	—	—	12	11
Összesen	1.916	1.305	141	146	309	210	534
	2. Nő.						
Állami és városi tisztviselő	—	—	—	—	—	—	—
Banktisztviselő	—	—	—	—	53	—	—
Cégvezető, főnök	3	—	—	—	—	—	—
Főtisztviselő	5	2	1	—	—	—	—
Gazdasági intéző és tisztviselő	—	—	—	—	—	24	—
Gyors- és gépíró	154	161	8	6	15	6	145
Igazgató	—	1	—	—	—	1	—
Kereskedelmi tisztviselő	4	292	—	—	—	—	—
Könyvelő	86	93	2	—	27	5	6
Levelező	59	63	4	3	12	—	1
Műszaki tisztviselő	5	—	—	—	—	—	—
Napidíjas	—	—	1	4	1	—	—
Osztályvezető	—	18	—	1	—	—	3
Pénztáros	69	130	5	3	8	6	25
Raktárnok	—	1	—	—	—	—	—
Segédkönyvelő	12	15	1	—	1	—	—
Színész	3	—	—	—	—	—	124
Tanár, tanító	2	—	—	—	—	—	58
Tisztviselő	406	—	44	24	—	—	83
Titkár	9	21	1	—	2	3	19
Újságszerkesztő	—	3	—	—	—	—	1
Ügynök	2	2	3	—	—	—	—
Üzemi s. tiszt	—	—	—	—	—	—	—
Üzletvezető	12	19	—	—	—	1	—
Vámkezelő	1	—	—	1	—	—	—
Egyéb	45	84	2	4	6	3	61
Ismeretlen	11	21	1	2	1	1	20
Összesen	888	926	73	48	126	50	546

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az utolsó alkalmazás minősége szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Állami és városi tisztviselő	0·3	—	—	—	2·3	—	—
Banktisztviselő	0·1	0·2	—	—	48·8	—	—
Cégvezető, főnök	2·0	3·1	0·7	1·4	3·5	1·0	0·2
Főtisztviselő	1·0	2·4	5·0	2·7	10·4	4·8	1·1
Gazdasági intéző	—	0·4	—	—	—	12·8	—
Gyors- és gépíró	0·2	0·2	—	—	—	—	0·2
Igazgató	4·3	2·4	0·7	1·4	3·5	3·3	0·4
Kereskedelmi tisztviselő	1·1	1·1	—	60·3	1·3	—	—
Könyvelő	12·5	17·5	—	—	9·7	8·6	0·9
Levelező	1·9	3·8	—	—	4·2	1·4	0·4
Műszaki tisztviselő	5·3	0·6	0·7	6·8	1·0	0·5	0·4
Napidíjas	0·1	0·2	5·0	—	—	0·5	0·2
Osztályvezető	2·6	4·1	—	—	—	—	0·2
Pénztáros	2·3	2·6	—	—	2·6	1·0	1·5
Raktárnok	3·2	3·4	—	4·1	—	2·8	0·2
Segédkönyvelő	—	1·4	—	—	1·0	—	—
Színész	0·4	—	—	—	—	—	23·6
Tanár, tanító	—	—	—	—	—	0·5	4·9
Tisztviselő	24·0	26·0	86·5	—	—	41·4	18·5
Titkár	1·1	0·8	—	—	—	2·4	4·3
Újságszerkesztő	1·0	0·8	—	—	—	—	8·2
Ügynök	2·7	2·4	—	—	1·0	—	—
Üzemi s. tiszt	0·1	0·2	—	—	—	0·5	0·4
Üzletvezető	2·9	5·1	—	—	—	2·8	0·6
Vámkezelő	0·2	0·5	—	2·7	—	0·5	—
Egyéb	28·2	18·7	1·4	20·6	10·7	9·5	31·8
Ismeretlen	2·5	2·1	—	—	—	5·7	2·0
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
	2. Nő.						
Állami és városi tisztviselő	—	—	—	—	—	—	—
Banktisztviselő	—	—	—	—	42·1	—	—
Cégvezető, főnök	0·3	—	—	—	—	—	—
Főtisztviselő	0·6	0·2	1·4	—	—	—	—
Gazdasági intéző és tisztviselő	—	—	—	—	—	48·0	—
Gyors- és gépíró	17·4	17·4	10·9	12·5	11·9	12·0	26·5
Igazgató	—	0·1	—	—	—	2·0	—
Kereskedelmi tisztviselő	0·4	31·6	—	—	—	—	—
Könyvelő	9·7	10·0	2·7	—	21·4	10·0	1·1
Levelező	6·7	6·8	5·5	6·2	9·5	—	0·2
Műszaki tisztviselő	0·6	—	—	—	—	—	—
Napidíjas	—	—	1·4	8·3	0·8	—	—
Osztályvezető	—	1·9	—	2·1	—	—	0·5
Pénztáros	7·8	14·0	6·8	6·3	6·4	12·0	4·6
Raktárnok	—	0·1	—	—	—	—	—
Segédkönyvelő	1·4	1·6	1·4	—	0·8	—	—
Színész	0·3	—	—	—	—	—	22·7
Tanár, tanító	0·2	—	—	—	—	—	10·6
Tisztviselő	45·7	—	60·3	50·0	—	—	15·2
Titkár	1·0	2·3	1·4	—	1·6	6·0	3·5
Újságszerkesztő és kiadóhiv. tisztv.	—	0·3	—	—	—	—	0·2
Ügynök	0·2	0·2	4·1	—	—	—	—
Üzemi s. tiszt	—	—	—	—	—	—	—
Üzletvezető	1·4	2·1	—	—	—	2·0	—
Vámkezelő	0·1	—	—	2·1	—	—	—
Egyéb	5·0	9·1	2·7	8·3	4·7	6·0	11·2
Ismeretlen	1·2	2·3	1·4	4·2	0·8	2·0	3·7
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

szerepelnek az alkalmazás nélkül maradt színésznők, 3·6-del pedig a volt tanárnők és tanítónők. Ha az alkalmazásnélkülivé vált magántisztviselőnők összességéhez viszonyítjuk ugyanezeket a tömegeket, a százalékszámok természetesen magasabbak, de az arányszerű megoszlásuk nem változik.

A magánalkalmazásban volt nőtisztviselőket *szakmák szerint* részletezve, mint érdekes jelenség figyelhető meg, hogy az iparban alkalmazott nőtisztviselők igen nagy része egyszerűen tisztviselőnek vallotta magát. Ezenkívül 154 dolgozott ezen a téren mint gyors- és gépírónő, 86 végzett könyvelői munkát, 59 pedig levelező volt. Pénztárban dolgozott 69, segédkönyvelő és üzletvezető pedig 12—12 volt.

A kereskedelemben 292 tisztviselőnő vált munkanélkülivé. Elvesztette ezeken kívül az állását 161 gyors- és gépírónő, 93 könyvelőnő, 63 levelezőnő. Munka nélkül van rajtuk kívül 18 volt osztályvezető, 130 pénztárosnő, 15 segédkönyvelőnő, 21 titkárnő és 19 üzletvezetőnő.

Jelentősebb csoportot alkotnak még a hitel terén munkanélkülivé vált nők is, akik közül 53 volt banktisztviselőnő külön megnevezés nélkül, 15 gyors- és gépírónő, 27 könyvelő, 12 levelező, 8 pedig pénztári szolgálatot töltött be.

Az egyéb magánalkalmazotti foglalkozási ágakban munkanélkülivé vált nők között két csoport tűnik ki az első pillanatra, ezek közül első és legjelentékenyebb a gyors- és gépírónőké, akik 145 és a színésznőké, akik 124 fővel vannak képviselve. A gyors- és gépírónők nagy számának jelentkezését elsősorban az ügyvédi konjunktúra lehanyatlásával munkanélkülivé vált irodai segéderők okozzák. Nagyobb számmal szerepelnek itt a tanárnők és tanítónők is, 58-an, akiknek egy része valószínűleg nem tartotta végleges alkalmazásnak azt az egynéhány magánórát, amelyből munkanélküliségének tartama alatt tengődött és az összeíró kérdésére munkanélkülinek minősítette magát.

A százalékszerű megoszlás itt nem nyujt újabb szempontokat és inkább csak a kép teljessége kedvéért közöljük le a fenti számokat százalékos arányokra átszámítva.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők a munkanélküliség és az előző alkalmazás tartama szerint.

A munkanélküliség tartamáról beszélve újból egy hibalehetőségre bukkan a vizsgálódó. Vannak kétségtelenül olyanok is a számlálóívek kitöltői között, akik munkanélküliségük tartamát az utolsó alkalmazás idejétől számították. Ha tehát a tisztviselőnő esetleg férjhezment és megvált az állásától öt-hat év előtt s közben nem is keresett alkalmazást, a kérdőívben adott válaszában, nem pontosan azt az időtartamot vezette be, amióta munkát keres, hanem utolsó alkalmazásának idejét. Szinte lehetetlennek kell ugyanis tartani, még a mai nehéz viszonyok között is, hogy valaki tíz évnél hosszabb idő óta semmiféle elhelyezkedést sem tudott találni, holott egyre keresett alkalmazást.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a munkanélküliség tartama szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
— 1 hónap .	42	230	58	—	—	—	—	24	3	42	206	55
1— 2 «	88	236	121	—	—	—	6	15	6	82	221	115
2— 3 «	98	114	93	—	—	—	12	8	8	86	106	85
3— 4 «	112	112	86	—	—	—	7	7	11	105	105	75
4— 5 «	107	181	77	—	—	—	10	10	7	97	171	70
5— 6 «	99	97	38	—	—	—	4	5	5	95	92	33
6— 7 «	85	79	64	—	—	—	5	5	4	80	74	60
7— 8 «	107	68	71	—	—	—	7	10	9	100	58	62
8— 9 «	99	54	53	—	—	—	6	2	—	93	52	53
9—10 «	102	59	44	—	—	—	5	2	4	97	57	40
10—11 «	57	70	58	—	—	—	3	3	5	54	67	53
11—12 «	32	98	50	—	—	—	5	4	5	27	94	45
1— 2 év	783	658	554	—	—	—	81	72	53	702	586	501
2— 3 «	656	578	486	—	—	—	113	114	39	543	464	447
3— 4 «	235	419	586	—	—	—	51	131	50	184	288	536
4— 5 «	83	168	533	—	—	—	27	59	40	56	109	493
5—10 «	221	395	1.229	—	—	—	73	129	115	148	266	1.114
10 éven felül ..	89	131	648	—	—	—	12	29	166	77	102	482
Ismeretlen	126	154	266	—	—	—	15	23	24	111	131	242
Összesen	**3.221**	**3.901**	**5.115**	—	—	—	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
						2. Nő.						
— 1 hónap .	43	115	56	—	—	—	3	15	4	40	100	52
1— 2 «	68	75	75	—	—	—	1	5	3	67	70	72
2— 3 «	72	51	56	—	—	—	1	1	1	71	50	55
3— 4 «	83	58	70	—	—	—	4	5	6	79	53	64
4— 5 «	74	43	44	—	—	—	6	7	2	68	36	42
5— 6 «	55	34	52	—	—	—	5	1	7	50	33	45
6— 7 «	59	36	57	—	—	—	5	6	6	54	30	51
7— 8 «	70	31	46	—	—	—	7	3	5	63	28	41
8— 9 «	47	42	27	—	—	—	4	6	1	43	36	26
9—10 «	43	34	29	—	—	—	—	4	3	43	30	26
10—11 «	44	26	27	—	—	—	3	1	1	41	25	26
11—12 «	31	31	205	—	—	—	1	3	184	30	28	21
1— 2 év	647	355	308	—	—	—	186	41	14	461	314	294
2— 3 «	397	430	269	—	—	—	120	157	24	277	273	245
3— 4 «	307	373	301	—	—	—	68	154	25	239	219	276
4— 5 «	105	179	307	—	—	—	39	74	23	66	105	284
5—10 «	225	325	734	—	—	—	87	158	60	138	167	674
10 éven felül ..	16	54	264	—	—	—	5	18	—	11	36	264
Ismeretlen	68	55	118	—	—	—	14	13	19	54	42	99
Összesen	**2.454**	**2.347**	**3.045**	—	—	—	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

MAGYAR
KIR

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a munkanélküliség tartama szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
— 1 hónap .	1·3	5·9	1·1	—	—	—	—	3·7	0·5	1·5	6·3	1·2
1— 2 «	2·7	6·1	2·4	—	—	—	1·4	2·3	1·1	3·0	6·8	2·5
2— 3 «	3·0	2·9	1·8	—	—	—	2·7	1·2	1·5	3·1	3·3	1·9
3— 4 «	3·5	2·9	1·7	—	—	—	1·6	1·1	2·0	3·8	3·2	1·6
4— 5 «	3·3	4·6	1·5	—	—	—	2·3	1·5	1·3	3·5	5·3	1·5
5— 6 «	3·1	2·5	0·7	—	—	—	0·9	0·8	0·9	3·4	2·8	0·7
6— 7 «	2·6	2·0	1·3	—	—	—	1·1	0·8	0·7	2·9	2·3	1·3
7— 8 «	3·3	1·7	1·4	—	—	—	1·6	1·5	1·6	3·6	1·8	1·4
8— 9 «	3·1	1·4	1·0	—	—	—	1·4	0·3	—	3·3	1·7	1·2
9—10 «	3·2	1·5	0·9	—	—	—	1·1	0·3	0·7	3·5	1·7	0·9
10—11 «	1·8	1·8	1·1	—	—	—	0·7	0·5	0·9	1·9	2·1	1·2
11—12 «	1·0	2·5	1·0	—	—	—	1·1	0·6	0·9	1·0	2·9	1·0
1— 2 év	24·3	16·9	10·8	—	—	—	18·3	11·1	9·6	25·3	18·0	11·0
2— 3 «	20·4	14·8	9·5	—	—	—	25·6	17·5	7·0	19·5	14·3	9·8
3— 4 «	7·3	10·8	11·5	—	—	—	11·5	20·1	9·0	6·6	8·9	11·7
4— 5 «	2·6	4·3	10·4	—	—	—	6·1	9·0	7·2	2·0	3·3	10·8
5—10 «	6·8	10·1	24·0	—	—	—	16·5	19·8	20·8	5·3	8·2	24·4
10 éven felül ..	2·8	3·4	12·7	—	—	—	2·7	4·4	30·0	2·8	3·1	10·6
Ismeretlen	3·9	3·9	5·2	—	—	—	3·4	3·5	4·3	4·0	4·0	5·3
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—	—	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
						2. Nő.						
— 1 hónap .	1·7	4·9	1·8	—	—	—	0·5	2·3	1·0	2·1	6·0	2·0
1— 2 «	2·8	3·2	2·5	—	—	—	0·2	0·8	0·8	3·6	4·2	2·7
2— 3 «	2·9	2·2	1·8	—	—	—	0·2	0·1	0·3	3·7	3·0	2·0
3— 4 «	3·4	2·5	2·3	—	—	—	0·7	0·8	1·5	4·2	3·2	2·4
4— 5 «	3·0	1·8	1·4	—	—	—	1·1	1·0	0·5	3·6	2·1	1·6
5— 6 «	2·2	1·5	1·7	—	—	—	0·9	0·1	1·8	2·6	2·0	1·7
6— 7 «	2·4	1·5	1·9	—	—	—	0·9	0·9	1·6	2·8	1·8	1·9
7— 8 «	2·8	1·3	1·5	—	—	—	1·3	0·4	1·3	3·3	1·7	1·5
8— 9 «	1·9	1·8	0·9	—	—	—	0·7	0·9	0·3	2·3	2·1	1·0
9—10 «	1·7	1·5	1·0	—	—	—	—	0·6	0·8	2·3	1·8	1·0
10—11 «	1·8	1·1	0·9	—	—	—	0·5	0·1	0·3	2·2	1·5	1·0
11—12 «	1·3	1·3	6·7	—	—	—	0·2	0·4	47·4	1·6	1·7	0·8
1— 2 év	26·4	15·1	10·1	—	—	—	33·2	6·1	3·6	24·3	18·7	11·1
2— 3 «	16·2	18·3	8·8	—	—	—	21·5	23·4	6·2	14·6	16·3	9·2
3— 4 «	12·5	15·9	9·9	—	—	—	12·1	22·9	6·4	12·6	13·1	10·4
4— 5 «	4·3	7·6	10·1	—	—	—	7·0	11·0	5·9	3·5	6·2	10·7
5—10 «	9·2	13·9	24·1	—	—	—	15·6	23·5	15·4	7·3	10·0	25·4
10 éven felül ..	0·7	2·3	8·7	—	—	—	0·9	2·7	—	0·6	2·1	9·9
Ismeretlen	2·8	2·3	3·9	—	—	—	2·5	2·0	4·9	2·8	2·5	3·7
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—	—	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Nem tartható valószínűnek, hogy százakra menjen azoknak a sorsüldözötteknek a száma, akik 1925 előtt már munka nélkül állottak és nemcsak abban a bizonyos, még kedvező konjunktúrás, időkben, de azóta sem tudtak semmiféle módon elhelyezkedni. Köztudomású ugyanis, hogy 1930 előtt az elhelyezkedés korántsem volt olyan nehéz, mint a harmincas évek elején. Ma pedig ismét az a helyzet, hogy a jól képzett, alapos tudással és megfelelő modorral rendelkező nőtisztviselőket többnyire hasztalanul keresik.

Az utolsó számlálás 744 olyan nőtisztviselőt talált az összeirottak között, akiknek munkanélkülisége még nem terjedt egyévi időtartamon túl. Ezzel szemben 1185 volt azoknak a tisztviselőnőknek száma, akik már 1—5 éve állottak munka nélkül. Ez a szám valószínű és elfogadható is, mert az 1930-as évvel kezdődtek a nehezebb viszonyok és a férfitisztviselők között is igen nagy azoknak a száma, akik már évek sora óta vannak munka nélkül. Öt-tíz éve nem tudott elhelyezkedni 734 nőtisztviselő, akik 1925—1930 évek között váltak munkanélküliekké. Valószínűtlennek csupán az a szám látszik, mely a korábbi számlálásoktól is élesen eltér, hogy tíz évnél régebben keres munkát *264* tisztviselőnő. A korábbi számlálások itt ebben a csoportban ugyanis csak 16—54 ilyen nőtisztviselőt találtak. Kétségtelen, hogy ezek a tisztviselőnők nem voltak munkakeresők a munkanélküliség egész tartama alatt.

A köztisztviselőnők között elenyészően kis számmal szerepelnek azok, akik 1—11 hónapja vannak munka nélkül. Legjelentékenyebb közöttük az a csoport, melynél a munkanélküliség tartama 11—12 hónap, ezeknek számszerű tömege közel jár az összes alkalmazást kereső, volt tisztviselőnők számának feléhez. Ők képviselik ebben a csoportban a legjelentékenyebb tömeget.

Százalékszerűen az alkalmazás nélkül lévő tisztviselőnőknek közel egy negyed része — 24·4 százaléka — egy évnél rövidebb idő óta van munka nélkül. Egy-öt éve keres munkát 38·9 százalék, öt-tíz éve pedig 24·1 százalék kísérletezik az elhelyezkedéssel. A tíz évnél régebben munkát keresők 8·7 százaléka, mint korábban kitűnt, arra enged következtetni, hogy ezeknek egy része a közbenső idő alatt nem mindig volt munkakereső.

Az alkalmazást kereső volt *köztisztviselőnők* között világosan kiütköznek azoknak a magas arányai, akik az utolsó évben váltak munkanélkülivé. Nem kevesebb, mint 47·4 százalék vesztette 11—12 hónap előtt el közszolgálati alkalmazását. Itt már a tudatos — a nők ellen irányuló — leépítési folyamat eredményeivel kell számolni.

A *magánalkalmazásból* munkanélkülivé vált tisztviselőnőknek 19·6 százaléka egy évnél rövidebb ideje van alkalmazás nélkül. Ezzel szemben viszont itt található 25·4 százalék olyan tisztviselőnő, aki 5—10 év óta még nem tudott elhelyezkedni, valószínűleg hiányos képesítése vagy magasabb életkora miatt.

Munka nélkül lévő magántisztviselők a munkanélküliség tartama szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
— 1 hó	29	15	1	1	2	—	7
1— 2 «	56	23	6	1	5	6	18
2— 3 «	36	21	4	1	5	8	10
3— 4 «	29	18	1	3	2	7	15
4— 5 «	32	22	1	1	2	2	10
5— 6 «	9	14	2	—	1	3	4
6— 7 «	26	19	1	2	—	4	8
7— 8 «	26	16	3	1	—	6	10
8— 9 «	23	18	2	2	1	2	5
9—10 «	12	14	1	—	2	—	11
10—11 «	30	12	2	1	1	2	5
11—12 «	10	23	2	—	—	1	9
1— 2 év	226	136	10	21	18	21	69
2— 3 «	210	128	6	11	26	17	49
3— 4 «	245	165	20	11	32	21	42
4— 5 «	243	143	14	11	20	21	41
5—10 «	420	380	44	37	85	47	101
10 éven felül	174	92	17	38	94	23	44
Ismeretlen	80	46	4	4	13	19	76
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
— 1 hó	25	8	5	1	1	—	12
1— 2 «	31	25	—	—	1	2	13
2— 3 «	19	25	—	—	1	2	8
3— 4 «	18	26	1	1	2	1	15
4— 5 «	13	12	2	1	—	1	13
5— 6 «	16	13	1	—	2	—	13
6— 7 «	7	19	1	—	2	1	21
7— 8 «	13	19	—	—	—	—	9
8— 9 «	7	11	—	—	1	—	7
9—10 «	7	12	2	—	—	—	5
10—11 «	9	12	1	—	—	—	4
11—12 «	7	11	—	—	1	—	2
1— 2 év	108	81	3	3	7	3	89
2— 3 «	83	90	5	1	6	4	56
3— 4 «	97	94	3	6	12	5	59
4— 5 «	103	107	4	5	6	7	52
5—10 «	221	244	25	22	48	15	99
10 éven felül	83	78	18	7	34	7	37
Ismeretlen	21	39	2	1	2	2	32
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a munkanélküliség tartama szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
— 1 hó	1·5	1·1	0·7	0·7	+0·7	—	1·3
1— 2 «	2·9	1·8	4·3	0·7	1·6	2·8	3·4
2— 3 «	1·9	1·6	2·9	0·7	1·6	3·8	1·9
3— 4 «	1·5	1·4	0·7	2·1	0·7	3·3	2·8
4— 5 «	1·7	1·7	0·7	0·7	0·7	1·0	1·9
5— 6 «	0·5	1·1	1·4	—	0·3	1·4	0·7
6— 7 «	1·3	1·5	0·7	1·4	—	1·9	1·5
7— 8 «	1·3	1·2	2·1	0·7	—	2·8	1·9
8— 9 «	1·2	1·4	1·4	1·4	0·3	1·0	0·9
9—10 «	0·6	1·1	0·7	—	0·7	—	2·1
10—11 «	1·6	0·9	1·4	0·7	0·3	1·0	0·9
11—12 «	0·5	1·8	1·4	—	—	0·5	1·7
1— 2 év	11·8	10·4	7·1	14·4	5·8	10·0	12·9
2— 3 «	11·0	9·8	4·3	7·5	8·4	8·1	9·2
3— 4 «	12·8	12·6	14·2	7·5	10·3	10·0	7·9
4— 5 «	12·7	11·0	9·9	7·5	6·5	10·0	7·7
5—10 «	21·9	29·1	31·2	25·3	27·5	22·4	18·9
10 éven felül	9·1	7·0	12·0	26·0	30·4	11·0	8·2
Ismeretlen	4·2	3·5	2·9	2·7	4·2	9·0	14·2
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
— 1 hó	2·8	0·9	6·8	2·1	0·8	—	2·2
1— 2 «	3·5	2·7	—	—	0·8	4·0	2·4
2— 3 «	2·1	2·7	—	—	0·8	4·0	1·5
3— 4 «	2·0	2·8	1·4	2·1	1·6	2·0	2·7
4— 5 «	1·5	1·3	2·7	2·1	—	2·0	2·4
5— 6 «	1·8	1·4	1·4	—	1·6	—	2·4
6— 7 «	0·8	2·1	1·4	—	1·6	2·0	3·9
7— 8 «	1·5	2·1	—	—	—	—	1·6
8— 9 «	0·8	1·2	—	—	0·8	—	1·3
9—10 «	0·8	1·3	2·7	—	—	—	0·9
10—11 «	1·0	1·3	1·4	—	—	—	0·7
11—12 «	0·8	1·2	—	—	0·8	—	0·4
1— 2 év	12·2	8·7	4·1	6·2	5·6	6·0	16·3
2— 3 «	9·3	9·7	6·8	2·1	4·7	8·0	10·2
3— 4 «	10·9	10·2	4·1	12·5	9·5	10·0	10·8
4— 5 «	11·6	11·5	5·5	10·4	4·7	14·0	9·5
5—10 «	24·9	26·3	34·3	45·8	38·1	30·0	18·1
10 éven felül	9·3	8·4	24·7	14·6	27·0	14·0	6·8
Ismeretlen	2·4	4·2	2·7	2·1	1·6	4·0	5·9
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Egyes *foglalkozási alcsoportok* szerint vizsgálva a munka nélkül lévő magántisztviselőnőket, kitűnik, hogy a kereskedelmi pályán munkanélkülivé vált tisztviselőnők megoszlása a legegyenletesebb a munkanélküliség tartama szerint. A két legerősebben képviselt csoport az egy éven aluli és az öt-tíz évek közötti munkanélküliségi tartamra vonatkozó csoport. A többi csoport ebben a szakmában ismét meglehetősen egyenletesen oszlik meg és átlag 80—100 munkakereső nőt foglal magába. A korábbi vizsgálódásokból kitűnt, hogy épen ennek a csoportnak több, mint 70 százaléka az alkalmazó vállalat megszűnése és létszámcsökkentés folytán vált munkanélkülivé s így szinte kézenfekvő, hogy az egyre megszűnő és leépítő vállalatok tükörképét látjuk, az ezen szakmában munkanélkülivé vált nők számadataiban, ha a munkanélküliségük tartama szerint vizsgáljuk őket.

Az ipari pályán munkanélkülivé vált tisztviselőnők megoszlása a munkanélküliség tartama szerint már korántsem ilyen egyenletes. A két legnagyobb csoportot itt is azok a tisztviselőnők alkotják, akik egy évnél rövidebb idő vagy 5—10 év óta vannak munka nélkül. Ezzel szemben azonban kimagaslik azoknak a csoportja is, akik 1—2, illetőleg 4—5 éve nem találtak elhelyezkedést.

A biztosítási és hitel szakmában szintén az 5—10 éve munkakeresők vannak számszerűleg erős túlsúlyban. Általában ez a csoport (5—10 éves munkanélküliségi tartammal) mindenik szakmában kiemelkedő jelentőségű. Egyedül az »egyéb« szakmák gyüjtőcsoportjában található nagyobb tömeg az egy évnél rövidebb idő óta alkalmazás nélkül lévő tisztviselőnők között.

Az egyes magánalkalmazási szakmák százalékszerű megoszlása csak a fent elmondottakat támasztja alá. A munkát keresők számbeli és viszonylagos tömegét kétségtelenül azok a tisztviselőnők alkotják, akik az utolsó öt esztendőben váltak munkanélküliekké. Az utolsó évek nehéz viszonyai és az erős dekonjunktúra épen a magánalkalmazásban állott nőtisztviselők munkanélküliségében jelentkeznek a legszembetűnőbben.

A korábbi alkalmazás időtartamára vonatkozó vizsgálatok szintén igen érdekes fejezetét szolgáltatják a női munkanélküliség kérdésének. Némi hibalehetőség itt is adódik. Ugyanis nem állapítható meg, hogy az alkalmazásban eltöltött időtartam összefüggő egészet alkot-e vagy többszörös megszakításokkal adódott ki a bevallott szolgálati idő. Mindenesetre nagyon érdekes és szembetűnő, hogy az alkalmazás nélkül lévő tisztviselőnők tömege azok közül kerül ki, akiknek szolgálati ideje a *tíz esztendőt még nem haladta meg.*

A legutolsó számlálás alkalmával 498 olyan nőtisztviselőt talált a statisztikai vizsgálódás az alkalmazást keresők között, akiknek előző szolgálati ideje nem haladta meg az egy esztendőt. Egy évnél hosszabb, de két évet meg nem haladó előzetes szolgálati ideje volt a munkanélküli nőtisztviselők közül 443-nak. Kettőnél több, de háromnál kevesebb évi szolgálattal 392 rendelkezett, öt-tíz évi szolgálata pedig 593-nak volt már a munkanélküliség beállta előtt.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az alkalmazás tartama szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
1 hónapnál rövidebb	—	—	10	—	—	—	—	—	3	—	—	7
1— 3 hónap .	32	59	97	—	—	—	2	2	10	30	57	87
3— 6 «	93	124	209	—	—	—	10	7	6	83	117	203
6— 9 «	63	95	99	—	—	—	7	10	1	56	85	98
9—12 «	137	138	407	—	—	—	7	—	—	130	138	407
1— 2 év	608	666	832	—	—	—	52	41	99	556	625	733
2— 3 «	445	470	626	—	—	—	36	35	66	409	435	560
3— 4 «	340	324	453	—	—	—	37	50	45	303	274	408
4— 5 «	227	278	394	—	—	—	26	32	35	201	246	359
5—10 «	412	535	1.008	—	—	—	78	121	145	334	414	863
10—15 «	144	193	281	—	—	—	43	90	57	101	103	224
15—20 «	85	177	99	—	—	—	37	75	26	48	102	73
20—30 «	87	135	76	—	—	—	39	89	14	48	46	62
30—40 «	29	63	7	—	—	—	16	33	—	13	30	7
40 éven felül ..	3	14	1	—	—	—	2	1	—	1	13	1
Ismeretlen	516	630	516	—	—	—	50	66	47	466	564	469
Összesen	**3.221**	**3.901**	**5.115**	—	—	—	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
						2. Nő.						
1 hónapnál rövidebb	—	1	5	—	—	—	—	—	1	—	1	4
1— 3 hónap .	23	45	58	—	—	—	2	4	18	21	41	40
3— 6 «	148	115	134	—	—	—	12	6	3	136	109	131
6— 9 «	50	43	114	—	—	—	6	7	—	44	36	114
9—12 «	52	18	187	—	—	—	—	1	23	52	17	164
1— 2 év	479	538	443	—	—	—	93	71	53	386	467	390
2— 3 «	331	270	392	—	—	—	60	66	42	271	204	350
3— 4 «	249	209	280	—	—	—	33	62	32	216	147	248
4— 5 «	195	136	232	—	—	—	42	42	26	153	94	206
5—10 «	438	441	593	—	—	—	189	235	115	249	206	478
10—15 «	91	140	170	—	—	—	56	97	18	35	43	152
15—20 «	33	37	50	—	—	—	19	24	10	14	13	40
20—30 «	8	20	44	—	—	—	5	10	2	3	10	42
30—40 «	2	5	2	—	—	—	—	3	—	2	2	2
40 éven felül ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	355	329	341	—	—	—	42	44	45	313	285	296
Összesen	**2.454**	**2.347**	**3.045**	—	—	—	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az alkalmazás tartama szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
1 hónapnál rövidebb	—	—	0·2	—	—	—	—	—	0·5	—	—	0·2
— 3 hónap .	1·0	1·5	1·9	—	—	—	0·5	0·3	1·8	1·1	1·7	1·9
3— 6 «	2·9	3·2	4·1	—	—	—	2·3	1·1	1·1	3·0	3·6	4·4
6— 9 «	2·0	2·4	1·9	—	—	—	1·6	1·5	0·2	2·0	2·6	2·1
9—12 «	4·3	3·5	8·0	—	—	—	1·6	—	—	4·6	4·2	8·9
1— 2 év	18·8	17·1	16·3	—	—	—	11·7	6·3	17·9	20·0	19·2	16·1
2— 3 «	13·8	12·1	12·2	—	—	—	8·1	5·3	11·9	14·7	13·4	12·3
3— 4 «	10·5	8·3	8·9	—	—	—	8·4	7·7	8·1	10·9	8·4	8·9
4— 5 «	7·1	7·1	7·7	—	—	—	5·9	4·9	6·3	7·2	7·6	7·9
5—10 «	12·8	13·7	19·7	—	—	—	17·6	18·6	26·2	12·0	12·8	18·9
10—15 «	4·5	4·9	5·5	—	—	—	9·7	13·8	10·3	3·6	3·2	4·9
15—20 «	2·6	4·5	1·9	—	—	—	8·4	11·5	4·7	1·7	3·1	1·6
20—30 «	2·7	3·5	1·5	—	—	—	8·8	13·6	2·5	1·7	1·4	1·4
30—40 «	0·9	1·6	0·1	—	—	—	3·6	5·1	—	0·5	1·0	0·2
40 éven felül ..	0·1	0·4	0·0	—	—	—	0·5	0·2	—	0·3	0·4	0·0
Ismeretlen	16·0	16·2	10·1	—	—	—	11·3	10·1	8·5	16·7	17·4	10·3
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—	—	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
						2. Nő.						
1 hónapnál rövidebb	—	0·0	0·2	—	—	—	—	—	0·3	—	0·1	0·2
— 3 hónap .	1·0	1·9	1·9	—	—	—	0·4	0·6	4·6	1·1	2·4	1·5
3— 6 «	6·0	4·9	4·4	—	—	—	2·1	0·9	0·8	7·2	6·5	4·9
6— 9 «	2·0	1·8	3·7	—	—	—	1·1	1·0	—	2·3	2·1	4·3
9—12 «	2·1	0·8	6·1	—	—	—	—	0·1	5·9	2·7	1·0	6·2
1— 2 év	19·5	22·9	14·5	—	—	—	16·6	10·6	13·7	20·4	27·9	14·7
2— 3 «	13·5	11·5	12·9	—	—	—	10·8	9·8	10·8	14·3	12·2	13·2
3— 4 «	10·1	8·9	9·2	—	—	—	5·9	9·2	8·3	11·4	8·8	9·3
4— 5 «	7·9	5·8	7·6	—	—	—	7·5	6·3	6·7	8·1	5·6	7·7
5—10 «	17·9	18·8	19·5	—	—	—	33·8	35·0	29·6	13·2	12·3	18·0
10—15 «	3·7	6·0	5·6	—	—	—	10·0	14·4	4·6	1·8	2·6	5·7
15—20 «	1·4	1·6	1·6	—	—	—	3·4	3·6	2·6	0·7	0·8	1·5
20—30 «	0·3	0·9	1·5	—	—	—	0·9	1·5	0·5	0·2	0·6	1·6
30—40 «	0·1	0·2	0·1	—	—	—	—	0·4	—	0·1	0·1	0·1
40 éven felül ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	14·5	14·0	11·2	—	—	—	7·5	6·6	11·6	16·5	17·0	11·1
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—	—	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Korábban, mikor a szellemi pályákon munka nélkül lévő nőket kor szerint tárgyalta a vizsgálat, azt a megállapítást lehetett tenni, hogy egy jórésze az alkalmazást keresőknek a magasabb életkorokból rekrutálódott. Ehhez képest viszonylag alacsonyak a fenti számok között azok az értékek, amelyek a tíz évnél hosszabb szolgálati idő után munkanélküliekké lett nők csoportjait jelzik. Ebből talán arra lehet következtetni, ami egyébként már korábban is feltűnt, hogy a munka nélkül lévő szellemi nőmunkásoknak egy jelentékeny része nem készült kenyérkereső pályára és csak idővel a családi körülmények változása, az idők nehezebbre fordulása után szánta rá magát a kenyérkeresetre. Csak 266 olyan nőtisztviselőt talált az összeírás, akik tíz évnél hosszabb előző szolgálattal kerültek a munkanélküliek sorába. A tíz év előtti számlálás, amikor a *B)* listák még erősebben éreztették hatásukat, csak 134 ilyen nőtisztviselőt talált az összeségben. A köz- és magántisztviselőnők zöme, a tíz évi szolgálati idő, tehát a nyugdíjhatár elérése előtt vált alkalmazás nélkülivé. A korábbi adatokat tekintve tíz esztendő előtt is ugyan az volt a helyzet, mint napjainkban.

Különösen kiemelkedik az 5—10 éves szolgálati idővel rendelkezők csoportja a munkanélküli *köztisztviselőnők* között mind a három számlálásnál. A *magántisztviselői* pályákon munka nélkül maradt nőknél ez a szempont nem jut olyan erősen érvényre, hiszen, — amint már megállapítást nyert — a vállalatok összeomlásánál nem lehettek tekintettel a kenyér nélkül maradt tisztviselőnőknek sem a korára, sem a szolgálati idejére. Abból, hogy mégis annyival jelentékenyebbek a kisebb szolgálati idővel rendelkező csoportok telítettség tekintetében, inkább arra lehetne következtetni, hogy a *leépítések* a kisebb szolgálati idővel rendelkező nőalkalmazottakat érintették elsősorban, akik talán még nem dolgozták be teljesen szakmájukba magukat és így teljesítmény tekintetében alatta maradtak a régebbi, nagyobb gyakorlattal rendelkező irodatársaiknak. Ha mármost a vállalat húsz alkalmazott helyett, a nehéz viszonyok között, csak tizet tudott megtartani és foglalkoztatni, elsősorban a gyakorlatlanabb erőket bocsátotta el és ráhárította a munkát a kipróbált régebbi munkaerőinek a vállára.

A százalékszerű megoszlásról szóló táblázat igen élénken mutatja az egyes csoportok viszonylagos jelentőségét a számlálásokon belül. Egy évnél rövidebb előzetes szolgálattal rendelkezett az utolsó számlálás alkalmával jelentkező tömegnek 16·3 százaléka. Tíz év előtt ez az arány még csak 11·1 százalékos volt. Egy-kétéves szolgálata volt 14·5 százaléknak (tíz év előtt ez a csoport 19·5 százalékos jelentőséggel szerepelt). Két-három évig volt alkalmazásban az összeség 12·9 százaléka. Öt évet meghaladó, de tíz évnél kevesebb szolgálati időt tudott felmutatni 19·5 százalék alkalmazást kereső nőtisztviselő. Tíz évnél hosszabb szolgálati idővel a legutóbb megszámláltak 8·8 százaléka, a tíz év előtti alkalmazást keresőknek 5·5 százaléka rendelkezett csupán.

Munka nélkül lévő magántisztviselők az alkalmazás tartama szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
1 hónapnál rövidebb	1	3	—	2	—	—	1
— 3 hó	43	19	8	2	3	2	10
3— 6 «	96	54	9	7	6	10	21
6— 9 «	51	23	2	3	5	4	10
9—12 «	151	154	—	1	1	32	68
1— 2 év	292	221	40	28	40	40	72
2— 3 «	257	144	15	23	43	23	55
3— 4 «	176	117	16	11	40	11	37
4— 5 «	154	115	6	12	34	12	26
5—10 «	382	254	25	26	70	34	72
10—15 «	98	58	4	14	23	12	15
15—20 «	28	15	5	7	11	1	6
20—30 «	27	13	4	1	6	3	8
30—40 «	—	5	—	—	—	1	1
40— «	—	1	—	—	—	—	—
Ismeretlen	160	109	7	9	27	25	132
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
1 hónapnál rövidebb	1	2	—	—	—	—	1
— 3 hó	18	8	—	—	1	—	13
3— 6 «	55	42	2	1	5	3	23
6— 9 «	38	54	4	—	2	2	14
9—12 «	85	15	—	—	—	—	64
1— 2 év	132	103	11	7	18	15	104
2— 3 «	112	135	12	9	24	2	56
3— 4 «	77	110	5	7	10	8	31
4— 5 «	75	75	5	2	14	5	30
5—10 «	147	186	21	15	27	3	79
10—15 «	50	51	7	3	16	8	17
15—20 «	13	14	—	2	3	—	8
20—30 «	5	30	—	1	2	1	3
30—40 «	—	2	—	—	—	—	—
40— «	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	80	99	6	1	4	3	103
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Munka nélkül lévő magántisztviselők az alkalmazás tartama szerint. — 1935

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
1 hónapnál rövidebb	0·1	0·2	—	1·4	—	—	0·2
— 3 hó	2·2	1·5	5·7	1·4	1·0	1·0	1·9
3— 6 «	5·0	4·1	6·4	4·8	1·9	4·8	3·9
6— 9 «	2·7	1·8	1·4	2·0	1·6	1·9	1·9
9—12 «	7·9	11·8	—	0·7	0·3	15·2	12·7
1— 2 év	15·2	16·9	28·4	19·2	13·0	19·0	13·5
2— 3 «	13·4	11·0	10·6	15·7	13·9	11·0	10·3
3— 4 «	9·2	9·0	11·4	7·5	13·0	5·2	6·9
4— 5 «	8·0	8·8	4·3	8·2	11·0	5·7	4·9
5—10 «	19·9	19·5	17·7	17·8	22·7	16·2	13·5
10—15 «	5·1	4·4	2·8	9·6	7·4	5·7	2·8
15—20 «	1·5	1·1	3·5	4·8	3·6	0·5	1·1
20—30 «	1·4	1·0	2·8	0·7	1·9	1·4	1·5
30—40 «	—	0·4	—	—	—	0·5	0·2
40— «	—	0·1	—	—	—	—	—
Ismeretlen	8·4	8·4	5·0	6·2	8·7	11·9	24·7
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
1 hónapnál rövidebb	0·1	0·2	—	—	—	—	0·2
— 3 hó	2·0	0·9	—	—	0·8	—	2·4
3— 6 «	6·2	4·5	2·7	2·1	4·0	6·0	4·2
6— 9 «	4·3	5·8	5·5	—	1·6	4·0	2·6
9—12 «	9·6	1·6	—	—	—	—	11·7
1— 2 év	14·9	11·1	15·1	14·6	14·3	30·0	19·0
2— 3 «	12·6	14·6	16·5	18·7	19·0	4·0	10·2
3— 4 «	8·7	11·9	6·8	14·6	7·9	16·0	5·7
4— 5 «	8·4	8·1	6·8	4·2	11·1	10·0	5·5
5—10 «	16·5	20·1	28·8	31·2	21·4	6·0	14·5
10—15 «	5·6	5·5	9·6	6·2	12·7	16·0	3·1
15—20 «	1·5	1·5	—	4·2	2·4	—	1·5
20—30 «	0·6	3·3	—	2·1	1·6	2·0	0·5
30—40 «	—	0·2	—	—	—	—	—
40— «	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	9·0	10·7	8·2	2·1	3·2	6·0	18·9
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Az alkalmazást kereső *volt férfi* köz- és magántisztviselők százalék szerinti megoszlása csaknem azonos a nőtisztviselőkével. Jelentékenyebb eltérés csak az egy évnél kisebb szolgálati idővel rendelkezők csoportjában jelentkezik a magántisztviselőnők rovására.

A nyugdíjigények fentebb említett határvonala valamennyi számlálásnál a *köztisztviselőnők* csoportjában jut a legerőteljesebben kifejezésre. Ugyanis azoknak az aránya, akik 5—10 évi szolgálat után lettek munkanélküliekké, az egyes számlálások szerint, 29·6—35·0 százalékok között mozog. A magasabb — 35 százalékot — az 1927-es számlálás eredményében találjuk fel, jeléül annak, hogy itt ismét a B) listák hatása érezhető. A tíz évnél rövidebb szolgálati idővel rendelkező köztisztviselőnők ugyanis akkor nem nyugdíjat, hanem csak végkielégítést kaptak és így eltávozásukkal nem terhelték meg a nyugdíjasok, amúgy is egyre inkább növekvő súllyal latbaeső tömegét.

A *magántisztviselőnők* táborában a tíz év előtti számlálás az 1—2 éve alkalmazásban lévők csoportjában találta a legtöbb munka nélkül lévő nőt. Ezzel szemben az utolsó adatok szerint, miután ma a magántisztviselőnők nagy részének is van már nyugdíjigényjogosultsága, a százalékszerűen legnagyobb arány, csakúgy, mint fent a közalkalmazásban volt nők csoportjában, azok között jelentkezik, akik öt évnél több, de tíz évet meg nem haladó szolgálati idővel rendelkeztek.

A magántisztviselői minőségben alkalmazásban volt nőtisztviselőkről már korábban megállapítást nyert, hogy igen csekély azoknak a száma, úgy abszolút számokban, mint százalékosan, akik tíz évi szolgálat után állanak munka nélkül. Ebből talán jogosan lehet arra következtetni, hogy az általános gazdasági hanyatláson kívül, még más okoknak is kell közrejátszani, a tények ilyetén való kialakításában. Ezek között az okok között elsősorban szerepel a magánalkalmazó nagyobb igénye. Miután a magánvállalatok egyéni vállalkozások, természetesen gyorsabban cserélik ki a nekik teljesen meg nem felelő munkaerőt, mint ahogy az a közhivataloknál általában szokásban van. Mert a közalkalmazásban minden alkalmazás és elbocsátás a hosszabb időt igénybevevő bürokratikus úton kell hogy keresztül haladjon. A magánalkalmazottaknak egy része igen kis vállalatoknál talál néha alkalmazást, ahol a jövedelem hullámzása és a romló konjunktúra egyszeriben munkanélkülivé teheti az alkalmazottat. A kereskedő, az iparos, ha nem elég jövedelmező az üzletmenete, gyorsan bocsátja el könyvelőjét, levelezőjét, gépíróját és így a magánalkalmazásban álló tisztviselőszemélyzet mindig erősebb hullámzásnak van alávetve, mint a közalkalmazásban állók tömege.

Az iparban csak 68 tisztviselőnő rendelkezett tíz évnél hosszabb szolgálati idővel, mikor munkanélkülivé lett és erről a tíz évről sem lehet kimutatni, hogy egy vállalatnál töltötte-e a megjelölt teljes szolgálati idejét.

A kereskedelemben a tíz éves szolgálattal munkanélkülivé lett nőtisztviselők száma: 97.

Eléggé magas viszonylag a hiteléletben alkalmazásban volt tisztviselőnők 21-et kitevő száma az összes itt alkalmazásban volt nőtisztviselőkhöz viszonyítva, ugyszintén az »egyéb« foglalkozások gyüjtőneve alá sorolt tömegében is, ahol számuk: 28.

Az abszolút számokban tömegszerűen a három évnél rövidebb szolgálat után munkanélküliekké vált nőtisztviselők emelkednek ki. Különösen érezhető ez az iparban és a kereskedelemben.

Százalékszerűen a magánalkalmazásban volt valamennyi nőtisztviselő közül azoknak a csoportja van a legerősebben képviselve, akik egy évnél hosszabb, de öt évnél rövidebb ideig voltak előzetesen alkalmazásban. Itt található meg az ipari tisztviselőnők 44·6, a kereskedelmi tisztviselőnők 45·7, a biztosítási tisztviselőnők 45·2, a közlekedésiek 52·1, a hitelben alkalmazottak 52·3, a gazdaságiak 60 és végül az ezekbe a csoportokba nem sorolható »egyéb« magánalkalmazásban volt nőtisztviselők 40·4 százaléka.

Ha az adatok alapján mód kinálkoznék egybevetni az alkalmazás tartamát a munkanélkülivé válás időpontjával, igen érdekes következtetésekre nyujtana alapot a konjunkturális hullámzás szempontjából.

A szellemi pályákon munka nélkül levő nők az utoljára élvezett fizetés nagysága szerint.

Az utoljára élvezett fizetés összegszerű nagysága szomorúan bizonyítja, hogy az alkalmazást kereső nőtisztviselők, csaknem kivétel nélkül, az igen szerényen díjazott, volt kistisztviselőnők közül kerültek ki. Ez az a réteg, mely elfoglalja válogatás nélkül a legszerényebben javadalmazott állásokat, olyan vállalatoknál is, amelyek nem tudnak vagy *már* nem tudnak fizetni. Dolgoznak egy ideig és mert vagy nem kapnak fizetést vagy nem tudnak fizetésükből megélni, elhagyják munkahelyüket és ismét a munkakeresők közé lépnek. Sodródnak erre-arra és lassan-lassan egyre mélyebbre kerülnek az élet normális színvonala alá. Felfelé emelkedni ugyanis annak, akinek a szó szoros értelmében a mindennapi kenyér megszerzése is problémát jelent, igen-igen nehéz, majdnem lehetetlen feladat. A magánalkalmazásban volt nők között elvétve találhatók olyanok is, akik jobban díjazott, magasabb állásokból kerültek ma a munkanélküliek közé.

Az utolsó számlálás alkalmából munka nélkül levő tisztviselőnőknek több, mint kétötödrésze a 76—150 pengővel díjazott állásokból került a munkát keresők közé. Számszerint 1292-en alkalmazásuk idején is csak ilyen kis fizetést élveztek. Negyedrészük még ennél is kevesebbet keresett, mert 731-nek a bevallott utolsó fizetése csak a 75 pengőt érte el. Mit jelent-

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az utolsó fizetés nagysága szerint. — 1926.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: közt.-viselő	Ebből: magánt.-viselő	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: közt.-viselő	Ebből: magánt.-viselő
	1. Férfi.				2. Nő.			
50.000 K	283	—	66	217	313	—	85	228
100.000 «	20	—	4	16	29	—	4	25
500.000 «	98	—	15	83	145	—	16	129
1,000.000 «	247	—	35	212	462	—	66	396
1,500.000 «	409	—	90	319	640	—	216	424
2,000.000 «	531	—	64	467	369	—	44	325
2,500.000 «	283	—	18	265	124	—	5	119
3,000.000 «	377	—	23	354	50	—	1	49
3,500.000 «	118	—	6	112	17	—	—	17
4,000.000 «	144	—	2	142	11	—	—	11
4,500.000 «	47	—	1	46	4	—	—	4
5,000.000 «	79	—	3	76	4	—	—	4
5,500.000 «	20	—	1	19	1	—	—	1
6,000.000 «	52	—	3	49	—	—	—	—
6,000.000—	79	—	—	79	1	—	—	1
Ismeretlen	434	—	111	323	284	—	122	162
Összesen	**3.221**	—	**442**	**2.779**	**2.454**	—	**559**	**1.895**

A szellemi pályákon munka nélkül levők az utolsó fizetés nagysága szerint. — 1926.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: közt.-viselő	Ebből: magánt.-viselő	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: közt.-viselő	Ebből: magánt.-viselő
	1. Férfi.				2. Nő.			
50.000 K	8·8	—	14·9	7·8	12·8	—	15·2	12·0
100.000 «	0·6	—	0·9	0·6	1·2	—	0·7	1·3
500.000 «	3·0	—	3·4	3·0	5·9	—	2·9	6·8
1,000.000 «	7·7	—	7·9	7·6	18·8	—	11·8	20·9
1,500.000 «	12·6	—	20·4	11·5	26·1	—	38·6	22·3
2,000.000 «	16·5	—	14·4	16·8	15·0	—	7·9	17·2
2,500.000 «	8·8	—	4·1	9·5	5·1	—	0·9	6·3
3,000.000 «	11·7	—	5·2	12·7	2·0	—	0·2	2·6
3,500.000 «	3·7	—	1·4	4·0	0·7	—	—	0·9
4,000.000 «	4·5	—	0·5	5·1	0·4	—	—	0·6
4,500.000 «	1·5	—	0·2	1·7	0·2	—	—	0·2
5,000.000 «	2·5	—	0·7	2·7	0·2	—	—	0·2
5,500.000 «	0·6	—	0·2	0·7	0·0	—	—	0·1
6,000.000 «	1·6	—	0·7	1·8	—	—	—	—
6,000.000—	2·5	—	—	2·8	0·0	—	—	0·1
Ismeretlen	13·4	—	25·1	11·7	11·6	—	21·8	8·5
Összesen	**100·0**	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül levők az utolsó fizetés nagysága szerint. — 1928—1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma		Ebből: alkalmazásban még nem volt		közt. viselő		magánt. viselő		Munkanélküliek összes száma		Ebből: alkalmazásban még nem volt		közt. viselő		magánt. viselő	
	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935
	1. Férfi.								2. Nő.							
50 P	115	211	—	—	27	24	88	187	208	381	—	—	24	19	184	362
75 „	51	291	—	—	12	32	39	259	140	350	—	—	33	35	107	315
100 „	361	618	—	—	73	89	288	529	561	645	—	—	197	80	364	565
150 „	464	820	—	—	124	119	340	701	591	647	—	—	175	118	416	529
200 „	907	896	—	—	112	102	795	794	422	389	—	—	85	31	337	358
250 „	432	476	—	—	53	47	379	429	103	166	—	—	20	11	83	155
300 „	280	450	—	—	30	33	250	417	24	91	—	—	3	2	21	89
350 „	188	180	—	—	15	14	173	166	19	27	—	—	1	1	18	26
400 „	215	246	—	—	17	10	198	236	5	20	—	—	1	—	4	20
450 „	42	59	—	—	2	1	40	58	1	4	—	—	1	—	—	4
500 „	100	129	—	—	9	5	91	124	4	8	—	—	—	—	4	8
550 „	7	26	—	—	2	—	5	26	2	—	—	—	—	—	2	—
600 „	66	63	—	—	5	—	61	63	1	6	—	—	1	—	—	6
650 „	24	16	—	—	2	—	22	16	—	—	—	—	—	—	—	—
700 „	13	17	—	—	2	—	11	17	1	2	—	—	1	—	—	2
750 „	10	11	—	—	1	—	9	11	—	—	—	—	—	—	—	—
750—	83	128	—	—	5	—	78	128	5	4	—	—	—	—	5	4
Ismeretlen	543	478	—	—	161	78	382	400	260	305	—	—	130	91	130	214
Összesen	3.901	5.115	—	—	652	554	3.249	4.561	2.347	3.045	—	—	672	388	1.675	2.657

A szellemi pályákon munka nélkül levők az utolsó fizetés nagysága szerint. — 1928—1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma		Ebből: alkalmazásban még nem volt		közt. viselő		magánt. viselő		Munkanélküliek összes száma		Ebből: alkalmazásban még nem volt		közt. viselő		magánt. viselő	
	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935
	1. Férfi.								2. Nő.							
50 P	2·9	4·1	—	—	4·1	4·3	2·7	4·1	8·9	12·5	—	—	3·6	4·9	11·0	13·6
75 „	1·3	5·7	—	—	1·8	5·8	1·2	5·7	6·0	11·5	—	—	4·9	9·0	6·4	11·8
100 „	9·3	12·1	—	—	11·2	16·1	8·8	11·6	23·9	21·2	—	—	29·3	20·6	21·7	21·3
150 „	11·9	16·1	—	—	19·0	21·5	10·5	15·4	25·2	21·2	—	—	26·0	30·4	24·8	19·9
200 „	23·9	17·5	—	—	17·2	18·4	24·5	17·4	18·0	12·8	—	—	12·6	8·0	20·1	13·5
250 „	11·1	9·3	—	—	8·1	8·5	11·7	9·4	4·4	5·4	—	—	3·0	2·8	5·0	5·8
300 „	7·2	8·8	—	—	4·6	5·9	7·7	9·0	1·0	3·0	—	—	0·4	0·5	1·3	3·3
350 „	4·8	3·5	—	—	2·3	2·5	5·3	3·6	0·8	0·9	—	—	0·2	0·3	1·1	1·0
400 „	5·5	4·8	—	—	2·6	1·8	6·1	5·2	0·2	0·7	—	—	0·2	—	0·2	0·8
450 „	1·1	1·2	—	—	0·3	0·2	1·2	1·3	0·0	0·1	—	—	0·2	—	—	0·2
500 „	2·6	2·5	—	—	1·4	0·9	2·8	2·7	0·2	0·3	—	—	—	—	0·2	0·3
550 „	0·2	0·5	—	—	0·3	—	0·2	0·6	0·1	—	—	—	—	—	0·1	—
600 „	1·7	1·2	—	—	0·8	—	1·9	1·4	0·0	0·2	—	—	0·2	—	—	0·2
650 „	0·6	0·3	—	—	0·3	—	0·7	0·4	—	—	—	—	—	—	—	—
700 „	0·3	0·3	—	—	0·3	—	0·3	0·4	0·0	0·1	—	—	0·2	—	—	0·1
750 „	0·2	0·2	—	—	0·2	—	0·3	0·2	—	—	—	—	—	—	—	—
750—	2·1	2·5	—	—	0·8	—	2·4	2·8	0·2	0·1	—	—	—	—	0·3	0·2
Ismeretlen	13·9	9·4	—	—	24·7	14·1	11·7	8·8	11·1	10·0	—	—	19·2	23·5	7·8	8·0
Összesen	100·0	100·0	—	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	—	—	100·0	100·0	100·0	100·0

hetett ez, a csekély fizetés a megélhetés szempontjából, arra nem a statisztikus feladata megfelelni. Ebből az összegből alig lehetséges olyan emberi életszínvonal fenntartása, melyre joggal igényt tarthatnak még a legszerényebb polgári családok is. Jóval kevesebb — 555 — azoknak a nőtisztviselőknek a száma, akik 150—250 pengős keresetüket vesztették el, mikor munkanélküliekké lettek és csak 162 volt olyan, aki előző alkalmazásban, munkanélküliségének beállta előtt 250 pengőnél többet keresett havonkint.

A köztisztviselőnők és a korábban magánalkalmazásban állott nőtisztviselők csoportjai lényegesen eltérő képet mutatnak. A köztisztviselőnők között ugyanis jelentékenyen kisebb azoknak a száma és aránya, akiknek előző fizetése a 75 pengő alatt maradt, mint az átlagban. Ez természetes is, mert a közalkalmazásban, még a kisegítő szolgálatban is, rendezettebbek a fizetési viszonyok és az alkalmazott nincsen kiszolgáltatva a munkaadó egyéni önzésének vagy vagyoni ingadozásának. A legnagyobb tömeg, 30·4 százalék, az alkalmazás nélkül levő volt köztisztviselőnők harmadrésze, számszerint 118, száz-százötven pengős fizetéssel volt díjazva utolsó alkalmazásában, tehát díjnok, ideiglenes hivatalnok vagy ezzel egyenrangú állást töltött be minden valószínűség szerint. Egy másik 20·6 százalékot kitevő csoport — számszerint 80 — minden valószínűség szerint, mint szellemi szükségmunkás vagy óradíjas kisegítő alkalmazott állott a köz szolgálatában, akiknek tudvalévőleg 80 pengő volt a köz által nyujtott javadalmazásszerű segélye. Százötven pengőnél nagyobb fizetése a korábban közalkalmazásban állott nőtisztviselők között csak 11·6 százaléknak volt. Ezeknek száma 45-öt tett ki és közülök csupán kettőnek volt 250—300 és egynek 300—350 pengős fizetése. Talán nem téved az a feltevés, mely, itt ezeknél a szórványos eseteknél, egyéni tragédiákat vél a háttérben meghúzódva feltalálni, mert hiszen a női alkalmazott, ha ilyen magas fizetést elér, nem igen szokott nyugdíj nélkül állásától megválni.

Teljesen hasonló képet mutat a tíz év előtti helyzet is és csak az 1927. évi számlálásnál található elvétve egy-egy magasabban javadalmazott volt köztisztviselőnő az alkalmazást keresők között. Ezekről feltehető, hogy végkielégítéssel önként távoztak állásukból és csak a végkielégítési összegnek valamely ismeretlen tragikus módon való megsemmisülése után kerestek újból elhelyezkedést az elvesztett, jól javadalmazott állás helyett.

Teljesen más az a kép, melyet a *magántisztviselőnők* korábbi fizetési viszonyainak vizsgálata nyujt. A legnagyobb tömeg ugyan itt is a 76—150 pengős fizetések csoportjába zsúfolódik, de jelentékenyek azok a számszerű és viszonylagos mennyiségek is, amelyek ezen fizetési csoportok alatt és felett jelentkeznek. A magánalkalmazásban álló tisztviselők természetszerűen erősebben érzik a gazdasági élet hullámzását, jelenleg annak leromlását. A magasabb javadalmazású állásokból munkanélkülivé vált nőtisztviselők nagy részénél, mint az később ki fog tűnni, az alkalmazás meg-

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az utolsó fizetés nagysága szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
— 50 P	44	80	4	5	1	26	27
51— 75 «	168	36	8	5	7	9	26
76—100 «	233	156	18	12	25	27	58
101—150 «	243	207	34	37	45	32	103
151—200 «	333	236	27	26	63	33	76
201—250 «	182	145	9	8	34	19	32
251—300 «	182	136	10	11	33	12	33
301—350 «	73	51	3	7	13	6	13
351—400 «	113	66	3	4	22	7	21
401—450 «	30	15	4	3	1	3	2
451—500 «	65	23	4	3	12	8	9
501—550 «	16	7	—	—	1	2	—
551—600 «	28	13	3	3	3	4	9
601—650 «	11	4	—	—	1	—	—
651—700 «	4	5	1	1	2	2	2
701—750 «	7	3	—	—	—	—	1
750— «	53	33	5	11	8	7	11
Ismeretlen	131	89	8	10	38	13	111
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
— 50 P	103	127	10	3	11	5	103
51— 75 «	107	123	8	6	7	5	59
76—100 «	203	207	17	9	24	12	93
101—150 «	189	186	10	10	28	9	97
151—200 «	148	107	11	6	25	8	53
201—250 «	56	57	4	4	5	2	27
251—300 «	31	24	3	5	5	4	17
301—350 «	10	5	—	—	2	—	9
351—400 «	4	10	—	—	1	—	5
401—450 «	1	1	—	—	—	—	2
451—500 «	—	3	—	—	—	1	4
501—550 «	—	—	—	—	—	—	—
551—600 «	1	—	1	—	—	—	4
601—650 «	—	—	—	—	—	—	—
651—700 «	—	—	—	—	—	—	2
701—750 «	—	—	—	—	—	—	—
750— «	—	—	—	—	—	—	4
Ismeretlen	35	76	9	5	18	4	67
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az utolsó fizetés nagysága szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	1. Férfi.						
— 50 P	2·3	6·1	2·8	3·4	0·3	12·4	5·0
51— 75 «	8·7	2·8	5·7	3·4	2·3	4·3	4·9
76—100 «	12·1	12·0	12·8	8·2	8·1	12·9	10·9
101—150 «	12·7	15·9	24·1	25·4	14·6	15·2	19·3
151—200 «	17·4	18·1	19·2	17·8	20·4	15·7	14·2
201—250 «	9·5	11·1	6·4	5·5	11·0	9·0	6·0
251—300 «	9·5	10·4	7·1	7·5	10·7	5·7	6·2
301—350 «	3·8	3·9	2·1	4·8	4·2	2·9	2·4
351—400 «	5·9	5·1	2·1	2·7	7·1	3·3	3·9
401—450 «	1·6	1·1	2·8	2·1	0·3	1·4	0·4
451—500 «	3·4	1·8	2·8	2·1	3·9	3·8	1·7
501—550 «	0·8	0·5	—	—	0·3	1·0	—
551—600 «	1·5	1·0	2·1	2·1	1·0	1·9	1·7
601—650 «	0·6	0·3	—	—	0·3	—	—
651—700 «	0·2	0·4	0·7	0·7	0·6	1·0	0·4
701—750 «	0·4	0·2	—	—	—	—	0·2
750— «	2·8	2·5	3·6	7·5	2·6	3·3	2·0
Ismeretlen	6·8	6·8	5·7	6·8	12·3	6·2	20·8
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
— 50 P	11·6	13·7	13·7	6·2	8·7	10·0	18·9
51— 75 «	12·0	13·3	10·9	12·5	5·6	10·0	10·8
76—100 «	22·9	22·4	23·3	18·8	19·0	24·0	17·1
101—150 «	21·3	20·1	13·7	20·9	22·2	18·0	17·8
151—200 «	16·7	11·6	15·1	12·5	19·8	16·0	9·7
201—250 «	6·3	6·1	5·5	8·3	4·0	4·0	4·9
251—300 «	3·5	2·6	4·1	10·4	4·0	8·0	3·1
301—350 «	1·1	0·5	—	—	1·6	—	1·6
351—400 «	0·5	1·1	—	—	0·8	—	0·9
401—450 «	0·1	0·1	—	—	—	—	0·4
451—500 «	—	0·3	—	—	—	2·0	0·7
501—550 «	—	—	—	—	—	—	—
551—600 «	0·1	—	1·4	—	—	—	0·7
601—650 «	—	—	—	—	—	—	—
651—700 «	—	—	—	—	—	—	0·4
701—750 «	—	—	—	—	—	—	—
750— «	—	—	—	—	—	—	0·7
Ismeretlen	3·9	8·2	12·3	10·4	14·3	8·0	12·3
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

szűnése a vállalat összeomlása által következett be. Azon nőtisztviselők 1094-et (41·2 százalékot) kitevő csoportja mellett, akiknek 76—150 pengő volt korábban a fizetésük, 677 (25·4 százalék) olyan tisztviselőnőt is találunk, akiknek alkalmazásuk idején 75 pengőnél kevesebb fizetésük volt csupán. Ezzel szemben 672 (25·4 százalék) olyan tisztviselőnő volt korábban a magánalkalmazottak között, akinek havi fizetése a 150 pengőt meghaladta. Ezek közül négyen 750 pengőnél is nagyobb fizetést élveztek alkalmazásuk idején. Természetes, hogy ezeknek az állásoknak elvesztése, melyekből csaknem mindenkor családok éltek meg jól és gondtalanul, talán még tragikusabb, mert hiszen a nőalkalmazott, ha már ilyen magas állásba jutott, rendesen felégette minden erejét és energiáját, magasabb korban is kellett lennie, amely két tényező közül egyik sem olyan ajánlólevél, mely mostani munkakeresésében őt támogatná.

A magánalkalmazottakat az egyes fontosabb csoportok szerint vizsgálva kitűnik, hogy a legkisebb fizetések viszonylag az »egyéb« foglalkozások csoportjában vannak a legerősebben képviselve, bár az ipari és kereskedelmi tisztviselőnők között is találunk belőlük elég nagy számmal. Számuk itt 103, arányuk pedig 18·9 százalékos. Meggondolva, hogy ebbe a csoportba tartoznak az ügyvédi irodák minimálisan javadalmazott gyors- és gépírónői, a statiszták és görlök nyomorgó tábora, érthető, hogy miért épen itt jelentkezik, minden más csoportot felülmúló arányban a minimális fizetés. Az iparban, ahol ugyancsak 103 olyan nőtisztviselő található, akinek korábbi fizetése nem haladta meg a havi 50 pengőt, az arány jelentékenyen jobb az összeséghez viszonyítva, s csak 11·6 százalékot mutat. A kereskedelemben 127 nőtisztviselő volt korábban ilyen minimális fizetés mellett alkalmazva, itt arányuk 13·7 százalékot tett ki. A hiteléletben is található 11 és a biztosítási alkalmazottak között pedig 10 olyan volt tisztviselőnő, akinek korábbi fizetése az 50 pengő alatt mozgott. Oly minimális díjazás volt ez, melynek ellenében nem is kívánhat az alkalmazó magasabbrendű teljesítményt alkalmazottjától. A háztartási alkalmazottak természetbeni járandóságait az OTI általában 80 pengőre becsüli, ehhez hozzászámítva a 20—30 pengős átlagbéreket, kitűnik, hogy a háztartási alkalmazott a maga 100—110 pengős keresményéből sokkal gondtalanabbul él meg, mint a tisztviselőnők igen nagy hányada. Tekintetbe kell még azt is venni, hogy a háztartási alkalmazottnak nem kell kínos gondossággal vigyáznia megjelenésére, arra a külsőre, melyet embertársai a tisztviselőnőtől »joggal« elvárnak a 30—40 pengős fizetés mellett.

Az »egyéb« alkalmazottak kategóriájában található meg azonban, az a néhány kivételesen magas fizetésben részesült nőtisztviselő is, akiről korábban volt szó. Ebből a csoportból került ki az a négy nő, akiknek a fizetése meghaladta a 750 pengőt, kettőnek a javadalmazása pedig a 650—700 pengő közé esett. Négy-négynek 550—600, illetőleg 450—500 pengő között mozgott

havi fizetése a munkanélküliségének beállta előtt. Ezek a kivételesen magas fizetések más szakmában csak igen-igen elvétve találhatók meg. Így az iparban és a biztosításban 1—1 nőtisztviselőnek volt 550—600 pengős, a kereskedelemben 3-nak, a gazdasági tisztviselőnők között pedig egynek 450—500 pengős fizetése. Ezenkívül még csak 1—1 nőtisztviselőnek az iparban és a kereskedelemben volt a havi fizetése 400—450 pengő között. Az összes többi magánalkalmazásban volt nőtisztviselőnek a jövedelme 400 pengő alatt maradt. Százalékszerűen a legnagyobb telítettséget — amint az korábban is kitűnt — a 75—100 pengős fizetések csoportjában lehetett feltalálni. Egyedül a közlekedésben és a hitelügyben van a 100—150 pengős fizetések kategóriájában magasabb arány.

Ha a jelenleg alkalmazás nélkül álló és elhelyezkedést kereső, szellemi pályákon foglalkoztatott nőket az előző fizetések szerint vizsgáljuk, megdöbbentően tűnik ki az az erkölcstelen felfogás, hogy a nőtisztviselőknek nem lehet elég kis fizetést adni, mert nincsen olyan minimális javadalmazás, amelyet az szorult helyzetében el nem fogadna. Elfogadja, mert kenyeret kell adni igen gyakran egy-két gyermeknek vagy elöregedett szülőknek, tanuló testvérnek vagy beteg, munkaképtelen, esetleg munkanélküli férjének. A kihasználás főképen a nőtisztviselőkre nehezedik, mert az ugyanilyen szempontok szerint összeállított kimutatás a férfitisztviselőkre nézve lényegesen jobb arányokat mutat.

A szellemi pályákon munka nélkül levő nők megoszlása a munkanélküliség oka szerint.

A korábbi alkalmazás megszűnésének oka érdekes megvilágításba helyezi a szellemi pályákon munka nélkül lévő nőtisztviselőtársadalom egy részét. Korábban, a nőtisztviselőknek nyujtott fizetésekről beszélve kitűnt, hogy a jelenleg alkalmazást kereső és korábban már alkalmazásban volt tisztviselőnőknek legnagyobb része, a minimális fizetésű kistisztviselőnők rétegéből került ki.

Ezeknek a rosszul díjazott állásoknak egy részéből maguk a nőtisztviselők távoztak el saját kérelmükre, önként. Lehetséges, hogy valamely jobban díjazott alkalmazás kecsegtette őket, mikor kis, de biztos keresetükről lemondtak. Esetleg a családi körülményeikben állott be változás, férjhezmentek és úgy vélték, hogy most már nem lesz szükségük a keresetre. Később, mikor a várt jobb elhelyezkedés esetleg nem sikerült, megözvegyültek vagy elváltak, néhol talán a férj vesztette el alkalmazását, a volt tisztviselőnők beállottak újból a munkakeresők soraiba, hogy így biztosítsák családjuknak és maguknak a megélhetést. A feltett kérdések, melyek az alkalmazás megszűnésének okára vonatkoznak, eleve kizárták azt a feltevést, hogy az alkal-

mazottat meg nem felelő munkája miatt bocsátották el. Pedig sajnos nem egy idült munkanélküliségnek oka az alkalmazott gyenge munkaereje, fogyatékos tudása, rossz természete, fegyelmezetlen magatartása. Ezek mind olyan tulajdonságok, melyek szerencsétlen viselőiket egyik alkalmazásban sem engedik meggyökeresedni. Mindenütt örömmel szabadulnak meg ezektől a szerencsétlenektől, akiknek — ha idejekorán nem térnek észre és nem fegyelmezik, képzik, javítják magukat — feje felett elszáll az élet. Negyven éves korukban még mindig a munkakeresők között állanak önmagukkal és a világgal meghasonulva.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a munkanélküliség oka szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Elbocsátás saját kérelmére	415	535	538	—	—	—	73	85	83	342	450	455
Betegség vagy baleset	162	223	318	—	—	—	22	46	62	140	177	256
Létszámcsökkentés	1.533	1.622	2.155	—	—	—	279	303	249	1.254	1.319	1.906
Nyugdíjazás	68	140	1	—	—	—	34	118	—	34	22	1
Az intézmény megszűnése	864	1.029	1.227	—	—	—	14	24	48	850	1.005	1.179
Kiutasítás az elszakított területről	28	96	243	—	—	—	11	23	5	17	73	238
Egyéb	151	256	315	—	—	—	9	53	—	142	203	315
Ismeretlen			318						107			211
Összesen	3.221	3.901	5.115	—	—	—	442	652	554	2.779	3.249	4.561
						2. Nő.						
Elbocsátás saját kérelmére	455	423	375	—	—	—	82	101	44	373	322	331
Betegség vagy baleset	186	184	280	—	—	—	35	39	26	151	145	254
Létszámcsökkentés	1.203	1.004	1.295	—	—	—	381	386	205	822	618	1.090
Nyugdíjazás	13	133	1	—	—	—	9	38	—	4	95	1
Az intézmény megszűnése	514	432	627	—	—	—	36	54	24	478	378	603
Kiutasítás az elszakított területről	7	21	11	—	—	—	5	15	8	2	6	3
Egyéb	76	150	325	—	—	—	11	39	69	65	111	256
Ismeretlen			131						12			119
Összesen	2.454	2.347	3.045	—	—	—	559	672	388	1.895	1.675	2.657

Az egyes okok, melyek a nők munkanélküliségét közvetlenül előidézték, egyébként a következőképen alakultak. Önként távozott alkalmazásából 375 tisztviselőnő. Meglehetősen nagy azoknak a száma is, akik betegség vagy baleset következtében veszítették el az alkalmazásukat. Ilyen nőtisztviselőt 280-at talált az utolsó számlálás. A volt nőtisztviselők legnagyobb tömege azonban létszámcsökkentésnek esett áldozatul, számszerint 1295-en.

Szomorú tényt bizonyít ez a körülmény. Tudvalevő ugyanis, hogy a létszámcsökkentés az alkalmazások nagy részénél azokat a tisztviselőket — férfiakat vagy nőket — éri elsősorban, akik vagy rövid szolgálati idejük miatt, esetleg egyéb okok következtében, nem tudtak kellő eredményt felmutatni, nem tudták teljes munkásságukat olyannyira kifejteni, hogy alkalmazásukban jelentős tényezőivé váltak volna a munkaadó üzemének. Szomorú, de ismert tény, hogy a könnyebb fajsúlyú munkaerőket — és sajnos ide szokták sorolni a nőtisztviselők legnagyobb részét — éri elsősorban a leépítés könyörtelen sorsa. Igen nagy azoknak a száma is — 627 —, akiket a munkaadó intézmény megszűnése tett kenyérnélküliekké.

Van azonban a fentemlítetteken kívül még mindig 11 olyan nőtisztviselő is, akik az ország megcsonkításának az áldozatai, akiket mint magyarokat kiutasítottak és itt nem sikerült kenyérhez jutniok. A munkát keresők közül 325 egyéb okát adta munkanélküliségének, míg 131 kitöltetlenül hagyta azt a rovatot, hogy milyen ismeretlen okból következett be alkalmazásának megszűnése.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a munkanélküliség oka szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
	1. Férfi.											
Elbocsátás saját kérelmére	12·9	13·7	10·5	—	—	—	16·5	13·0	15·0	12·3	13·9	10·0
Betegség vagy baleset	5·0	5·7	6·2	—	—	—	5·0	7·1	11·2	5·0	5·4	5·6
Létszámcsökkentés	47·6	41·6	42·1	—	—	—	63·1	46·5	44·9	45·2	40·6	41·8
Nyugdíjazás	2·1	3·6	0·0	—	—	—	7·7	18·1	—	1·2	0·7	0·0
Az intézmény megszűnése	26·8	26·4	24·0	—	—	—	3·2	3·7	8·7	30·6	30·9	25·9
Kiutasítás az elszakított területről	0·9	2·5	4·8	—	—	—	2·5	3·5	0·9	0·6	2·2	5·2
Egyéb	4·7	6·5	6·2	—	—	—	2·0	8·1	—	5·1	6·3	6·9
Ismeretlen			6·2						19·3			4·6
Összesen	100·0	100·0	100·0	—	—	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
	2. Nő.											
Elbocsátás saját kérelmére	18·6	18·0	12·3	—	—	—	14·5	15·0	11·3	19·7	19·2	12·5
Betegség vagy baleset	7·6	7·8	9·2	—	—	—	6·3	5·8	6·7	8·0	8·7	9·6
Létszámcsökkentés	49·0	42·8	42·5	—	—	—	68·2	57·5	52·8	43·4	36·9	41·0
Nyugdíjazás	0·5	5·7	0·0	—	—	—	1·6	5·7	—	0·2	5·6	0·0
Az intézmény megszűnése	20·9	18·4	20·6	—	—	—	6·5	8·0	6·2	25·2	22·6	22·7
Kiutasítás az elszakított területről	0·3	0·9	0·4	—	—	—	0·9	2·2	2·1	0·1	0·4	0·1
Egyéb	3·1	6·4	10·7	—	—	—	2·0	5·8	17·8	3·4	6·6	9·6
Ismeretlen			4·3						3·1			4·5
Összesen	100·0	100·0	100·0	—	—	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

A *százalékszámokat* a korábbi évek arányaival összehasonlítva, meglehetős egyöntetűség tapasztalható. A százalékszámokban csak igen kis eltolódás mutatkozik a mai és a tíz év előtti arányok között. Önként vált meg alkalmazásától tíz esztendő előtt 18·6 százalék, ma ez a csoport csak 12·3 százalékot tüntet fel. Betegség vagy baleset miatt korábban 7·6, az utolsó számlálás idejében 9·2 százalék nő lett munkanélkülivé. Létszámcsökkentésnek az áldozata volt 49·0 százalék, az utolsó számlálásnál 42·5 százalék. Az intézmény megszűnése következtében vesztette el alkalmazását a multban az alkalmazást keresők 20·9, jelenleg pedig 20·6 százaléka. Az elcsatolt területekről kiutasítottak 0·3, illetőleg 0·4 százalékot. Egyedül az egyéb és ismeretlen okokból munkanélkülivé lettek aránya romlott jelentékenyebben a tíz év előtti számláláshoz képest 3·1-ről 15·0 százalékra emelkedve.

Az *egyes csoportokat* véve vizsgálat alá a százalékos arányszámok szerint, kitűnik, hogy úgy a köz-, mint a magántisztviselőknél jelentékenyen nagyobb volt azoknak az aránya, akik tíz év előtt váltak meg önként alkalmazásuktól, mint azoké, akik ma lépnek ki saját elhatározásukból a munkaadó üzeméből. Ez az eredmény várható is volt. Tíz évvel ezelőtt ugyanis még tartottak azok a gazdasági viszonyok, amelyek a kisebb tőkével (esetleg a végkielégítéssel) rendelkező önálló vállalkozásokat sikerrel kecsegtették. Az azóta elmult idő és szerzett sok szomorú tapasztalat elbátortalanította az embereket. Ma előnybe helyeznek 80 pengőt jelentő biztos alkalmazást, bármilyen kecsegtető, de nem fix összeget jövedelmező, szorgalmat, kitartást, egyéni lendületet követelő vállalkozásnál. Az alkalmazásuktól önként megváltak aránya a köztisztviselőknél 14·5-ről 11·3 százalékra, a magánalkalmazásban volt tisztviselőknél 19·7-ről 12·5 százalékra esett az illető csoport összeségéhez viszonyítva.

A létszámcsökkentés aránylag sokkal erősebben érintette a volt köztisztviselőnőket. A volt köztisztviselőnők közül létszámcsökkentésnek esett áldozatul az utolsó számlálás szerint 52·8 százalék, a magántisztviselőnőknél csak 41·0 százalék.

A munkaadó intézmény megszűnése, mely a volt magántisztviselőnők táborában jelentős csoportot (22·7 százalékos aránnyal) képez, a köztisztviselői állásokból elbocsátott nők között csak 6·2 százalékos jelentőségű.

A magántisztviselői alkalmazások egyes ágaiban munkanélkülivé vált nőtisztviselők csoportjai igen érdekes adatokat szolgáltatnak. A két legnagyobb csoportban, az ipari és kereskedelmi pályákon, munka nélkül maradt nőtisztviselők száma közel egyenlő azoknak a csoportjában, akik önként váltak meg alkalmazásuktól és azokéban, akiket létszámcsökkentés folytán bocsátottak el. Ezzel szemben jelentékenyen nagyobb azoknak a száma a kereskedelemben, akik az intézmény megszűnése által lettek kenyérnélküliekké, mint az iparban. Az ipari vállalatok összeomlásánál sokkal több és nagyobb bajt jelentett a tisztviselők szempontjából az az élénk

megmozdulás, mely a huszas években a kereskedelemben elindult. Az újonnan alapított, szinte gombamódra elszaporodó kereskedelmi vállalatok, melyek igen gyakran a megmaradt háborús készletek értékesítésére voltak alapozva és rendesen szerfelett kibővített keretek között dolgoztak, nem állhattak fenn a végtelenségig. Amint a meglévő készletek leapadtak, kitűnt, hogy a raktár megújítására sincsen fedezet. Mármost vagy kiárusították az egész készletet vagy a maradékot — kisebb egységekre szétosztva — egymástól függetlenül próbálták meg értékesíteni. A folytonosan nyíló és bezáruló üzleti vállalkozások sokkal nagyobb bizonytalanságot teremtettek a kereskedelmi tisztviselők pályáján, mint bármely egyéb szakma gazdasági hullámzása a saját alkalmazottai között. A számszerűen legnagyobb csoport az »egyéb« magánalkalmazási ágak csoportja, szintén ebben a három főokban (létszámcsökkentés, munkahelymegszűnés, saját kérelemre történt elbocsátás) találja meg munkanélkülisége legerősebb okozóját. Ezenkívül itt és a kereskedelmi tisztviselőnők között elég jelentékeny azoknak a száma is, akik betegség vagy baleset következtében vesztették el a kenyerüket.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a munkanélküliség oka szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Elbocsátás saját kérelmére	131	158	27	22	30	31	56
Betegség vagy baleset	123	55	10	16	18	6	28
Létszámcsökkentés	851	532	73	58	154	82	156
Nyugdíjazás	—	—	—	—	—	—	1
Az intézmény megszűnése	558	307	18	30	71	72	123
Kiutasítás az elszakított területről	15	201	2	4	4	6	6
Egyéb	186	—	—	—	25	—	104
Ismeretlen	52	52	11	16	7	13	60
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
Elbocsátás saját kérelmére	102	118	9	7	14	6	75
Betegség vagy baleset	66	102	18	1	8	5	54
Létszámcsökkentés	396	395	35	33	52	23	156
Nyugdíjazás	—	—	—	—	—	—	1
Az intézmény megszűnése	193	252	11	6	45	13	83
Kiutasítás az elszakított területről	—	—	—	—	—	—	3
Egyéb	110	—	—	—	—	—	146
Ismeretlen	21	59	—	1	7	3	28
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a munkanélküliség oka szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Elbocsátás saját kérelmére	6·9	12·1	19·1	15·1	9·7	14·8	10·5
Betegség vagy baleset	6·4	4·2	7·1	11·0	5·8	2·8	5·3
Létszámcsökkentés	44·4	40·8	51·8	39·7	49·8	39·1	29·2
Nyugdíjazás	—	—	—	—	—	—	0·2
Az intézmény megszűnése	29·1	23·5	12·8	20·5	23·0	34·3	23·0
Kiutasítás az elszakított területről	0·8	15·4	1·4	2·7	1·3	2·8	1·1
Egyéb	9·7	—	—	—	8·1	—	19·5
Ismeretlen	2·7	4·0	7·8	11·0	2·3	6·2	11·2
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Elbocsátás saját kérelmére	11·5	12·7	12·3	14·6	11·1	12·0	13·7
Betegség vagy baleset	7·4	11·0	24·7	2·1	6·3	10·0	9·9
Létszámcsökkentés	44·6	42·7	47·9	68·7	41·3	46·0	28·6
Nyugdíjazás	—	—	—	—	—	—	0·2
Az intézmény megszűnése	21·7	27·2	15·1	12·5	35·7	26·0	15·2
Kiutasítás az elszakított területről	—	—	—	—	—	—	0·6
Egyéb	12·4	—	—	—	—	—	26·7
Ismeretlen	2·4	6·4	—	2·1	5·6	6·0	5·1
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A *százalékos* arányok, bár a kisebb csoportoknál itt még inkább torzítanak, szintén eléggé érdekesek. Az alkalmazásuktól önként megválók az egyes csoportokban 11·1—14·6 százalékkal szerepelnek. A betegség vagy baleset következtében munkanélküliekké vált tisztviselőnők aránya a legkisebb a közlekedésnél, 2·1 százalék, legmagasabb a biztosítási szakmában, 24·7. A létszámcsökkentés aránya a legkevésbbé jelentős az »egyéb« magánalkalmazások gyüjtőcíme alá foglalt csoportban (28·6 százalék), legsúlyosabb a közlekedésnél (68·7 százalék). A tényleg alkalmazásban levő közlekedési tisztviselőnők abszolút száma oly erősen csökkent a tíz év előtti létszámukhoz képest, hogy munka nélkül levő csoportjukban természetszerűleg itt kell a legmagasabb arányszámnak jelentkeznie. Az összes többi csoportban egyébként a létszámcsökkentés, mint a munkanélküliség oka, 41—46 százalékos jelentőséggel szerepel. Az intézmény megszűnése korántsem foglal le viszonylag ilyen nagyjelentőségű csoportot az arányszámok szempontjából. A létszámcsökkentések voltak ugyanis hivatva arra, hogy az utolsó pillanatban — a személyi kiadások terhének jelentős csökkentésével — szabaddá tegyék a vállalat megfeneklett hajóját. Ha azután ez a kísérlet is csődöt mondott, meg-

szűnt az intézmény. Azonban maga ez a végső tény lényegesen kevesebb munkaerőt juttatott már a munkanélküliek táborába, mint a korábbi keretszűkítés. Minimális százaléka a közlekedésnél jelentkezik (12·5 százalék), maximális mennyisége pedig a hitelben munkanélkülivé vált nőtisztviselők csoportjában lelhető fel (35·7 százalék). Nem véletlen, hogy az intézmény megszűnése legerősebben a hiteléletben alkalmazásban volt tisztviselőnők között éreztette hatását. A tőzsdei konjunktúra, mely a huszas években számtalan magánhitelintézetet hívott életre, nem tartott sokáig. Az 1924. évi tőzsdei összeomlás és az 1931. évi bankzárlat, a pénzfelhígítást követő devalváció: tömegével szüntette meg a hitelvállalatokat, melyeknek akkor már amúgy is jelentékenyen felduzzasztott személyzete a munkanélküliek táborába sodródott. A többi szakmában a vállalat megszűnésének mint munkanélküliségi oknak a jelentősége 15—27 százalék között mozog. Az egyéb okoknak nagyobb jelentőségű százalékos arányait az ipari és az »egyéb« magántisztviselői pályákon munkanélkülivé vált tisztviselőnők között találjuk meg.

A szellemi pályákon munka nélkül levő nők megoszlása a felmondási idő tartama szerint.

A felmondási idő tartama, melyet az alkalmazásukat vesztett nőknek engedélyeztek, mielőtt eltávoztak állásaikból, szintén azt mutatja, hogy általában a könnyebben mozgó, kisebb jelentőségű munkaerők tömegéből kerül ki az alkalmazás nélkül levők legnagyobb száma.

Felmondási idő nélkül távozott el állásából számszerint a legnagyobb tömeg, 806 nő. Csaknem hasonlóan nagy azoknak a száma is, akik 3 havi felmondási idő után váltak munkanélküliekké: 744. Nagyobb tömegekkel jelentkeznek azok a tisztviselők is, akik egy-, illetve kéthavi felmondási idő után távoztak, akiknek száma csaknem azonos, 346—343 és ezeknél csak valamivel többen vannak azok az alkalmazásukat vesztett nők, akik hathavi felmondással váltak meg állásuktól, számszerint 365 van ilyen. A többi csoportban szereplő számok olyan jelentéktelenek, hogy semmiféle következtetésre sem nyujtanak alapot.

A tíz év előtti számláláshoz képest nagyobb arányú eltolódás látható azoknak a csoportjában, akik felmondási idő nélkül hagyták ott, vagy vesztették el állásukat. Akkor ugyanis ennek a csoportnak az aránya csak 10·7 százalékos volt, míg ma nem kevesebb, mint 26·4 százalék tartozik ide. Az átlagosnál valamivel nagyobb volt a köztisztviselőnők azon csoportjának aránya, akik felmondási idő nélkül távoztak: 12·9, illetőleg 12·1 százalékos. Ez természetszerű is, mert a *B)* listára került köztisztviselőnő vagy az, aki állásáról lemondott, nem tarthatott igényt felmondási időre. De nem volt felmondási idejük az óradíjas vagy szellemi szükségmunkás alkal-

A szellemi pályákon munka nélkül levők a felmondási idő tartama szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
Alkalmazásukból eltávoztak:						1. Férfi.						
felmondás nélkül	66	—	1.668	—	—	—	18	—	332	48	—	1.336
1 havi felmondással	163	342	422	—	—	—	44	56	63	119	286	359
2 « «	198	332	248	—	—	—	3	3	8	195	329	240
3 « «	739	515	1.170	—	—	—	41	41	48	698	474	1.122
4 « «	8	10	14	—	—	—	1	1	1	7	9	13
5 « «	6	124	41	—	—	—	—	—	—	6	124	41
6 « «	554	691	936	—	—	—	48	63	50	506	628	886
7 « «	2	5	1	—	—	—	—	—	—	2	5	1
8 « «	6	11	6	—	—	—	3	6	2	3	5	4
9 « «	6	3	5	—	—	—	—	1	—	6	2	5
10 « «	6	7	4	—	—	—	1	2	—	5	5	4
11 « «	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1 évi «	61	188	115	—	—	—	9	14	24	52	174	91
2 « «	18	6	10	—	—	—	7	2	—	11	4	10
3 « «	—	5	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—
4 « «	1	2	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—
5 « «	2	1	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—
ismeretlen	1.384	1.659	475	—	—	—	264	456	26	1.120	1.203	449
Összesen	**3.221**	**3.901**	**5.115**	—	—	—	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
Alkalmazásukból eltávoztak:						2. Nő.						
felmondás nélkül	263	—	806	—	—	—	72	—	47	191	—	759
1 havi felmondással	235	344	346	—	—	—	92	103	51	143	241	295
2 « «	237	164	343	—	—	—	22	23	10	215	141	333
3 « «	535	482	744	—	—	—	71	90	57	464	392	687
4 « «	10	10	14	—	—	—	1	1	1	9	9	13
5 « «	3	4	1	—	—	—	1	2	—	2	2	1
6 « «	297	275	365	—	—	—	85	99	35	212	176	330
7 « «	2	2	2	—	—	—	1	1	1	1	1	1
8 « «	7	7	—	—	—	—	3	5	—	4	2	—
9 « «	3	1	5	—	—	—	—	—	1	3	1	4
10 « «	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
11 « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 évi «	30	24	22	—	—	—	21	19	11	9	5	11
2 « «	3	7	5	—	—	—	3	4	—	—	3	5
3 « «	1	6	—	—	—	—	1	1	—	—	5	—
4 « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5 « «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	828	1.020	392	—	—	—	186	323	174	642	697	218
Összesen	**2.454**	**2.347**	**3.045**	—	—	—	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

A szellemi pályákon munka nélkül levők a felmondási idő tartama szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
Alkalmazásukból eltávoztak:							**1. Férfi.**					
felmondás nélkül	2·0	—	32·6	—	—	—	4·1	—	59·9	1·7	—	29·3
1 havi felmondással	5·1	8·8	8·3	—	—	—	9·9	8·6	11·4	4·3	8·8	7·9
2 „ „	6·1	8·5	4·8	—	—	—	0·7	0·5	1·4	7·0	10·1	5·3
3 „ „	22·9	13·2	22·9	—	—	—	9·3	6·3	8·7	25·1	14·6	24·6
4 „ „	0·3	0·3	0·3	—	—	—	0·2	0·2	0·2	0·3	0·3	0·3
5 „ „	0·2	3·2	0·8	—	—	—	—	—	—	0·2	3·8	0·9
6 „ „	17·2	17·7	18·3	—	—	—	10·9	9·6	9·0	18·2	19·3	19·4
7 „ „	0·1	0·1	0·0	—	—	—	—	—	—	0·1	0·2	0·0
8 „ „	0·2	0·3	0·1	—	—	—	0·7	0·9	0·4	0·1	0·2	0·1
9 „ „	0·2	0·1	0·1	—	—	—	—	0·2	—	0·2	0·1	0·1
10 „ „	0·2	0·2	0·1	—	—	—	0·2	0·3	—	0·2	0·2	0·1
11 „ „	0·0	—	—	—	—	—	—	—	—	0·0	—	—
1 évi „	1·9	4·8	2·2	—	—	—	2·0	2·1	4·3	1·9	5·3	2·0
2 „ „	0·6	0·2	0·2	—	—	—	1·6	0·3	—	0·4	0·1	0·2
3 „ „	—	0·1	—	—	—	—	—	0·8	—	—	—	—
4 „ „	0·0	0·0	—	—	—	—	0·2	0·3	—	—	—	—
5 „ „	0·1	0·0	—	—	—	—	0·5	—	—	—	0·0	—
ismeretlen	42·9	42·5	9·3	—	—	—	59·7	69·9	4·7	40·3	37·0	9·8
Összesen	100·0	100·0	100·0	—	—	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Alkalmazásukból eltávoztak:							**2. Nő.**					
felmondás nélkül	10·7	—	26·4	—	—	—	12·9	—	12·1	10·1	—	28·6
1 havi felmondással	9·6	14·7	11·4	—	—	—	16·4	15·3	13·1	7·5	14·4	11·1
2 „ „	9·7	7·0	11·2	—	—	—	3·9	3·4	2·6	11·3	8·4	12·5
3 „ „	21·8	20·5	24·4	—	—	—	12·7	13·4	14·7	24·5	23·4	25·9
4 „ „	0·4	0·4	0·5	—	—	—	0·2	0·2	0·3	0·5	0·5	0·5
5 „ „	0·1	0·2	0·0	—	—	—	0·2	0·3	—	0·1	0·1	0·0
6 „ „	12·1	11·7	12·0	—	—	—	15·2	14·7	9·0	11·2	10·5	12·4
7 „ „	0·1	0·1	0·1	—	—	—	0·2	0·2	0·3	0·1	0·1	0·0
8 „ „	0·3	0·3	—	—	—	—	0·5	0·7	—	0·2	0·1	—
9 „ „	0·1	0·0	0·2	—	—	—	—	—	0·3	0·2	0·1	0·2
10 „ „	—	0·0	—	—	—	—	—	0·2	—	—	—	—
11 „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 évi „	1·2	1·0	0·7	—	—	—	3·8	2·8	2·8	0·5	0·3	0·4
2 „ „	0·1	0·3	0·2	—	—	—	0·5	0·6	—	—	0·2	0·2
3 „ „	0·0	0·3	—	—	—	—	0·2	0·2	—	—	0·3	—
4 „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5 „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	33·8	43·5	12·9	—	—	—	33·3	48·0	44·8	33·8	41·6	8·2
Összesen	100·0	100·0	100·0	—	—	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

mazottaknak sem. Ezzel szemben azoknak a magántisztviselőnőknek az aránya, akik felmondás nélkül váltak munkanélküliekké, korábban csak 10·1, ma 28·6 százalékkal szerepel a viszonyszámok között. A vállalatok összeomlása után ugyanis az alkalmazottak csak kis százalékának fizették meg a felmondási időre járó díjazást. Egyképen nagy volt a tíz év előtti és a mai eredményekben annak a csoportnak az aránya, amelyiknek tagjait 3 havi felmondással bocsátották el alkalmazásukból (21·8 százalék korábban és 24·4 százalék az utolsó számlálás eredményeiben). Itt is a háromhavi felmondással a magánalkalmazásból munkanélküliekké vált nők magas aránya emeli a százalék ilyetén való megoszlását. A köztisztviselőnők felmondási ideje ezzel szemben az egy- és a hathónapi időtartamoknál emelkedik az átlagos megoszlás százalékszerű arányai fölé.

Általában azt lehet mondani, hogy különösen az utolsó számlálás adataiban a magánalkalmazásból elbocsátott vagy az abból megvált nőtisztviselők között, több, mint háromnegyed részben olyanok találhatók, akiknek felmondási ideje vagy semmi sem volt vagy csak 1—3 hónapi időre terjedt. A köztisztviselőnők közül 42·5 százalék sorakozik ebbe a négy rovatba.

A következő táblázatban szereplő összeállítás szerint, mely a magánalkalmazottakat ismerteti az egyes szakmák alapján, számszerűleg az »egyéb« magánalkalmazások csoportjában található meg a legnagyobb tömege azoknak a tisztviselőnőknek, akik felmondási idő nélkül váltak állásnélkülivé. A csoportnak több mint a fele, azaz 317 nő tartozik ebbe a kategóriába. Igen nagy a számuk a kereskedelemben alkalmazásban volt nők között is azoknak, akiknek nem volt felmondási idejük (276 fő). Ez a szám azonban bár nagy értéket képvisel, a csoport összességének alig a harmadrészét teszi ki. Valamennyi csoportban jelentékenyen nagyobb azoknak a száma, — a fentemlített »egyéb« foglalkozás gyüjtőcsoporttól eltekintve, — akik háromhónapi felmondási időt kaptak. Az iparban, kereskedelemben és a hitelben alkalmazásban volt nőtisztviselők között jelentős számmal szerepelnek azonkívül még a hathónapi felmondási idővel rendelkezők is. Ennél magasabb felmondási idő alig elvétve akad a magánalkalmazottak egyes csoportjaiban.

A *százalékszerű* arányok is a felmondási idő nélküli, a három- és hathónapos felmondással elbocsátottak között mutatnak viszonylag nagyobb tömegeket, míg a magánalkalmazottak többi csoportjában szereplő munkanélküli nők további aránya, egyik felmondási idő kategóriában sem emelkedik a 20 százalék fölé.

Egy havi felmondással bocsátottak el 13·0 százalék »egyéb« foglalkozási ágban dolgozó magántisztviselőnőt. A két havi felmondási idővel elbocsátottak aránya legmagasabb a gazdasági tisztviselőnőknél 16·0 százalékos. A legmagasabb felmondási időt, két évet a kereskedelembe, a közlekedésben és a gazdaságban alkalmazott 2—2 nőtisztviselő érte el (0·1, 4·2 és 4·0 százalékot).

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a felmondási idő tartama szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Alkalmazásukból eltávoztak:							
felmondás nélkül	395	354	31	43	95	76	342
1 havi felmondással	191	59	8	14	19	24	44
2 « «	76	124	13	7	2	6	12
3 « «	512	344	44	34	89	42	57
4 « «	10	2	—	—	1	—	—
5 « «	6	1	—	31	—	1	2
6 « «	400	305	22	—	81	38	40
7 « «	—	—	—	1	—	—	—
8 « «	2	2	—	—	—	—	—
9 « «	2	—	1	—	2	—	—
10 « «	—	2	—	—	2	—	—
11 « «	—	—	—	—	—	—	—
1 évi «	36	22	3	3	12	13	2
2 « «	1	1	4	2	—	2	—
3 « «	—	—	—	—	—	—	—
4 « «	—	—	—	—	—	—	—
5 « «	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	285	89	15	11	6	8	35
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
Alkalmazásukból eltávoztak:							
felmondás nélkül	80	276	22	15	37	12	317
1 havi felmondással	89	107	7	5	11	5	71
2 « «	129	130	7	3	6	8	50
3 « «	250	266	23	16	39	15	78
4 « «	6	3	—	1	—	—	3
5 « «	—	1	—	—	—	—	—
6 « «	135	122	12	5	31	8	17
7 « «	1	—	—	—	—	—	—
8 « «	—	—	—	—	—	—	—
9 « «	—	3	—	—	1	—	—
10 « «	—	—	—	—	—	—	—
11 « «	—	—	—	—	—	—	—
1 évi «	3	2	2	1	1	—	2
2 « «	—	1	—	2	—	2	—
3 « «	—	—	—	—	—	—	—
4 « «	—	—	—	—	—	—	—
5 « «	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	195	15	—	—	—	—	8
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a felmondási idő tartama szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Alkalmazásukból eltávoztak:							
felmondás nélkül	20·6	27·1	22·0	29·4	30·7	36·2	64·0
1 havi felmondással	10·0	4·5	5·7	9·6	6·1	11·4	8·2
2 « «	4·0	9·5	9·2	4·8	0·7	2·8	2·2
3 « «	26·7	26·4	31·2	23·3	28·8	20·0	10·7
4 « «	0·5	0·2	—	—	0·3	—	—
5 « «	0·3	0·0	—	21·2	—	0·5	0·4
6 « «	20·9	23·4	15·6	—	26·2	18·1	7·5
7 « «	—	—	—	0·7	—	—	—
8 « «	0·1	0·2	—	—	—	—	—
9 « «	0·1	—	0·7	—	0·7	—	—
10 « «	—	0·2	—	—	0·7	—	—
11 « «	—	—	—	—	—	—	—
1 évi «	1·9	1·7	2·1	2·1	3·9	6·2	0·4
2 « «	0·0	0·0	2·8	1·4	—	1·0	—
3 « «	—	—	—	—	—	—	—
4 « «	—	—	—	—	—	—	—
5 « «	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	14·9	6·8	10·7	7·5	1·9	3·8	6·6
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Alkalmazásukból eltávoztak:							
felmondás nélkül	9·0	29·8	30·1	31·3	29·4	24·0	58·0
1 havi felmondással	10·0	11·6	9·6	10·4	8·7	10·0	13·0
2 « «	14·5	14·1	9·6	6·2	4·8	16·0	9·1
3 « «	28·2	28·7	31·5	33·3	30·9	30·0	14·3
4 « «	0·7	0·3	—	2·1	—	—	0·6
5 « «	—	0·1	—	—	—	—	—
6 « «	15·2	13·2	16·5	10·4	24·6	16·0	3·1
7 « «	0·1	—	—	—	—	—	—
8 « «	—	—	—	—	—	—	—
9 « «	—	0·3	—	—	0·8	—	—
10 « «	—	—	—	—	—	—	—
11 « «	—	—	—	—	—	—	—
1 évi «	0·3	0·2	2·7	2·1	0·8	—	0·4
2 « «	—	0·1	—	4·2	—	4·0	—
3 « «	—	—	—	—	—	—	—
4 « «	—	—	—	—	—	—	—
5 « «	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	22·0	1·6	—	—	—	—	1·5
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül levő nők a végkielégítés éve és összege szerint.

Az 1925—1926. években történt nagyarányú elbocsátások, a *B)* listák, nagyon sok nőt tettek munkanélkülivé, nemcsak a köz-, hanem a magánszolgálatban is. A korábban köz- és magánalkalmazásban állott nők egy kis része (9·6%-a) végkielégítéssel távozott alkalmazásából.

Mind a három felvétel adataiból jellemzően emelkednek ki az idevonatkozó adatok. A ma alkalmazást kereső volt köztisztviselőnők közül azoknak, akik végkielégítéssel távoztak el állásukból, 86 százaléka végkielégítését az 1924—1925-ös *B)* listák alkalmából kapta. A magántisztviselőnők között találhatók jelentékenyebb százalékban olyanok is, akik később kaptak végkielégítést, valószínűleg a vállalatok megszűnése alkalmával.

A végkielégítések csak ritka esetben képviseltek jelentékenyebb összeget. Az 1926. évi felvétel adataiban a végkielégítések zöme (61%-a) az 1—15 millió korona között mozgott. A legutolsó számlálás eredményeiben 68·3 százalék az 1000 pengőn aluli összegekre esett és csak 2·9 százaléknak jutott (számszerint 18 nőnek) 4—15 ezer pengős összegű végkielégítés, amikor alkalmazásaiktól önként vagy kénytelenségből megváltak. Meg kell azonban jegyezni az igazság kedvéért, hogy csak egyetlen egy köztisztviselőnő végkielégítése esett a 8—10 és egy magántisztviselőnőé a 10—15 ezer pengős összegek közé.

A szellemi pályákon munka nélkül levők a végkielégítés éve szerint. — 1926.

Megnevezés	A) *Abszolút számban.* Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: köztisztviselő	Ebből: magántisztviselő	B) *Százalékban.* Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: köztisztviselő	Ebből: magántisztviselő
			1. Férfi.					
Végkielégítésben részesült:								
1926. évben	178	—	19	159	25·8	—	15·2	28·2
1925. «	204	—	40	164	29·6	—	32·0	29·1
1924. «	177	—	53	124	25·7	—	42·4	22·0
1923. «	41	—	8	33	6·0	—	6·4	5·8
1922. «	9	—	1	8	1·3	—	0·8	1·4
1921. «	9	—	1	8	1·3	—	0·8	1·4
1920. «	42	—	2	40	6·1	—	1·6	7·1
Ismeretlen	29	—	1	28	4·2	—	0·8	5·0
Összesen	**689**	—	**125**	**564**	**100·0**	—	**100·0**	**100·0**
			2. Nő.					
Végkielégítésben részesült:								
1926. évben	97	—	19	78	15·1	—	7·4	20·1
1925. «	252	—	128	124	39·2	—	50·2	32·0
1924. «	202	—	75	127	31·4	—	29·4	32·7
1923. «	45	—	20	25	7·0	—	7·8	6·5
1922. «	13	—	4	9	2·0	—	1·6	2·3
1921. «	4	—	—	4	0·6	—	—	1·0
1920. «	20	—	5	15	3·1	—	2·0	3·9
Ismeretlen	10	—	4	6	1·6	—	1·6	1·5
Összesen	**643**	—	**255**	**388**	**100·0**	—	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a végkielégítés éve szerint. — 1928.

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: köztisztviselő	Ebből: magántisztviselő	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: köztisztviselő	Ebből: magántisztviselő
	A) *Abszolút számban.*				B) *Százalékban.*			
Végkielégítésben részesült:	1. Férfi.							
1927. évben	162	—	14	148	20·9	—	8·5	24·3
1926. «	163	—	24	139	21·0	—	14·4	22·8
1925. «	171	—	47	124	22·0	—	28·3	20·3
1924. «	154	—	53	101	19·8	—	31·9	16·5
1923. «	37	—	14	23	4·8	—	8·5	3·8
1922. «	19	—	3	16	2·4	—	1·8	2·6
1921. « és korábban	44	—	5	39	5·7	—	3·0	6·4
Ismeretlen	26	—	6	20	3·4	—	3·6	3·3
Összesen	**776**	—	**166**	**610**	**100·0**	—	**100·0**	**100·0**
Végkielégítésben részesült:	2. Nő.							
1927. évben	84	—	31	53	14·0	—	11·8	15·8
1926. «	179	—	113	66	29·9	—	42·8	19·7
1925. «	155	—	75	80	25·8	—	28·4	23·8
1924. «	92	—	19	73	15·3	—	7·2	21·7
1923. «	27	—	4	23	4·5	—	1·5	6·8
1922. «	13	—	3	10	2·2	—	1·1	3·0
1921. « és korábban	35	—	11	24	5·8	—	4·2	7·1
Ismeretlen	15	—	8	7	2·5	—	3·0	2·1
Összesen	**600**	—	**264**	**336**	**100·0**	—	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a végkielégítés éve szerint. — 1935.

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: köztisztviselő	Ebből: magántisztviselő	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: köztisztviselő	Ebből: magántisztviselő
	A) *Abszolút számban.*				B) *Százalékban.*			
Végkielégítésben részesült:	1. Férfi.							
1935. évben	94	—	8	86	8·7	—	5·9	9·1
1934. «	77	—	6	71	7·1	—	4·4	7·5
1933. «	105	—	9	96	9·8	—	6·6	10·2
1932. «	132	—	9	123	12·2	—	6·6	13·0
1931. «	117	—	7	110	10·9	—	5·1	11·7
1925—1930. évben	371	—	52	319	34·4	—	38·2	33·9
1920—1924. «	121	—	41	80	11·2	—	30·2	8·5
korábban	32	—	2	30	3·0	—	1·5	3·2
ismeretlen	29	—	2	27	2·7	—	1·5	2·9
Összesen	**1.078**	—	**136**	**942**	**100·0**	—	**100·0**	**100·0**
Végkielégítésben részesült:	2. Nő.							
1935. évben	90	—	1	89	14·0	—	1·0	16·5
1934. «	43	—	—	43	6·7	—	—	8·0
1933. «	57	—	2	55	8·9	—	2·0	10·2
1932. «	65	—	5	60	10·1	—	5·0	11·1
1931. «	67	—	3	64	10·5	—	3·0	11·9
1925—1930. évben	182	—	46	136	28·4	—	45·5	25·2
1920—1924. «	91	—	41	50	14·2	—	40·5	9·2
korábban	16	—	1	15	2·5	—	1·0	2·7
ismeretlen	30	—	2	28	4·7	—	2·0	5·2
Összesen	**641**	—	**101**	**540**	**100·0**	—	**100·0**	**100·0**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a végkielégítés éve szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Végkielégítésben részesült:							
1935. évben	45	25	2	1	4	4	5
1934. «	24	29	3	8	4	1	2
1933. «	44	33	1	—	12	4	2
1932. «	69	34	2	2	11	1	4
1931. «	55	37	3	3	7	3	2
1925—30. «	117	109	18	9	49	8	9
1920—24. «	31	9	6	10	20	2	2
korábban	8	7	1	1	1	6	6
ismeretlen	13	11	—	1	1	1	—
Összesen	**406**	**294**	**36**	**35**	**109**	**30**	**32**
	2. Nő.						
Végkielégítésben részesült:							
1933. évben	19	53	7	1	2	1	6
1934. «	23	12	1	—	2	1	4
1933. «	26	23	—	—	1	—	5
1932. «	29	23	—	3	1	1	3
1931. «	26	25	3	1	4	1	4
1925—30. «	59	31	12	9	21	4	—
1920—24. «	10	10	5	2	12	1	10
korábban	5	6	—	—	2	—	2
ismeretlen	21	2	—	1	2	—	2
Összesen	**218**	**185**	**28**	**17**	**47**	**9**	**36**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a végkielégítés éve szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Végkielégítésben részesült:							
1935. évben	11·1	8·5	5·6	2·9	3·7	13·4	15·6
1934. «	5·9	9·9	8·3	22·8	3·7	3·3	6·3
1933. «	10·8	11·2	2·8	—	11·0	13·4	6·3
1932. «	17·0	11·5	5·6	5·7	10·1	3·3	12·5
1931. «	13·6	12·6	8·3	8·6	6·4	10·0	6·3
1925—30. «	28·8	37·1	50·0	25·7	45·0	26·6	28·1
1920—24. «	7·6	3·1	16·6	28·5	18·3	6·7	6·2
korábban	2·0	2·4	2·8	2·9	0·9	20·0	18·7
ismeretlen	3·2	3·7	—	2·9	0·9	3·3	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Végkielégítésben részesült:							
1935. évben	8·7	28·6	25·0	5·9	4·3	11·1	16·7
1934. «	10·6	6·5	3·6	—	4·3	11·1	11·1
1933. «	11·9	12·4	—	—	2·1	—	13·8
1932. «	13·3	12·4	—	17·6	2·1	11·1	8·3
1931. «	11·9	13·5	10·7	5·9	8·5	11·1	11·1
1925—30. «	27·1	16·8	42·9	52·9	44·6	44·5	—
1920—24. «	4·6	5·4	17·8	11·8	25·5	11·1	27·8
korábban	2·3	3·3	—	—	4·3	—	5·6
ismeretlen	9·6	1·1	—	5·9	4·3	—	5·6
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül levők a végkielégítés összege szerint. — 1926.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma	Ebből			Munkanélküliek összes száma	Ebből		
		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő
	1. Férfi.				2. Nő.			
50.000 K	43	—	5	38	38	—	10	28
100.000 «	9	—	2	7	4	—	1	3
500.000 «	10	—	—	10	11	—	2	9
1,000.000 «	13	—	—	13	14	—	2	12
5,000.000 «	153	—	23	130	178	—	52	126
10,000.000 «	137	—	18	119	118	—	33	85
15,000.000 «	74	—	7	67	96	—	54	42
20,000.000 «	62	—	7	55	41	—	5	36
25,000.000 «	20	—	4	16	16	—	6	10
30,000.000 «	26	—	7	19	21	—	12	9
40,000.000 «	39	—	16	23	36	—	28	8
50,000.000 «	23	—	8	15	13	—	10	3
100,000.000 «	46	—	20	26	26	—	25	1
200,000.000 «	15	—	8	7	9	—	5	4
200,000.000—	3	—	—	3	—	—	—	—
Ismeretlen	16	—	—	16	22	—	10	12
Összesen	**689**	—	**125**	**564**	**643**	—	**255**	**388**

A szellemi pályákon munka nélkül levők a végkielégítés összege szerint. — 1926.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliség összes száma	Ebből			Munkanélküliek összes száma	Ebből		
		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő
	1. Férfi.				2. Nő.			
50.000 K	6·2	—	4·0	6·7	5·9	—	3·9	7·2
100.000 «	1·3	—	1·6	1·2	0·6	—	0·4	0·8
500.000 «	1·5	—	—	1·8	1·7	—	0·8	2·3
1,000.000 «	1·9	—	—	2·3	2·2	—	0·8	3·1
5,000.000 «	22·2	—	18·4	23·1	27·7	—	20·4	32·5
10,000.000 «	19·9	—	14·4	21·1	18·4	—	12·8	21·9
15,000.000 «	10·7	—	5·6	11·9	14·9	—	21·2	10·8
20,000.000 «	9·0	—	5·6	9·8	6·4	—	2·0	9·3
25,000.000 «	2·9	—	3·2	2·8	2·5	—	2·4	2·6
30,000.000 «	3·8	—	5·6	3·4	3·3	—	4·7	2·3
40,000.000 «	5·7	—	12·8	4·1	5·6	—	11·0	2·1
50,000.000 «	3·3	—	6·4	2·7	2·0	—	3·9	0·8
100,000.000 «	6·7	—	16·0	4·6	4·0	—	9·8	0·2
200,000.000 «	2·2	—	6·4	1·2	1·4	—	2·0	1·0
200,000.000—	0·4	—	—	0·5	—	—	—	—
Ismeretlen	2·3	—	—	2·8	3·4	—	3·9	3·1
Összesen	**100·0**	—	**100·0**	**100·0**	**100·0**	—	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a végkielégítés összege szerint. — 1928—1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma		Ebből: alkalmazásban még nem volt		közt.		magánt.		Munkanélküliek összes száma		Ebből: alkalmazásban még nem volt		közt.		magánt.	
	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935
	1. Férfi.								2. Nő.							
50 P	7	3	—	—	—	1	7	2	16	1	—	—	2	—	14	1
100 „	17	8	—	—	10	1	7	7	33	21	—	—	7	3	26	18
200 „	27	33	—	—	—	4	27	29	57	52	—	—	13	4	44	48
300 „	43	57	—	—	2	7	41	50	67	75	—	—	30	8	37	67
400 „	62	53	—	—	6	6	56	47	55	56	—	—	17	6	38	50
500 „	36	67	—	—	9	4	27	63	53	62	—	—	23	8	30	54
600 „	42	61	—	—	2	7	40	54	34	55	—	—	12	8	22	47
700 „	25	48	—	—	6	3	19	45	15	31	—	—	3	2	12	29
800 „	49	41	—	—	7	1	42	40	26	39	—	—	8	1	18	38
1.000 „	47	88	—	—	1	6	46	82	48	46	—	—	28	13	20	33
1.500 „	90	154	—	—	13	14	77	140	42	45	—	—	15	6	27	39
2.000 „	73	117	—	—	13	15	60	102	35	38	—	—	8	9	27	29
3.000 „	55	117	—	—	18	11	37	106	39	30	—	—	34	7	5	23
4.000 „	40	54	—	—	18	17	22	37	30	10	—	—	28	3	2	7
6.000 „	31	59	—	—	10	12	21	47	17	10	—	—	14	5	3	5
8.000 „	28	31	—	—	12	9	16	22	7	6	—	—	6	3	1	3
10.000 „	7	17	—	—	5	3	2	14	—	1	—	—	—	1	—	—
15.000 „	14	16	—	—	6	6	8	10	5	1	—	—	3	—	2	1
15.000—	13	16	—	—	1	2	12	14	—	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	70	38	—	—	27	7	43	31	21	62	—	—	13	14	8	48
Összesen	776	1.078	—	—	166	136	610	942	600	641	—	—	264	101	336	540

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a végkielégítés összege szerint. — 1928—1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma		Ebből: alkalmazásban még nem volt		közt.		magánt.		Munkanélküliek összes száma		Ebből: alkalmazásban még nem volt		közt.		magánt.	
	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935
	1. Férfi.								2. Nő.							
50 P	0·9	0·3	—	—	—	0·8	1·1	0·2	2·7	0·2	—	—	0·8	—	4·2	0·2
100 „	2·2	0·7	—	—	6·0	0·8	1·1	0·7	5·5	3·3	—	—	2·7	3·0	7·7	3·3
200 „	3·5	3·1	—	—	—	3·0	4·4	3·1	9·5	8·1	—	—	4·9	4·0	13·1	8·9
300 „	5·5	5·3	—	—	1·2	5·1	6·7	5·3	11·2	11·7	—	—	11·4	7·9	11·0	12·4
400 „	8·0	4·9	—	—	3·6	4·4	9·2	5·0	9·2	8·7	—	—	6·4	5·9	11·3	9·3
500 „	4·6	6·2	—	—	5·5	3·0	4·4	6·7	8·8	9·7	—	—	8·7	7·9	8·9	10·0
600 „	5·4	5·6	—	—	1·2	5·1	6·6	5·7	5·7	8·6	—	—	4·6	7·9	6·5	8·7
700 „	3·2	4·5	—	—	3·6	2·2	3·1	4·8	2·5	4·8	—	—	1·1	2·0	3·6	5·4
800 „	6·3	3·8	—	—	4·2	0·7	6·9	4·2	4·3	6·1	—	—	3·0	1·0	5·4	7·0
1.000 „	6·1	8·2	—	—	0·6	4·4	7·6	8·7	8·0	7·1	—	—	10·6	12·9	6·0	6·1
1.500 „	11·6	14·3	—	—	7·8	10·3	12·6	14·9	7·0	7·0	—	—	5·7	5·9	8·0	7·2
2.000 „	9·4	10·8	—	—	7·8	11·0	9·8	10·8	5·8	5·9	—	—	3·0	8·9	8·0	5·4
3.000 „	7·1	10·8	—	—	10·9	8·1	6·1	11·3	6·5	4·6	—	—	12·9	6·9	1·5	4·3
4.000 „	5·2	5·0	—	—	10·9	12·5	3·6	3·9	5·0	1·6	—	—	10·6	3·0	0·6	1·3
6.000 „	4·0	5·5	—	—	6·0	8·8	3·5	5·0	2·8	1·6	—	—	5·3	5·0	0·9	0·9
8.000 „	3·6	2·9	—	—	7·2	6·6	2·6	2·3	1·2	0·9	—	—	2·3	3·0	0·3	0·5
10.000 „	0·9	1·6	—	—	3·0	2·2	0·3	1·5	—	0·2	—	—	—	1·0	—	—
15.000 „	1·8	1·5	—	—	3·6	4·4	1·3	1·1	0·8	0·2	—	—	1·1	—	0·6	0·2
15.000—	1·7	1·5	—	—	0·6	1·5	2·0	1·5	—	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	9·0	3·5	—	—	16·3	5·1	7·1	3·3	3·5	9·7	—	—	4·9	13·8	2·4	8·9
Összesen	100·0	100·0	—	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	—	—	100·0	100·0	100·0	100·0

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a végkielégítés összege szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
— 50 P	1	—	—	—	—	—	1
51— 100 «	1	3	2	—	—	—	1
101— 200 «	9	10	2	1	4	1	2
201— 300 «	20	19	2	1	2	1	5
301— 400 «	26	10	2	3	3	1	2
401— 500 «	30	21	2	4	4	2	—
501— 600 «	17	22	3	—	7	2	3
601— 700 «	25	12	1	1	4	2	—
701— 800 «	18	9	2	3	6	1	1
801— 1.000 «	37	29	3	3	7	—	3
1.001— 1.500 «	64	46	1	2	18	6	3
1.501— 2.000 «	49	22	5	4	18	1	3
2.001— 3.000 «	36	36	1	3	19	7	4
3.001— 4.000 «	15	14	1	4	1	2	—
4.001— 6.000 «	25	8	2	4	4	2	2
6.001— 8.000 «	8	9	1	1	3	—	—
8.001—10.000 «	5	5	—	—	2	—	2
10.001—15.000 «	3	2	2	—	2	1	—
15.001— «	6	2	1	—	4	1	—
Ismeretlen	11	15	3	1	1	—	—
Összesen	**406**	**294**	**36**	**35**	**109**	**30**	**32**
	2. Nő.						
— 50 P	1	—	—	—	—	—	—
51— 100 «	3	10	—	2	1	1	1
101— 200 «	16	20	5	—	3	2	2
201— 300 «	25	25	5	—	6	1	5
301— 400 «	17	21	3	2	3	—	4
401— 500 «	22	16	1	1	7	2	5
501— 600 «	18	20	1	2	4	—	2
601— 700 «	14	8	1	1	2	—	3
701— 800 «	18	11	2	—	4	—	3
801— 1.000 «	17	9	1	1	4	—	1
1.001— 1.500 «	17	9	3	2	3	1	4
1.501— 2.000 «	13	9	1	2	2	—	2
2.001— 3.000 «	6	11	1	1	2	—	2
3.001— 4.000 «	4	2	—	—	—	—	1
4.001— 6.000 «	1	2	1	—	1	—	—
6.001— 8.000 «	1	—	—	1	—	1	—
8.001—10.000 «	—	—	—	—	—	—	—
10.001—15.000 «	1	—	—	—	—	—	—
15.001— «	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	24	12	3	2	5	1	1
Összesen	**218**	**185**	**28**	**17**	**47**	**9**	**36**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a végkielégítés összege szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
— 50 P	0·2	—	—	—	—	—	3·1
51— 100 «	0·2	1·0	5·6	—	—	—	3·1
101— 200 «	2·2	3·4	5·6	2·9	3·7	3·3	6·3
201— 300 «	4·9	6·5	5·6	2·9	1·8	3·3	15·5
301— 400 «	6·4	3·4	5·6	8·6	2·8	3·3	6·3
401— 500 «	7·4	7·1	5·6	11·4	3·7	6·7	—
501— 600 «	4·2	7·5	8·2	—	6·4	6·7	9·4
601— 700 «	6·2	4·1	2·8	2·9	3·7	6·7	—
701— 800 «	4·4	3·1	5·6	8·6	5·5	3·3	3·1
801— 1.000 «	9·1	9·9	8·2	8·6	6·4	—	9·4
1.001— 1.500 «	15·7	15·6	2·8	5·7	16·5	20·0	9·4
1.501— 2.000 «	12·1	7·5	13·8	11·4	16·5	3·3	9·4
2.001— 3.000 «	8·9	12·2	2·8	8·6	17·4	23·4	12·4
3.001— 4.000 «	3·7	4·7	2·8	11·3	0·9	6·7	—
4.001— 6.000 «	6·2	2·7	5·6	11·3	3·7	6·7	6·3
6.001— 8.000 «	2·0	3·1	2·8	2·9	2·8	—	—
8.001—10.000 «	1·2	1·7	—	—	1·8	—	6·3
10.001—15.000 «	0·7	0·7	5·6	—	1·8	3·3	—
15.001— «	1·6	0·7	2·8	—	3·7	3·3	—
Ismeretlen	2·7	5·1	8·2	2·9	0·9	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
— 50 P	0·4	—	—	—	—	—	—
51— 100 «	1·4	5·4	—	11·8	2·1	11·1	2·8
101— 200 «	7·3	10·8	17·8	—	6·4	22·2	5·6
201— 300 «	11·5	13·5	17·8	—	12·7	11·1	13·8
301— 400 «	7·8	11·4	10·7	11·8	6·4	—	11·1
401— 500 «	10·1	8·6	3·6	5·9	14·9	22·3	13·8
501— 600 «	8·2	10·8	3·6	11·8	8·5	—	5·6
601— 700 «	6·4	4·3	3·6	5·9	4·3	—	8·3
701— 800 «	8·2	5·9	7·1	—	8·5	—	8·3
801— 1.000 «	7·8	4·9	3·6	5·9	8·5	—	2·8
1.001— 1.500 «	7·8	4·9	10·7	11·7	6·4	11·1	11·1
1.501— 2.000 «	6·0	4·9	3·6	11·7	4·3	—	5·6
2.001— 3.000 «	2·8	5·9	3·6	5·9	4·3	—	5·6
3.001— 4.000 «	1·8	1·1	—	—	—	—	2·8
4.001— 6.000 «	0·5	1·1	3·6	—	2·1	—	—
6.001— 8.000 «	0·5	—	—	5·9	—	11·1	—
8.001—10.000 «	—	—	—	—	—	—	—
10.001—15.000 «	0·5	—	—	—	—	—	—
15.001— «	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	11·0	6·5	10·7	11·7	10·6	11·1	2·8
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a végkielégítés hováfordítása szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Végkielégítésének birtokában van												
egészben	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
részben	49	56	—	—	—	—	5	12	—	44	44	—
Végkielégítését elköltötte	624	714	—	—	—	—	120	153	—	504	561	—
Ismeretlen	15	6	—	—	—	—	—	1	—	15	5	—
Összesen	689	776	—	—	—	—	125	166	—	564	610	—
						2. Nő.						
Végkielégítésének birtokában van												
egészben	7	5	—	—	—	—	4	1	—	3	4	—
részben	39	203	—	—	—	—	24	19	—	15	184	—
Végkielégítését elköltötte	596	392	—	—	—	—	227	244	—	369	148	—
Ismeretlen	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Összesen	643	600	—	—	—	—	255	264	—	388	336	—

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a végkielégítés hováfordítása szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Végkielégítésének birtokában van												
egészben	0·1	—	—	—	—	—	—	—	—	0·2	—	—
részben	7·1	7·2	—	—	—	—	4·0	7·2	—	7·8	7·2	—
Végkielégítését elköltötte	90·6	92·0	—	—	—	—	96·0	92·2	—	89·4	92·0	—
Ismeretlen	2·2	0·8	—	—	—	—	—	0·6	—	2·6	0·8	—
Összesen	100·0	100·0	—	—	—	—	100·0	100·0	—	100·0	100·0	—
						2. Nő.						
Végkielégítésének birtokában van												
egészben	1·1	0·8	—	—	—	—	1·6	0·4	—	0·8	1·2	—
részben	6·1	33·8	—	—	—	—	9·4	7·2	—	3·9	54·8	—
Végkielégítését elköltötte	92·6	65·4	—	—	—	—	89·0	92·4	—	95·1	44·0	—
Ismeretlen	0·2	—	—	—	—	—	—	—	—	0·2	—	—
Összesen	100·0	100·0	—	—	—	—	100·0	100·0	—	100·0	100·0	—

A végkielégítések összegei tehát sehol sem voltak olyan magasak, hogy abból az alkalmazását vesztett tisztviselőnő akár családjával, akár egyedül élete végéig eltarthatta volna magát. Hozzá kell még számítani az utolsó évtizedben a vállalkozások bizonytalanságát és akkor érthető lesz, hogy valamennyien törekedtek újból elhelyezkedést találni.

A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők a lakásbérleti viszony szerint.

A lakásbérleti viszony egyik sarkalatos szempontja a szociális viszonyok kutatásának. Bizonyos társadalmi rétegek életviszonyairól szinte kimerítő képet kapunk, ha lakásviszonyaikat nagyság, fizetett lakbér és lakottság szempontjából vesszük beható vizsgálat alá. Az első, azonnal szembetűnő megállapítás, hogy az alkalmazást, elhelyezkedést kereső nőknek több mint a háromnegyed része — számszerint 4317 — főbérlői lakásban lakik, mint családtag.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a lakásbérleti viszony szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Főbérlő	1.153	1.758	1.629	9	30	110	173	307	155	971	1.421	1.364
„ családtagja	1.804	1.917	4.228	298	468	2.003	174	201	219	1.332	1.248	2.006
Albérlő	396	608	1.043	18	76	147	66	93	95	312	439	801
„ családtagja	58	56	121	3	20	36	2	7	11	53	29	74
Ágybérlő	74	87	281	2	4	21	20	31	38	52	52	222
„ családtagja	1	—	20	—	—	6	—	—	2	1	—	12
Szállóvendég	16	29	63	—	1	17	3	8	6	13	20	40
Egyéb	16	12	61	—	2	5	3	3	18	13	7	38
Ismeretlen	39	42	14	6	7	—	1	2	10	32	33	4
Összesen	3.557	4.509	7.460	336	608	2.345	442	652	554	2.779	3.249	4.561
						2. Nő.						
Főbérlő	378	455	658	29	37	110	114	181	74	235	237	474
„ családtagja	2.251	2.157	4.317	432	563	2.378	388	424	239	1.431	1.170	1.700
Albérlő	203	233	442	17	22	91	41	43	47	145	168	304
„ családtagja	35	41	108	8	4	38	7	9	6	20	28	64
Ágybérlő	26	17	52	2	2	8	3	2	12	21	13	32
„ családtagja	1	—	24	—	—	8	—	—	—	1	—	16
Szállóvendég	6	16	49	—	2	14	1	2	7	5	12	28
Egyéb	4	12	31	—	1	16	—	1	1	4	10	14
Ismeretlen	48	47	57	10	—	30	5	10	2	33	37	25
Összesen	2.952	2.978	5.738	498	631	2.693	559	672	388	1.895	1.675	2.657

Mint főbérlő saját lakásában lakik 658 nő, 442 albérleti minőségben lakja lakását, van ezenkívül 108 olyan alkalmazást kereső nő is, aki mint albérlő családtagja szerepel. Kisebb csoportokat alkotnak az ágybérletben

lakók és ezeknek családtagjai, továbbá a szállóvendégek, akik rokoni vagy baráti háztartásokban élnek munkanélküliségük tartama alatt.

Az a tény, hogy az alkalmazást kereső nőknek több mint a háromnegyedrésze főbérlő családtagja, arra enged következtetni, hogy legnagyobb részük még a szülői háztartások keretében vagy férje háztartásában él és így bizonyos fokig — ha csak a szülő vagy férj szintén nincsen a munkanélküliek között — ellátottnak minősíthető. Az ellátottságot természetesen csak a legszűkebb értelemben szabad feltételezni, mert hiszen abban az esetben, ha a szülő vagy férj kielégítően tudna gondoskodni róluk, nem kerültek volna a munkátkeresők hatalmas táborába. Természetesen ennek a csoportnak legjelentékenyebb részét azok a nőtisztviselők alkotják, akik még nem voltak alkalmazásban.

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a lakásbérleti viszony szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Főbérlő	32·4	39·0	21·8	2·7	4·9	4·7	39·1	47·1	28·0	34·9	43·8	29·9
» családtagja	50·7	42·5	56·7	88·7	77·0	85·4	39·4	30·8	39·5	47·9	38·4	4·40
Albérlő	11·1	13·5	14·0	5·3	12·5	6·3	14·9	14·3	17·1	11·2	13·5	17·5
» családtagja	1·6	1·3	1·6	0·9	3·3	1·5	0·5	1·1	2·0	1·9	0·9	1·6
Ágybérlő	2·1	1·9	3·8	0·6	0·7	0·9	4·5	4·7	6·9	1·9	1·6	4·9
» családtagja	0·0	—	0·3	—	—	0·3	—	—	0·4	0·0	—	0·3
Szállóvendég	0·5	0·6	0·8	—	0·2	0·7	0·7	1·2	1·1	0·5	0·6	0·9
Egyéb	0·5	0·3	0·8	—	0·3	0·2	0·7	0·5	+ 3·2	0·5	0·2	0·8
Ismeretlen	1·1	0·9	0·2	1·8	1·1	—	0·2	0·3	1·8	1·2	1·0	0·1
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
						2. Nő.						
Főbérlő	12·8	15·3	11·5	5·8	15·3	4·1	20·4	27·0	19·1	12·4	14·1	17·8
» családtagja	76·3	72·4	75·2	86·8	72·4	88·3	69·4	63·1	61·6	75·5	69·9	64·0
Albérlő	6·9	7·8	7·7	3·4	7·8	3·4	7·3	6·4	12·1	7·6	10·0	11·4
» családtagja	1·2	1·4	1·9	1·6	1·4	1·4	1·3	1·3	1·5	1·1	1·7	2·4
Ágybérlő	0·9	0·6	0·9	0·4	0·6	0·3	0·5	0·3	3·1	1·1	0·8	1·2
» családtagja	0·0	—	0·4	—	—	0·3	—	—	—	0·1	—	0·6
Szállóvendég	0·2	0·5	0·9	—	0·5	0·5	0·2	0·3	1·8	0·3	0·7	1·1
Egyéb	0·1	0·4	0·5	—	0·4	0·6	—	0·1	0·3	0·2	0·6	0·5
Ismeretlen	1·6	1·6	1·0	2·0	1·6	1·1	0·9	1·5	0·5	1·7	2·2	1·0
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Az elsőízben alkalmazást keresők között ugyanis azoknak az aránya, akik a főbérlő háztartásában, mint *családtagok* laknak, a munkanélküliek összeségében jelentkező 75·2 százalékkal szemben, 88·3 százalékot mutat. A volt köz- és magántisztviselők táborában a főbérlők családtagjaiból alakuló tömeg csak 61·6, illetőleg 64·0 százalékos arányban jut kifejezésre. Csaknem teljesen hasonló arányok találhatók a korábbi számlálások eredményeiben is.

Az összeségnek 11·5 százaléka maga lakik *főbérlői* minőségben lakásában. Azoknak sorában, akik még nem voltak alkalmazásban, ez az arányszám 4·1 százalékra csökken, ezzel szemben a volt köztisztviselőnőknél 19·1, a volt magántisztviselőnőknél az arány 17·8 százalékra emelkedik. A csoport jelentőségét némileg elferdíti az a tény, hogy nem egy családban az asszony vagy leány csak névleg főbérlője a lakásnak, hogy így a családot, a családfőt a hitelezők zaklatásától megkímélje.

A csoportnak jelentőségét némileg elferdíti az a tény, hogy nem egy családban az asszony vagy leány csak névleg főbérlője a lakásnak, hogy így a családot, a családfőt a hitelezők zaklatásától megkímélje.

Sokkal szomorúbbak azok a számok, amelyek azt mutatják, hogy az alkalmazást kereső nőtisztviselők közül 7·7 százalék *albérletben*, sőt 1·9 százalék, mint családtag, tehát hozzátartozóival együtt él ilyen körülmények között. Az albérlők és az albérlők családtagjai között legkisebb azoknak a viszonylagos aránya, akik elsőízben keresnek munkát (3·4, illetőleg 1·4 százalékos). Jóval erősebb arányban vannak itt képviselve a volt köz- és magántisztviselők. A köztisztviselőnők között ugyanis 12·1 százalék maga albérlő, 1·5 százalék pedig albérlő családtagja, míg a magántisztviselőnők között 11·4 százalék az albérlő, 2·4 százalék pedig albérlő családtagjának vallotta magát.

Legmegdöbbentőbbek azok a számok és arányok, amelyek azt mutatják, hogy ebben a kétségtelenül magasabb életszínvonalat igénylő társadalmi rétegben 76 olyan egyén található a nők között, aki akár maga, akár mint családtag *ágybérletben* lakik. Legkisebb számmal, de viszonylag a legnagyobb aránnyal itt a volt köztisztviselőnők tűnnek ki, tizenkettőt kitevő számuk ugyanis az összes munka nélkül lévő volt köztisztviselőnőknek 3·1 százalékát adja. Abszolút számban többen, de viszonylag kevesebben vannak az ágybérlők az alkalmazásban még nem volt nőtisztviselők körében — 16-an (0·6 százalékos aránnyal). Számszerint a legnagyobb tömeget 48-at, a volt magántisztviselőnők szolgáltatják, arányuk azonban csak 1·8 százalékos. Ismerve Budapest albérleti és főleg ágybérleti viszonyait, mélyen elszomorító, hogy intelligens, jobb sorsra hivatott embereket ilyen mélyre sodor le a nyomor. Különösen azért megdöbbentő ez a tény, mert hiszen nőkről van szó, akik ebből a mélységből vajmi nehezen fognak valaha újból felemelkedhetni. A társadalmi életben ugyanis ezer akadály mered az elé a nő elé, aki egyszer a mélységbe sodródva, megkísérelné, hogy saját becsületes munkája árán, újból a rendezett polgári társadalom kötelékébe visszajusson. Legtöbb nőnek, aki már ide lesodródott, nincsen is meg a lelki ereje, frissesége és rugalmassága egy ilyen, szinte emberfeletti harchoz. Törötten megmarad elesettségében és az élet csapásai alatt egyre mélyebbre és mélyebbre hull az élet sötét örvényébe.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a lakásbérleti viszony szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	1. Férfi.						
Főbérlő	589	392	41	42	91	57	152
« családtagja	874	603	49	61	138	83	198
Albérlő	302	215	31	22	54	47	130
« családtagja	31	17	4	2	9	7	4
Ágybérlő	93	45	11	16	10	13	34
« családtagja	7	3	1	1	—	—	—
Szállóvendég	13	8	—	2	3	2	12
Egyéb	7	18	4	—	4	1	4
Ismeretlen	—	4	—	—	—	—	—
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
Főbérlő	143	171	15	7	20	8	110
« családtagja	588	589	45	29	85	32	332
Albérlő	105	99	8	6	9	4	73
« családtagja	18	29	2	1	2	1	11
Ágybérlő	15	8	—	—	2	1	6
« családtagja	8	4	2	—	1	—	1
Szállóvendég	7	9	—	1	2	—	9
Egyéb	4	1	—	—	1	4	4
Ismeretlen	—	16	1	4	4	—	—
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

A magánalkalmazásból munkanélkülivé vált nőket az *egyes szakmák* szerint vizsgálva, az tapasztalható, hogy az iparban és kereskedelemben *számszerint* csaknem teljesen azonos tömeg él főbérlői háztartásban mint családtag. Mennyiségük a csoport összeségéhez képest alig-alig mutat némileg eltérő arányokat, mert hisz a családtagok százalékos aránya valamennyi magánalkalmazási csoportban a 60—67 százalék között mozog. Az albérlők és családtagjaik számszerűen az iparban és kereskedelemben alkalmazásban volt nőtisztviselők csoportjából emelkednek ki legerősebben. Ezzel szemben az albérlők százalékszerűen legerősebb csoportját az »egyéb« foglalkozások között találjuk meg.

Az ágybérlők legnagyobb számát, az ipar körében alkalmazásban volt nők között lehet feltalálni. A viszonyokhoz képest jelentékeny az ágybérlőknek és ezek családtagjainak száma a kereskedelemben alkalmazásban volt tisztviselőnők között is, valamint az »egyéb« magánalkalmazási ágakat egyesítő csoportban. A hitelintézeti alkalmazottak között szintén feltalálható ez a mélyen sujtott típus.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a lakásbérleti viszony szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Főbérlő	30·7	30·0	29·1	28·8	29·4	27·1	28·5
« családtagja	45·6	46·2	34·8	41·7	44·7	39·5	37·1
Albérlő	15·8	16·5	22·0	15·1	17·5	22·4	24·4
« családtagja	1·6	1·3	2·8	1·4	2·9	3·3	0·7
Ágybérlő	4·8	3·5	7·8	10·9	3·2	6·2	6·4
« családtagja	0·4	0·2	0·7	0·7	—	—	—
Szállóvendég	0·7	0·6	—	1·4	1·0	1·0	2·2
Egyéb	0·4	1·4	2·8	—	1·3	0·5	0·7
Ismeretlen	—	0·3	—	—	—	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Főbérlő	16·1	18·5	20·6	14·6	15·9	16·0	20·1
« családtagja	66·2	63·6	61·6	60·4	67·4	64·0	60·8
Albérlő	11·8	10·7	11·0	12·5	7·1	8·0	13·4
« családtagja	2·0	3·1	2·7	2·1	1·6	2·0	2·0
Ágybérlő	1·7	0·9	—	—	1·6	2·0	1·1
« családtagja	0·9	0·4	2·7	—	0·8	—	0·2
Szállóvendég	0·8	1·0	—	2·1	1·6	—	1·7
Egyéb	0·5	0·1	—	—	0·8	8·0	0·7
Ismeretlen	—	1·7	1·4	8·3	3·2	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Általában azt mondhatjuk, hogy *százalék szerint* 60—67 százalék található az egyes magántisztviselői kategóriák munkanélküliei között olyanokból, akik mint családtagok főbérlői családokban élnek. Tizennégy-húsz százaléknak magának van főbérleti lakása, míg 7—10 százalék albérletben lakik. Az ágybérlők és családtagjaik átlag másfél, két és fél százalékkal szerepelnek az egyes csoportok összeségéhez viszonyítva.

A szellemi pályákon munka nélkül levő nők lakásuk nagysága és a fizetett lakbér szerint.

Ha tehát a lakásviszonyokat szociális szempontból akarjuk vizsgálat tárgyává tenni, nem elégedhetünk meg a lakásbérleti viszonyok egyszerű feltárásával, hanem tekintetbe kell venni a lakások nagyságát és ezzel kapcsolatosan a lakbérleti díjakat is. A szokásos irányárakat alapul véve ugyanis könnyű meghatározni, hogy a vizsgálat tárgyát képező lakások milyen mértékben komfortosak, modernek, jó helyen, jó fekvésűek stb.

A munka nélkül lévő nőket lakásviszonyaik szempontjából ilyenformán tovább vizsgálva kitűnik, hogy az a 658 nő, akinek ma főbérleti lakása van, nagyobbára 1—2 szobás lakásokban lakik. Csupán 65 nőnek van három-, 11-nek négy- és egynek ötszobás lakása. Minden valószínűség szerint ezeknek a nagyobb lakásoknak tulajdonosai azok közül a nők közül kerülnek ki, akik csak névleg tulajdonosai a nagy lakásoknak, melyekben férjükkel és családjukkal együtt laknak. A családot itt a legtágabb értelemben kell venni, mert tapasztalás szerint család elnevezés alatt, különösen a nehéz anyagi viszonyokkal küzdő családoknál, a felmenőkön kívül az oldalági rokonok egész sora szokott meghúzódni.

A számokból kitűnik, hogy tíz év előtt a munkanélküli nőknek számszerint és viszonylag is sokkal nagyobb tömege lakott saját főbérleti lakásában, mint ma, amikor pedig sokkal nagyobb az összeírt munkanélküli nőknek a száma. A tíz év előtt megejtett számlálás alkalmával az elhelyezkedést kereső nők 72·1 százalékának nem volt önálló lakása, ma nem kevesebb, mint 88·6 százalék található ebben a csoportban. Az első számlálás alkalmával, kiváltképen az alkalmazást először kereső nők között volt kevés az önálló lakással bíró, 9·2 százalék, míg a volt köztisztviselőnőknek több, mint a fele (52·4 százalék) még a munkanélkülisége alatt is megtartotta önálló lakását. Ezzel szemben a most megejtett számlálás adataiból az tűnik ki, hogy az alkalmazást elsőízben kereső nők közül csak 4·1 százaléknak van önálló lakása, míg a közalkalmazásból munkanélkülivé vált nőtisztviselőnőknek csupán 19·1 százaléka bír főbérleti lakással. A volt magántisztviselőnők akkor is, ma is, a középen állanak arányszámukkal. Tíz év előtt 25·6 tartott, ma 17·8 százalék tart önálló lakást a munka nélkül lévők közül.

A táblázatok módot adnak arra is, hogy a jelenleg alkalmazás nélkül lévő nőknek korábbi lakásviszonyaira világot lehessen deríteni, vagyis arra az időre, amikor még alkalmazásban állottak és nem ették a munkanélküliség keserű kenyerét. Érdekes ellentét található itt, a tíz év előtti adatok és a mai eredmények egybevetésével. Akkor ugyanis, a munkanélküliség beállta előtt 32·3 százaléknak volt önálló lakása, de csak 27·9 százalék tartotta meg a főbérleti lakását a munkanélkülisége tartama alatt. Ma, az utolsó számlálás adataiból az tűnik ki, hogy 43·0 százaléknak volt főbérleti lakása a munkanélkülisége beállta előtt, de csupán 11·4 százalék tartotta meg azt alkalmazásának elvesztése után is. Ki tudná ennek az okát megmondani? A tíz év előtti munkanélküliekben nagyobb volt-e a bizalom, hogy rövidesen megtalálják az elhelyezkedésüket vagy a mai alkalmazást kereső nők váltak meg könnyebben főbérleti lakásaiktól és tértek vissza a szülői hajlékba? Talán tíz év előtt könnyebbek voltak a viszonyok és még a munkanélkülivé vált nőtisztviselők is inkább tarthatták meg kis, egy-kétszobás lakásaikat, mint ma? Ki tudna erre felelni! A tények azonban adva vannak.

A szellemi pályákon munka nélkül levők a lakásnagyság szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
A lakás nagysága.						1. Férfi.						
a) Jelenleg:												
csak konyha	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1 szoba	896	588	863	49	14	69	163	109	104	684	465	690
2 „	649	755	587	16	13	36	79	140	45	554	602	506
3 „	228	314	138	5	3	4	27	49	3	196	262	131
4 „	59	83	30	—	—	1	5	9	2	54	74	27
5 „	12	15	11	—	—	—	—	—	1	12	15	10
6 „	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—
7 „	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
8 „	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
nincs önálló lakása	1.708	2.751	5.831	266	578	2.235	167	345	399	1.275	1.828	3.197
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
b) Munkanélkülisége előtt:												
1 szoba	659	634	777	20	49	—	125	144	54	514	441	723
2 „	715	928	1.034	8	28	—	103	175	72	604	725	962
3 „	323	536	481	3	11	—	51	103	18	269	422	463
4 „	102	164	127	—	3	—	17	38	9	85	123	118
5 „	35	62	40	—	—	—	8	15	2	27	47	38
6 „	11	16	11	—	1	—	1	6	—	10	9	11
7 „	3	7	1	—	—	—	1	1	—	2	6	1
8 „	3	1	3	—	—	—	1	—	—	2	1	3
nem volt önálló lakása	1.706	2.161	2.641	305	516	—	135	170	399	1.266	1.475	2.242
Összesen	**3.557**	**4.509**	**5.115**	**336**	**608**	—	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
A lakás nagysága.						2. Nő.						
a) Jelenleg:												
csak konyha	4	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—
1 szoba	428	185	356	19	13	45	156	77	49	253	95	262
2 „	331	213	225	17	16	51	117	85	22	197	112	152
3 „	58	48	65	9	7	9	20	18	3	29	23	53
4 „	3	9	11	—	1	4	—	1	—	3	7	7
5 „	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
6 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
nincs önálló lakása	2.128	2.523	5.080	452	594	2.583	266	491	314	1.410	1.438	2.183
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**
b) Munkanélkülisége előtt:												
1 szoba	446	185	518	23	12	—	128	67	66	295	106	452
2 „	408	221	542	22	14	—	129	70	89	257	137	453
3 „	80	72	195	4	7	—	31	35	31	45	30	164
4 „	17	14	40	2	1	—	8	2	5	7	11	35
5 „	2	5	7	2	—	—	—	2	1	—	3	6
6 „	—	2	8	—	—	—	—	2	—	—	—	8
7 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 „	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
nem volt önálló lakása	1.998	2.479	1.735	444	597	—	263	494	196	1.291	1.388	1.539
Összesen	**2.952**	**2.978**	**3.045**	**498**	**631**	—	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

A szellemi pályákon munka nélkül levők a lakásnagyság szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
A lakás nagysága.						1. Férfi.						
a) Jelenleg:												
csak konyha	0·0	—	—	—	—	—	—	—	—	0·0	—	—
1 szoba	25·2	13·0	11·6	14·5	2·3	3·0	36·9	16·7	18·8	24·6	14·3	15·2
2 «	18·3	16·7	7·9	4·8	2·1	1·5	17·9	21·5	8·1	19·9	18·5	11·1
3 «	6·4	7·0	1·8	1·5	0·5	0·2	6·1	7·5	0·5	7·1	8·1	2·9
4 «	1·7	1·9	0·4	—	—	0·0	1·1	1·4	0·4	2·0	2·3	0·6
5 «	0·3	0·3	0·1	—	—	—	—	—	0·2	0·4	0·5	0·2
6 «	0·1	0·1	—	—	—	—	—	—	—	0·1	0·1	—
7 «	0·0	0·0	—	—	—	—	—	—	—	0·0	0·0	—
8 «	0·0	—	—	—	—	—	0·2	—	—	—	—	—
nincs önálló lakása	48·0	61·0	78·2	79·2	95·1	95·3	37·8	52·9	72·0	45·9	56·2	70·0
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) Munkanélkülisége előtt:												
1 szoba	18·5	14·1	15·2	5·9	8·1	—	28·3	22·1	9·8	18·4	13·6	15·9
2 «	20·1	20·6	20·2	2·4	4·6	—	23·3	26·8	13·0	21·7	22·3	21·1
3 «	9·1	11·9	9·4	0·9	1·8	—	11·5	15·8	3·2	9·7	13·0	10·2
4 «	2·9	3·6	2·5	—	0·5	—	3·9	5·8	1·6	3·1	3·8	2·6
5 «	1·0	1·3	0·8	—	—	—	1·8	2·3	0·4	0·9	1·4	0·8
6 «	0·3	0·4	0·2	—	0·2	—	0·2	0·9	—	0·4	0·3	0·2
7 «	0·1	0·2	0·0	—	—	—	0·2	0·2	—	0·1	0·2	0·0
8 «	0·1	0·0	0·1	—	—	—	0·2	—	—	0·1	0·0	0·1
nem volt önálló lakása	47·9	47·9	51·6	90·8	84·8	—	30·6	26·1	72·0	45·6	45·4	49·1
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
A lakás nagysága.						2. Nő.						
a) Jelenleg:												
csak konyha	0·1	—	—	0·2	—	—	—	—	—	0·2	—	—
1 szoba	14·5	6·2	6·2	3·8	2·1	1·7	27·9	11·5	12·6	13·4	5·7	9·8
2 «	11·2	7·2	3·9	3·4	2·5	1·9	20·9	12·6	5·7	10·3	6·7	5·7
3 «	2·0	1·6	1·1	1·8	1·1	0·3	3·6	2·7	0·8	1·5	1·4	2·0
4 «	0·1	0·3	0·2	—	0·2	0·2	—	0·1	—	0·2	0·4	0·3
5 «	—	—	0·0	—	—	0·0	—	—	—	—	—	—
6 «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7 «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
nincs önálló lakása	72·1	84·7	88·6	90·8	94·1	95·9	47·6	73·1	80·9	74·4	85·8	82·2
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) Munkanélkülisége előtt:												
1 szoba	15·1	6·2	17·0	4·6	1·9	—	22·9	10·0	17·0	15·6	6·3	17·0
2 «	13·8	7·4	17·8	4·4	2·2	—	23·1	10·4	22·9	13·5	8·2	17·1
3 «	2·7	2·4	6·4	0·8	1·1	—	5·5	5·2	8·0	2·4	1·8	6·2
4 «	0·6	0·5	1·3	0·4	0·2	—	1·4	0·3	1·3	0·4	0·7	1·3
5 «	0·1	0·2	0·2	0·4	—	—	—	0·3	0·3	—	0·2	0·2
6 «	—	0·1	0·3	—	—	—	—	0·3	—	—	—	0·3
7 «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 «	0·0	—	—	0·2	—	—	—	—	—	—	—	—
nem volt önálló lakása	67·7	83·2	57·0	89·2	94·6	—	47·1	73·5	50·5	68·1	82·8	57·9
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

A volt köztisztviselőnőknek csaknem a fele — 49·5 százaléka — saját főbérleti lakásában lakott, mikor alkalmazása még meg volt. Ezek közül 19·1 százalék meg is tartotta, ha talán kisebb keretek között is, önálló lakását. A tíz év előtti számok azt mutatják, hogy az akkori, legnagyobbrészt *B)* listára került köztisztviselőnők — valószínűleg, mert a végkielégítés összege még futotta rá — csaknem teljes számban és arányban tartották meg a főbérleti lakásaikat.

A magántisztviselőnők között ma jóval nagyobb csökkenés található ebből a szempontból, mint a korábbi számlálás alkalmával. Akkor ugyanis 31·9 százaléknak volt alkalmazása idején főbérleti lakása, akik közül 25·6 százalék meg is tartotta lakását, míg ma, bár a munkanélküliség beállta előtt 42·1 százalék lakott saját főbérleti lakásában, alkalmazását elvesztvén, csak 17·8 tudta azt megőrizni.

A lakások azonban, különösen itt a munkanélküli magántisztviselőnők között jelentékenyen kisebb egységeket jelentenek ma, mint az alkalmazás idején. A háromszobás lakások aránya egy harmadára, a négyszobásaké egy ötödére csökkent a munkanélküliség beálltával. Négyszobásnál nagyobb lakások pedig egyáltalán nem is találhatók a munkanélkülivé vált magántisztviselőnők birtokában.

Egyes szakmák szerint vizsgálva a kérdést, kitűnik, hogy az ipari, kereskedelmi, biztosítási, közlekedési és az »egyéb« kategóriába tartozó munkanélküli magántisztviselőnők közül 64—67 százaléknak a munkanélküliség beállta előtt sem volt saját főbérleti lakása. A munkanélküliség beálltával pedig 79—85 százalékot találunk főbérleti lakás nélkül a megfelelő csoportokban.

Alkalmazása idején viszonylag a hitel keretében alkalmazott magántisztviselőnők közül tartott a legkevesebb önálló lakást (67·5 százalék), a munkanélküliség beálltával pedig, a volt közlekedési tisztviselőnők között találhatók legnagyobb arányban azok, akiknek nincs önálló lakásuk (85·4 százalék).

Épen ellentétes eredmények jelentkeznek a számok és arányok szempontjából a kereskedelmi tisztviselőnők csoportjában. Mielőtt munkanélkülivé váltak volna a kereskedelmi tisztviselőnők csoportjába tartozó nők, — lévén az ő számuk abszolút számban a legnagyobb — közöttük található a legnagyobb tömegű (543 azaz 58·6 százalék) önálló lakás nélküli nő is. Ma, a munkanélküliség idején természetesen szintén ebben a csoportban — akiknek nincsen saját lakásuk — található a legjelentékenyebb száma (755 nő azaz 81·5 százalék) a kereskedelmi alkalmazásban volt nőtisztviselőknek.

*

A lakásokért fizetett negyedévi béreket véve tekintetbe, kitűnik, hogy azok a lakások, amelyekben a munkanélküli tisztviselőnők, mint főbérlők laknak, semmi esetre sem tartozhatnak az úgynevezett luxuslakások közé, de még csak a modern lakások mértékét sem igen üthetik meg. A lakásoknak közel a fele (46·8 százalék) 50 pengős vagy ennél alacsonyabb bért fizet csupán, több mint egyharmad részének pedig 50—100 pengő a lakbére.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a lakásnagyság szerint. — 1035.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
A lakás nagysága:	1. Férfi.						
a) Jelenleg:							
csak konyha	—	—	—	—	—	—	—
1 szoba	239	215	21	29	66	27	93
2 «	280	130	15	9	12	17	43
3 «	55	42	3	4	6	9	12
4 «	10	5	2	—	6	2	2
5 «	5	—	—	—	1	2	2
6 «	—	—	—	—	—	—	—
7 «	—	—	—	—	—	—	—
8 «	—	—	—	—	—	—	—
nincs önálló lakása	1.327	913	100	104	218	153	382
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
b) Munkanélkülisége előtt:							
1 szoba	254	273	10	17	23	33	113
2 «	439	292	16	13	37	48	117
3 «	193	160	6	10	10	26	58
4 «	48	25	5	2	10	15	13
5 «	12	7	—	—	1	15	3
6 «	7	1	—	—	—	2	1
7 «	—	—	—	—	—	1	—
8 «	1	—	—	—	—	2	—
nem volt önálló lakása	962	547	104	104	228	68	229
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
A lakás nagysága:	2. Nő.						
a) Jelenleg:							
csak konyha	—	—	—	—	—	—	—
1 szoba	81	106	10	3	6	2	54
2 «	44	47	5	3	10	5	38
3 «	18	17	—	1	3	1	13
4 «	—	1	—	—	1	—	5
5 «	—	—	—	—	—	—	—
6 «	—	—	—	—	—	—	—
7 «	—	—	—	—	—	—	—
8 «	—	—	—	—	—	—	—
nincs önálló lakása	745	755	58	41	106	42	436
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**
b) Munkanélkülisége előtt:							
1 szoba	155	172	19	5	8	9	84
2 «	166	145	9	12	26	11	84
3 «	65	49	3	4	3	4	36
4 «	4	8	1	1	3	4	14
5 «	—	3	—	—	1	—	2
6 «	—	6	—	—	—	—	2
7 «	—	—	—	—	—	—	—
8 «	—	—	—	—	—	—	—
nem volt önálló lakása	498	543	41	26	85	22	324
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a lakásnagyság szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
A lakás nagysága:							
a) Jelenleg:							
csak konyha	—	—	—	—	—	—	—
1 szoba	12·5	16·5	15·0	19·9	21·4	12·8	17·4
2 «	14·6	9·9	10·6	6·2	3·9	8·1	8·1
3 «	2·9	3·2	2·1	27	1·9	4·3	2·2
4 «	0·5	0·4	1·4	—	1·9	1·0	0·4
5 «	0·3	—	—	—	0·3	1·0	0·4
6 «	—	—	—	—	—	—	—
7 «	—	—	—	—	—	—	—
8 «	—	—	—	—	—	—	—
nincs önálló lakása	69·2	70·0	70·9	71·2	70·6	72·8	71·5
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
b) Munkanélkülisége előtt:							
1 szoba	13·2	20·9	7·1	11·7	7·5	15·7	21·1
2 «	22·9	22·4	11·3	8·9	12·0	22·8	21·9
3 «	10·1	12·3	4·3	6·8	3·2	12·4	10·9
4 «	2·5	1·9	3·5	1·4	3·2	7·1	2·4
5 «	0·6	0·5	—	—	0·3	7·1	0·6
6 «	0·4	0·1	—	—	—	1·0	0·2
7 «	—	—	—	—	—	0·5	—
8 «	0·1	—	—	—	—	1·0	—
nem volt önálló lakása	50·2	41·9	73·8	71·2	73·8	32·4	42·9
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
A lakás nagysága:							
a) Jelenleg:							
csak konyha	—	—	—	—	—	—	—
1 szoba	9·1	11·5	13·7	6·3	4·8	4·0	9·9
2 «	5·0	5·1	6·8	6·3	7·9	10·0	7·0
3 «	2·0	1·8	—	2·0	2·4	2·0	2·4
4 «	—	0·1	—	—	0·8	—	0·9
5 «	—	—	—	—	—	—	—
6 «	—	—	—	—	—	—	—
7 «	—	—	—	—	—	—	—
8 «	—	—	—	—	—	—	—
nincs önálló lakása	83·9	81·5	79·5	85·4	84·1	84·0	79·8
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
b) Munkanélkülisége előtt:							
1 szoba	17·5	18·6	26·0	10·4	6·3	18·0	15·4
2 «	18·7	15·7	12·3	25·0	20·6	22·0	15·4
3 «	7·3	5·3	4·1	8·3	2·4	8·0	6·6
4 «	0·4	0·9	1·4	2·1	2·4	8·0	2·5
5 «	—	0·3	—	—	0·8	—	0·4
6 «	—	0·6	—	—	—	—	0·4
7 «	—	—	—	—	—	—	—
8 «	—	—	—	—	—	—	—
nem volt önálló lakása	56·1	58·6	56·2	54·2	67·5	44·0	59·3
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül levők az 1926. november 1-én fizetett lakbér nagysága szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma	Ebből			Munkanélküliek összes száma	Ebből		
		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő
	1. Férfi.				2. Nő.			
Negyedévi lakbér:								
— 500.000 K ..	118	2	30	86	44	4	16	24
500.000—1,000.000 « ..	291	11	49	231	171	7	69	95
1,000.000—2,000.000 « ..	634	16	92	526	284	16	100	168
2,000.000—3,000.000 « ..	266	4	32	230	86	12	24	50
3,000.000—4,000.000 « ..	118	—	7	111	28	4	7	17
4,000.000 K-n felül	47	—	4	43	7	—	—	7
Ismeretlen	375	37	61	277	204	3	77	124
Összesen	**1.849**	**70**	**275**	**1.504**	**824**	**46**	**293**	**485**

A szellemi pályákon munka nélkül levők az 1926. november 1-én fizetett lakbér nagysága szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma	Ebből			Munkanélküliek összes száma	Ebből		
		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő
	1. Férfi.				2. Nő.			
Negyedévi lakbér:								
— 500.000 K ..	6·4	2·8	10·9	5·7	5·3	8·7	5·5	4·9
500.000—1,000.000 « ..	15·7	15·7	17·8	15·4	20·8	15·2	23·5	19·6
1,000.000—2,000.000 « ..	34·3	22·9	33·5	35·0	34·5	34·8	34·1	34·7
2,000.000—3,000.000 « ..	14·4	5·7	11·6	15·3	10·4	26·1	8·2	10·3
3,000.000—4,000.000 « ..	6·4	—	2·5	7·4	3·4	8·7	2·4	3·5
4,000.000 K-n felül	2·5	—	1·5	2·8	0·8	—	—	1·4
Ismeretlen	20·3	52·9	22·2	18·4	24·8	6·5	26·3	25·6
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül levők az 1928. és 1935. november 1-én fizetett lakbér nagysága szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma		Ebből					
			alkalmazásban még nem volt		köztisztviselő		magántisztviselő	
	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935
				1. Férfi.				
Negyedévi lakbér:								
— 50 P	77	738	1	69	10	83	66	586
50—100 «	249	608	8	37	64	31	177	540
100—200 «	587	113	9	3	105	6	473	104
200—300 «	365		3		60		302	
300—400 «	164	9	1	—	20	4	143	5
400 P-n felül	117		2		9		106	
Ismeretlen	199	161	6	1	39	31	154	129
Összesen	**1.758**	**1.629**	**30**	**110**	**307**	**155**	**1.421**	**1.364**
				2. Nő.				
Negyedévi lakbér:								
— 50 P	23	308	1	45	11	37	11	226
50—100 «	91	242	7	41	34	19	50	182
100—200 «	207	52	17	12	75	—	115	40
200—300 «	69		6		28		35	
300—400 «	11	1	2	—	—	—	9	1
400 P-n felül	8		1		2		5	
Ismeretlen	46	55	3	12	31	18	12	25
Összesen	**455**	**658**	**37**	**110**	**181**	**74**	**237**	**474**

A szellemi pályákon munka nélkül levők az 1928. és 1935. november 1-én fizetett lakbér nagysága szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma		Ebből					
			alkalmazásban még nem volt		köztisztviselő		magántisztviselő	
	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935
				1. Férfi.				
Negyedévi lakbér:								
— 50 P	4·4	45·3	3·3	62·7	3·3	53·5	4·6	43·0
50—100 «	14·2	37·3	26·7	33·7	20·9	20·0	12·5	39·6
100—200 «	33·4	6·9	30·0	2·7	34·2	3·9	33·3	7·6
200—300 «	20·8		10·0		19·5		21·3	
300—400 «	9·3	0·6	3·3	—	6·5	2·6	10·1	0·4
400 P-n felül	6·6		6·7		2·9		7·4	
Ismeretlen	11·3	9·9	20·0	0·9	12·7	20·0	10·8	9·4
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
				2. Nő.				
Negyedévi lakbér:								
— 50 P	5·0	46·8	2·7	40·9	6·1	50·0	4·6	47·7
50—100 «	20·0	36·8	18·9	37·3	18·8	25·7	21·1	38·4
100—200 «	45·5	7·9	46·0	10·9	41·4	—	48·5	8·4
200—300 «	15·2		16·2		15·5		14·8	
300—400 «	2·4	0·2	5·4	—	—	—	3·8	0·2
400 P-n felül	1·8		2·7		1·1		2·1	
Ismeretlen	10·1	8·3	8·1	10·9	17·1	24·3	5·1	5·3
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az 1935. november 1-én fizetett lakbér nagysága szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Havi lakbér:							
— 50 P	228	174	17	23	42	25	77
50—100 «	260	146	18	12	35	21	48
100—200 «	45	32	2	3	10	3	9
200— «	2	—	1	—	1	1	—
ismeretlen	54	40	3	4	3	7	18
Összesen	**589**	**392**	**41**	**42**	**91**	**57**	**152**
	2. Nő.						
Havi lakbér:							
— 50 P	75	88	5	4	6	2	46
50—100 «	52	65	5	1	9	6	44
100—200 «	10	11	—	—	3	—	16
200— «	—	—	—	—	—	—	1
ismeretlen	6	7	5	2	2	—	3
Összesen	**143**	**171**	**15**	**7**	**20**	**8**	**110**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az 1935. november 1-én fizetett lakbér nagysága szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Negyedévi lakbér:							
50 pengő	38·7	44·4	41·5	54·8	46·1	43·8	50·7
50—100 «	44·2	37·2	43·9	28·6	38·5	36·8	31·6
100—200 «	7·6	8·2	4·9	7·1	11·0	5·3	5·9
200—300 «	0·3	—	2·4	—	1·1	1·8	—
300—400 «	—	—	—	—	—	—	—
400— «	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	9·2	10·2	7·3	9·5	3·3	12·3	11·8
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Negyedévi lakbér:							
— 50 pengő	52·4	51·5	33·3	57·1	30·0	25·0	41·8
50—100 «	36·4	38·0	33·3	14·3	45·0	75·0	40·0
100—200 «	7·0	6·4	—	—	15·0	—	14·6
200—300 «	—	—	—	—	—	—	0·9
300—400 «	—	—	—	—	—	—	—
400— «	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	4·2	4·1	33·4	28·6	10·0	—	2·7
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A fizetett lakbérek tehát olyan alacsonyak legnagyobbrészt, hogy — ismerve a budapesti lakásárakat — ennyi bérért csak nagyon silány lakások kaphatók. A munkanélküli nők — olyan jól hangzó — önálló főbérleti lakásai tehát vagy a szélső perifériákon feküsznek, vagy a régi félkomfortos, szűk, sötét udvari lakások közül kerülnek ki, ha belterületen terülnek el.

Köztudomású ugyanis, hogy az egy-kétszobás kis lakások, ha azok modernül vannak felszerelve, tágasak, világosak és csak némileg is elfogadható helyen feküsznek, nem maradnak alatta bér tekintetében a nagyobb lakások bérének. A munka nélkül lévő nők által fizetett és csak maximálisnak megjelölt 800 pengős évi bér, semmi esetre sem modern lakás bére. Tekintetbe véve még, hogy ezeknek a »főbérleti« lakásoknak 46·8 százalékáért — amint fent már mondottuk — évi 200 pengőig terjedő összeget fizet csupán bérlőjük, egyszeriben kibontakozik a munkanélküli nők egész lakásnyomora. Főbérlő talán azért, hogy egyetlen szobáját, albérletbe adva, némi kenyérkereseti forrást biztosítson magának, mialatt ő maga, a főbérlő, a konyhában húzódik meg.

A tíz év előtti adatokat nem szabad minden meggondolás nélkül összehasonlítási alapul elfogadni és megállapítani, hogy a korábbi számlálás munkanélkül levő nőtisztviselői sokkal jobb viszonyok között laktak, mert hisz jelentékenyen nagyobb bért fizettek, mint az utolsó számlálás eredményeiből a mai munkanélküli gazdáról meg lehet állapítani. Ne felejtsünk el azonban egy dolgot! A huszas évek elején még tartott, hogy ne mondjuk, virágzott a lakásínség és vele a lakásuzsora. Az emberek élelmen, ruhán takarították meg azokat a milliókat, melyeket »lelépés« címén a régi lakónak vagy a háziúrnak kellett fizetni, csakhogy beengedje a lakásba az új lakót. És az emberek fizettek, mert sem testileg, sem lelkileg nem bírták már a vaggon- és szükséglakásokat, ahova ideiglenesen bezsúfolódtak. Tíz év előtt a munkanélküli nőtisztviselők lakásainak zöme a 1—2 milliós bérű lakásokból került ki (80—160 P), jeléül annak, hogy a tíz év előtti munkanélkül lévő nők ha nem is jobban, de mindenesetre drágábban laktak, mint mai »kollégáik«!

A szellemi pályákon munka nélkül levő nők albérlőtartás szerint.

A munka nélkül lévő szellemi foglalkozású nők szociális helyzetére talán legélesebben rávilágít az a körülmény, hogy a 658 nő közül, akik önálló lakással rendelkeznek, 256, tehát az összeség 38·9 százaléka albérlővel vagy albérlőkkel osztja meg lakását. Ez azt jelenti, hogy az önálló lakással bírók több mint harmadrészénél a saját lakás tulajdonképen csak cím. A korábbi vizsgálódásokból kitűnt, hogy ezek a lakások majdnem kivétel nélkül 1—2 szobás bérlemények. Mármost, ha ebből a kis lakásból egy szoba vagy *a szoba* albérletbe van adva, maga a lakástulajdonos nem lakik sokkal jobb viszonyok között, mintha albérlő volna.

A szellemi pályákon munka nélkül levők az albérlőtartás szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Albérlőt vagy ágybérlőt tart	354	447	386	4	11	24	49	67	26	301	369	336
Nem tart	1.105	1.168	1.243	66	19	86	226	240	129	813	909	1.028
Ismeretlen	390	143	—	—	—	—	—	—	—	390	143	—
Összesen	**1.849**	**1.758**	**1.629**	**70**	**30**	**110**	**275**	**307**	**155**	**1.504**	**1.421**	**1.364**
Albérlőt tart :												
— 1 hó óta	4	29	13	—	—	1	—	7	4	4	22	8
1— 2 « «	22	16	20	—	2	2	1	6	1	21	8	17
2— 3 « «	32	8	17	—	—	2	3	1	3	29	7	12
3— 4 « «	20	11	9	—	—	1	3	3	1	17	8	7
4— 5 « «	9	18	13	1	—	1	1	4	1	7	14	11
5— 6 « «	8	13	8	—	1	2	3	1	1	5	11	5
6— 7 « «	11	5	12	—	—	1	2	2	1	9	3	10
7— 8 « «	5	4	12	—	1	—	1	—	—	4	3	12
8— 9 « «	8	10	3	—	—	—	1	1	—	7	9	3
9—10 « «	4	11	3	—	1	—	1	—	—	3	10	3
10—11 « «	6	6	7	—	—	1	—	1	1	6	5	5
11—12 « «	4	8	8	—	—	—	—	1	1	4	7	7
1— 2 év «	60	83	48	2	—	2	9	11	1	49	72	45
2— 3 « «	58	48	43	—	2	1	11	4	2	47	42	40
3— 4 « «	26	49	40	1	—	2	4	1	1	21	48	37
4— 5 « «	11	28	16	—	—	—	3	7	1	8	21	15
5—10 « «	35	39	35	—	3	3	3	4	2	32	32	30
10 éven felül	27	24	8	—	—	—	3	1	1	24	23	7
ismeretlen	4	37	39	—	1	2	—	12	4	4	24	33
Összesen	**354**	**447**	**354**	**4**	**11**	**21**	**49**	**67**	**26**	**301**	**369**	**307**
						2. Nő.						
Albérlőt vagy ágybérlőt tart	210	218	256	21	15	46	52	92	24	137	111	186
Nem tart	597	225	371	22	22	54	236	82	47	339	121	270
Ismeretlen	17	12	31	3	—	10	5	7	3	9	5	18
Összesen	**824**	**455**	**658**	**46**	**37**	**110**	**293**	**181**	**74**	**485**	**237**	**474**
Albérlőt tart :												
— 1 hó óta	6	16	7	1	2	1	2	4	—	3	10	6
1— 2 « «	17	2	9	3	—	1	2	2	1	12	—	7
2— 3 « «	9	7	2	—	2	1	3	3	—	6	2	1
3— 4 « «	12	7	7	1	—	3	2	6	1	9	1	3
4— 5 « «	9	2	11	2	—	—	1	2	2	6	—	9
5— 6 « «	4	5	12	—	—	8	1	1	2	3	4	2
6— 7 « «	3	3	7	—	1	1	—	1	—	3	1	6
7— 8 « «	7	—	15	—	—	—	2	—	1	5	—	14
8— 9 « «	3	1	2	—	—	—	1	—	—	2	1	2
9—10 « «	5	—	2	1	—	1	3	—	—	1	—	1
10—11 « «	2	2	2	—	—	—	—	1	—	2	1	2
11—12 « «	1	7	3	—	1	2	—	1	1	1	5	—
1— 2 év «	31	39	36	4	1	5	9	18	6	18	20	25
2— 3 « «	24	25	27	4	1	10	7	11	—	13	13	17
3— 4 « «	18	22	19	2	—	1	6	8	3	10	14	15
4— 5 « «	11	19	11	—	1	—	2	7	1	9	11	10
5—10 « «	15	21	35	1	3	5	4	8	4	10	10	26
10 éven felül	25	21	20	2	2	2	5	13	—	18	6	18
ismeretlen	8	19	18	—	1	5	2	6	—	6	12	13
Összesen	**210**	**218**	**245**	**21**	**15**	**46**	**52**	**92**	**22**	**137**	**111**	**177**

A szellemi pályákon munka nélkül levők az albérlőtartás szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
Albérlőt vagy ágybérlőt tart	19·1	25·4	23·7	5·7	36·7	21·8	17·8	21·8	16·8	20·0	26·0	24·6
Nem tart	59·8	66·4	76·3	94·3	63·3	78·2	82·2	78·2	83·2	54·1	64·0	75·4
Ismeretlen	21·1	8·2	—	—	—	—	—	—	—	25·9	10·0	—
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Albérlőt tart :												
— 1 hó óta	1·1	6·5	3·7	—	—	4·8	—	10·4	15·5	1·3	6·0	2·6
1— 2 „ „	6·2	3·6	5·6	—	18·2	9·5	2·0	8·9	3·8	7·0	2·2	5·5
2— 3 „ „	9·1	1·8	4·8	—	—	9·5	6·1	1·5	11·6	9·6	1·9	3·9
3— 4 „ „	5·7	2·4	2·5	—	—	4·8	6·1	4·5	3·8	5·7	2·2	2·3
4— 5 „ „	2·5	4·0	3·7	25·0	—	4·8	2·0	6·0	3·8	2·3	3·8	3·6
5— 6 „ „	2·3	2·9	2·3	—	9·1	9·5	6·1	1·5	3·8	1·7	3·0	1·6
6— 7 „ „	3·1	1·1	3·4	—	—	4·8	4·1	3·0	3·8	3·0	0·8	3·3
7— 8 „ „	1·4	0·9	3·4	—	9·1	—	2·0	—	—	1·3	0·8	3·9
8— 9 „ „	2·3	2·2	0·8	—	—	—	2·0	1·5	—	2·3	2·4	1·0
9—10 „ „	1·1	2·5	0·8	—	9·1	—	2·0	—	—	1·0	2·7	1·0
10—11 „ „	1·7	1·3	2·0	—	—	4·8	—	1·5	3·8	2·0	1·4	1·6
11—12 „ „	1·1	1·8	2·3	—	—	—	—	1·5	3·8	1·3	1·8	2·3
1— 2 év „	17·0	18·6	13·6	50·0	—	9·5	18·5	16·4	3·8	16·3	19·5	14·7
2— 3 „ „	16·4	10·7	12·1	—	18·2	4·8	22·5	6·0	7·8	15·6	11·4	13·0
3— 4 „ „	7·3	11·0	11·3	25·0	—	9·5	8·3	1·5	3·8	7·0	13·0	12·0
4— 5 „ „	3·1	6·3	4·5	—	—	—	6·1	10·4	3·8	2·7	5·7	4·9
5—10 „ „	9·9	8·7	9·9	—	27·2	14·2	6·1	6·0	7·8	10·6	8·7	9·8
10 éven felül	7·6	5·4	2·3	—	—	—	6·1	1·5	3·8	8·0	6·2	2·3
ismeretlen	1·1	8·3	11·0	—	9·1	9·5	—	17·9	15·5	1·3	6·5	10·7
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
2. Nő.												
Albérlőt vagy ágybérlőt tart	25·5	47·9	38·9	45·7	40·5	41·8	17·7	50·8	32·4	28·2	46·8	39·2
Nem tart	72·5	49·5	56·4	47·8	59·5	49·1	80·6	45·3	63·5	69·9	51·1	57·0
Ismeretlen	2·0	2·6	4·7	6·5	—	9·1	1·7	3·9	4·1	1·9	2·1	3·8
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Albérlőt tart :												
— 1 hó óta	2·9	7·4	2·9	4·8	13·3	2·2	3·8	4·3	—	2·2	9·0	3·4
1— 2 „ „	8·1	0·9	3·7	14·3	—	2·2	3·8	2·2	4·5	8·7	—	3·9
2— 3 „ „	4·3	3·2	0·8	—	13·3	2·2	5·8	3·3	—	4·4	1·8	0·6
3— 4 „ „	5·7	3·2	2·9	4·8	—	6·5	3·8	6·5	4·5	6·6	0·9	1·7
4— 5 „ „	4·3	0·9	4·5	9·5	—	—	1·9	2·2	9·1	4·4	—	5·1
5— 6 „ „	1·9	2·3	4·9	—	—	17·4	1·9	1·1	9·1	2·2	3·6	1·1
6— 7 „ „	1·4	1·4	2·9	—	6·7	2·2	—	1·1	—	2·2	0·9	3·4
7— 8 „ „	3·3	—	6·9	—	—	—	3·8	—	4·5	3·6	—	7·9
8— 9 „ „	1·4	0·5	0·8	—	—	—	1·9	—	—	1·5	0·9	1·1
9—10 „ „	2·4	—	0·8	4·8	—	2·2	5·8	—	—	0·7	—	0·6
10—11 „ „	1·0	0·9	0·8	—	—	—	—	1·1	—	1·5	0·9	1·1
11—12 „ „	0·5	3·2	1·2	—	6·7	4·4	—	1·1	4·5	0·7	4·5	—
1— 2 év „	14·8	17·9	14·7	19·0	6·7	10·8	17·4	19·5	27·4	13·1	18·1	14·1
2— 3 „ „	11·4	11·5	11·0	19·0	6·7	21·7	13·5	12·0	—	9·5	11·7	9·6
3— 4 „ „	8·6	10·1	7·7	9·5	—	2·2	11·6	8·7	13·7	7·3	12·6	8·5
4— 5 „ „	5·2	8·7	4·5	—	6·7	—	3·8	7·6	4·5	6·6	9·9	5·6
5—10 „ „	7·1	9·6	14·3	4·8	20·0	10·8	7·7	8·7	18·2	7·3	9·0	14·7
10 éven felül	11·9	9·6	8·2	9·5	13·3	4·4	9·7	14·1	—	13·1	5·4	10·2
ismeretlen	3·8	8·7	7·3	—	6·6	10·8	3·8	6·5	—	4·4	10·8	7·4
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az albérlőtartás szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Albérlőt vagy ágybérlőt tart	151	100	10	4	19	11	41
Nem tart	438	292	31	38	72	46	111
Ismeretlen	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	**589**	**392**	**41**	**42**	**91**	**57**	**152**
Albérlőt tart:							
— 1 hó óta	2	2	2	1	1	—	—
1— 2 « «	8	7	—	—	1	1	—
2— 3 « «	6	5	—	—	—	—	1
3— 4 « «	4	3	—	—	—	—	—
4— 5 « «	4	3	—	—	1	2	1
5— 6 « «	1	1	—	1	1	—	1
6— 7 « «	2	1	1	—	1	—	5
7— 8 « «	4	4	—	—	—	—	4
8— 9 « «	1	—	—	—	—	—	2
9—10 « «	—	1	—	—	—	—	2
10—11 « «	3	1	—	—	—	1	—
11—12 « «	6	—	—	—	—	—	1
1— 2 év «	26	9	1	—	5	1	3
2— 3 « «	14	14	1	1	2	4	4
3— 4 « «	17	13	—	1	2	1	3
4— 5 « «	5	5	1	—	1	1	2
5—10 « «	18	4	2	—	3	—	3
10 éven felül	6	1	—	—	—	—	—
ismeretlen	13	13	2	—	1	—	4
Összesen	**140**	**87**	**10**	**4**	**19**	**11**	**36**
	2. Nő.						
Albérlőt vagy ágybérlőt tart	58	66	3	5	9	3	42
Nem tart	73	102	12	2	9	4	68
Ismeretlen	12	3	—	—	2	1	—
Összesen	**143**	**171**	**15**	**7**	**20**	**8**	**110**
Albérlőt tart:							
— 1 hó óta	3	1	—	—	—	—	2
1— 2 « «	2	3	1	—	—	—	1
2— 3 « «	1	—	—	—	—	—	—
3— 4 « «	1	1	—	1	—	—	—
4— 5 « «	1	5	1	—	1	1	—
5— 6 « «	1	1	—	—	—	—	—
6— 7 « «	1	—	—	—	1	—	4
7— 8 « «	6	5	—	—	—	—	3
8— 9 « «	1	—	—	—	—	—	1
9—10 « «	1	—	—	—	—	—	—
10—11 « «	1	1	—	—	—	—	—
11—12 « «	—	—	—	—	—	—	—
1— 2 év «	4	10	—	—	1	—	10
2— 3 « «	6	7	—	—	1	—	3
3— 4 « «	7	2	1	—	2	1	2
4— 5 « «	2	1	—	1	1	—	5
5—10 « «	7	12	—	—	—	1	6
10 éven felül	2	6	—		1	—	9
ismeretlen	7	1	—	3	1	—	1
Összesen	**54**	**56**	**3**	**5**	**9**	**3**	**47**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az albérlőtartás szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Albérlőt vagy ágybérlőt tart	25·6	25·5	24·4	9·5	20·9	19·3	27·0
Nem tart	74·4	74·5	75·6	90·5	79·1	80·7	73·0
Ismeretlen	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
Albérlőt tart:							
— 1 hó óta	1·4	2·3	20·0	25·0	5·3	—	—
1— 2 « «	5·7	8·1	—	—	5·3	9·1	—
2— 3 « «	4·3	5·8	—	—	—	—	2·8
3— 4 « «	2·9	3·4	—	—	—	—	—
4— 5 « «	2·9	3·4	—	—	5·3	18·2	2·8
5— 6 « «	0·7	1·1	—	25·0	5·3	—	2·8
6— 7 « «	1·4	1·1	10·0	—	5·3	—	13·8
7— 8 « «	2·9	4·6	—	—	—	—	11·1
8— 9 « «	0·7	—	—	—	—	—	5·6
9—10 « «	—	1·1	—	—	—	—	5·6
10—11 « «	2·1	1·1	—	—	—	9·1	—
11—12 « «	4·3	—	—	—	—	—	2·8
1— 2 év «	18·6	10·4	10·0	—	26·3	9·1	8·3
2— 3 « «	10·0	16·1	10·0	25·0	10·5	36·3	11·1
3— 4 « «	12·1	15·0	—	25·0	10·5	9·1	8·3
4— 5 « «	3·6	5·8	10·0	—	5·3	9·1	5·6
5—10 « «	12·8	4·6	20·0	—	15·7	—	8·3
10 éven felül	4·3	1·1	—	—	—	—	—
ismeretlen	9·3	15·0	20·0	—	5·2	—	11·1
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Albérlőt vagy ágybérlőt tart	40·6	38·6	20·0	71·4	45·0	37·5	38·2
Nem tart	51·0	59·6	80·0	28·6	45·0	50·0	61·8
Ismeretlen	8·4	1·8	—	—	10·0	12·5	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
Albérlőt tart:							
— 1 hó óta	5·5	1·8	—	—	—	—	4·8
1— 2 « «	3·7	5·4	33·3	—	—	—	2·4
2— 3 « «	1·9	—	—	—	—	—	—
3— 4 « «	1·9	1·8	—	20·0	—	—	—
4— 5 « «	1·9	8·9	33·3	—	11·1	33·3	—
5— 6 « «	1·9	1·8	—	—	—	—	—
6— 7 « «	1·9	—	—	—	11·1	—	9·5
7— 8 « «	11·1	8·9	—	—	—	—	7·1
8— 9 « «	1·9	—	—	—	—	—	2·4
9—10 « «	1·9	—	—	—	—	—	—
10—11 « «	1·9	1·8	—	—	—	—	—
11—12 « «	—	—	—	—	—	—	—
1— 2 év «	7·3	17·8	—	—	11·1	—	23·8
2— 3 « «	11·1	12·5	—	—	11·1	—	7·1
3— 4 « «	12·9	3·6	33·4	—	22·3	33·3	4·8
4— 5 « «	3·7	1·8	—	20·0	11·1	—	—
5—10 « «	12·9	21·4	—	—	—	33·4	14·3
10 éven felül	3·7	10·7	—	—	11·1	—	21·4
ismeretlen	12·9	1·8	—	60·0	11·1	—	2·4
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Elszomorító, hogy az albérlőtartás néha évekre nyúlik vissza. Egy éve vagy annál rövidebb ideje tart albérlőket az összes albérlőtartók 32·3 százaléka, 14·7 százalék 1—2 éve, 11·0 százalék 2—3 éve, 12·2 százalék 3—5 éve, 14·3 százalék 5—10 éve, 8·2 százalék pedig tíz évnél régebben osztja meg lakását albérlőkkel, hogy így szerezze meg azt a hiányzó anyagi többletet, mely nélkül életét és legalább »címzetes főbérlői« mivoltát fenntartani nem volna képes.

Tíz év előtt, 1926-ban jobb (25·5%-os), 1927-ben rosszabb (47·9%-os) volt az önálló lakással bíró szellemi munkanélküli nők albérlőtartási aránya. Érdekes, hogy arányszámokban százalékszerűen leginkább az alkalmazást elsőízben kereső nők osztják meg albérlőkkel lakásaikat. Viszonylag legkevesebb albérlőtartót a volt köztisztviselőnők között talált az utolsó számlálás. Az egy éve vagy ennél régebbi idő óta albérlőt tartó munkanélkül lévő szellemi munkásnők közül abszolút számaikkal, vagyis tömegszerűen a volt magántisztviselőnők tűnnek ki. Ebben a csoportban ugyanis 177 albérlőtartó nőt vett számba az utolsó számlálás, akik közül 106 egy évnél régebben osztja meg lakását albérlőkkel. Ezzel szemben a korábbi felvételeknél, jelentősen az 1927-ben megejtett számlálás alkalmával, az önálló lakással bíró volt köztisztviselőnők több, mint felének (50·8%-nak) lakásában volt albérlő. Itt ismét arra kell gondolni, hogy a *B)* listák következtében végkielégítéssel állásuktól megvált nők férjhezmenvén, szüleiket albérlőként megtartották lakásaikban, hogy ezzel is lendítsenek az új háztartás kezdeti nehézségein. Esetleg szó lehetett arról is, hogy a régi, a család által korábban lakott lakást, az új házasok, jelentősen a fiatal asszony nevére írták át.

Ez utóbbi állítást látszik bizonyítani az a körülmény is, hogy az albérlők legnagyobb aránya abból a csoportból kerül ki, melyben egy albérlőt tart a főbérlőnő, tehát az apa vagy az özvegy anya maradt meg a fiatalok háztartásában albérlői minőségben. Található azonban elég jelentékeny számmal olyan lakás is, ahol a főbérlőnő 2—3 albérlővel osztja meg lakását. A 2—3 albérlőt tartó főbérlők elsősorban a magánalkalmazásban volt nők között foglalnak helyet. Az első két csoportban az alkalmazásban még nem volt és a volt köztisztviselőnők közül azok, akik albérlőt tartanak: 50—59 százalékban csak egy albérlővel osztják meg lakásaikat. Ezzel szemben a volt magántisztviselőnőknek csak 30·5 százaléka tart egy és 32·2 százaléka két albérlőt. Három albérlővel ennek a csoportnak csupán 18·1 százaléka osztja meg lakását. Jelentős tömegek szerepelnek itt abszolút számban is. Egy albérlőt tart 54, kettőt 57 és hármat 32 volt magántisztviselőnő főbérleti lakásában.

A tíz év előtti adatokkal egybevetve feltűnik, hogy az alkalmazásban még nem volt munkanélküli nők között jóval nagyobb abszolút számmal szerepelnek az albérlőt tartók, mint a korábbi felvételek adataiban. Ezzel szemben a volt köztisztviselőnők közül az utolsó számlálás jelentékenyen

A szellemi pályákon munka nélkül levők az albérlők száma szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Albérlők száma:												
1 személy	150	168	151	1	2	10	24	27	10	125	139	131
2 „	114	139	110	2	5	4	13	16	8	99	118	98
3 „	51	56	49	1	2	5	4	11	5	46	43	39
4 „	24	27	26	—	—	1	5	6	3	19	21	22
4 személynél több	9	20	11	—	—	—	3	—	—	6	20	11
ismeretlen	6	37	7	—	2	1	—	7	—	6	28	6
Összesen	354	447	354	4	11	21	49	67	26	301	369	307
						2. Nő.						
Albérlők száma:												
1 személy	77	87	90	6	1	23	15	38	13	56	48	54
2 „	91	54	69	11	8	8	21	27	4	59	19	57
3 „	15	32	41	3	3	7	6	11	2	6	18	32
4 „	7	10	13	—	—	4	2	5	—	5	5	9
4 személynél több	6	12	12	1	2	2	—	2	2	5	8	8
ismeretlen	14	23	20	—	1	2	8	9	1	6	13	17
Összesen	210	218	245	21	15	46	52	92	22	137	111	177

A szellemi pályákon munka nélkül levők az albérlők száma szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Albérlők száma:												
1 személy	42·4	37·6	42·7	25·0	18·2	47·6	49·0	40·3	38·5	41·5	37·7	42·7
2 „	32·2	31·1	31·1	50·0	45·4	19·0	26·5	23·9	30·8	32·9	32·0	31·9
3 „	14·4	12·5	13·8	25·0	18·2	23·8	8·2	16·4	19·2	15·3	11·6	12·7
4 „	6·8	6·0	7·3	—	—	4·8	10·2	9·0	11·5	6·3	5·7	7·2
4 személynél több	2·5	4·5	3·1	—	—	—	6·1	—	—	2·0	5·4	3·6
ismeretlen	1·7	8·3	2·0	—	18·2	4·8	—	10·4	—	2·0	7·6	1·9
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
						2. Nő.						
Albérlők száma:												
1 személy	36·7	39·9	36·7	28·6	6·7	50·0	28·9	41·3	59·1	40·9	43·3	30·5
2 „	43·3	24·8	28·2	52·4	53·3	17·3	40·4	29·3	18·2	43·1	17·1	32·2
3 „	7·1	14·7	16·7	14·3	20·0	15·2	11·5	12·0	9·1	4·4	16·2	18·1
4 „	3·3	4·6	5·3	—	—	8·7	3·8	5·4	—	3·6	4·5	5·1
4 személynél több	2·9	5·5	4·9	4·7	13·3	4·4	—	2·2	9·1	3·6	7·2	4·5
ismeretlen	6·7	10·5	8·2	—	6·7	4·4	15·4	9·8	4·5	4·4	11·7	9·6
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az albérlők száma szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Albérlők száma:							
1 személy	62	35	4	2	7	6	15
2 «	45	29	4	—	9	2	9
3 «	15	10	1	—	3	3	7
4 «	13	6	1	—	—	—	2
4 személynél több	5	2	—	1	—	—	3
ismeretlen	—	5	—	1	—	—	—
Összesen	**140**	**87**	**10**	**4**	**19**	**11**	**36**
	2. Nő.						
Albérlők száma:							
1 személy	11	24	1	2	1	—	15
2 «	18	15	2	1	1	1	19
3 «	16	5	—	1	2	—	8
4 «	4	1	—	—	2	1	1
4 személynél több	1	4	—	—	1	—	2
ismeretlen	4	7	—	1	2	1	2
Összesen	**54**	**56**	**3**	**5**	**9**	**3**	**47**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az albérlők száma szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Albérlők száma:							
1 személy	44·3	40·2	40·0	50·0	36·8	54·5	41·7
2 «	32·1	33·3	40·0	—	47·4	18·2	25·0
3 «	10·7	11·5	10·0	—	15·8	27·3	19·4
4 «	9·3	6·9	10·0	—	—	—	5·6
4 személynél több	3·6	2·3	—	25·0	—	—	8·3
ismeretlen	—	5·8	—	25·0	—	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Albérlők száma:							
1 személy	20·4	42·9	33·3	40·0	11·1	—	31·9
2 «	33·3	26·8	66·7	20·0	11·1	33·3	40·4
3 «	29·6	8·9	—	20·0	22·2	—	17·0
4 «	7·4	1·8	—	—	22·2	33·3	2·1
4 személynél több	1·9	7·1	—	—	11·1	—	4·3
ismeretlen	7·4	12·5	—	20·0	22·3	33·4	4·3
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az albérletbe adott helyiségek száma szerint.
A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből: alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
A lakásból albérletbe van adva:												
konyha	—	4	8	—	1	—	—	1	1	—	2	7
1 szoba	266	293	237	4	8	17	40	42	17	222	243	203
2 „	71	94	73	—	2	3	8	6	2	63	86	68
3 „	14	21	4	—	—	—	1	4	—	13	17	4
4 „	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
5 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 szoban felül	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	3	35	30	—	—	1	—	14	6	3	21	23
Összesen	354	447	354	4	11	21	49	67	26	301	369	307
2. Nő.												
A lakásból albérletbe van adva:												
konyha	2	10	8	—	8	2	1	—	2	1	2	4
1 szoba	160	151	159	16	7	29	34	67	14	110	77	116
2 „	35	36	52	5	—	11	10	17	4	20	19	37
3 „	—	3	12	—	—	1	—	1	—	—	2	11
4 „	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
5 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 szoban felül	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	13	18	13	—	—	2	7	7	2	6	11	9
összesen	210	218	245	21	15	46	52	92	22	137	111	177

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az albérletbe adott helyiségek száma szerint.
B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből: alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
A lakásból albérletbe van adva:												
konyha	—	0·9	—2·3	—	9·1	—	—	1·5	3·8	—	0·5	2·3
1 szoba	75·1	65·6	66·9	100·0	72·7	81·0	81·7	62·7	65·4	73·8	65·9	66·1
2 „	20·1	21·0	20·6	—	18·2	14·2	16·3	8·9	7·7	20·9	23·3	22·1
3 „	4·0	4·7	1·1	—	—	—	2·0	6·0	—	4·3	4·6	1·3
4 „	—	—	0·6	—	—	—	—	—	—	—	—	0·7
5 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 szoban felül	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	0·8	7·8	8·5	—	—	4·8	—	20·9	23·1	1·0	5·7	7·5
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
2. Nő.												
A lakásból albérletbe van adva:												
konyha	1·0	4·6	3·3	—	53·3	4·4	1·9	—	9·1	0·7	1·8	2·3
1 szoba	76·2	69·2	64·9	76·2	46·7	63·0	65·4	72·8	63·6	80·3	69·4	65·5
2 „	16·7	16·5	21·2	23·8	—	23·8	19·2	18·5	18·2	14·6	17·1	20·9
3 „	—	1·4	4·9	—	—	2·2	—	1·1	—	—	1·8	6·2
4 „	—	—	0·4	—	—	2·2	—	—	—	—	—	—
5 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 szoban felül	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	6·1	8·3	5·3	—	—	4·4	13·5	7·6	9·1	4·4	9·9	5·1
összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az albérletbe adott helyiségek száma szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
A lakásból albérletbe van adva:							
konyha	—	4	—	—	1	—	2
1 szoba	98	54	5	3	11	9	23
2 „	27	22	3	1	4	1	10
3 „	1	3	—	—	—	—	—
4 „	1	—	—	—	—	—	1
5 „	—	—	—	—	—	—	—
6 „	—	—	—	—	—	—	—
6 szobán felül	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	13	4	2	—	3	1	—
Összesen	**140**	**87**	**10**	**4**	**19**	**11**	**36**
	2. Nő.						
A lakásból albérletbe van adva:							
konyha	1	—	—	—	—	—	3
1 szoba	34	42	2	2	4	2	30
2 „	15	10	—	—	3	1	8
3 „	1	3	—	—	2	—	5
4 „	—	—	—	—	—	—	—
5 „	—	—	—	—	—	—	—
6 „	—	—	—	—	—	—	—
6 szobán felül	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	3	1	1	3	—	—	1
Összesen	**54**	**56**	**3**	**5**	**9**	**3**	**47**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az albérletbe adott helyiségek száma szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
A lakásból albérletbe van adva:							
konyha	—	4·6	—	—	5·3	—	5·5
1 szoba	70·0	62·1	50·0	75·0	57·9	81·8	63·9
2 „	19·3	25·3	30·0	25·0	21·0	9·1	27·8
3 „	0·7	3·4	—	—	—	—	—
4 „	0·7	—	—	—	—	—	2·8
5 „	—	—	—	—	—	—	—
6 „	—	—	—	—	—	—	—
6 szobán felül	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	9·3	4·6	20·0	—	15·8	9·1	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
A lakásból albérletbe van adva:							
konyha	1·9	—	—	—	—	—	7·1
1 szoba	63·0	75·0	66·7	40·0	44·5	66·7	59·5
2 „	27·7	17·8	—	—	33·3	33·3	19·1
3 „	1·9	5·4	—	—	22·2	—	11·9
4 „	—	—	—	—	—	—	—
5 „	—	—	—	—	—	—	—
6 „	—	—	—	—	—	—	—
6 szobán felül	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	5·5	1·8	33·3	60·0	—	—	2·4
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

kevesebb albérlőtartót mutatott ki, mint a korábbi felvételek. Talán nem tévedünk, ha a jelenség okát a következőképen kíséreljük magyarázni: az alkalmazásban még nem volt nőtisztviselők, hogy azt a hosszabb időt, amíg alkalmazáshoz jutnak, valamiképen megkönnyítsék anyagilag, nagyobb számban és arányban osszák meg főbérleti lakásaikat albérlőkkel. Ezzel szemben a munka nélkül lévő köztisztviselőnők, akik bizonyos rendezettebb, jobb viszonyok közül indultak el a munkakeresés rögös útján, nem kényszerültek arra, hogy idegeneket fogadjanak saját szűk kis lakásaikba lakótársakul.

Az albérletek legnagyobb része egy-egy szoba bérbevételére szorítkozik. Elvétve szerepel csak albérleti objektumképen a konyha, melyet valószínűleg takarításért adnak albérletbe. A két- és többszobás albérletek leginkább a volt köz- és magántisztviselőnők lakásaiban találhatók meg. A volt köztisztviselőnők között elsősorban a korábbi, a volt magántisztviselőnők között pedig az utolsó számlálás adataiban. Ez utóbbi csoportban a 116 egy szobát albérletbe adó munkanélküli magántisztviselőnővel szemben 37 két és 11 három szobát kiadó nő található. Százalékszerűen 27·1 százalékos a 2—3 szobát albérletbe adó nők száma.

Az albérleti helyiségekért fizetett bérösszegek világosságot derítenek bizonyos fokig arra a körülményre, milyen hozzájárulást jelent a lakrészek bérbeadása a család megélhetéséhez, illetőleg a főbérleti lakás lakbéréhez. A bérösszegek az albérlőtartók összeségének 40 százalékánál 30 pengőig emelkednek. Ez az arány erősebben van képviselve a volt köztisztviselőnők és az alkalmazást első ízben kereső nők lakásainál, ahol több mint a felénél 30 pengőig terjedő havi szobabért fizetnek az albérlők. A volt magántisztviselőnők lakásainál a 30 pengőig terjedő bérösszeg csak valamivel több, mint 30 százalékát teszi ki az albérleti béreknek. A bérösszegek zöme a 30—50 pengős csoportokba esik, 50 pengőn felüli csak kevés, 100 pengőnél nagyobb bérösszeg pedig csak elvétve fordul elő, valószínűleg ott, ahol 2—3 szoba van albérletbe adva.

Látható, hogy az albérlők által fizetett bérek csak kis mértékben járulnak hozzá a család, illetőleg az alkalmazás nélkül levő nőtisztviselők életének fenntartásához. Még jó eset, ha az albérleti bérekből a lakás főbérleti bérének fedezete kitelik és így a bérlő saját lakrészét ingyen bírja. Nem szabad elfelejteni, hogy nem egy esetben — hisz a korábbi adatokból világosan kitűnt, hogy nagyobbára egy- és kétszobás lakásokról van szó — a főbérlő megelégszik a konyhával vagy cselédszobával, csakhogy lakását meg tudja tartani és ne legyen kénytelen meglévő javait, vagyonának utolsó maradványait, lakásberendezését elkótyavetyélni munkanélkülisége tartama alatt. A főbérleti lakásokhoz való ragaszkodásnak egyik jelentős oka a meglévő berendezés, melyet a mai viszonyok között értékesíteni vagy egyáltalán nem vagy csak lényegesen értékáron alul lehet. A főbérlőnek tehát nem marad más választása, mint a lakásának egy részéről lemondva: azt albérletbe adni.

A szellemi pályákon munka nélkül levők az albérlők által fizetett összeg nagysága szerint. — 1926.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma	Ebből			Munkanélküliek összes száma	Ebből		
		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő
	1. Férfi.				2. Nő.			
Havi albérleti bér:								
— 500.000 K ..	167	3	25	139	111	11	26	74
500.000— 750.000 « ..	64	1	7	56	40	6	11	23
750.000—1,000.000 « ..	52	—	5	47	25	1	3	21
1,000.000—1,500.000 « ..	34	—	8	26	16	3	6	7
1,500.000—2,000.000 « ..	9	—	—	9	1	—	—	1
2,000.000—	4	—	1	3	1	—	—	1
Ismeretlen	24	—	3	21	16	—	6	10
Összesen	**354**	**4**	**49**	**301**	**210**	**21**	**52**	**137**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az albérlők által fizetett összeg nagysága szerint. — 1926.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek szzes száma	Ebből			Munkanélküliek összes száma	Ebből		
		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő		alkalmazásban még nem volt	köztisztviselő	magántisztviselő
	1. Férfi.				2. Nő.			
Havi albérleti bér:								
— 500.000 K ..	47·2	75·0	51·0	46·2	52·9	52·4	50·0	54·0
500.000— 750.000 « ..	18·1	25·0	14·3	18·6	19·0	28·6	21·2	16·8
750.000—1,000.000 « ..	14·7	—	10·2	15·6	11·9	4·7	5·8	15·4
1,000.000—1,500.000 « ..	9·6	—	16·3	8·6	7·6	14·3	11·5	5·1
1,500.000—2,000.000 « ..	2·5	—	—	3·0	0·5	—	—	0·7
2,000.000—	1·1	—	2·1	1·0	0·5	—	—	0·7
Ismeretlen	6·8	—	6·1	7·0	7·6	—	11·5	7·3
Összesen....	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül levők az albérlők által fizetett összeg nagysága szerint. — 1928—1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma		Ebből					
			alkalmazásban még nem volt		köztisztviselő		magántisztviselő	
	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935
	1. Férfi.							
Havi albérleti bér:								
— 30 P	72	197	2	14	16	11	54	172
31— 40 «	93	54	1	1	19	8	73	45
41— 50 «	54	36	2	—	10	6	42	30
51— 75 «	83	36	3	5	9	—	71	31
76—100 «	69	17	1	—	5	—	63	17
101—150 «	42	7	—	—	4	—	38	7
151—200 «	10	—	—	—	2	—	8	—
201— «	6	—	—	—	2	—	4	—
Ismeretlen	18	7	2	1	—	1	16	5
Összesen	**447**	**354**	**11**	**21**	**67**	**26**	**369**	**307**
	2. Nő.							
Havi albérleti díj:								
— 30 P	57	100	1	27	20	13	36	60
31— 40 «	55	39	2	2	28	3	25	34
41— 50 «	38	32	2	1	18	1	18	30
51— 75 «	24	32	1	7	8	1	15	24
76—100 «	23	18	1	4	14	1	8	13
101—150 «	10	6	4	—	2	—	4	6
151—200 «	2	—	1	—	—	—	1	—
201— «	—	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	9	18	3	5	2	3	4	10
Összesen	**218**	**245**	**15**	**46**	**92**	**22**	**111**	**177**

A szellemi pályákon munka nélkül levők az albérlők által fizetett összeg nagysága szerint. — 1928—1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma		Ebből					
			alkalmazásban még nem volt		köztisztviselő		magántisztviselő	
	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935
	1. Férfi.							
Havi albérleti bér:								
— 30 P	16·1	55·6	18·2	66·6	23·9	42·3	14·6	56·0
31— 40 «	20·8	15·2	9·1	4·8	28·3	30·8	19·8	14·7
41— 50 «	12·1	10·2	18·2	—	14·9	23·1	11·4	9·8
51— 75 «	18·6	10·2	27·2	23·8	13·4	—	19·2	10·1
76—100 «	15·4	4·8	9·1	—	7·5	—	17·1	5·5
101—150 «	9·4	2·0	—	—	6·0	—	10·3	2·3
151—200 «	2·2	—	—	—	3·0	—	2·2	—
201— «	1·4	—	—	—	3·0	—	1·1	—
Ismeretlen	4·0	2·0	18·2	4·8	—	3·8	4·3	1·6
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.							
Havi albérleti bér:								
— 30 P	26·2	40·8	6·7	58·7	21·7	59·1	32·5	33·9
31— 40 «	25·2	15·9	13·3	4·4	30·4	13·7	22·5	19·2
41— 50 «	17·5	13·1	13·3	2·1	19·6	4·5	16·2	17·9
51— 75 «	11·0	13·1	6·7	15·2	8·7	4·5	13·5	13·6
76—100 «	10·5	7·3	6·7	8·7	15·2	4·5	7·2	7·3
101—150 «	4·6	2·5	26·6	—	2·2	—	3·6	3·4
151—200 «	0·9	—	6·7	—	—	—	0·9	—
201— «	—	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	4·1	7·3	20·0	10·9	2·2	13·7	3·6	5·6
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az albérlők által fizetett összeg nagysága szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Havi albérleti díj:							
— 30 pengő	86	43	3	3	14	6	17
31— 40 „	18	15	1	1	4	2	4
41— 50 „	11	7	5	—	—	2	5
51— 75 „	13	12	—	—	—	—	6
76—100 „	10	5	—	—	—	1	1
101—150 „	2	1	1	—	1	—	2
151—200 „	—	—	—	—	—	—	—
201— „	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	—	4	—	—	—	—	1
Összesen	140	87	10	4	19	11	36
	2. Nő.						
Havi albérleti díj:							
— 30 pengő	19	18	1	3	2	—	17
31— 40 „	12	12	1	—	—	1	8
41— 50 „	9	13	1	—	1	—	6
51— 75 „	7	6	—	1	2	2	6
76—100 „	3	3	—	—	3	—	4
101—150 „	2	1	—	—	—	—	3
151—200 „	—	—	—	—	—	—	—
201— „	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	2	3	—	1	1	—	3
Összesen	54	56	3	5	9	3	47

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az albérlők által fizetett összeg nagysága szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Havi albérleti díj:							
— 30 pengő	61·4	49·4	30·0	75·0	73·7	54·5	47·2
31— 40 „	12·9	17·2	10·0	25·0	21·0	18·2	11·1
41— 50 „	7·9	8·0	50·0	—	—	18·2	13·9
51— 75 „	9·3	13·8	—	—	—	—	16·7
76—100 „	7·1	5·8	—	—	—	9·1	2·8
101—150 „	1·4	1·2	10·0	—	5·3	—	5·5
151—200 „	—	—	—	—	—	—	—
201— „	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	—	4·6	—	—	—	—	2·8
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
	2. Nő.						
Havi albérleti díj:							
— 30 pengő	35·2	32·1	33·3	60·0	22·2	—	36·1
31— 40 „	22·2	21·4	33·3	—	—	33·3	17·0
41— 50 „	16·7	23·2	33·4	—	11·1	—	12·8
51— 75 „	13·0	10·7	—	20·0	22·2	66·7	12·8
76—100 „	5·5	5·4	—	—	33·4	—	8·5
101—150 „	3·7	1·8	—	—	—	—	6·4
151—200 „	—	—	—	—	—	—	—
201— „	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	3·7	5·4	—	20·0	11·1	—	6·4
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

A szellemi pályákon munka nélkül levő nők önálló háztartás vezetése és háztartási alkalmazott tartása szerint.

A felvétel adatai módot nyujtanak annak a kérdésnek a kivizsgálására is, hogy azok a családok, ahol az asszony munkanélkülivé lett, milyen helyzetben voltak az önálló háztartás szempontjából a munkanélküliség beállta előtt és milyenben vannak jelenleg.

Önálló háztartása van még ma is a családos nőtisztviselők 49·7 százalékának, míg a munkanélküliség beállta előtt 54·3 százalék volt ezeknek az aránya. A tíz év előtti számlálás mind a két kategóriában jelentékenyen nagyobb arányszámot mutatott ki. Akkor ugyanis 53·2 munkanélküli nőnek volt meg az önálló háztartása a munkanélküliség tartama alatt, a munkanélküliség beállta előtt pedig 64 százalék vezetett önálló háztartást.

A szellemi pályákon munka nélkül levő nős és férjezett munkanélküliek önálló háztartás vezetése szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
a) Önálló háztartása:												
van	1.119	1.582	1.626	4	17	65	171	304	171	944	1.261	1.390
nincs	493	440	1.014	1	22	71	38	77	106	454	341	837
ismeretlen	86	34	24	3	—	—	29	9	4	54	25	20
összesen	**1.698**	**2.056**	**2.664**	**8**	**39**	**136**	**238**	**390**	**281**	**1.452**	**1.627**	**2.247**
b) Önálló háztartása:												
volt	1.259	1.718	1.816	5	15	77	199	324	226	1.055	1.379	1.513
nem volt	351	238	826	—	24	58	13	49	55	338	165	713
ismeretlen	88	100	22	3	—	1	26	17	—	59	83	21
összesen	**1.698**	**2.056**	**2.664**	**8**	**39**	**136**	**238**	**390**	**281**	**1.452**	**1.627**	**2.247**
c) Családjával együtt él	1.444	1.851	2.199	4	29	109	186	348	228	1.254	1.474	1.862
Családjától különváltan él	167	155	437	1	5	27	26	38	48	140	112	362
Ismeretlen	87	50	28	3	5	—	26	4	5	58	41	23
Összesen	**1.698**	**2.056**	**2.664**	**8**	**39**	**136**	**238**	**390**	**281**	**1.452**	**1.627**	**2.247**
						2. Nő.						
a) Önálló háztartása:												
van	177	325	322	14	22	56	55	126	38	108	177	228
nincs	146	144	324	13	17	72	39	43	43	94	84	209
ismeretlen	10	7	2	—	2	—	2	4	—	8	1	2
összesen	**333**	**476**	**648**	**27**	**41**	**128**	**96**	**173**	**81**	**210**	**262**	**439**
b) Önálló háztartása:												
volt	213	346	352	13	25	45	59	120	49	141	201	258
nem volt	79	90	237	6	15	83	17	27	18	56	48	136
ismeretlen	41	40	59	8	1	—	20	26	14	13	13	45
összesen	**333**	**476**	**648**	**27**	**41**	**128**	**96**	**173**	**81**	**210**	**262**	**439**
c) Családjával együtt él	232	394	404	15	27	77	71	141	49	146	226	278
Családjától különváltan él	85	67	230	9	12	51	15	21	27	61	34	152
Ismeretlen	16	15	14	3	2	—	10	11	5	3	2	9
Összesen	**333**	**476**	**648**	**27**	**41**	**128**	**96**	**173**	**81**	**210**	**262**	**439**

Önálló háztartásaikat legtöbben a volt köztisztviselőnők közül adták fel, ahol az arány a munkanélküliség beállta előtt 60·5 százalékról a kereső munka elvesztésével 46·9 százalékra esett le. Leginkább megtartották az önálló háztartást a volt magántisztviselőnők, akik közül csak 6·9 oszlatta fel háztartását a munkanélküliség tartama alatt. Hasonlóan nem mutat lényeges csökkenést az alkalmazást elsőízben keresők csoportja sem, amelyben csak 8·6 százalékos a csökkenés, melyet a hosszú ideig tartó munkanélküliség, az önálló háztartással rendelkező munkanélküli nők eme csoportjában, kiváltott.

A szellemi pályákon munka nélkül levő nős és férjezett munkanélküliek önálló háztartásvezetése szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
	1. Férfi.											
a) Önálló háztartása:												
van	65·9	76·9	61·0	50·0	43·6	47·8	71·9	78·0	60·9	65·0	77·5	61·9
nincs	29·0	21·4	38·1	12·5	56·4	52·2	15·9	19·7	37·7	31·3	21·0	37·2
ismeretlen	5·1	1·7	0·9	37·5	—	—	12·2	2·3	1·4	3·7	1·5	0·9
összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) Önálló háztartása:												
volt	74·1	83·6	68·2	62·5	38·5	56·6	83·6	83·1	80·4	72·6	84·8	67·4
nem volt	20·7	11·6	31·0	—	61·5	42·7	5·5	12·5	19·6	23·3	10·1	31·7
ismeretlen	5·2	4·8	0·8	37·5	—	0·7	10·9	4·4	—	4·1	5·1	0·9
összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
c) Családjával együtt él	85·0	90·0	82·5	50·0	74·4	80·1	78·2	89·3	81·1	86·4	90·6	82·9
Családjától különváltan él	9·8	7·6	16·4	12·5	12·8	19·9	10·9	9·7	17·1	9·6	6·9	16·1
Ismeretlen	5·2	2·4	1·1	37·5	12·8	—	10·9	1·0	1·8	4·0	2·5	1·0
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
	2. Nő.											
a) Önálló háztartása:												
van	53·2	68·3	49·7	51·9	53·7	43·8	57·3	72·8	46·9	51·4	67·6	51·9
nincs	43·8	30·3	50·0	48·1	41·5	56·2	40·6	24·9	53·1	44·8	32·1	47·6
ismeretlen	3·0	1·4	0·3	—	4·8	—	2·1	2·3	—	3·8	0·3	0·5
összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) Önálló háztartása:												
volt	64·0	72·7	54·3	48·1	61·0	35·2	61·5	69·4	60·5	67·1	76·7	58·8
nem volt	23·7	18·9	36·6	22·2	36·6	64·8	17·7	15·6	22·2	26·7	18·3	31·0
ismeretlen	12·3	8·4	9·1	29·7	2·4	—	20·8	15·0	17·3	6·2	5·0	10·2
összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
c) Családjával együtt él	69·7	82·8	62·3	55·6	65·9	60·2	74·0	81·5	60·5	70·0	86·3	63·3
Családjától különváltan él	25·5	14·1	35·5	33·3	29·3	39·8	15·6	12·1	33·3	29·0	13·0	34·6
Ismeretlen	4·8	3·1	2·2	11·1	4·8	—	10·4	6·4	6·2	1·0	0·7	2·1
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

A tíz év előtti adatok enyhébb arányokban, de ugyanezeket a tanulságokat szolgáltatják. Egyetlen érdekes kivételt az 1927-ben megejtett számlálás adataiban a volt a köztisztviselőnők aránya mutat, ahol abszolút

Munkanélkülivé vált nős és férjezett magántisztviselők önálló háztartás vezetése szerint.—1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
a) Önálló háztartás:							
van	623	403	34	44	91	52	143
nincs	348	233	42	16	50	39	109
ismeretlen	1	—	—	—	1	5	13
Összesen	**927**	**636**	**76**	**60**	**142**	**96**	**265**
b) Önálló háztartás:							
volt	661	411	57	52	84	67	181
nem volt	309	225	17	8	57	24	73
ismeretlen	2	—	2	—	1	5	11
Összesen	**972**	**636**	**76**	**60**	**142**	**96**	**265**
c) Családjával együtt él	794	533	63	52	121	78	221
Családjától különváltan él	167	103	13	7	20	14	38
Ismeretlen	11	—	—	1	1	4	6
Összesen	**972**	**636**	**76**	**60**	**142**	**96**	**265**
	2. Nő.						
a) Önálló háztartása:							
van	81	61	7	3	11	2	63
nincs	76	70	6	4	12	2	39
ismeretlen	—	2	—	—	—	—	—
Összesen	**157**	**133**	**13**	**7**	**23**	**4**	**102**
b) Önálló háztartása:							
volt	80	86	11	6	20	3	52
nem volt	39	41	2	1	3	1	49
ismeretlen	38	6	—	—	—	—	1
Összesen	**157**	**133**	**13**	**7**	**23**	**4**	**102**
c) Családjával együtt él	95	87	8	4	14	3	67
Családjától különváltan él	56	44	5	3	9	1	34
Ismeretlen	6	2	—	—	—	—	1
Összesen	**157**	**133**	**13**	**7**	**23**	**4**	**102**

számban és viszonyszámokban is nagyobb azoknak a száma, akik a munkanélküliség beállta után vezettek önálló háztartást. Ennek oka kétségkívül az, hogy az 1926-os évben önként B) listára ment tisztviselőnők, a végkielégítés birtokában férjhezmentek és önálló háztartást alapítottak. Csak

Munkanélkülivé vált nős és férjezett magántisztviselők önálló háztartás vezetése szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
a) Önálló háztartás:							
van	64·1	63·4	44·7	73·3	64·1	54·2	54·0
nincs	35·8	36·6	55·3	26·7	35·2	40·6	41·1
ismeretlen	0·1	—	—	—	0·7	5·2	4·9
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
b) Önálló háztartás:							
volt	68·0	64·6	75·0	86·7	59·2	69·8	68·3
nem volt	31·8	35·4	22·4	13·3	40·1	25·0	27·5
ismeretlen	0·2	—	2·6	—	0·7	5·2	4·2
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
c) Családjával együtt él	81·7	83·8	82·9	86·7	85·2	81·2	83·4
Családjától különváltan él	17·2	16·2	17·1	11·6	14·1	14·6	14·3
Ismeretlen	1·1	—	—	1·7	0·7	4·2	2·3
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
a) Önálló háztartása:							
van	51·6	45·9	53·8	42·9	47·8	50·0	61·8
nincs	48·4	52·6	46·2	57·1	52·2	50·0	38·2
ismeretlen	—	1·5	—	—	—	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
b) Önálló háztartása:							
volt	51·0	64·7	84·6	85·7	87·0	75·0	51·0
nem volt	24·8	30·8	15·4	14·3	13·0	25·0	48·0
ismeretlen	24·2	4·5	—	—	—	—	1·0
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
c) Családjával együtt él	60·5	65·4	61·5	57·1	60·9	75·0	65·7
Családjától különváltan él	35·7	33·1	38·5	42·9	39·1	25·0	33·3
Ismeretlen	3·8	1·5	—	—	—	—	1·0
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

mikor vagy a férj elégtelen jövedelme miatt nem tudtak megélni, vagy a házasság válással végződött, kísérelték meg az újból való elhelyezkedést.

Az alkalmazást kereső nőtisztviselők legnagyobb része, amint az az utolsó számlálás adataiból kitűnik, együtt él családjával. Jelentékenyen

A szellemi pályákon munka nélkül levők a háztartási alkalmazottak tartása szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
	1. Férfi.											
Háztartási alkalmazottat tart	218	398	208	2	6	11	15	48	14	201	344	183
« « nem tart	3.287	4.097	7.195	334	602	2.334	427	597	536	2.526	2.898	4.325
Ismeretlen	52	14	57	—	—	—	—	7	4	52	7	53
Összesen	3.557	4.509	7.460	336	608	2.345	442	652	554	2.779	3.249	4.561
	2. Nő.											
Háztartási alkalmazottat tart	47	75	87	4	12	27	18	34	5	25	29	55
« « nem tart	2.632	2.855	5.314	491	610	2.666	401	620	298	1.740	1.625	2.350
Ismeretlen	273	48	337	3	9	—	140	18	85	130	21	252
Összesen	2.952	2.978	5.738	498	631	2.693	559	672	388	1.895	1.675	2.657

romlott azonban a családjuk körében élők arányszáma, mely ma 62·3 százalékos, az előző számlálások eredményeihez viszonyítva. Tíz év előtt még 69·7, a közvetlen utána megejtett 1928-as számlálás eredményeiben pedig 82·8 százaléka élt a családos nőknek családja körében. Az arányok leromlása

A szellemi pályákon munka nélkül levők a háztartási alkalmazottak tartása szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
	1. Férfi.											
Háztartási alkalmazottat tart	6·1	8·8	2·8	0·6	1·0	0·5	3·4	7·4	2·5	7·2	10·6	4·0
« « nem tart	92·4	90·9	96·4	99·4	99·0	99·5	96·6	91·6	96·8	90·9	89·2	94·8
Ismeretlen	1·5	0·3	0·8	—	—	—	—	1·0	0·7	1·9	0·2	1·2
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
	2. Nő.											
Háztartási alkalmazottat tart	1·6	2·5	1·5	0·8	1·9	1·0	3·2	5·1	1·3	1·3	1·7	2·1
« « nem tart	89·2	95·9	92·6	98·6	96·7	99·0	71·7	92·3	76·8	91·8	97·0	88·4
Ismeretlen	9·2	1·6	5·9	0·6	1·4	—	25·1	2·6	21·9	6·9	1·3	9·5
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a háztartási alkalmazottak tartása szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Háztartási alkalmazottat tart	91	39	8	5	20	4	16
« « nem tart .	1.772	1.266	133	141	289	206	518
Ismeretlen	53	—	—	—	—	—	—
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
Háztartási alkalmazottat tart	14	13	3	—	1	2	22
« « nem tart .	626	911	70	48	124	47	524
Ismeretlen	248	2	—	—	1	1	—
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

leginkább a volt köz- és magántisztviselőnők között jelentkezik, ahol 81·5 százalékról 60·5 százalékra, illetőleg 86·3 százalékról 63·3 százalékra esett a családjukkal együtt élő munkát kereső nőtisztviselők aránya. Talán nem.

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a háztartási alkalmazottak tartása szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Háztartási alkalmazottat tart	4·7	3·0	5·7	3·4	6·5	1·9	3·0
« « nem tart .	92·5	97·0	94·3	96·6	93·5	98·1	97·0
Ismeretlen	2·8	—	—	—	—	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Háztartási alkalmazottat tart	1·6	1·4	4·1	—	0·8	4·0	4·0
« « nem tart .	70·5	98·4	95·9	100·0	98·4	94·0	96·0
Ismeretlen	27·9	0·2	—	—	0·8	2·0	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

tévedünk, ha azt a megállapítást véljük leszűrhetni az adatokból, hogy a családjuktól különváltan élő nők legnagyobb részét a vidékről feljött és itt elhelyezkedni akaró munkanélkül lévő nők szolgáltatják, akikhez csak elvétve csatlakoznak azok a munkát kereső nők, akik valamely egyéni tragédia következtében szakadtak ki a családi körből. Ezt látszik bizonyítani az a tény, hogy az alkalmazást elsőízben kereső családos nőknél, ahol a családjukban élők aránya mindenkor a legkisebb volt (1926-ban 55·6, 1928-ban 65·9, 1936-ban 60·2 százalék), a csökkenés a legutolsó számlálás adatai szerint is a legkisebb.

*

A családos munkát kereső tisztviselőnők családjai életszínvonalaikat a minimálisra szállították le. Ezt bizonyítja, hogy az összességnek csupán 1·5 százaléka, 87 szellemi pályán munka nélkül lévő nő tart háztartási alkalmazottat. Ez az arány a tíz év előtti számlálás eredményeiben sem volt jobb. Abszolút számban ugyan csaknem megkétszereződött tömegük, százalékos arányban azonban 1926-ban még egytized százalékkal (1·6) jobb volt viszonylagos helyzetük. Érdekesen tűnik ki az a fentebb megállapított tény, hogy a B) listára ment köztisztviselőnők 1928-ban, bár újból alkalmazást kerestek, mégis 5·1 százalékban háztartási alkalmazottat tarthattak.

Miből élt a szellemi pályákon munka nélkül levő nő munkanélküliségének tartama alatt és ki tartotta el családját?

A munka nélkül levő nők szociális helyzetére élénk világot vet az a kérdés, melyet a statisztikai hivatal hozzájuk intézett: miből éltek a munkanélküliség tartama alatt és ha családfenntartók voltak, ki tartotta el ez alatt az idő alatt családjukat?

Természetesen nem lehet szó ebben az igen érdekes és a szellemi pályákon munka nélkül lévő nők gazdasági viszonyára olyan jellemző kérdésben egyéni feldolgozásról és így a hivatalnak meg kellett elégednie azzal, hogy abból a végtelen sokféle kereseti forrásból, amelyből a magukra utalt nők leleményessége munkanélküliségük tartama alatt kenyeret teremtett, csak a gyakrabban ismétlődőket ragadta ki. Legjelentékenyebb számmal szerepel az alkalmazás nélkül levő nőtisztviselők között a szülői támogatás. Ebből a megélhetési forrásból, helyesebben támogatásból 2816-an éltek. Azok közül kerül ki természetszerűleg ennek a csoportnak a legnagyobb hányada, akik elsőízben keresnek alkalmazást. Szülői támogatásból élt ugyanis munkanélküliségének tartama alatt 1893 olyan nő, aki még eddig nem volt alkalmazásban. Meglehetősen jelentékeny — 820 — azonban azoknak a magántisztviselőnőknek a száma is, akiket szüleik segélyeztek munkanélküliségük tartama alatt, sőt ez a csoport a köztisztviselői pályákon munka nélkül maradt nők között is elég erősen — 103-mal — van képviselve.

Miből éltek a szellemi pályákon munka nélkül levők munkanélküliségük tartama alatt?

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
Alkalmi munka	328	581	1.188	1	11	108	23	84	124	304	486	956
Címírás	—	16	7	—	—	—	—	—	—	—	16	7
Ingóságok eladása	203	196	183	—	4	1	7	11	13	196	181	169
Kalapkészítés	—	—	.	—	—	.	—	—	—	—	—	.
Kézimunka	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Étkezők és albérlők tartása	72	11	11	—	—	—	19	—	—	53	11	11
Kölcsönök és adományok	208	1.112	659	—	46	20	8	55	159	200	1.011	480
Megtakarított tőke	106	165	107	—	4	2	9	3	13	97	158	92
Nőtartás	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyugdíj	93	207	25	—	1	—	53	144	2	40	62	23
Örökség	2	7	4	—	—	—	—	—	—	2	7	4
Szülői támogatás	.	952	2.820	.	377	1.669	.	263	128	.	312	1.023
Tanítás	23	54	78	6	14	34	4	2	9	13	38	35
Ügynökösködés	109	163	197	—	2	—	24	14	13	85	147	184
Varrás	—	—	11	—	—	—	—	—	11	—	—	—
Végkielégítés	273	279	117	—	—	—	65	18	—	208	261	117
Vendégfellépés	—	4	44	—	—	—	—	3	—	—	1	44
Egyéb	1.808	433	1.522	265	10	271	194	18	46	1.349	405	1.205
Ismeretlen	332	327	487	64	139	240	36	37	36	232	151	211
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
2. Nő.												
Alkalmi munka	80	83	259	5	2	15	18	25	28	57	56	216
Címírás	3	2	8	—	—	1	—	—	3	3	2	4
Ingóságok eladása	65	50	89	11	6	13	11	9	9	43	35	67
Kalapkészítés	3	2	.	—	—	.	—	2	.	3	—	.
Kézimunka	98	115	55	6	12	6	29	37	8	63	66	41
Étkezők és albérlők tartása	34	22	22	3	2	3	12	11	3	19	9	16
Kölcsönök és adományok	51	51	620	—	7	9	14	11	23	37	33	588
Megtakarított tőke	17	21	30	2	3	4	—	3	2	15	15	24
Nőtartás	13	63	16	—	1	8	2	4	—	11	58	8
Nyugdíj	23	43	16	1	—	2	15	32	2	7	11	12
Örökség	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Szülői támogatás	.	1.792	2.816	.	480	1.893	.	436	103	.	876	820
Tanítás	20	32	35	—	5	19	10	15	5	10	12	11
Ügynökösködés	—	7	13	—	—	—	—	3	—	—	4	13
Varrás	15	32	7	—	—	2	5	9	2	10	23	3
Végkielégítés	170	96	60	—	—	—	74	48	5	96	48	55
Vendégfellépés	5	6	13	—	—	—	—	—	—	5	6	13
Egyéb	1.939	511	1.174	279	113	379	332	8	173	1.328	390	622
Ismeretlen	416	48	505	191	—	339	37	19	22	188	29	144
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

Miből éltek a szellemi pályákon munka nélkül levők munkanélküliségük tartama alatt?

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
Alkalmi munka	9·2	12·9	15·9	0·3	1·8	4·6	5·2	12·9	22·4	10·9	15·0	21·0
Címírás	—	0·4	0·1	—	—	—	—	—	—	—	0·5	0·1
Ingóságok eladása	5·7	4·3	2·5	—	0·7	0·0	1·6	1·7	2·3	7·1	5·6	3·7
Kalapkészítés	—	—	.	—	—	.	—	—	.	—	—	.
Kézimunka	—	0·0	—	—	—	—	—	—	—	—	0·1	—
Étkezők és albérlők tartása	2·0	0·2	0·1	—	—	—	4·3	—	—	1·9	0·3	0·3
Kölcsönök és adományok	5·9	24·7	8·8	—	7·6	0·9	1·8	8·4	28·7	7·2	31·1	10·5
Megtakarított tőke	3·0	3·7	1·4	—	0·7	0·1	2·0	0·5	2·3	3·5	4·9	2·0
Nőtartás	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyugdíj	2·6	4·6	0·3	—	0·2	—	12·0	22·1	0·4	1·4	1·9	0·5
Örökség	0·1	0·2	0·1	—	—	—	—	—	—	0·1	0·2	0·1
Szülői támogatás	.	21·1	37·8	.	62·0	71·2	.	40·3	23·1	.	9·6	22·4
Tanítás	0·6	1·2	1·1	1·8	2·3	1·4	0·9	0·3	1·7	0·5	1·2	0·8
Ügynökösködés	3·1	3·6	2·7	—	0·3	—	5·4	2·2	2·3	3·1	4·5	4·0
Varrás	—	—	0·1	—	—	—	—	—	2·0	—	—	—
Végkielégítés	7·7	6·2	1·6	—	—	—	14·7	2·7	—	7·5	8·0	2·6
Vendégfellépés	—	0·1	0·6	—	—	—	—	0·5	—	—	0·0	1·0
Egyéb	50·8	9·6	20·4	78·9	1·6	11·6	43·9	2·7	8·3	48·5	12·5	26·4
Ismeretlen	9·3	7·2	6·5	19·0	22·8	10·2	8·2	5·7	6·5	8·3	4·6	4·6
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
						2. Nő.						
Alkalmi munka	2·7	2·8	4·5	1·0	0·3	0·6	3·2	3·7	7·2	3·0	3·3	8·1
Címírás	0·1	0·1	0·1	—	—	0·0	—	—	0·8	0·1	0·1	0·2
Ingóságok eladása	2·2	1·7	1·6	2·2	0·9	0·5	2·0	1·3	2·3	2·3	2·1	2·5
Kalapkészítés	0·1	0·0	.	—	—	.	—	0·3	.	0·1	—	.
Kézimunka	3·3	3·9	1·0	1·2	1·9	0·2	5·2	5·5	2·1	3·3	3·9	1·5
Étkezők és albérlők tartása	1·2	0·7	0·4	0·6	0·3	0·1	2·1	1·6	0·8	1·0	0·5	0·6
Kölcsönök és adományok	1·7	1·7	1·0	—	1·1	0·3	2·5	1·6	5·9	2·0	2·0	22·1
Megtakarított tőke	0·6	0·7	0·5	0·4	0·5	0·1	—	0·5	0·5	0·8	0·9	0·9
Nőtartás	0·4	2·1	0·3	—	0·2	0·3	0·4	0·6	—	0·6	3·5	0·3
Nyugdíj	0·8	1·5	0·3	0·2	—	0·1	2·7	4·8	0·5	0·4	0·7	0·5
Örökség	—	0·0	—	—	—	—	—	—	—	—	0·1	—
Szülői támogatás	.	60·2	49·1	.	76·1	70·3	.	64·9	26·5	.	52·3	30·9
Tanítás	0·7	1·1	0·6	—	0·8	0·7	1·8	2·2	1·3	0·5	0·7	0·4
Ügynökösködés	—	0·2	0·2	—	—	—	—	0·5	—	—	0·2	0·5
Varrás	0·5	1·1	0·1	—	—	0·1	0·9	1·3	0·5	0·5	1·4	0·1
Végkielégítés	5·7	3·2	1·0	—	—	—	13·2	7·2	1·3	5·1	2·9	2·1
Vendégfellépés	0·2	0·2	0·2	—	—	—	—	—	—	0·3	0·4	0·5
Egyéb	65·7	17·2	20·5	56·0	17·9	14·1	59·4	1·2	44·6	70·1	23·3	23·4
Ismeretlen	14·1	1·6	8·8	38·4	—	12·6	6·6	2·8	5·7	9·9	1·7	5·4
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Nagy számmal, 259-en próbálkoztak meg alkalmi munkákkal, legtöbben természetesen a magántisztviselőnők közül. Ügynökösködéssel tengette életét 13, míg varrással kereste meg a kenyerét 7 munka nélkül lévő nőtisztviselő. Némileg biztosabb annak a 32 nőnek az ideiglenes létalapja, amiből bármilyen szerényen is, de meg tud valahogy élni, akik közül 16—16 nőtartást, illetőleg nyugdíjat kap. Tanítással 35 nő keresi meg a kenyerét, címírással 8-an, míg 13 volt színésznő, vendégfellépésekből tartja fenn magát. Ingóságok eladása — amíg a készlet tart — szintén nagy számú (89) nőnek adott ideig-óráig kenyeret. Kézimunkázásból élt 55 állásnélküli tisztviselőnő, étkezőket és albérlőket tartott 22. Kölcsönökből és adományokból tengette életét az alkalmazásnélküli tisztviselőnők igen nagy száma — 286-an —, míg megtakarított tőkéjét élte fel 30, a végkielégítését pedig 60. Sokféle, főleg kézügyességre való munkát kellene felsorolni, hogy világot lehessen vetni a munka nélkül levő nők nehéz megélhetési viszonyaira, hisz az utolsó számlálás alkalmával 1511 olyan nőt talált a statisztika, akik ezeken az ismertebb módokon kívül egyéb ötlettel iparkodtak a mindennapi kenyeret megszerezni.

Százalékszerűen vizsgálva az arányokat, kitűnik, hogy családi támogatásból — jelentősen a szülői támogatásból — 49·1 százaléka élt a munka nélkül levő nőtisztviselőknek. Ez az arányszám 70·3 százalékra emelkedik az alkalmazásban még nem voltak csoportjában, viszont a volt köztisztviselőnők és a korábban magánalkalmazásban állott nők között 26·5, illetőleg 30·9 százalékra száll alá. Az összeségnek 20·5 százaléka élt egyéb apróbb keresetekből. Ennek a megélhetési forrásnak körébe tartozik a volt magántisztviselőnőknek 23·4, a köztisztviselőnőknek peidg 44·6 százaléka. Az alkalmazást elsőízben keresők között az ilyenfajta apróbb, jelentéktelenebb keresetből élők csoportja csak 1·41 százalékos, jeléül annak, hogy nekik, mint kezdőknek kevésbbé sikerül, az ideig-óráig kenyeret adó munkaalkalmak ügyes megragadása, mint gyakorlottabb társaiknak. Ez látható az alkalmi munkák csoportjában is, ahol az összeségnek 4·5, míg az alkalmazást elsőízben keresőknek csak 0·6 százaléka található fel. A kölcsönökből és adományokból élők aránya az összeségben 10·8 százalékos, míg ugyanez a csoport a magántisztviselőnők között 22·1 százalékos jelentőségével tűnik ki.

Első pillantásra látszik, hogy azok a keresetforrások, melyeknek segélyével a jelenleg munka nélkül levő nőtisztviselők életüket tengetik, legnagyobb részben korlátolt időre terjednek és a legminimálisabb megélhetésre elégségesek csupán. Az ingóságok eladogatása, a kölcsönök és adományok, a megtakarított tőkék, a végkielégítési összegek, örökségek egyszeribe semmivé válnak, ha megélhetési alapnak használják fel őket. A legtöbbet jelentő és legállandóbbnak tetsző megélhetési lehetőség, a szülői támogatás is nagyobbára ideiglenes jellegű. Hisz a természet rendje szerint a szülők korábban halnak el, sőt igen gyakran — a jelenlegi viszonyok

Miből éltek a munkanélkülivé vált magántisztviselők munkanélküliségük tartama alatt? 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Alkalmi munka	361	248	42	26	74	50	155
Címírás	—	3	—	1	—	—	3
Ingóságok eladása	42	47	6	6	12	10	46
Kézimunka	—	—	—	—	—	—	—
Étkezők és albérlők tartása	3	3	—	—	1	1	3
Kölcsönök és adományok	211	38	21	43	17	56	94
Megtakarított tőke	48	20	2	3	4	6	9
Nőtartás	—	—	—	—	—	—	—
Nyugdíj	8	3	1	1	4	1	5
Örökség	1	1	—	1	—	1	—
Szülői támogatás	461	296	39	40	63	42	82
Tanítás	15	—	1	1	1	3	14
Ügynökösködés	83	60	4	5	7	7	18
Varrás	—	—	—	—	—	—	—
Végkielégítés	52	35	4	3	10	7	6
Vendégfellépés	—	—	—	—	—	1	43
Egyéb	544	495	13	7	100	15	31
Ismeretlen	87	56	8	9	16	10	25
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
Alkalmi munka	58	79	5	5	9	1	59
Címírás	2	2	—	—	—	—	—
Ingóságok eladása	23	23	3	3	3	3	9
Kézimunka	16	14	1	2	3	3	2
Étkezők és albérlők tartása	4	9	—	—	1	—	2
Kölcsönök és adományok	54	388	29	8	54	19	36
Megtakarított tőke	7	7	—	2	—	—	8
Nőtartás	—	7	—	—	—	1	—
Nyugdíj	5	—	2	—	—	1	4
Örökség	—	—	—	—	—	—	—
Szülői támogatás	271	264	23	19	46	17	180
Tanítás	5	5	1	—	—	—	—
Ügynökösködés	7	4	1	—	—	—	1
Varrás	2	—	—	—	1	—	—
Végkielégítés	23	25	2	—	2	—	3
Vendégfellépés	—	—	—	—	—	—	13
Egyéb	362	51	5	4	2	4	194
Ismeretlen	49	48	1	5	5	1	35
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Miből éltek a munkanélkülivé vált magántisztviselők munkanélküliségük tartama alatt? 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
Alkalmi munka	18·8	19·0	29·8	17·8	23·9	23·8	29·0
Címírás	—	0·2	—	0·7	—	—	0·6
Ingóságok eladása	2·2	3·6	4·3	4·1	3·9	4·8	8·6
Kézimunka	—	—	—	—	—	—	—
Étkezők és albérlők tartása	0·2	0·2	—	—	0·3	0·5	0·6
Kölcsönök és adományok	11·0	2·9	14·9	29·4	5·5	26·7	17·6
Megtakarított tőke	2·5	1·5	1·4	2·1	1·3	2·8	1·7
Nőtartás	—	—	—	—	—	—	—
Nyugdíj	0·4	0·2	0·7	0·7	1·3	0·5	0·9
Örökség	0·1	0·1	—	0·7	—	0·5	—
Szülői támogatás	0·8	—	0·7	0·7	0·3	1·4	2·6
Tanítás	4·3	4·6	2·8	3·4	2·3	3·3	3·4
Ügynökösködés	—	—	—	—	—	—	—
Varrás	2·7	2·7	2·8	2·1	3·2	3·3	1·1
Végkielégítés	—	—	—	—	—	0·5	8·1
Vendégfellépés	24·1	22·7	27·7	27·4	20·4	20·0	15·3
Egyéb	28·4	38·0	9·2	4·8	32·4	7·1	5·8
Ismeretlen	4·5	4·3	5·7	6·1	5·2	4·8	4·7
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
Alkalmi munka	6·5	8·5	6·8	10·4	7·1	2·0	10·8
Címírás	0·2	0·2	—	—	—	—	—
Ingóságok eladása	2·6	2·5	4·1	6·3	2·4	6·0	1·6
Kézimunka	1·8	1·5	1·4	4·2	2·4	6·0	0·4
Étkezők és albérlők tartása	0·4	1·0	—	—	0·8	—	0·4
Kölcsönök és adományok	6·1	41·9	39·8	16·6	42·8	38·0	6·6
Megtakarított tőke	0·8	0·8	—	4·2	—	—	1·4
Nőtartás	—	0·8	—	—	—	2·0	—
Nyugdíj	0·6	—	2·7	—	—	2·0	0·7
Örökség	—	—	—	—	—	—	—
Szülői támogatás	30·5	28·5	31·5	39·6	36·5	34·0	33·0
Tanítás	0·6	0·5	1·4	—	—	—	—
Ügynökösködés	0·8	0·4	1·4	—	—	—	0·2
Varrás	0·2	—	—	—	0·8	—	—
Végkielégítés	2·6	2·7	2·7	—	1·6	—	0·6
Vendégfellépés	—	—	—	—	—	—	2·4
Egyéb	40·8	5·5	6·8	8·3	1·6	8·0	35·5
Ismeretlen	5·5	5·2	1·4	10·4	4·0	2·0	6·4
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

között — annyira megromolhatnak vagyoni viszonyaik, hogy esetleg maguk is támogatásra szorulnak. Mihez kezdhet ilyen esetben a magára maradt állásnélküli nő, ha megszűnik egyszer ránézve az elhelyezkedés lehetősége? Csak az utca vagy a megsemmisülés között választhat. És tényleg a jó családból való nők elzülléséről sokat tudnak a rendőri krónikák, míg az öngyilkosok számát jelentős rovattal duzzasztja meg az állásnélküliség.

*

A munka nélkül levő családfenntartó nőknél — ahol az apró-cseprő keresetekből nem csak saját magát kell fenntartania — felmerül elsősorban az a kérdés, ki tartotta el a családot a munkanélküliség tartama alatt? A válaszok egyrésze magát a munkanélkülit vagy annak férjét nevezi meg, mint a család eltartóját. Elképzelhető, hogy milyen nehézségek árán sikerül a nőnek, aki munkáját elvesztette, olyan kereső foglalkozásra szert tenni, amelyből, ha csak ideig-órig is, fenn tudja tartani családját s fedezni tudja életszükségleteiket. Sokkal jobb természetesen annak az állását vesztett csoportnak a helyzete, amelyben a férfi keresete, ha nem is teljesen kielégítő módon, de mégis fedezi a legszükségesebb kiadásokat.

Az utolsó számlálás eredményeiben mind a két csoport — azoké, akik munkanélküliségük alatt sajátmaguk tartották el magukat és családjukat és azoké, akiknél a férj tartotta el a családot — lényegesen rosszabb arányszámmal van képviselve, mint a korábbi számlálásoknál. 1926-ban ugyanis 22·3, illetőleg 13·4 százalékos volt arányuk, sőt 1928-ban 30·7 százalék volt az olyan munka nélkül lévő szellemi munkásnő, aki mégis maga tudta fenntartani a családját. A férje gondoskodott a munkanélküliségének nehéz idején 27·4 százalékról. Ezzel szemben a legutolsó számlálás adatai szerint ma csak 12·3 százalék tudja megteremteni sajátmaga és családja számára az életlehetőségeket és csak 9·2 százalékról gondoskodik házastársa.

Az *alkalmazásban még nem volt* nőtisztviselők csoportjában a leginkább a szülők és rokonok támogatása szerepelt mint olyan anyagi forrás, amelyből a munkanélküli nők családjukat a munkanélküliség ideje alatt fenntartották. A volt *köztisztviselőnőknél* elsősorban a rokonok támogatása szerepelt mint családfenntartó tényező. Jelentékenyebb csoportot alkotnak itt azok a nők is, akiket szülők, testvérek tartanak el. Érdekes megjegyezni, hogy a tíz év előtti viszonyokhoz képest az abszolút számban és százalékban nagyon kis eltérés mutatkozik azon családos munkanélküli nők csoportjában, akiket a szülők tartottak és tartanak el a munkanélküliség tartama alatt. Jelentékenyen emelkedett ezzel szemben a rokonok és az idegenek által eltartott családos munkanélküli nők száma és aránya is. A szülők által eltartott családok száma különösen az alkalmazást elsőízben kereső nők csoportjában emelkedett feltűnően a korábbi viszonyokhoz képest (19·5—32·2 százalékra). A rokonok ma is és a tíz év előtti számlálás eredményeiben is

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a család eltartója szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
A munkanélküli családját a munkanélküliség alatt eltartotta:												
a munkanélküli	334	880	743	—	11	20	70	191	63	264	678	660
feleség	156	130	378	—	1	28	—	29	47	156	100	303
gyermekek	60	110	94	—	1	3	—	4	3	60	105	88
szülők	172	342	289	—	15	36	2	53	22	170	274	231
testvérek	75	109	105	—	4	1	8	12	4	67	93	100
rokonok	286	343	534	—	3	17	42	56	50	244	284	467
idegenek	133	11	100	—	1	1	—	3	9	133	7	90
ismeretlen	429	298	160	17	24	49	130	62	3	282	212	108
összesen	**1.645**	**2.223**	**2.403**	**17**	**60**	**155**	**252**	**410**	**201**	**1.376**	**1.753**	**2.047**
2. Nő.												
A munkanélküli családját a munkanélküliség alatt eltartotta:												
a munkanélküli	148	187	95	4	3	10	39	116	7	105	68	78
férj	89	167	71	8	8	9	21	66	7	60	93	55
gyermekek	—	11	21	—	—	15	—	—	1	—	11	5
szülők	131	107	147	15	11	56	32	28	11	84	68	80
testvérek	68	33	63	7	5	8	12	3	9	49	25	46
rokonok	72	26	128	10	10	23	12	1	15	50	15	90
idegenek	—	7	32	—	3	5	—	—	1	—	4	26
ismeretlen	155	73	216	33	16	48	47	8	44	75	49	124
összesen	**663**	**611**	**773**	**77**	**56**	**174**	**163**	**222**	**95**	**428**	**333**	**504**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a család eltartója szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
1. Férfi.												
A munkanélküli családját a munkanélküliség alatt eltartotta:												
a munkanélküli	20·3	39·6	30·9	—	18·3	12·9	27·8	46·6	31·3	19·2	38·7	32·2
feleség	9·5	5·8	15·7	—	1·7	18·1	—	7·1	23·4	11·3	5·7	14·8
gyermekek	3·6	5·0	3·9	—	1·7	2·0	—	1·0	1·5	4·4	6·0	4·3
szülők	10·4	15·4	12·0	—	25·0	23·2	0·8	12·9	10·9	12·3	15·6	11·3
testvérek	4·6	4·9	4·4	—	6·6	0·6	3·2	2·9	2·0	4·9	5·3	4·9
rokonok	17·4	15·4	22·2	—	5·0	11·0	16·6	13·7	24·9	17·7	16·2	22·8
idegenek	8·1	0·5	4·2	—	1·7	0·6	—	0·7	4·5	9·7	0·4	4·4
ismeretlen	26·1	13·4	6·7	100·0	40·0	31·6	51·6	15·1	1·5	20·5	12·1	5·3
összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
2. Nő.												
A munkanélküli családját a munkanélküliség alatt eltartotta:												
a munkanélküli	22·3	30·7	12·3	5·2	5·3	5·7	23·9	52·3	7·4	24·8	20·4	15·5
férj	13·4	27·4	9·2	10·4	14·3	5·2	12·9	29·7	7·4	14·2	27·9	10·9
gyermekek	—	1·8	2·7	—	—	8·6	—	—	1·0	—	3·3	1·0
szülők	19·8	17·5	19·0	19·5	19·7	32·2	19·6	12·6	11·6	19·9	20·4	15·9
testvérek	10·3	5·4	8·2	9·1	8·9	4·6	7·4	1·4	9·5	11·6	7·5	9·1
rokonok	10·9	4·2	16·6	13·0	17·9	13·2	7·4	0·4	15·8	11·8	4·5	17·8
idegenek	—	1·0	4·1	—	5·3	2·9	—	—	1·0	—	1·2	5·2
ismeretlen	23·3	12·0	27·9	42·8	28·6	27·6	28·8	3·6	46·3	17·7	14·8	24·6
összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a család eltartója szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
A munkanélküli családját a munkanélküliség alatt eltartotta:	1. Férfi.						
a munkanélküli	232	185	21	12	44	28	138
feleség	104	128	11	7	13	17	23
gyermekek	34	32	3	3	—	5	11
szülő	110	65	9	8	10	10	19
testvérek	40	35	5	2	3	1	14
rokonok	172	169	7	14	43	22	40
idegenek	55	22	2	5	1	2	3
ismeretlen	13	46	—	—	4	16	29
összesen	**760**	**682**	**58**	**51**	**118**	**101**	**277**
A munkanélküli családját a munkanélküliség alatt eltartotta:	2. Nő.						
a munkanélküli	14	26	—	2	8	1	27
férj	18	13	2	1	3	2	16
gyermekek	4	—	—	—	—	—	1
szülők	28	26	2	4	1	2	17
testvérek	20	14	1	—	3	1	7
rokonok	15	47	4	—	6	—	18
idegenek	8	14	—	2	1	1	—
ismeretlen	70	36	5	2	2	3	6
összesen	**177**	**176**	**14**	**11**	**24**	**10**	**92**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a család eltartója szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
A munkanélküli családját a munkanélküliség alatt eltartotta:	1. Férfi.						
a munkanélküli	30·5	27·1	36·2	23·5	37·3	27·7	49·8
feleség	13·7	18·8	19·0	13·7	11·0	16·8	8·3
gyermekek	4·5	4·7	5·2	5·9	—	5·0	4·0
szülők	14·5	9·5	15·5	15·7	8·5	9·9	6·9
testvérek	5·3	5·1	8·6	3·9	2·5	1·0	5·0
rokonok	22·6	24·8	12·1	27·5	36·5	21·8	14·4
idegenek	7·2	3·2	3·4	9·8	0·8	2·0	1·1
ismeretlen	1·7	6·8	—	—	3·4	15·8	10·5
összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
A munkanélküli családját a munkanélküliség alatt eltartotta:	2. Nő.						
a munkanélküli	7·9	14·8	—	18·2	12·5	10·0	29·3
férj	10·2	7·4	14·3	9·1	33·3	20·0	17·4
gyermekek	2·3	—	—	—	—	—	1·1
szülők	15·8	14·8	14·3	36·3	4·2	20·0	18·5
testvérek	11·3	7·9	7·1	—	12·5	10·0	7·6
rokonok	8·5	26·7	28·6	—	25·0	—	19·6
idegenek	4·5	7·9	—	18·2	4·2	10·0	—
ismeretlen	39·5	20·5	35·7	18·2	8·3	30·0	6·5
összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

csak 13 százalék családos nőről gondoskodtak. Az előbbi arányszám arra enged következtetni, hogy ma jelentékenyen nagyobb azoknak a fiatal házaspároknak a száma, akik a férj bizonytalan vagy elégtelen keresete dacára is egybekeltek és most az asszony szeretne alkalmazást találni, hogy anyagi gondjaikon enyhítsen vagy a szülői támogatást nélkülözhetővé tegye.

Idegenek által eltartott családos munkakereső nőket a tíz év előtti számlálás egyáltalán nem mutat ki, míg ma az alkalmazásban még nem volt családos nők 2·9, a volt köztisztviselőnők 1·0 és a volt magántisztviselőnők 5·2 százaléka kénytelen idegenek segítségét elfogadni, hogy fenn tudja tartani magát és családját.

A szülők támogatása a volt magántisztviselőnők egyes foglalkozási *alcsoportjai* között legerősebben érvényesül viszonylag az ipari és közlekedési foglalkozásoknál, a rokonoké a kereskedelemben, biztosításban és hitelügyben munkanélkülivé vált tisztviselőnők családjainál. Sajátmaguk gondoskodnak legnagyobb arányban családjuk eltartásáról a hitelben alkalmazásban volt nőtisztviselők és azok, akik korábban »egyéb« magánalkalmazásban voltak elfoglalva.

A szellemi pályákon munka nélkül levő nők a kereső családtagok száma és keresete szerint.

Amikor a munkanélküliség hatását vizsgálja a kutató, jelentősen azt a hatást, amelyet a család életszínvonalának alakulására egy-egy tagjának munkanélkülisége gyakorol, mindig felmerül az a kérdés, milyen a család összetétele, mennyiben jelent anyagi katasztrófát annak az egy családtagnak a munkanélkülisége, annak az egy keresetnek a kiesése. Itt két kérdés vetődik fel: a munkanélkülin kívül egyáltalában van-e kereső tagja a családnak és milyen jövedelmű a kereső családtag; másodsorban a munkanélküli családjában mennyi az eltartott családtagok száma, vagyis köznyelven kifejezve, milyen nagy a család, melyről a munkanélküli egyedül vagy többedmagával gondoskodik.

A szellemi pályákon munka nélkül levő nők közül, úgy az utolsó, mint a tíz év előtt megejtett számlálás idején több, mint 75 százalék legalább egy kereső családtaggal rendelkezett. Közel 20 százaléknak két kereső családtagja is volt és majdnem 5 százalékuknak 3 vagy ennél több kereső tag volt a családjában. Hozzávetve ehhez, hogy a kereső családtagoknak ismét háromnegyed része állandó alkalmazásban volt, korántsem tetszik olyan megdöbbentőnek a felvétel adatainak hjelentősége. Hogy a nők munkanélkülisége tehát, csak szubjektíve és nem objektív értelemben súlyos, ezt egyébként már több helyen is kimutattata a feldolgozás. Más kérdés, hogy ezeknek a

A szellemi pályákon munka nélkül levők a kereső családtagok száma szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből: alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
a) Kereső családtagok száma:												
1 családtag	997	1.429	2.957	133	263	1.416	96	229	161	768	937	1.380
2 „	276	399	538	22	76	253	24	43	22	230	280	263
3 „	83	96	120	12	20	52	5	11	7	66	65	61
4 „	6	16	25	—	3	5	—	2	1	6	11	19
5 „	1	6	6	—	2	3	—	—	—	1	4	3
ismeretlen	2	—	1	—	—	—	2	—	1	—	—	—
összesen	**1.365**	**1.946**	**3.647**	**167**	**364**	**1.729**	**127**	**285**	**192**	**1.071**	**1.297**	**1.726**
b) A kereset állandósága:												
állandó	917	1.004	2.764	114	314	1.469	68	205	136	735	485	1.159
időleges	448	942	883	53	50	260	59	80	56	336	812	567
összesen	**1.365**	**1.946**	**3.647**	**167**	**364**	**1.729**	**127**	**285**	**192**	**1.071**	**1.297**	**1.726**
						2. Nő.						
a) Kereső családtagok száma:												
1 családtag	1.150	1.385	2.322	226	335	1.219	233	321	135	691	729	968
2 „	300	511	608	59	80	321	55	60	35	186	371	252
3 „	57	109	118	8	25	65	6	8	4	43	76	49
4 „	14	28	18	2	2	10	—	9	1	12	17	7
5 „	5	5	1	1	3	1	—	—	—	4	2	—
ismeretlen	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
összesen	**1.526**	**2.038**	**3.069**	**296**	**445**	**1.616**	**294**	**398**	**175**	**936**	**1.195**	**1.278**
b) A kereset állandósága:												
állandó	1.173	1.415	2.321	248	379	1.312	223	308	129	702	728	880
időleges	353	623	748	48	66	304	71	90	46	234	467	398
összesen	**1.526**	**2.038**	**3.069**	**296**	**445**	**1.616**	**294**	**398**	**175**	**936**	**1.195**	**1.728**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a kereső családtagok száma szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből: alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
a) Kereső családtagok száma:												
1 családtag	73·1	73·5	81·1	79·6	72·3	81·9	75·6	80·3	83·9	71·7	72·3	80·0
2 „	20·2	20·5	14·7	13·2	20·9	14·6	18·9	15·1	11·5	21·4	21·6	15·2
3 „	6·1	4·9	3·3	7·2	5·5	3·0	3·9	3·9	3·6	6·2	5·0	3·5
4 „	0·4	0·8	0·7	—	0·8	0·3	—	0·7	0·5	0·6	0·8	1·1
5 „	0·1	0·3	0·2	—	0·5	0·2	—	—	—	0·1	0·3	0·2
ismeretlen	0·1	—	0·0	—	—	—	1·6	—	0·5	—	—	—
összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
b) A kereset állandósága:												
állandó	67·2	51·6	75·8	68·3	86·3	85·0	53·5	71·9	70·8	68·6	37·4	67·1
időleges	32·8	48·4	24·2	31·7	13·7	15·0	46·5	28·1	29·2	31·4	62·6	32·9
összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
						2. Nő.						
a) Kereső családtagok száma:												
1 családtag	75·4	68·0	75·7	76·4	75·3	75·3	79·3	80·6	77·1	73·8	61·0	75·8
2 „	19·7	25·1	19·8	19·9	18·0	20·0	18·7	15·1	20·0	19·9	31·0	19·7
3 „	3·7	5·3	3·8	2·7	5·6	4·0	2·0	2·0	2·3	4·6	6·4	3·8
4 „	0·9	1·4	0·6	0·7	0·4	0·6	—	2·3	0·6	1·3	1·4	0·5
5 „	0·3	0·2	0·0	0·3	0·7	0·1	—	—	—	0·4	0·2	—
ismeretlen	—	—	0·1	—	—	—	—	—	—	—	—	0·2
összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
b) A kereset állandósága:												
állandó	76·9	69·4	75·6	83·8	85·2	81·1	75·9	77·4	73·7	75·0	60·9	68·9
időleges	23·1	30·6	24·4	16·2	14·8	18·9	24·1	22·6	26·3	25·0	39·1	31·1
összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

kereső családtagoknak a jövedelme fedezi-e a család teljes szükségletét olyannyira, hogy a munkanélkülivé vált nőtag talán nem is volna kénytelen kenyérkereső pályára lépni vagy oda visszatérni.

Nem érdektelen, hogy akár az abszolút számokat, akár az arányokat vetjük össze a tíz év előtti adatokkal, csaknem tizedszázalékig menő megegyezés található a mai és az első felvétel idevágó eredményei között. Szabad-e ebből arra következtetni, hogy ugyanazok a családi okok vagy egyéb viszonyok adták a munka elhagyásának ötletét azoknak a nőtisztviselőknek, akik önként léptek ki alkalmazásukból, ma csakúgy, mint tíz évvel ezelőtt? Valószínűleg. A férjhezmenés lehetősége, a végkielégítés jelentékenyebb vagy jelentéktelenebb összege, a család kereső tagjának jobb elhelyezkedése, a házi munkákat ellátó anya vagy egyéb nőtag elhalálozása, kiválása a családból, stb. Csak bizonyos idő elteltével mutatkozott valószínűleg az az anyagi hiány, melyet a munka nélkül lévő nő családtag fizetésének elmaradása okozott és így volt az kénytelen újból beállni a munkakeresők táborába.

A kereső családtagok jövedelme ugyanis a tíz év előtti számlálásnál nagy általánosságban az 500.000 és 3,000.000 korona között mozgott, főleg az egy és két millió koronás jövedelmek voltak a legnagyobb többségben. Ma a kereső családtagok jövedelme abszolút számban legnagyobb tömeggel az 50—200 pengős javadalmazási kategóriába esik, jelentősen az 50—100 pengős jövedelmek tűnnek ki legnagyobb tömegükkel. Ezek az összegek természetesen nem elégségesek egy nagyobb, több tagból álló család életfenntartására. Örvendetes azonban, hogy míg a tíz év előtti számlálásnál alig talált a felvétel olyan szellemi pályán munka nélkül lévő nőt, akinek családtagjai 5 milliónál többet kerestek volna, addig ma az abszolút számok között és a százalékszerű arányokban is, egészen jelentékeny tömeggel vannak képviselve azok a családok, ahol a havi jövedelem a 3—600 pengő között mozog. Itt elsősorban az alkalmazásban még nem volt és elsőízben munkát keresők tűnnek ki a jobb arányokkal. Ez természetes is, mert bármilyen jó is a családapa jövedelme pillanatnyilag, a képesítését megszerzett leánynak gondolnia kell arra, hogy magának önálló életpályát teremtsen. Meglehetősen jól vannak képviselve az állás nélkül lévő magántisztviselőnők családtagjai is. Leggyengébb a helyzet a korábban alkalmazás nélkül maradt köztisztviselőnők csoportjában.

Az alkalmazást kereső nők összeségének általában csaknem 10 százaléka esik abba a csoportba, amelyben a család jövedelme meghaladja a 300 pengős havi összeget. Az alkalmazást elsőízben keresők között ez az arány 20 százaléknál is magasabb, a volt köztisztviselőnők családjaiban ezzel szemben alig éri el a 13 százalékot. Találhatók természetesen az adatokban sokkal szomorúbb és megdöbbentőbb jelenségek is. Van 216 olyan család (az összesség 7 százaléka), ahol a kereső családtagok összes jövedelme nem haladja meg a havi 50 pengőt. Természetes, hogy itt nem lehet az alkalmazást

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a kereső családtagok keresete szerint. — 1926.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: köztisztviselő	Ebből: magántisztviselő	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: köztisztviselő	Ebből: magántisztviselő
	1. Férfi.				2. Nő.			
A havi kereset nagysága:								
— 50.000 K	3	—	—	3	1	—	—	1
50.000— 100.000 «	6	1	3	2	3	—	—	3
100.000— 500.000 «	75	8	24	43	81	10	11	60
500.000— 1,000.000 «	227	16	41	170	209	34	36	139
1,000.000— 2,000.000 «	419	58	31	330	554	106	118	330
2,000.000— 3,000.000 «	222	26	12	184	256	51	56	149
3,000.000— 4,000.000 «	101	24	5	72	105	16	19	70
4,000.000— 5,000.000 «	53	6	3	44	49	12	7	30
5,000.000— 6,000.000 «	36	6	—	30	19	7	2	10
6,000.000— 7,000.000 «	8	3	1	4	9	3	2	4
7,000.000— 8,000.000 «	8	2	—	6	3	2	—	1
8,000.000— 9,000.000 «	3	—	—	3	4	1	—	3
9,000.000—10,000.000 «	4	—	—	4	1	—	—	1
10,000.000 K-án felül	3	1	—	2	2	—	—	2
Ismeretlen	197	16	7	174	230	54	43	133
Összesen	**1.365**	**167**	**127**	**1.071**	**1.526**	**296**	**294**	**936**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők a kereső családtagok keresete szerint. — 1926.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: köztisztviselő	Ebből: magántisztviselő	Munkanélküliek összes száma	Ebből: alkalmazásban még nem volt	Ebből: köztisztviselő	Ebből: magántisztviselő
	1. Férfi.				2. Nő.			
A havi kereset nagysága:								
— 50.000 K	0·2	—	—	0·3	0·1	—	—	0·1
50.000— 100.000 «	0·4	0·6	2·4	0·2	0·2	—	—	0·3
100.000— 500.000 «	5·5	4·8	18·9	4·0	5·3	3·4	3·7	6·4
500.000— 1,000.000 «	16·6	9·6	32·3	15·9	13·7	11·5	12·3	14·9
1,000.000— 2,000.000 «	30·7	34·7	24·4	30·8	36·3	35·8	40·1	35·3
2,000.000— 3,000.000 «	16·3	15·5	9·4	17·2	16·8	17·2	19·0	15·9
3,000.000— 4,000.000 «	7·4	14·4	3·9	6·7	6·9	5·4	6·5	7·5
4,000.000— 5,000.000 «	3·9	3·6	2·4	4·1	3·2	4·1	2·4	3·2
5,000.000— 6,000.000 «	2·6	3·6	—	2·8	1·2	2·4	0·7	1·1
6,000.000— 7,000.000 «	0·6	1·8	0·8	0·4	0·6	1·0	0·7	0·4
7,000.000— 8,000.000 «	0·6	1·2	—	0·5	0·2	0·7	—	0·1
8,000.000— 9,000.000 «	0·2	—	—	0·3	0·2	0·3	—	0·3
9,000.000—10,000.000 «	0·3	—	—	0·4	0·1	—	—	0·1
10,000.000 K-án felül	0·2	0·6	—	0·2	0·1	—	—	0·2
Ismeretlen	14·5	9·6	5·5	16·2	15·1	18·2	14·6	14·2
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül levők a kereső családtagok keresete szerint. — 1927—1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma		Ebből					
			alkalmazásban még nem volt		köztisztviselő		magántisztviselő	
	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935
				1. Férfi.				
A havi kereset nagysága:								
— 30 P	75	188	3	36	8	18	64	134
31— 40 «	53	159	2	31	10	10	41	118
41— 50 «	81	136	—	26	11	8	70	102
51— 100 «	271	656	31	214	63	44	177	398
101— 150 «	302	490	47	234	67	24	188	232
151— 200 «	350	405	77	182	50	28	223	195
201— 250 «	182	189	39	92	15	13	128	84
251— 300 «	134	194	24	104	25	8	85	82
301— 350 «	77	69	13	34	3	4	61	31
351— 400 «	82	89	20	50	6	1	56	38
401— 500 «	65	92	13	54	2	4	50	34
501— 600 «	39	40	14	24	4	1	21	15
601— 700 «	13	14	5	9	—	—	8	5
701— 800 «	9	8	3	3	—	—	6	5
801— 900 «	7	8	2	6	—	—	5	2
900—1.000 «	5	3	2	2	1	—	2	1
1.000 P-n felül	5	5	1	3	—	—	4	2
Ismeretlen	196	902	68	625	20	29	108	248
Összesen	**1.946**	**3.647**	**364**	**1.729**	**285**	**192**	**1.297**	**1.726**
				2. Nő.				
A havi kereset nagysága:								
— 30 P	28	94	4	22	10	12	14	60
31— 40 «	22	72	2	28	4	3	16	41
41— 50 «	29	50	6	14	4	8	19	28
51— 100 «	273	540	51	223	73	44	149	273
101— 150 «	314	483	74	234	95	31	145	218
151— 200 «	360	419	72	238	72	18	216	163
201— 250 «	154	197	39	114	37	7	78	76
251— 300 «	142	201	45	130	32	12	65	59
301— 350 «	61	99	16	65	11	8	34	26
351— 400 «	69	107	26	75	6	5	37	27
401— 500 «	45	135	22	98	9	8	14	29
501— 600 «	21	56	10	50	2	1	9	5
601— 700 «	8	19	3	15	4	—	1	4
701— 800 «	5	18	2	11	1	—	2	7
801— 900 «	—	10	—	9	—	—	—	1
900—1.000 «	3	2	2	1	1	1	—	—
1.000 P-n felül	1	5	—	4	—	—	1	1
Ismeretlen	503	562	71	285	37	17	395	260
Összesen	**2.038**	**3.069**	**445**	**1.616**	**398**	**175**	**1.195**	**1.278**

A szellemi pályákon munka nélkül levők a kereső családtagok keresete szerint. — 1928—1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma		Ebből					
			alkalmazásban még nem volt		köztisztviselő		magántisztviselő	
	1928	1935	1928	1935	1928	1935	1928	1935
				1. Férfi.				
A havi kereset nagysága:								
— 30 P	3·9	—5·2	0·8	2·1	2·8	9·3	4·9	7·8
31— 40 «	2·7	4·4	0·5	1·8	3·5	5·2	3·2	6·8
41— 50 «	4·2	3·7	—	1·5	3·9	4·2	5·4	5·9
51— 100 «	13·9	18·0	8·5	12·4	22·1	22·9	13·6	23·0
101— 150 «	15·5	13·4	12·9	13·5	23·5	12·5	14·5	13·4
151— 200 «	18·0	11·1	21·1	10·5	17·5	14·6	17·2	11·3
201— 250 «	9·3	5·2	10·7	5·3	5·3	6·8	9·9	4·9
251— 300 «	6·9	5·3	6·6	6·0	8·8	4·2	6·5	—4·8
301— 350 «	4·0	1·9	3·6	2·0	1·0	2·1	4·7	1·8
351— 400 «	4·2	2·5	5·5	2·9	2·1	0·5	4·3	2·2
401— 500 «	3·3	2·5	3·6	3·1	0·7	2·1	3·9	2·0
501— 600 «	2·0	1·1	3·8	1·4	1·4	0·5	1·6	—0·9
601— 700 «	0·7	0·4	1·4	0·5	—	—	0·6	0·3
701— 800 «	0·5	0·2	0·8	0·2	—	—	0·5	0·3
801— 900 «	0·4	0·2	0·5	0·3	—	—	0·4	0·1
900—1.000 «	0·2	0·1	0·5	0·1	0·4	—	0·2	0·0
1.000 P-n felül	0·2	0·1	0·3	0·2	—	—	0·3	0·1
Ismeretlen	10·1	24·7	18·9	36·2	7·0	15·1	8·3	14·4
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
				2. Nő.				
A havi kereset nagysága:								
— 30 P	1·4	3·1	0·9	1·4	2·5	6·8	1·2	4·7
.31— 40 «	1·1	2·3	0·4	1·7	1·0	1·7	1·3	3·2
41— 50 «	1·4	1·6	1·3	0·9	1·0	4·6	1·6	2·2
51— 100 «	13·4	17·6	11·5	13·8	18·4	25·1	12·5	21·4
101— 150 «	15·4	15·7	16·6	14·5	23·9	17·7	12·1	17·1
151— 200 «	17·7	13·7	16·2	14·7	18·1	10·3	18·1	12·8
201— 250 «	7·6	6·4	8·8	7·1	9·3	4·0	6·5	5·9
251— 300 «	7·0	6·6	10·1	8·0	8·0	6·8	5·4	4·6
301— 350 «	3·0	3·2	3·6	4·0	2·8	4·6	2·8	2·0
351— 400 «	3·4	3·5	5·9	4·7	1·5	2·9	3·1	2·1
401— 500 «	2·2	4·4	5·0	6·5	2·3	4·6	1·2	2·3
501— 600 «	1·0	1·8	2·2	3·1	0·5	0·6	0·8	0·4
601— 700 «	0·4	0·6	0·7	0·9	1·0	—	0·1	0·3
701— 800 «	0·2	0·6	0·4	0·7	0·2	—	0·2	0·5
801— 900 «	—	0·3	—	0·6	—	—	—	0·1
900—1.000 «	0·1	0·1	0·4	0·1	0·2	0·6	—	—
1.000 P-n felül	0·0	0·2	—	0·2	—	—	0·1	0·1
Ismeretlen	24·7	18·3	16·0	17·6	9·3	9·7	33·0	20·3
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a kereső családtagok száma és keresete szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
a) Kereső családtagok száma:							
1 családtag	629	492	44	39	85	36	55
2 «	137	89	7	4	18	4	4
3 «	34	20	—	1	3	1	2
4 «	8	10	—	—	1	—	—
5 «	2	—	—	—	1	—	—
ismeretlen	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	**810**	**611**	**51**	**44**	**108**	**41**	**61**
b) A kereset állandósága:							
állandó	568	406	31	28	83	16	27
időleges	242	205	20	16	25	25	34
Összesen	**810**	**611**	**51**	**44**	**108**	**41**	**61**
c) A havi kereset nagysága:							
— 30 P	53	38	4	13	6	9	11
31— 40 «	61	31	15	—	—	3	8
41— 50 «	63	32	2	2	2	1	—
51— 100 «	186	153	1	7	26	8	17
101— 150 «	110	79	11	7	11	5	9
151— 200 «	94	66	3	5	18	5	4
201— 250 «	44	28	1	2	7	1	1
251— 300 «	41	28	1	2	8	—	2
301— 350 «	19	9	—	—	—	1	2
351— 400 «	19	12	1	2	2	—	2
401— 500 «	24	3	—	—	6	1	—
501— 600 «	11	4	—	—	—	—	—
601— 700 «	3	—	—	—	2	—	—
701— 800 «	4	—	—	1	—	—	—
801— 900 «	1	1	—	—	—	—	—
901—1.000 «	1	—	—	—	—	—	—
1.001— «	1	—	—	—	1	—	—
ismeretlen	75	127	12	3	19	7	5
Összesen	**810**	**611**	**51**	**44**	**108**	**41**	**61**
	2. Nő.						
a) Kereső családtagok száma:							
1 családtag	350	318	25	14	48	21	192
2 «	79	94	5	7	9	5	53
3 «	13	15	—	—	6	3	12
4 «	2	3	—	—	1	—	1
5 «	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	—	—	—	—	—	—	2
Összesen	**444**	**430**	**30**	**21**	**64**	**29**	**260**
b) A kereset állandósága:							
állandó	290	298	23	15	46	24	184
időleges	154	132	7	6	18	5	76
Összesen	**444**	**430**	**30**	**21**	**64**	**29**	**260**
c) A havi kereset nagysága:							
— 30 P	20	26	1	1	1	4	7
31— 40 «	14	16	2	1	2	1	5
41— 50 «	15	4	1	—	1	—	7
51— 100 «	113	81	5	4	12	2	56
101— 150 «	73	78	8	4	9	4	42
151— 200 «	44	47	3	2	9	7	51
201— 250 «	29	25	2	1	5	3	11
251— 300 «	23	17	1	2	3	2	11
301— 350 «	10	5	1	1	1	—	8
351— 400 «	8	9	—	1	—	2	7
401— 500 «	4	15	—	—	1	2	7
501— 600 «	—	—	—	—	2	—	3
601— 700 «	—	1	—	1	—	—	2
701— 800 «	1	2	1	—	1	—	2
801— 900 «	—	1	—	—	—	—	—
901—1.000 «	—	—	—	—	—	—	—
1.001— «	—	1	—	—	—	—	—
ismeretlen	90	102	5	3	17	2	41
Összesen	**444**	**430**	**30**	**21**	**64**	**29**	**260**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők a kereső családtagok száma és keresete szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
a) Kereső családtagok száma:							
1 családtag	77·7	80·5	86·3	88·6	78·7	87·8	90·2
2 „	16·9	14·6	13·7	9·1	16·7	9·8	6·5
3 „	4·2	3·3	—	2·3	2·8	2·4	3·3
4 „	1·0	1·6	—	—	0·9	—	—
5 „	0·2	—	—	—	0·9	—	—
ismeretlen	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) A kereset állandósága:							
állandó	70·1	66·4	60·8	63·6	76·9	39·0	44·3
időleges	29·9	33·6	39·2	36·4	23·1	61·0	55·7
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
c) A havi kereset nagysága:							
— 30 P	6·5	6·2	7·8	29·5	5·5	22·0	18·0
31— 40 „	7·5	5·1	29·4	—	—	7·3	13·1
41— 50 „	7·8	5·2	3·9	4·6	1·9	2·4	—
51— 100 „	23·0	25·0	2·0	15·9	24·0	19·6	27·9
101— 150 „	13·6	12·9	21·6	15·9	10·2	12·2	14·7
151— 200 „	11·6	10·8	5·8	11·3	16·7	12·2	6·6
201— 250 „	5·4	4·6	2·0	4·6	6·5	2·4	1·6
251— 300 „	5·1	4·6	2·0	4·6	7·4	—	3·3
301— 350 „	2·3	1·5	—	—	—	2·4	3·3
351— 400 „	2·3	1·9	2·0	4·6	1·9	—	3·3
401— 500 „	3·0	0·5	—	—	5·5	2·4	—
501— 600 „	1·4	0·7	—	—	—	—	—
601— 700 „	0·4	—	—	—	1·9	—	—
701— 800 „	0·5	—	—	2·2	—	—	—
801— 900 „	0·1	0·2	—	—	—	—	—
901—1.000 „	0·1	—	—	—	—	—	—
1.001— „	0·1	—	—	—	0·9	—	—
ismeretlen	9·3	20·8	23·5	6·8	17·6	17·1	8·2
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
	2. Nő.						
a) Kereső családtagok száma:							
1 családtag	78·8	73·9	83·3	66·7	75·0	72·4	73·8
2 „	17·8	21·9	16·7	33·3	14·0	17·2	20·4
3 „	2·9	3·5	—	—	9·4	10·4	4·6
4 „	0·5	0·7	—	—	1·6	—	0·4
5 „	—	—	—	—	—	—	—
ismeretlen	—	—	—	—	—	—	0·8
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
b) A kereset állandósága:							
állandó	65·3	69·3	76·7	71·4	71·9	82·8	70·8
időleges	34·7	30·7	23·3	28·6	28·1	17·2	29·2
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
c) A havi kereset nagysága:							
— 30 P	4·5	6·1	3·3	4·8	1·6	13·8	2·7
31— 40 „	3·2	3·7	6·7	4·8	3·1	3·4	1·9
41— 50 „	3·4	0·9	3·3	—	1·6	—	2·7
51— 100 „	25·4	18·9	16·7	19·0	18·7	6·9	21·5
101— 150 „	16·4	18·1	26·7	19·0	14·0	13·8	16·1
151— 200 „	9·9	10·9	10·0	9·5	14·0	24·1	19·6
201— 250 „	6·5	5·8	6·7	4·8	7·8	10·4	4·2
251— 300 „	5·2	4·0	3·3	9·5	4·7	6·9	4·2
301— 350 „	2·3	1·2	3·3	4·8	1·6	—	3·1
351— 400 „	1·8	2·1	—	4·8	—	6·9	2·7
401— 500 „	0·9	3·5	—	—	1·6	6·9	2·7
501— 600 „	—	—	—	—	3·1	—	1·2
601— 700 „	—	0·2	—	4·8	—	—	0·8
701— 800 „	0·2	0·5	3·3	—	1·6	—	0·8
801— 900 „	—	0·2	—	—	—	—	—
901—1.000 „	—	—	—	—	—	—	—
1.001— „	—	0·2	—	—	—	—	—
ismeretlen	20·3	23·7	16·7	14·3	26·6	6·9	15·8
Összesen	100·0	100·0	100·0	100·1	100·0	100·0	100·0

kereső tisztviselőnő ellátottságára még csak gondolni sem. Teljesen jogos tehát ezekben az esetekben, az alkalmazás nélkül lévő nőtagok törekvése, hogy minél előbb alkalmazáshoz jussanak. Sajnos azonban rendszerint épen itt találhatók meg azok a nők, akik fél vagy semmilyen képesítéssel sem rendelkeznek, amely a hivatali állások betöltésére képessé tenné őket.

Még ennél is megdöbbentőbbek azok a számok amelyek azt bizonyítják, hogy az alkalmazásban még nem volt nők között 22, a volt köztisztviselőnők kategóriájában 12 és a volt magántisztviselőnők között 60 olyan van, akiknél a család kereső tagjának az összes jövedelme nem haladja meg a 30 pengőt.

A nagyobb családok, ahol két, három kereső családtag is gondoskodik az állását vesztett magántisztviselőnő és a többi hozzátartozók eltartásáról, leginkább az ipari, kereskedelmi és a magán alkalmazás egyéb ágaiban foglalkoztatott, volt tisztviselőnők sorából kerültek ki.

A magántisztviselőnők egyes csoportjai között különösen az iparban és kereskedelemben alkalmazásban volt tisztviselőnők azok, akiknek nagyobb számánál (20, illetőleg 26 munkát kereső) ilyen jelentéktelen összeg áll a család megélhetésére rendelkezésre.

Abszolút számban és százalékos arányban is ezzel szemben épen a kereskedelmi tisztviselőnők között találhatók meg legnagyobb tömegben azok, akiknek kereső családtagjai meglehetősen jelentékeny összegű jövedelem felett rendelkeznek.

A szellemi pályákon munka nélkül levő nők az eltartott családtagok száma és az iskolába járó gyermekek száma szerint.

A korábbi fejezetben azokat a kereső családtagokat vette számba a vizsgálódás, akik a munka nélkül levő tisztviselőnők megélhetéséhez hozzájárulva, megkönnyítik a munkanélküliség tartama alatti létfenntartásukat. Kérdés, hogyan alakul az eltartott családtagok száma, akiknek létfenntartásáról a munka nélkül levő nőnek kellene gondoskodnia és akik így tehertételként esnek a mérleg serpenyőjébe.

A munka nélkül lévő nők közül 4965-nek, azaz 86·5 százaléknak nem kell eltartandó családtagról gondoskodnia. Ami annyit jelent, hogy ezeknek egy része magányos nő, más része pedig maga is eltartott lévén, bent él a családban. Itt elsősorban a munkát elsőízben keresők tűnnek ki, mint olyanok, akiknek eltartott családtagokról nem kell gondoskodniok. Ebben a csoportban ugyanis az eltartott családtagok nélkül álló tisztviselőnők vagy tisztviselői pályára készülő nők aránya 93·5 százalékot tesz ki. Csak 6·5 százalék van olyan, akinek vállára, bár maga is elsőízben próbál elhelyezkedni, egy vagy több családtag eltartása nehezedik.

A szellemi pályákon munka nélkül levők az eltartott családtagok száma szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
1 családtag	577	721	1.193	5	22	38	90	131	123	482	568	1.032
2 «	487	650	573	5	13	30	66	128	42	416	509	501
3 «	327	331	317	2	10	7	59	73	22	266	248	288
4 «	125	161	119	3	4	1	21	37	10	101	120	108
5 «	77	67	48	1	7	1	12	10	3	64	50	44
6 «	28	20	24	—	2	—	2	7	1	26	11	23
7 «	13	13	4	1	1	—	2	—	—	10	12	4
8 «	8	6	7	—	1	—	—	—	—	8	5	7
9 «	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
10 « és ezen felül ...	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Ismeretlen	—	254	117	—	—	78	—	24	—	—	230	39
Együtt	**1.645**	**2.223**	**2.403**	**17**	**60**	**155**	**252**	**410**	**201**	**1.376**	**1.753**	**2.047**
Eltartott családtagok nélkül	1.912	2.286	5.057	319	548	2.190	190	242	353	1.403	1.496	2.514
Összesen	**3.557**	**4.509**	**7.460**	**336**	**608**	**2.345**	**442**	**652**	**554**	**2.779**	**3.249**	**4.561**
						2. Nő.						
1 családtag	359	369	430	31	36	64	97	120	54	231	213	312
2 «	163	146	171	25	10	47	37	51	22	101	85	102
3 «	68	43	88	8	9	28	16	16	7	44	18	53
4 «	33	20	47	6	1	16	10	10	9	17	9	22
5 «	22	12	21	3	—	12	2	4	1	17	8	8
6 «	8	—	9	1	—	5	1	—	—	6	—	4
7 «	2	1	2	—	—	1	—	1	1	2	—	—
8 «	5	4	2	2	—	1	—	4	—	3	—	1
9 «	1	1	1	—	—	—	—	1	1	1	—	—
10 « és ezen felül ...	2	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
Ismeretlen	—	15	2	—	—	—	—	15	—	—	—	2
Együtt	**663**	**611**	**773**	**77**	**56**	**174**	**163**	**222**	**95**	**423**	**333**	**504**
Eltartott családtagok nélkül	2.289	2.367	4.965	421	575	2.519	396	450	293	1.472	1.342	2.153
Összesen	**2.952**	**2.978**	**5.738**	**498**	**631**	**2.693**	**559**	**672**	**388**	**1.895**	**1.675**	**2.657**

A szellemi pályákon munka nélkül levők, az eltartott családtagok száma szerint.

B) *Százalékokban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
						1. Férfi.						
1 családtag	16·2	16·0	16·0	1·5	3·6	1·6	20·4	20·1	22·2	17·3	17·5	22·6
2 «	13·7	14·4	7·7	1·5	2·1	1·3	14·9	19·6	7·6	15·0	15·7	11·0
3 «	9·1	7·4	4·3	0·6	1·6	0·3	13·3	11·2	4·0	9·6	7·6	6·3
4 «	3·5	3·6	1·6	0·9	0·7	0·0	4·7	5·7	1·8	3·6	3·7	2·4
5 «	2·2	1·5	0·6	0·3	1·2	0·0	2·7	1·5	0·5	2·3	1·5	1·0
6 «	0·8	0·4	0·3	—	0·3	—	0·5	1·1	0·2	0·9	0·3	0·5
7 «	0·4	0·3	0·0	0·3	0·2	—	0·5	—	—	0·4	0·4	0·1
8 «	0·2	0·1	0·1	—	0·2	—	—	—	—	0·3	0·2	0·1
9 «	0·1	—	—	—	—	—	—	—	—	0·1	—	—
10 « és ezen felül ...	0·0	—	0·0	—	—	—	—	—	—	0·0	—	0·0
Ismeretlen	—	5·6	1·6	—	—	3·4	—	3·7	—	—	7·1	0·9
Együtt	**46·2**	**49·3**	**32·2**	**5·1**	**9·9**	**6·6**	**57·0**	**62·9**	**36·3**	**49·5**	**54·0**	**44·9**
Eltartott családtagok nélkül	53·8	50·7	67·8	94·9	90·1	93·4	43·0	37·1	63·7	50·5	46·0	55·1
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
						2. Nő.						
1 családtag	12·2	12·4	7·5	6·2	5·7	2·4	17·3	17·9	13·9	12·2	12·7	11·8
2 «	5·5	4·9	3·0	5·0	1·6	1·8	6·6	7·6	5·6	5·3	5·1	3·8
3 «	2·3	1·5	1·6	1·6	1·4	1·0	2·9	2·4	1·8	2·3	1·1	2·0
4 «	1·1	0·7	0·8	1·2	0·2	0·6	1·8	1·5	2·3	0·9	0·5	0·8
5 «	0·7	0·4	0·4	0·6	—	0·5	0·4	0·6	0·3	0·9	0·5	0·3
6 «	0·3	—	0·2	0·2	—	0·2	0·2	—	—	0·3	—	0·2
7 «	0·1	0·0	0·0	—	—	0·0	—	0·1	0·3	0·1	—	—
8 «	0·2	0·1	0·0	0·4	—	0·0	—	0·6	—	0·1	—	0·0
9 «	0·0	0·0	0·0	—	—	—	—	0·1	0·3	0·1	—	—
10 « és ezen felül ...	0·1	—	—	0·2	—	—	—	—	—	0·1	—	—
Ismeretlen	—	0·5	0·0	—	—	—	—	2·2	—	—	—	0·1
Együtt	**22·5**	**20·5**	**13·5**	**15·4**	**8·9**	**6·5**	**29·2**	**33·0**	**24·5**	**22·3**	**19·9**	**19·0**
Eltartott családtagok nélkül	77·5	79·5	86·5	84·6	91·1	93·5	70·8	67·0	75·5	77·7	80·1	81·0
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az eltartott családtagok száma szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
1 családtag	291	423	35	29	55	45	154
2 «	235	141	8	13	33	23	48
3 «	131	63	7	4	20	22	41
4 «	49	29	4	3	3	6	14
5 «	20	10	2	2	3	2	5
6 «	5	13	1	—	1	3	—
7 «	3	1	—	—	—	—	—
8 «	3	2	—	—	2	—	—
9 «	—	—	—	—	—	—	—
10 « és ezen felül	—	—	—	—	1	—	—
Ismeretlen	23	—	1	—	—	—	15
Együtt	**760**	**682**	**58**	**51**	**118**	**101**	**277**
Eltartott családtagok nélkül ...	1.156	623	83	95	191	109	257
Összesen	**1.916**	**1.305**	**141**	**146**	**309**	**210**	**534**
	2. Nő.						
1 családtag	108	115	10	6	17	7	49
2 «	35	38	4	2	4	—	19
3 «	25	12	—	2	2	1	11
4 «	6	7	—	—	1	—	8
5 «	3	2	—	1	—	1	1
6 «	—	2	—	—	—	1	1
7 «	—	—	—	—	—	—	—
8 «	—	—	—	—	—	—	1
9 «	—	—	—	—	—	—	—
10 « és ezen felül	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	—	—	—	—	—	—	2
Együtt	**177**	**176**	**14**	**11**	**24**	**10**	**92**
Eltartott családtagok nélkül ...	711	750	59	37	102	40	454
Összesen	**888**	**926**	**73**	**48**	**126**	**50**	**546**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az eltartott családtagok száma szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
	1. Férfi.						
1 családtag	15·2	32·4	24·8	19·9	17·8	21·4	+28·9
2 «	12·3	10·8	5·7	8·9	10·7	10·9	9·0
3 «	6·8	4·8	5·0	2·7	6·5	10·5	7·7
4 «	2·5	2·2	2·8	2·0	1·0	2·9	2·6
5 «	1·0	0·8	1·4	1·4	1·0	1·0	0·9
6 «	0·3	1·0	0·7	—	0·3	1·4	—
7 «	0·2	0·1	—	—	—	—	—
8 «	0·2	0·2	—	—	0·6	—	—
9 «	—	—	—	—	—	—	—
10 « és ezen felül	—	—	—	—	0·3	—	—
Ismeretlen	1·2	—	0·7	—	—	—	2·8
Együtt	**39·7**	**52·3**	**41·1**	**34·9**	**38·2**	**48·1**	**51·9**
Eltartott családtagok nélkül	60·3	47·7	58·9	65·1	61·8	51·9	48·1
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
	2. Nő.						
1 családtag	12·2	12·4	13·7	12·5	13·5	14·0	9·0
2 «	3·9	4·1	5·5	4·2	3·2	—	3·5
3 «	2·8	1·3	—	4·2	1·6	2·0	2·0
4 «	0·7	0·8	—	—	0·8	—	1·4
5 «	0·3	0·2	—	2·1	—	2·0	0·2
6 «	—	0·2	—	—	—	2·0	0·2
7 «	—	—	—	—	—	—	—
8 «	—	—	—	—	—	—	0·2
9 «	—	—	—	—	—	—	—
10 « és ezen felül	—	—	—	—	—	—	—
Ismeretlen	—	—	—	—	—	—	0·4
Együtt	**19·9**	**19·0**	**19·2**	**23·0**	**19·1**	**20·0**	**16·9**
Eltartott családtagok nélkül	80·1	81·0	80·8	77·0	80·9	80·0	83·1
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az iskolába járó gyermekek száma szerint.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Munkanélküliek szzes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
A gyermekek közül iskolába jár:						1. Férfi.						
1 gyermek	331	479	655	1	9	17	57	90	69	273	380	569
2 «	146	207	211	1	4	6	28	51	21	117	152	184
3 «	49	64	35	—	—	1	6	18	6	43	46	28
4 «	7	15	12	—	2	—	1	4	4	6	9	8
4— «	7	3	2	—	—	—	—	1	—	7	2	2
Összesen	**540**	**768**	**915**	**2**	**15**	**24**	**92**	**164**	**100**	**446**	**589**	**791**
A gyermekek közül iskolába jár:						2. Nő.						
1 gyermek	171	179	239	22	17	49	52	71	26	97	91	164
2 «	55	57	47	7	6	10	15	22	1	33	29	36
3 «	8	7	8	3	—	4	3	1	—	2	6	4
4 «	4	3	1	2	—	—	2	2	1	—	1	—
4— «	4	—	2	—	—	1	—	—	1	4	—	—
Összesen	**242**	**246**	**297**	**34**	**23**	**64**	**72**	**96**	**29**	**136**	**127**	**204**

A szellemi pályákon munka nélkül lévők az iskolába járó gyermekek száma szerint.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Munkanélküliek összes száma			Ebből								
				alkalmazásban még nem volt			köztisztviselő			magántisztviselő		
	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935	1926	1928	1935
A gyermekek közül iskolába jár:						1. Férfi.						
1 gyermek	61·3	62·3	71·6	50·0	60·0	70·8	62·0	54·9	69·0	61·2	64·5	71·9
2 «	27·0	27·0	23·1	50·0	26·7	25·0	30·4	31·1	21·0	26·2	25·8	23·3
3 «	9·1	8·3	3·8	—	—	4·2	6·5	11·0	6·0	9·7	7·8	3·5
4 «	1·3	2·0	1·3	—	13·3	—	1·1	2·4	4·0	1·3	1·5	1·0
4— «	1·3	0·4	0·2	—	—	—	—	0·6	—	1·6	0·4	0·3
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
A gyermekek közül iskolába jár:						2. Nő.						
1 gyermek	70·7	72·8	80·5	64·7	73·9	76·6	72·2	74·0	89·8	71·3	71·7	80·4
2 «	22·7	23·3	15·8	20·6	26·1	15·6	20·8	22·9	3·4	24·3	22·8	17·6
3 «	3·3	2·8	2·7	8·8	—	6·2	4·2	1·0	—	1·5	4·7	2·0
4 «	1·7	1·2	0·3	5·9	—	—	2·8	2·1	3·4	—	0·8	—
4— «	1·6	—	0·7	—	—	1·6	—	—	3·4	2·9	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az iskolába járó gyermekek száma szerint. — 1935.

A) *Abszolút számban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
A gyermekek közül iskolába jár:	1. Férfi.						
1 gyermek	249	158	17	20	45	20	60
2 «	86	40	7	8	2	17	24
3 «	13	7	—	—	2	5	1
4 «	2	2	1	—	3	—	—
5— «	2	—	—	—	—	—	—
Összesen	**352**	**207**	**25**	**28**	**52**	**42**	**85**
A gyermekek közül iskolába jár:	2. Nő.						
1 gyermek	52	62	8	6	9	4	23
2 «	12	9	1	2	4	—	8
3 «	2	1	—	—	—	—	1
4 «	—	—	—	—	—	—	—
4— «	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	**66**	**72**	**9**	**8**	**13**	**1**	**32**

Munkanélkülivé vált magántisztviselők az iskolába járó gyermekek száma szerint. — 1935.

B) *Százalékban.*

Megnevezés	Iparban	Kereskedelemben	Biztosításban	Közlekedésben	Hitelügyben	Gazdaságban	Egyéb ágazatban
	munkanélkülivé vált magántisztviselők						
A gyermekek közül iskolába jár:	1. Férfi.						
1 gyermek	70·7	76·3	68·0	71·4	86·6	47·6	70·6
2 «	24·4	19·3	28·0	28·6	3·8	40·5	28·2
3 «	3·7	3·4	—	—	2·8	11·9	1·2
4 «	0·6	1·0	4·0	—	5·8	—	—
4— «	0·6	—	—	—	—	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**
A gyermekek közül iskolába jár:	2. Nő.						
1 gyermek	78·8	86·1	88·9	75·0	69·2	100·0	71·9
2 «	18·2	12·5	11·1	25·0	30·8	—	25·0
3 «	3·0	1·4	—	—	—	—	3·1
4 «	—	—	—	—	—	—	—
4— «	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Abszolút mennyiségben tekintve a számokat, az elsőízben munkát keresők csoportjában 174 nő van olyan, akinek eltartandó családtagról kellett gondoskodnia. A volt köztisztviselőnők között csak 95 van ilyen. Legrosszabb helyzetben vannak ebből a szempontból a volt magántisztviselőnők, akik közül 504-nek van eltartandó családtagja, vagy legalább is olyan hozzátartozója, akinek részbeni eltartása az ő vállait terhelné, ha keresete volna. Azok között, akiknek más családtagok eltartásáról kell gondoskodniok, legszámosabban vannak olyanok, akiknek csak egy eltartandó családtagjuk van. Ez az egy családtag is, mint az fentebb kitűnt, igen gyakran iskolás gyermek. Elég nagy számmal találhatók azonban az olyan esetek, ahol az eltartott családtagok száma kettő, sőt három (171, illetve 88). Hat és ennél több eltartandó családtag már csak igen szórványosan található, a munkanélküli tisztviselőnők adataiban.

*

Iskolás gyermeket mindössze 297 családban talált a felvétel. Ezek közül is 239 olyan eset fordult elő, ahol egyetlen iskolás gyermek volt a családban (80·5%). Két gyermeket 47, hármat 8, ennél többet pedig csak 3 esetben találtak. Legtöbb gyermekes családot a volt magán-, legkevesebbet a volt köztisztviselőnők között talált a felvétel. Korábban azt állították, hogy az alkalmazásban még nem volt munkanélküli nők közül magas százalékot tesz ki azoknak a száma, akik tulajdonképen nem készültek kenyérkereső pályákra. Ezt bizonyítják azok az adatok, melyeket akkor nyerünk, ha a házasságban élő vagy élt munka nélkül lévő nőket állítjuk arányba a gyermekes nők számával. Kitűnik, hogy az összes házasságban élő vagy élt munkanélküli nőknek 22·5 százaléka, elsőízben munkát kereső nőknek 24·1 százaléka, a volt köztisztviselőnőknek 17·9 százaléka és a volt magántisztviselőnőknek 22·9 százaléka tartozik a gyermekes anyák csoportjába. Látjuk, hogy a százalékos arányszám legmagasabb az alkalmazásban még nem volt nők között, dacára annak, hogy épen ebben a csoportban találhatók fel az elhelyezkedést kereső fiatal leányok a legnagyobb tömegben.

Ha a számokat, jelentősen az abszolút számokat vesszük tekintetbe, természetes, hogy az összességhez viszonyítva legkisebb volt a gyermekes családok száma a munkát elsőízben keresők csoportjában s legnagyobb a köztisztviselőnők között. Azonban az utóbbiaknál is 64 esetben (80·4%) csak egy gyermek volt, aki iskolába járt.

Befejezés.

Végig tekintve a szellemi pályákon munka nélkül levő nők szociális és gazdasági viszonyain, mielőtt a vizsgálódásokat befejezzük, összefoglaljuk néhány szóban a leszűrődött eredményeket.

A fővárosban az 1935. évi népszámlálás 39.569 szellemi pályán működő nőt talált. Ezzel szemben az ugyanakkor megejtett számlálás, mely a szellemi pályákon munka nélkül levő nőket írta össze, 5738-as eredménnyel zárult. Ez azt jelenti, hogy minden ezer dolgozóra 145 munkanélküli esett. Az arány kétségtelenül elég nagy, de az adatok gondosabb vizsgálatából kitűnik, hogy a szellemi pályákon dolgozó összes nő közül csak 13.705 nőnek van középiskolai érettségije, tanítónői, óvónői oklevele vagy egyetemi, főiskolai diplomája. Az alkalmazást kereső nőknek csak alig 20 százaléka rendelkezik ezzel szemben teljes képesítéssel, számszerint 1176. Vagyis, az összegezést úgy kell megfogalmazni, hogy a *szellemi pályákon dolgozó teljes képesítésű nőket véve tekintetbe, minden 1000 dolgozóra 86 alkalmazás nélküli esik.*

Egy pillanatra talán meglepők ezek a számok. Ma, amikor a minduntalan felmerülő egyéni tragédiák láttára azt kellett hinni, a számok ismerete nélkül, hogy a szellemi pályákon nem tudnak elhelyezkedni a nők, a konkrét eredmények mást mutatnak. A 8·6 százalékos arányszám, mely a *tényleges*, helyesen értelmezett munkanélküliség megjelölésére szolgál, nem mutatja olyan sötétnek a helyzetet. Más lapra tartozik természetesen, hogy mennyire tudnak képzettségüknek megfelelően elhelyezkedni a nők. Itt azonban bizonyosfokú túlzás észlelhető. Nem lehet számszerűen kimutatni, de a tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a képzettségnek megfelelő hivatásszerű elhelyezkedés a kenyérkereseti pályákon semmivel sem sikerül inkább a férfiaknak, mint a nőknek. Ellenkező esetben ugyanis nem lehetne hallani, hogy nagy reményekre jogosító fiatal orvosok diétás konyhákat nyitnak és mérnökök gépmunkásoknak állanak be a gyárakba, csakhogy a mindennapi kenyeret maguk és igen gyakran családjuk számára megszerezzék.

A becsületes munka nem szégyen. Magyarország nehéz sorssal küzdő, szegény, megcsonkított ország. Az ország minden dolgozó polgárának hittel kell vallania, hogy a legegyszerűbb munka is hivatássá válik, ha azt törhetetlen akarattal, becsületes iparkodással, a legjobb tudásához mérten végzi el az egyén.

A munka minden embernek közös joga, a munka kifogástalan elvégzése pedig minden dolgozónak elsőrendű kötelessége. Csak a munka becsületébe és megbecsülésébe vetett törhetetlen hit biztosíthatja annak a remélt jobb kornak az eljövetelét, amelyben való hit, a mai nemzedéknek egyedüli kincse, fegyvere és ereje.

TARTALOMJEGYZÉK.

Oldal

Bevezető 3
A szellemi pályákon alkalmazott dolgozó és munka nélkül lévő nők egybevetése.... 9
Munkanélküliség a szellemi pályákon általában 11
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása főbb csoportok szerint 15
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása kor szerint 20
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása családi állapot szerint..... 26
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása hitfelekezet szerint 31
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők anyanyelv szerint 35
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők születési helyük és Magyarországon való tartózkodásuk tartama szerint 38
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása Budapesten való tartózkodásuk tartama és korábbi lakóhelyük szerint 47
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása iskolai végzettség szerint .. 57
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők a tanulmányok befejezésének ideje szerint 73
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők nyelvismeret szerint 77
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők irodai ismeretek szerint 83
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők az átképzés szerint 89
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők korábbi alkalmazásuk minősége szerint 94
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők a munkanélküliség és az előző alkalmazás tartama szerint 99
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők az utoljára élvezett fizetés nagysága szerint 112
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása a munkanélküliség oka szerint 119
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők megoszlása a felmondási idő tartama szerint 125
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők a végkielégítés éve és összege szerint 131
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők a lakásbérleti viszony szerint 139
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők lakásuk nagysága és a fizetett lakbér szerint 143
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők albérlőtartás szerint 153
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők önálló háztartás vezetése és háztartási alkalmazott tartása szerint 167
Miből élt a szellemi pályákon munka nélkül lévő nő munkanélküliségének tartama alatt és ki tartotta el családját? 171
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők a kereső családtagok száma és keresete szerint 182
A szellemi pályákon munka nélkül lévő nők az eltartott családtagok száma és az iskolába járó gyermekek száma szerint 190
Befejezés 198

Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtára 1537/1951. sz.